

Täysistunto

Keskiviikko 19.9.2018 klo 10.00—21.00

Täysistunto alkoi klo 10.00. Täysistunto päättyi klo 21.00.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (10.00—12.01 ja 16.00—18.01), toinen varapuhemies Tuula Haatainen (12.01—13.59 ja 18.01—20.00) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkari (13.59—16.00 ja 20.00—21.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Hallituksen esitys HE 123/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Asian käsittely keskeytettiin eilen 18.9.2018 pidetyssä täysistunnossa. Keskustelu jatkuu nyt nopeatahtisena. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 3.— 17. asiasta.

Nyt siis keskustelu jatkuu. Meillä on täällä ministerivieraita, ja pääministeri Sipilä aloittaa, olkaa hyvä. Ja myös esittelypuheenvuorot ovat 5 minuuttia.

Keskustelu

10.01 **Pääministeri Juha Sipilä:** Arvoisa puhemies! Eilen kerroin, että budjettiriihen yhteydessä hallitus totesi saavuttavansa kunnianhimoiset taloustavoitteensa. Velkaantumisen suhteessa bruttokansantuotteeseen on jo taittunut. Suomen veroaste ei ole noussut, vaan se on laskenut. Piste velkaantumiselle tulee laskentatarkkuuden puitteissa jo ensi vuonna, mutta valtiontaloudessa meillä riittää edelleen tekemistä. Me olemme käytännössä jo saavuttaneet kunnianhimoiset työllisyystavoitteemme. Työllisyysaste on tällä hetkellä paras noin 30 vuoteen. Kestävyytsvajeen kuromisessa ollaan myös oikealla uralla.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Strateginen hallitusohjelma on osoittanut toimivuutensa. Tuloksia tulee, kun asetetaan selkeät tavoitteet ja niiden eteen tehdään määrätietoisesti ja nöyrästi töitä. Esimerkiksi tälle hallitukselle työllisyysastetavoite ei ole ollut numero numeroiden joukossa, vaan sitä on seurattu tarkasti ja sen eteen on tehty kymmeniä ja kymmeniä yksittäisiä työllisyyttä edistäviä tekoja.

Arvoisa puhemies! Hallitus päätti tehostaa Itämeren ja sisävesien suojelua, jotta niiden tila paranisi. Itämeren ja sisävesien suojelussa aloitetaan kolmelle vuodelle yhteensä 45 miljoonan euron ohjelmakokonaisuus, jonka ensimmäiseen osaan osoitetaan 15 miljoonaa euroa lisärahoitusta vuodelle 2019.

Olemme tällä kaudella kehittäneet myös kestäväen kehityksen budjetointia ja mittareita. Olen ylpeä siitä, että olemme saaneet ensimmäistä kertaa keskitetysti kestäväen kehityksen arviot osaksi budjettikirjaa. Se on muuten kova juttu. Tämä on alku sille, että saamme bruttokansantuotteen rinnalle muitakin tärkeitä indikaattoreita. On aivan selvää, että bruttokansantuote ja erilaiset kasvua kuvaavat mittarit eivät mittaa hyvinvointia riittävällä tavalla. Teemme nyt töitä sen eteen, että seuraavassa hallitusohjelmassa tämä asia on entistä pidemmällä.

Hallituksen kansallisessa Agenda 2030 -toimeenpanossa keskiössä on hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi. Talousarvioesityksessä hiilineutraaliuteen ja resurssiviisauteen liittyviä tavoitteita edistetään yhteensä noin 1,7 miljardilla eurolla. Selvästi suurimmat toimenpidekokonaisuudet ovat energia- ja ilmastostrategian sekä keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman toteuttaminen sekä biotalous- ja cleantech-ratkaisut.

Arvoisa puhemies! Osaamisen, kasvun ja työllisyyden lisäksi vuoden 2019 budjetissa pääosissa ovat myös yrittäjyys ja suomalainen ruuantuotanto. Monille on varmaan ollut yllätys, että yrittäjän perheenjäsen, joka ei omista yritystä, ei ole tällä hetkellä oikeutettu työttömyysturvaan. Nyt tämä asia korjataan. Ei-omistavan perheenjäsenen asema muuttuu yrittäjästä palkansaajaksi. Yrittäjät ovat odottaneet tätä uudistusta vuosikausia.

Päätimme myös mittavista toimista suomalaisen ruuantuotannon turvaamiseksi. Maatalouden kannattavuus on jatkunut pitkään heikkona. Viimeksi eilen tapasin maatalouden edustajia. Keskustelimme kestäväistä ratkaisuista tähän ongelmaan. Hallitus on pyytänyt niitä myös vuorineuvos Reijo Karhiselta. Hänen esittämistään toimista osa päätettiin laittaa jo budjettiriihessä toimeksi. Karhisen työ jatkuu.

Arvoisa puhemies! Myös seuraavalle vaalikaudelle tarvitaan strateginen hallitusohjelma ja strategiset tavoitteet. Isot strategiset tavoitteet pitävät koalitionhallituksen tavoitteet kirkkaina, ja kaikki tietävät, missä kohdin mennään. Toivonkin, että kaikki puolueet valmistelevat jälleen kerran oman strategisen hallitusohjelmansa. Minusta tuolta listalta täytyy löytyä jälleen ainakin 100 000 uutta työpaikkaa ja esimerkiksi perusturvan uudistaminen.

Puhemies Paula Risikko: Sitten käynnistetään debatti. Pyydän niitä henkilöitä, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tai kommentteja, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

10.06 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, meidän kaikkien mielestä täällä on hienoa se, että talous kasvaa ja työllisyys paranee. Siitä, kehen ansiota se on, on turha kiistellä. Hienoa, että näin on tapahtunut ja tapahtuu tästä eteenkinpäin, toivottavasti pitkään.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Mutta, pääministeri Sipilä, te olette puhunut useasti itsekin siitä, että alustatalous ja teknologinen kehitys haastavat suomalaista yhteiskuntaa ja vaativat sellaisia ratkaisuja, joilla pärjätään tulevaisuudessa. SDP:lle on tärkeätä, että 2030-luvullakin suomalaiset voivat luottaa siihen, että talous kasvaa, työllisyys paranee ja kestävä kehitys saadaan toteutumaan myös täällä Suomessa.

Kysymys kuuluu, miksi te ette ole tällaisia isoja tulevaisuuden investointeja pistäneet liikkeelle nyt tässä viimeisessä budjetissa. Nyt olisi ollut tilaisuus siihen, että olisi voinut varhaiskasvatuksesta lähtien koko koulutuspolkua 2030-luvulle rakentaa, niin kuin SDP on esittänyt. Olisi voinut myös sosiaaliturvauudistuksen pistää liikkeelle nyt tällä vaalikaudella. Nämä olisivat olleet tärkeitä asioita. [Välihuutoja]

10.07 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin talous kasvaa ja vienti vetää, pyörät pyörivät. Eilen keskustelussa todettiin, että hämmäntävää on, että kaikkien näiden hyvien lukujen keskellä täällä käy ilmi, että joka kolmannen suomalaisen käytettävissä olevat tulot ensi vuonna tulevat vähenemään tähän vuoteen verrattuna, siis joka kolmannen ja liittyen hallituksen toimiin. Ja tämä tieto ei ole siis minulta, vaan valtiovarainministeriöltä. On hämmäntävää, että kolmasosan ja nimenomaan pienituloisten tulot ovat ensi vuonna vähenemässä. Nyt jään kysymään, onko tässä hallituksen sosiaalisen oikeudenmukaisuuden politiikassa jotain vialla, kun tällainen on mahdollista. Onko hallitus puhunut tästä asiasta, että pitäisikö kääntää kurssia, jotta tästä talouden hyvästä tulisi kaikille kansalaisille jotakin, eikä niin, että kaikkein pienituloisimmat ensi vuonna saavat vähemmän rahaa kuin tänä vuonna?

10.09 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkaisin vielä tuosta edustaja Heinäluoman havainnosta, että hallitushan tilasi selvitysmies Juho Saareltä ohjelman eriarvoisuuden vähentämiseksi. Lopputulos kuitenkin hallituksella on se, että kaikkein pienituloisin kansanosa menettää tässä budjetissa. Nyt kysymys kuuluu: onko tämä raportti luettu, onko se ymmärretty, onko ryhdytty mihinkään toimenpiteisiin? Käytäntö ainakin näyttää toista. Muutenkin tuntuu ihmeelliseltä, että kun tässä budjettikirjassa jo todetaan, että kasvu puolittuu tänä budjettivuonna ja hidastuu sitä seuraavana vuonna, niin tarvitaan ne isot viisi uudistusta, joita SDP:kin on esittänyt: maksuton toinen aste oppivelvollisuutta pidentämällä, varhaiskasvatusuudistus, perhevapaaudistus, sosiaaliturvauudistus ja kannustava verouudistus. Sen sijaan tässä budjetissa näperrellään 0,2 prosentilla tämän budjetin loppusummasta. Jos siis perheellä olisi 50 000 euron [Puhemies koputtaa] vuosibudjetti, niin satasesta riideltäisiin. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä]

Puhemies Paula Risikko: Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kalli.

10.10 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen strategia oli ensinnä vakauttaa Suomen talous ja synnyttää sen kaltaiset mahdollisuudet, joilla sitten myöhemmin on mahdollisuus perusturvaa uudistaa ja parantaa. Jos olisi tehty niin kuin oppositio edellyttää, meillä ei olisi vain 30 vaan 100 prosenttia ihmisiä, joidenka tulot olisivat tippuneet.

Kysynkin pääministeri Sipilältä: Nyt kun talous on vakautettu, minkälaista talouskasvua ja työllisyyttä seuraavalla vaalikaudella tarvitaan, jotta perusturvaa voidaan merkittävästi parantaa ja voidaan näiden ihmisten, jotka ovat tämän turvan varassa, asemaa paran-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

taa? Mikä työllisyysaste pitää olla, mikä talouskasvu ja minkä verran tuottavuutta pitää seuraavan neljän vuoden aikana parantaa, jotta tähän huutoon voidaan vastata?

10.11 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hienoa, että on saatu talous tähänkin malliin, missä se nyt on. Ja nyt olisi ollut kyllä erinomainen mahdollisuus panostaa tulevaisuuteen sillä lailla, että tässä teidän viimeisessä budjetissanne olisi reilut panostukset koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin. Onko, arvoisa pääministeri, tämä panostus koulutukseen ja tutkimukseen teidän mielestänne investointi? Jos on, niin miksi siihen ei ole oikein todella panostettu nyt, kun on liikkumavaraa kuitenkin jonkin verran?

Toisaalta meillä on syrjään jääneitä — syrjään jätettyjä — nuoria tavattoman paljon. Mikä on se linja, millä hallitus aikoo vetää mukaan ne ihmiset, ne suomalaiset nuoret, jotka on jätetty syrjään tästä yhteiskunnan kehityksestä, niin että heidät todellakin otetaan mukaan eikä heitä jätetä kymmeniksi vuosiksi vain kuluttamaan, [Puhemies koputtaa] ilman että he tuottaisivat, niin kuin heidän halunsa varmasti olisi?

10.12 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin kysymys tänä kesänä hyvin ajankohtaiseksi tulleesta asiasta, maataloudesta, jonka kannattavuusongelmista pääministeri tässä jo mainitsikin. Kun on päätetty, aivan oikein, tukea nyt niitä, jotka ovat erityisissä vaikeuksissa satovahinkojen vuoksi, niin kysyisin: Oletteko hallituksessa vakuuttuneet siitä, että nuo toimet kohdistuvat oikein? Jos yksi toimenpiteistä on palauttaa 20 miljoonaa euroa energiaveron palautuksina vuodelta 2018, niin miten se auttaa niitä viljelijöitä, joihin satovahingot ovat kolahtaneet kovasti mutta jotka ovat edistyksellisesti siirtyneet uusiutuvan energian käyttöön, esimerkiksi biokaasun käyttöön? Nämä viljelijäthän eivät tuota palautusta saa lainkaan.

Ylipäänsä toteaisin, että hallitus ei ole ilmastonmuutoksen torjuntaan ryhtynyt riittäväällä vakavuudella. Miksi tämä hallitus ei ole ryhtynyt esimerkiksi satojen miljoonien eurojen haitallisiksi ja tehottomiksi todettujen yritystukien leikkauksiin ja siirtämään niitä rahoja tehokkaisiin ilmastotoimenpiteisiin?

10.13 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan delegaatio oli viime viikolla muun muassa komissiossa, ja komissio oli erittäin huolissaan muutamista asioista. Ensinnäkin, kun tk-menot muualla nousevat, meillä ne laskevat. Kun korkeakoulututkinnon suorittaneiden määrä ikäluokassa 30—34 pysyy meillä paikallaan, muualla se on parantunut lähes 10 prosenttia. Myös koululaisten osaaminen OECD:nkin tutkimusten mukaan on laskenut meillä monella mittarilla mitattuna. Ja kun tämä työllisyysaste on noussut, ja se on hyvä asia, niin täytyy huomauttaa kuitenkin, että meidän työllisyysaste on noussut vähemmän kuin EU-maissa keskimäärin viime vuosina. Elikkä eikö nyt olisi, arvoisa pääministeri, pitänyt tässä budjetissa puuttua näihin komission huoliin ja satsata erityisesti osaamiseen, koulutukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen?

10.14 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Det är jättebra att sysselsättningen blir bättre, och människor är nöjda när det är fler som får jobb. Men en sak som folk inte är nöjda med är det att man nu med den här regeringen i spetsen har gått åt de mindre sjukhusen, och också centralsjukhusen. Vissa av dem

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

jobbar för sin existens i dag. Det här på grund av den centraliseringsiver som regeringen har haft.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että työllisyys on kasvanut ja kasvaa edelleen — se on hyvä asia — mutta yksi asia, mitä ihmiset eivät ymmärrä, on se, minkä takia tämä hallitus on tahatonut ja halunnut ajaa pienempiä sairaaloita alas. On tehty päätöksiä, jotka käytännössä merkitsevät, että potilaat joutuvat matkustamaan pitempiä matkoja, potilasturvallisuus heikkenee pienemmissä sairaaloissa ja lääkärit lähtevät pakoon. Arvoisa hallitus, arvoisa pääministeri, miksi keskusta on halunnut ajaa aluesairaloita alas tällä tavalla? Teillä on vielä mahdollisuus korjata nämä liikkeet. On kyse sellaisista paikkakunnista kuin Raahen, Forssan, Iisalmen, Pietarsaaren, Kouvola ja niin edelleen. Toivoisin, että hallitus vielä [Puhemies koputtaa] tältä osin muuttaisi päätöksiään.

10.15 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka työllisyys todellakin on parantunut, niin silti heikoimmissa kansanryhmissä se on heikentynyt. Hallitus on tehnyt toimia sen eteen, että ihmiset pääsisivät töihin, niitä kutsutaan aktiivimalli ykköseksi ja aktiivimalli kakkoseksi. Jos ihmiset eivät kuitenkaan halustaan huolimatta ja yrityksistään huolimatta löydä työpaikkaa tai saa toimenpiteitä, jotka edesauttaisivat heitä työnsaantiin, heiltä viedään elämisen mahdollisuus, leikataan tukia.

Nyt haluaisin kysyä varsinkin ministeri Lintilältä, kun teidän puolellanne niitä uusia työpaikkoja pitäisi olla ja syntyä, onko teillä tarjota hallitukselle sitten sellaisia työpaikkoja tai osoittaa näille työttömille, että hallitus on mukana tässä asiassa ja auttaa ihmisiä saavuttamaan aktiivimalli ykkösen ja kakkosen tavoitteet? Silloin saisimme todellakin leikattua työttömyyttä tässä maassa.

10.16 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vain työtä tekemällä tämä maa lopulta selviää tulevaisuudenkin haasteista. Työllisyys on vahvistunut, ja työpaikkoja on tällä hetkellä paljon, mutta työttömien osaaminen ja työpaikat eivät kohtaa, ja on hyvä, että nyt tätä osaamista vahvistetaan niin täydennyskoulutuksella kuin uudelleenkoulutuksellakin, niin että jokainen saisi työtä, kun niitä työpaikkoja tällä hetkellä itse asiassa kaikissa meidän maakunnissamme vapaana on.

Haluan antaa kiitosta hallitukselle siitä, että tämä yrittäjien perheenjäsenten sosiaaliturvakysymys laitetaan nyt vihdoin kuntoon. Se on ollut iso ongelma monelle yrittäjäperheelle. Kiitosta annan myös siitä, että osaaminen ja sivistys nostetaan nyt jälleen yhdeksi kärjeksi, ja itse asiassa tutkimukseen ja osaamiseen kohdennettiin budjettiriihessä suurin yksittäinen lisäpanostus. Se kertoo tästä oikeasta suunnasta.

10.17 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri peräänkuulutti kaikilta puolueilta perusturvauudistuksen vaaliohjelmiinsa, ja asia on tärkeä, koska me kaikki tiedämme, että suomalaisessa sosiaaliturvassa on kannustinongelma. Lisäksi suomalaista sosiaaliturvaa on vaikea ymmärtää. Jokainen hallitus on lisännyt ja vähentänyt etuisuuksia, sitonut indekseihin ja jäädyttänyt indeksit kulloisenkin taloustilanteen, vaalilupausten ja kansalaispalautteen mukaan. Tämä on johtanut siihen, että tukien hakeminen ja etuisuuksien myöntäminen muodostavat yhteiskuntaan melkoisen byrokraattisen prosessin. Kristillisdemokraatit ehdottaa uudenlaista mallia, joka korvaisi perusturvan sirpalemaisuuksien ja lisäksi työnteon kannustimia. Nykyisestä työikäisten ja työkykyisten tu-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

kijärjestelmästä tulisi päästä selkeään ja yksinkertaiseen yhden tuen järjestelmään. KD:ltä löytyy tällainen. [Puhemies koputtaa] Kysyn, eikö tämä kelpaisi malliksi myös pääministeripuolueelle?

10.18 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Onhan tämä nyt perin juurin kummallista: 100 000 uutta työpaikkaa syntyy, ja vieläpä eilen täällä oppositio valitti jopa siitä, että kansalaisten mielestä Suomi on maailman onnellisin maa, jo sekin on nyt oppositiolle ongelma. Kyllä kansa tietää sen, että Suomi on maailman onnellisin maa, ja tietää myös sen, että yli 100 000 uutta työpaikkaa on syntynyt. Jos se jonkun ansiota on, niin se on tämän hallituksen ansiota, koska oppositio siihen ainakaan ei ole voinut vaikuttaa, edustaja Rinne. Meidän ei tosiaan tarvitse siitä kiistellä, koska se voi olla hallituksen ansiota mutta opposition ansiota se varmasti ei ole.

Edustaja Heinäluoma otti esille tämän valtiovarainministeriön arvion. Tämähän liittyy välilliseen verotukseen, tupakkaveron korotukseen. Onko sosiaalidemokraattien linja se, että tupakkaveroa ei pitäisi korottaa, jotta voitaisiin sanoa, että kolmen alimman desiilin tulot eivät sitten tästä johtuen kasva? Tämä on mielivaltaista tilastojen käyttöä, edustaja Heinäluoma. SAK:lta sitä tässä pystyi odottamaan, mutta teiltä sitä en olisi odottanut.

10.19 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huomaan, että edustaja Elo on ottanut aika kirjaimellisesti sen, mitä valtiovarainministeri Orpo eilen sanoi. Hänhän nimittäin antoi vähän ymmärtää, että oikeastaan tämä johtuu tupakkaverosta. Mutta, edustaja Elo, niin ei ole. Ei tämä johdu tupakkaverosta. Kun katsoo ne valtiovarainministeriön laskelmat, niistä käy ilmi, että kaksi suurinta tekijää ovat toimeentulotuki ja kansaneläkkeet, teidän indeksijäädytyksenne. Väärin perustein syyllistetään tupakoivia. Lisäksi haluan huomauttaa, että onneksi Suomen kansasta kolmasosa ei tupakoi.

10.20 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituskauden alussa hallitus petti [Hälinää — Puhemies koputtaa] röyhkeästi ne lupaukset, mitä hallituspuolueet antoivat vaaleissa koulutukseen panostamisesta, ja nyt on syvä huoli siitä, että hallitus ei ole korjaamassa näitä virheitään siinä, että se on leikannut tämän hallituskauden aikana voimakkaasti pienituloisilta, perusturvasta, indeksijäädytykset edelleen jatkuvat, se on leikannut voimakkaasti koulutuksesta ja korkeakoulujen indeksijäädytykset edelleen jatkuvat. Eli perusrahoitus edelleenkin heikkenee. Yhteensä on leikattu jo lähes miljardi euroa vuositasolla koulutuksesta, ja monissa oppilaitoksissa edelleen taseissa joudutaan supistamaan toimintaa sen takia, että tehdään miinustulosta. Eli voi edelleen tulla irtisanomisia vaikka ammattikouluissa. Eli, arvoisa pääministeri, jos hallitus ei nyt korjaa linjaansa tässä taloustilanteessa panostamalla pienituloisiin ja koulutukseen, niin onko sellaista hetkeä ikinä, että nämä hallituspuolueet sen linjan korjaisivat? Onko sellaista ikinä?

10.21 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos nykyinen hallitus olisi jatkanut edellisen hallituksen linjalla, niin mehän olisimme Kreikan tiellä. Edellisen hallituksen aikana 100 000 työtöntä, ja tämä Rinteen vetoamus siitä, että olisi pitänyt jatkaa SDP:n linjalla, olisi tarkoittanut sitä, että me olisimme ottaneet lisää velkaa, enemmän ja enemmän, ja sehän olisi ollut katastrofi ennen kaikkea lasten ja nuorten kanalta.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Se, että meillä Suomeen on syntynyt 120 000 työpaikkaa, on tarkoittanut sitä, että 300—400 000 suomalaista voi paremmin, sekä henkisesti että taloudellisesti, kaikella tavalla myönteisesti. Pitää myös muistuttaa siitä, että kyllä tosiasia on, että vahva talous on paras turva köyhille ja tulonsiirtoja saaville ihmisille. Se on paras turva, ja sen takia on ollut aivan välttämätöntä, että hallitus on pistänyt talouden perustan kuntoon. Nyt voidaan katsoa tulevaistuuteen. Toivottavasti SDP:lläkin löytyisi vähän tulevaisuusnäkemyistä eikä vain sitä, että lisää rahaa sinne tänne. Sillä linjalla ei kyllä suomalainen menesty tulevaisuudessa eikä Suomi menesty.

10.22 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä on kummallista, että keskustajohtoinen hallitus leikkaa perusturvasta niin, että kolmannes kansasta menettää tulojaan, ja nimenomaan se heikoin kolmannes toimeentulon näkökulmasta. Haluan sanoa teille, edustaja Rantakangas, että kannattaa tutustua SDP:n tulevaisuusohjelmaan. Osaamispolku 2030 kertoo siitä, millä tavalla satsataan osaamiseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen, nostetaan takaisin ja palautetaan koulutuksen ja tutkimuksen kunnia. Nämä ovat keskeisiä asioita, joilla pärjätään tulevaisuudessa. Me tarvitsemme myös sosiaaliturvauudistuksen. Pääministeri on aivan oikeassa siinä, että on hyvä, jos kaikilla puolueilla on näkemyksiä perusturvan kehittämisestä ensi vaalikaudella, mutta teiltä se vielä puuttuu, edustaja Rantakangas. Missä on keskustan malli tälle perusturvauudistukselle?

10.23 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tässä todella eri tunnelma kuin neljä vuotta sitten. On eri tunnelma. Silloinhan vaaleihin mentiin todella sillä tavalla, että joka puolue mietti omia leikkaus- ja säästölistojaan. Jopa siellä vasemmalta teitte esityksiä siitä, mistä pitää leikata, mutta olette kyllä siitä huolimatta jokseenkin kaikkia säästöjä vastustaneet täällä. Mutta tilanne oli silloin se, että oli pakko miettiä, mistä säästetään.

Nyt Suomi on aivan toisessa kunnossa, aivan toisessa kunnossa. Nyt on jopa varaa vähän käydä keskustelua siitä, miten voitaisiin parantaa asioita, mihin voitaisiin vähän panostaa enemmän, ja tulevaisuudessa voidaan keskustella todella aivan toisessa hengessä. Ja eihän se ole tullut itsestään, arvoisa puhemies, vaan se on vaatinut vaikeita säästöjä, isoja uudistuksia, mutta lopputulos on aika hyvä. Sanotte mitä sanotte, mutta onhan Suomi paljon paremmassa kunnossa: työllisyys kasvaa, talous kasvaa, velkaantuminen on saatu hallintaan. Aivan toista kuin neljä vuotta sitten. Voitte te hallitusta moittia, mutta on tuo porukka ja tämä porukka jotain oikeinkin tehnyt.

10.24 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä hallituspuolueiden edustajat toistavat, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. Mutta niin hyvää taloudellista tilannetta ei ilmeisesti olekaan, että hallitus olisi valmis huolehtimaan sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. Me olemme nyt keskellä suhdannehuippua taloustieteilijöiden mukaan, ja siitä huolimatta te pidätte edelleen voimassa sosiaaliturvan indeksijäädytykset. Miten te tämän perustelette Suomen pienituloisille?

Kyllä se keskeisin ero opposition ja hallituksen välillä on juuri sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Me olemme toistuvasti esittäneet, että olisi mahdollista tehdä tasa-arvoa lisäävää politiikkaa, myöskin olemassa olevan budjetin parametrien sisällä, tekemällä erilaisia arvovalintoja kuin mitä hallitus on tehnyt. Kaikista eniten tästä politiikasta kärsivät työelä-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

män ulkopuolella olevat pienituloiset suomalaiset: pitkäaikaistyöttömät ja kansaneläkeläiset.

10.25 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyisi todellakin myös arvoisan opposition mieltä siitä, kuinka monta sataa tuhatta ihmistä on noussut köyhyysrajan yläpuolelle, on päässyt töihin, ja kuinka paljon se on vaikuttanut jokaisen, ja heidän perheenjäsentensä, elämään. Lämpimästi todellakin suosittelen, että kuuntelisitte myöskin niitä hallituksen loppuajan toimia. Nyt on tehty paljon hyviä uudistuksia. Jos ihan juuri pari päivää sitten katsoitte analysointia, mistä tämä talous on noussut, se on ollut se kiky-sopimus, joka on lähtenyt liikkeelle, kääntänyt suuntaa.

Nyt tehdään lisää toimia perheenjäsenten osalta. Nyt tehdään, kenties, toimia myöskin työllistämisen rohkaisupakettiin, liittyen pieniin yrityksiin, helpompaan rekrytointiin. Kansanedustaja Rinne sanoi, että kun sotu-uudistusta tehdään, niin katsotaan vaikutukset ajan myötä, että mitä vaikutuksia sotu-uudistuksella on. Olisinkin kysynyt, eikö tehdä samalla tavalla tämä työmarkkinareformi, katsotaan vaikutuksia. Jos meneekin hyvin ja tulee lisää työpaikkoja, [Puhemies koputtaa] ulotetaan se myöskin suurempiin yrityksiin. Emmekö voi tehdä näin. Eikö tämä olisi aika hieno idea?

10.26 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan kyllä kiittää yhdestä asiasta pääministeriä, ja se on se, että tämä kestävä kehitys näkyy tässä talousarviossa. Uskon, että tulevaisuusvaliokunnan kanssa tehty yhteistyö on omalta osaltaan mahdollistanut tämän — vai kuinka? Näin ainakin itse ajattelen. Mutta edelleen on paljon tekemättä kestävä kehityksen näkökulmasta. Asia tulisi valtavirtaistaa niin, että esimerkiksi hyvinvointitalous, joka on osa kestävä kehitystä, ei olisi vain STM:n asia, niin kuin se nyt näyttää vähän tuossa budjettikirjassa olevan, vaan se olisi huomioitu kaikissa muissakin ministeriössä. Tavoitteenahan tulisi olla, että kestävä kehitys olisi osa kaikkea lainsäädäntöä, joka ikistä lakiesitystä, joka tulee tänne eduskuntaan. Minun mielestäni tämä ei vielä toteudu. Tarvitsemme lainsäädännön arviointikriteeristöön paljon selkeämmin kestävä kehityksen idean. Oletteko samaa mieltä tästä asiasta?

10.27 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Heinäluoma, en ole tutustunut niin tarkoin kuin te näihin VM:n lukuihin, mutta se on aivan selvää, että kun mainitsitte toimeentulotuen, niin sen indeksia ei ole jäädetty. Eli ne, jotka ovat toimeentulotuen varassa, ovat saaneet indeksikorotukset.

Sitten tupakan hintaan: on ihan selvää, että jos tupakan hintaa alennettaisiin, mitä te ilmeisesti sitten vaaditte, niin se parantaisi pienituloisista osan tilannetta. Sitä paitsi teillä oli aivan väärät prosentit tupakoivien määrästä, mutta ei mennä nyt siihen.

Edustaja Rinne ja Harakka, vaaditte myös sosiaaliturvauudistusta. Ettekö ole kuulleet, että toimihanke on nimenomaan käynnissä, tätä pohjustamassa, ja siellä on teidänkin edustajanne?

Ja sitten, edustaja Rinne, kysyin eilen, mistä teidän demokratiakäsityksenne on peräisin, kun olette sitä mieltä, että hallituksen ei pidä puuttua sellaiseen lainsäädäntöön, joka koskee työelämää. Ette eilen vastannut, nyt teillä on siihen tilaisuus.

10.28 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kaikkonen piti upean puheenvuoron. Hän kiihdytti itse itsensä sellaisiin sfääreihin, että lo-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

puksi varmaan itki omalle puheenvuorolleen ja antoi itse itselleen seisovat aplodit. [Hälinää] Mutta se, mikä teiltä unohtui, oli itse asiassa puheen sisällön oleellinen, nimittäin se, että jokaisen päätöksen vaikutukset pitäisi arvioida. Jos ajatellaan sitä edellistä hallitusta, joka itse asiassa teki isommat sopeutukset kuin nykyinen hallitus, ja katsotaan, kuinka paljon veroja korotettiin ja leikattiin, niin siellä oli isommat sopeutukset, mutta joka kerta tehtiin tulonjakoarviot, sosiaaliset arviot, arviot köyhyydelle, ja tämä hallitus, joka näin teki, vähensi köyhyyttä ja kavensi tuloeroja. Se laittoi 400 miljoonaa euroa lisää perusturvaan, kun nykyinen hallitus on leikannut 300 miljoonaa euroa indeksileikkauksina, siis se 400 miljoonaa euroa [Puhemies koputtaa] indeksien päälle. Tässä on se suuri ero niiden, jotka välittävät myös pienituloisista, [Puhemies: Aika!] ja niiden, jotka eivät välitä pätkääkään, välillä.

10.30 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus jatkaa tässä vuoden 2019 budjettiesityksessään samalla johdonmukaisella ja tasapainoisella linjalla, jonka se on valinnut. Vienti vetää nyt hyvin, ja Suomen kilpailukyky suhteessa kilpailijamaihin on selvästi parantunut, ja yhä useampi on päässyt työn syrjään kiinni. On se ihme, ettei vasemmistopuolueissa tästä ollenkaan iloita täällä. Perusturva on pidetty kohdullisessa kunnossa tässäkin tilanteessa, [Paavo Arhinmäki: Leikkaamalla!] minkä edellinen hallitus aiheutti.

Sitten vielä maataloudesta. On tärkeää, että kriisitukea annetaan, mutta vielä tärkeämpää olisi, että maatalouden kriisinkestokyky pitkällä tähtäyksellä saataisiin paranemaan, ja on tärkeää, että vuorineuvos Karhinen käy nyt kaikki asiat läpi ja kääntää kaikki kivet ja pohditaan maatalouden tulevaisuutta syvällisemmin. Etelä-Euroopassa on tulossa kuivuus, lisääntyvä kuivuus, ja Suomen maatalouden säilyttäminen on entistäkin tärkeämpää.

10.31 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus puhuu tärkeästä asiasta eli työllisyyden parantamisesta. Silti en näe panostuksia siihen, että voisi liikkua työn perässä. Asuminen kallistuu, lämmityspolttoaineveroa korotetaan. Liikkumista ei helpoteta, koska polttoaineveroa ei lasketa, vaikka lupailtiin, että jos se nousee yli 80 dollarin tynnyriltä, sitä lasketaan — ei kuulu mitään. Entä teiden kunnossapito, miten ihmiset pääsevät liikkumaan sinne töihin? Nämä ovat välillisiä asioita, jotka vaikuttavat suoraan siihen, miten ihmiset työllistyvät ja liikkuvat. Mitä aiotte vastata näihin lupauksiin, ja miksi te ette panosta näihin asioihin?

Eilen jäi vieläkin vastaamatta perussuomalaisten kysymykseen siitä, miten aiotte toimia, kun vuosina 2017—2019 pelkästään turvapaikkakulut ja kotoutuskulut ovat 1,4 miljardia eli saman verran kuin ensi vuoden velka. Miten te aiotte nyt toimia? Olette ilmoittanut, että varaudutte 4 000 uuteen ihmiseen. Toimia, kiitos, pääministeri!

Puhemies Paula Risikko: Otetaan neljä vastauspuheenvuoroa tässä vaiheessa, sen jälkeen ehkä kahden ministerin vastaukset, jos tarve vaatii, ja sitten taas jatketaan debattia. Nämä neljä henkilöä ovat Torvinen, Wallin, Essayah ja Rinne.

10.32 Matti Torvinen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelee tätä salia, ei voi ymmärtää sitä, mitä tuolta Suomenmaasta kuuluu. Vasemmisto parkuu ikään kuin Suomi olisi kaikkein surkeimmassa tilassa. [Välihuuto] — Lehtiä lukemalla se ei selviä. — Olen kiertänyt 80 paikkakuntaa, olen ollut idässä, lännessä, pohjoisessa ja ete-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

lässä, ja joka puolella kuuluu positiivista. Ihmiset ovat iloisia, ihmiset ovat onnellisia, työpaikkoja on tarjolla, ja kaikki se vasemmiston parku on puhtaan populistisin tuotetta. [Välihuutoja vasemmalta]

Suomi on kasvanut erinomaisesti, meillä on erinomaiset pisteet. Me olimme viime viikolla Euroopassa. Siellä kehuttiin Suomea oikein ritirinnoin, kerrottiin siitä, kuinka kiky tuotti Suomelle aseman Euroopan kasvun kärjessä.

Mutta yksi ongelma on: Pääministeri Sipilä, siellä teidänkään kotiseudullanne Kajaanissa yritykset eivät saa työntekijöitä, Rovaniemellä työtä olisi tarjolla, ja eilen tapasin yrittäjiä, ja he kertoivat, että Kemissä ei saa konepajoille työmiehiä, kun ei ole ammattitaitoa. Nyt on tämä kohtaanto-ongelma. Minkälaisia toimia hallitus aikoo tehdä sen eteen, että Suomen [Puhemies koputtaa] 350 000 työtöntä [Puhemies: Aika!] saisivat töitä?

10.33 Stefan Wallin r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Digitaalinen Eurooppa-ohjelma vuosille 2021—2027 on mielenkiintoista luettavaa, ja tiedän, että asiaa pohditaan parhaillaan sekä VNK:ssa että TEMissä ja LVM:ssä ja niin poispäin. Digitalisaatio, robotisaatio, tekoäly ovat kaikki näitä megatrendejä, jotka haastavat yhteiskuntaamme, sen rakenteita mutta myöskin esimerkiksi työmarkkinoita. Työpaikkoja lähtee, mutta uusia myöskin syntyy, ja tätä suotuisaa kehitystä voidaan edesauttaa satsaamalla riittävästi tutkimukseen ja kehitykseen. Tällä saralla hallituksen tavoitteena on 4 prosentin bkt-tason saavuttaminen vuoteen 2030 mennessä. Tämä tahti vaikuttaa liian hitaalta. RKP:n mielestä tämä tavoite pitäisi saavuttaa jo vuonna 2025, jotta Suomi pysyisi mukana tässä kehityksessä — ja mieluiten sen etulinjassa, jonne me kuulumme. Arvoisa pääministeri ja hallitus, millä tavalla tämä robotisaatio, digitalisaatio, tekoäly, suotuisa kehitys, t&k, tämä kokonaisuus, [Puhemies koputtaa] näkyy ensi vuoden talousarviossa sillä tavalla, että... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

10.34 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työelämä on todellakin muuttumassa siitä kahdeksasta neljään -rytmistä paljon monimuotoisemmaksi, ja tänä päivänä on paljon sellaisia henkilöitä, jotka tekevät osa-aikaisesti yrittäjyyttä ja ovat osittain työsuhteessa, tekevät toimeksiantoja. On ruvettu puhumaan kevytyrittäjyydestä. Tässä on tietysti se riski, tuleeko sitten sosiaaliturva ja myöskin eläketurva huolehdittua. Ja kun katsotaan näitä niin sanottuja kevytyrittäjiä, niin siellä aika monella ne tulot kuukaudessa jäävät siihen 1 000 euroon, niille kieppeille. Harmillisesti työministeri Lindström nyt poistui joksikin aikaa tuonne jonnekin käytävään, mutta olisin kyllä halunnut kuulla hallitukselta, miten tähän haasteeseen ollaan vastaamassa. Meillä yhä suurempi joukko ihmisiä tekee tämänäntyypisiä monimuotoisia työsuhteita, ja vähän harmittaa ja pelottaakin se, että nuoret eivät ehkä ymmärrä sitä, että se eläketurva kertyy pitkältä ajalta ja sosiaaliturva saattaa jäädä vaillinaiseksi. Olisin mielelläni kuullut, miten tähän tämän ajan uuteen haasteeseen ollaan vastaamassa.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä edustaja Rinne, ja sen jälkeen pääministeri aloittaa.

10.36 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz, haluan todeta sen, että koulutuksen takia me kumpikin tiedämme, miten valtiosääntö toimii ja miten sitä pitää arvioida ja kunnioittaa. Kunnioitan kovasti valtiosääntöä. Mutta samalla haluan sanoa sen, että meillä on ollut pitkä perinne suomalaisessa yhteiskunnassa: erityi-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

sesti työmarkkina-asioissa asiat valmistellaan kolmikantaisesti. Sopimusyhteiskunta on ollut se keskeinen menestystekijä, jolla Suomi on noussut sieltä orjatyöstä, 1900-luvun alusta, tähän tilanteeseen, missä tällä hetkellä ollaan. Ne kokemukset, jotka 1900-luvun alkuun liittyvät, ovat osoittaneet meille sen, että kannattaa hakea kompromisseja sopimalla, oikealla tavalla valmisteluun kaikki mukaan ottaen.

Tämä hallitus on toiminut pakkolakien, työttömien etuuksien leikkauksien suhteen yksipuolisesti. Nyt viedään yksipuolisesti eteenpäin työsuhteturvan heikentämisä. Ne ovat asioita, joita minä en hyväksy. Minun mielestäni kolmikantainen valmistelu näissä asioissa on järkevä, oikea tapa, ja sitä tarkoitin, kun sanoin, että suutari pysyköön lestissään. Valtiosääntöä pitää kunnioittaa. Meillä on kaikilla [Puhemies koputtaa] valtiollisilla toimielimillä omat roolit.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vastauksia, ja ainakin pääministeri toivoo saavansa vastauspuheenvuoron. Enintään 3 minuuttia tässä vaiheessa, jatkoakin sitten seuraa.

10.37 Pääministeri Juha Sipilä: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän kolmikantaiseen valmisteluun: valmistelu on aika pitkälle ollut myöskin kaksikantaista, ja nyt pitää kolmikanta ymmärtää niin, että kenelläkään osapuolella ei ole myöskään veto-oikeutta, vaan pitää päästä eteenpäin.

Tämän hallituskauden aikana on tehty kymmeniä ja kymmeniä työllisyyttä edistäviä toimia, joita yksittäisinä toimina täällä salissa on vähätelty. Mutta jos tehdään 80 tointa ja jokaisen niistä työllisyysvaikutus on keskimäärin 1 000, niistä tulee 80 000 työllisyysvaikutuksina. Näin me olemme tehneet. Olemme tehneet isoja asioita ja runsaslukuisen määrän pienempiä asioita, jotka ovat vienneet asiaa eteenpäin ja näkyvät tuloksissa. Kenen ansiota se on — sillä ei ole mitään väliä, kunhan on päästy tänne. Se on ihan selvä asia, että jos emme olisi näissä luvuissa, niin ainakin se osoite, kenen syytä se olisi, olisi ihan selvä.

Minkälainen kehitys tästä eteenpäin pitäisi olla, jotta meillä syntyy budjettiin enemmän pelivaraa? Pitää muistuttaa, että tässäkin budjetissa 1,4 miljardia otetaan edelleenkin velkaa, tosiaankin suhdannehuipussa. Olisimme totta kai ihan erilaisessa tilanteessa, ellei se lähtötilanne olisi ollut niin surkea, mistä lähdettiin liikkeelle.

Tulevaisuusinvestointeja tehdään noin 100 miljoonalla eurolla koulutukseen, tutkimukseen, tuotekehitykseen, Business Finlandiin, Suomen Akatemiaan. Tämä suunta meidän pitää kääntää: meillä on noin 10 vuotta ollut laskeva kehitys tuotekehitysinvestoinneissa suhteessa bruttokansantuotteen. Se kääntyy nyt näillä päätöksillä. Näin olemme sen arvioineet, että kun yksityinen sektori lähtee siihen mukaan normaalisuhteella, niin tämä kääntyy, ja silloin me lähdemme kohti sitä Wallinin mainitsemaa 4:ää prosenttia. Onko 2030 liian hidas tahti? Jos me pystymme pitämään 75 prosentin työllisyysasteesta kiinni ensi kaudella, noin 2 prosentin kasvusta, niin budjettiin tulee varaa näihin investointeihin, tulee sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tekoihin varaa, tulee varaa sotu-uudistukselle, tulee varaa perhevapaa-uudistukselle. Mutta se edellyttää sitä, että me pidämme kiinni nyt tästä vauhdista, missä tällä hetkellä olemme. Me olemme ylittäneet joka kerta valtiovarainministeriön ennusteen seuraavan vuoden kasvusta, ja se on hyvä linja. Mutta minä uskon, että tällainen 3 prosentin kasvuvauhti on epärealistinen pitkässä juoksussa. 2 prosentin kasvuun me kyllä pystymme, mutta se ei synny itsestään. Tarvitaan töitä sen eteen.

Edustaja Mäkilä-Ropponen, kestävä kehityksen mittari tulee tuoda syvemmälle budjetointiprosessiin. Olen siitä samaa mieltä.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Toinen asia, mikä meidän budjetointiprosessista puuttuu, on valtion omaisuuden eli taaseen järkevämpi käyttö. Tällä vaalikaudella valtion yhtiöomaisuuden arvo on kasvanut noin 8,5 miljardia euroa. Sieltä meillä olisi kyllä varaa käyttää esimerkiksi tutkimus-, tuotekehitys- ja infrarakennukseen, kunhan me yhdessä sovimme siitä mallin. Niitä malleja ei ole vielä ollut, mutta toivon, että seuraavalle vaalikaudelle löydämme mallin siihen, miten me pystymme paremmin hyödyntämään valtion omaisuutta näihin tulevaisuusinvestointeihin.

Puhemies Paula Risikko: Hyvä, kiitoksia. — Ministeri Tiilikainen, paikalta enintään 2 minuuttia.

10.41 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Kiitos, arvoisa puhemies! Muutama kommentti liittyen ilmastopolitiikkaan ja kestäväan kehitykseen.

Euroopan unioni tekee maailman kunnianhimoisinta ilmastopolitiikkaa. Suomella on EU:n sisällä toiseksi korkein tämänhetkinen uusiutuvan energian aste ja toiseksi korkein tavoite, meillä on toiseksi korkein päästövähennysprosentti. Tästä voisi tavallinen ihminen päätellä, että Suomi on ehdottomasti maailmassa kunnianhimoisimpien ilmastopolitiikan maitten joukossa. Ja se päättely on aivan oikein, näin tehdään myös kansainvälisissä arvioinneissa. Olen surullinen siitä, että vihreillä ei ole kanttia tunnustaa näitä tekoja: uusiutuvat yli 50 prosenttiin, hiilestä luopuminen, olemme korottaneet fossiilisen energian veroja 250 miljoonalla tällä vaalikaudella, ensi vuonna hiilen, polttoöljyn, turpeen vero nousee.

Mitä tulee tähän kestäväan kehitykseen, niin sosiaalisesti kestävä kehitys unohtuu liian usein puhuttaessa kestävästä kehityksestä. Työllisyys on tärkeä osa sitä. Edellinen hallitus ansaitsee tunnustusta siitä, että korotitte työttömyysturvaa. Mutta tämä hallitus tekee vielä enemmän: me tarjoamme töitä. Se, mistä edellistä hallitusta ei voi kiittää sosiaalisesti, on se, että kun te puhuitte perusturvan korotuksesta, te kyllä nostitte työttömyysturvaa mutta jätitte korottamatta pienimmät äitiys-, isyys- ja vanhempainpäivärahat, ja se on vastuuton perhepolitiikka. Sen takia kestäväan kehityksen nimissä ensi vuonna nostamme juuri näitä pienimpiä etuuksia, kuten olemme tehneet myös takuueläkkeelle. Hallitus harjoittaa sekä ympäristön kannalta [Puhemies koputtaa] että taloudellisesti että sosiaalisesti kestäväan kehityksen mukaista politiikkaa.

Puhemies Paula Risikko: Jatkamme noin tunnin verran vielä tätä debattia.

10.43 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kestävä kehitys on tärkeä aihe, ja on hyvä, että siitä puhutaan. Nostaisin kaksi näkökulmaa esiin:

Ensimmäinen on se, että jos me haluamme turvata hyvinvointia ja talouskasvua myös tulevaisuudessa, meidän pitää ehdottomasti satsata tutkimukseen, tieteeseen ja koulutukseen. Ja vaikka nyt on tehty korjausliikkeitä, silti se koulutuksen lähes miljardi, joka on otettu tällä hallituskaudella pois, on edelleen uupumassa. Minä haluaisin kyllä kuulla teidän ajatuksianne siitä, miten te ajattelette, että Suomen koulutuspolitiikka etenee tällä menolla tulevaisuuteen, jos ja kun nyt esimerkiksi nämä Business Finlandille ja muille annetut tuet ja rahoitukset kanavoituvat pääosin yksityisen sektorin kautta. Eli olen huolissani

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

esimerkiksi korkeakoulujen perusrahoituksesta ja siitä, miten voimme turvata tulevia työpaikkoja turvaamalla laadukkaan tutkimuksen.

Lisäksi haluaisin ministeri Tiilikaiselta kysyä: mikä on teidän kannanottonne siihen, että YK:n ilmastositomuksen Suomen seurantaraportin mukaan meidän päästömme uhkaavat päinvastoin kasvaa?

10.44 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä täytyy todeta, että Raamatun kertomus rikkaasta miehestä ja Lasaruksesta on hyvin arkipäiväistä tänään monen suomalaisen kohdalla. Rikas mies pukeutuu pellavavaatteisiin ja elää loisteliaasti ja nauttii tästä talouskasvusta tänäkin päivänä — eikö niin? Mutta vastaavasti köyhä, joka usein on myös hyvin sairas, haluaisi ravita itseään edes niillä murusilla, mitä putoaa sieltä rikkaan pöydältä lattialle, mutta ei niitä saa nautittavakseen. Tämän esimerkin kertomus: ruokajonot on se Lasarus ja rikas mies on tämä hallitus. Te hallituksessa tiedätte, mitä te teitte viime jouluna, kun jaettiin näitä joulurahoja, mitä jaetaan tänäkin jouluna: te ette edes sitä yhtä miljoonaa antaneet niille ihmisille, jotka halusivat auttaa näitä lasarusia tuolla ruokajonoissa. Ja minä vetoan teihin nytten: Kun tulee tämä syksy, jakakaa nyt lasaruksellekin sitä leipää vähäsen. Jakakaa sitä jakovaraa myös niille järjestöille, jotka auttavat näitä köyhiä. He eivät pääse vielä kiinni tähän talouskasvuun, ja sen takia me olemme täällä auttamassa heitä yhdessä. [Eero Heinäluoma: Hyvä puheenvuoro!]

10.45 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Annamme kyllä toki tunnustusta parantuneesta työllisyystilanteesta ja parantuneesta taloustilanteesta, totta kai. [Välihuutoja oikealta] Se on ilon aihe. Jos se tekee Suomesta maailman onnellisimman, niin hyvä niin. Mutta se ei poista niitä puutteita, joita tässä budjettiesityksessä on, ja tämän budjettiesityksen yllä lepää ikään kuin kaksoisgiljotiini. Ensinnäkin tuloerot on käännetty kasvuun ja laiskanläksyt tulevaisuuteen varautumiseksi on jätetty tekemättä. Kaikki ne suuret uudistukset, joilla varaudutaan tuleviin talouden taantumisiin ja matalaan talouskasvuun, huutavat poissaolollaan, ja se on kyllä vakava virhe. Sote-uudistus, joka on tämän hallituksen kärkihanke — sekin, arvoisa puhemies — uhkaa kääntyä taloudellisilta vaikutuksiltaan käännteiseksi. 3 miljardin säästöjen sijaan on tulossa 3 miljardin lisämenot, mikäli hanke menee läpi.

Sosiaalidemokraatit haluavat varautua tulevaan. Tulevaisuuteen varautumiseksi olemme esittäneet viiden uudistuksen paketin. Tarvitaan varhaiskasvatusuudistus, tarvitaan toisen asteen oppivelvollisuus -uudistus, tarvitaan perhevapaa-uudistus, tarvitaan verouudistus ja tarvitaan sosiaaliturva-uudistus. Pääministeri, eikö näistä olisi jotain teillekin evääksi, kun budjettia viedään eteenpäin?

10.46 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kovasti puhuttu siitä, että mitään ei ole satsattu tässä budjetissa koulutukseen, mutta kyllä minä nyt pidän erittäin hyvänä satsauksena tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan tuota 120:tä miljoonaa euroa. Ja sitten ilman muuta tällä tiellä ollaan nyt, että tuohon 4 prosenttiin päästäisiin jatkossa. Kaikkea ei voi saada kerralla, mutta suunta on varmasti oikea.

Sitten pidän erittäin hyvänä tätä varhaiskasvatuksen tasa-arvorahaa, jolla parannetaan nimenomaan varhaiskasvatuksen laatua erityisesti niillä alueilla, joilla on suhteellisesti enemmän sosiaalisia ongelmia. Ja vielä myös tuo oppimateriaalitukihan on erinomainen

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

alku sille, että tuetaan niitä kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, joilla raha ei riitä kerta kaikkiaan kaikkiin opiskeluun liittyviin välineisiin. Myös tuo on hyvä alku.

Täällä on paljon hyviä asioita, jotka kannattaa kyllä huomata.

10.47 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä on todella hyvä uutinen suomalaisille se, että Suomeen on syntynyt uusia työpaikkoja. Lahden kaupungin verran suomalaisia on saanut työpaikan. On hyvä, että hallitus on tehnyt työtä huolimatta siitä, että oppositio on vastustanut kaikkia toimenpiteitä, joilla uusia työpaikkoja ollaan pyritty luomaan. Kannustan pääministeriä jatkamaan työtä. Ja tavoitteena ei voi olla kuin pohjoismainen työllisyysaste, kun haluamme ylläpitää pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan.

Hallitusneuvotteluissa sovimme kärkihankkeeksi osatyökykyisten työllisyyden edistämisen. Meillä on lukematon määrä vammaisia ihmisiä, jotka haluaisivat tehdä työtä, eivät pääse työmarkkinoille. Kysynkin pääministeriltä: milloin saamme vielä lisätoimia tässä, että vammaiset ihmiset pääsevät työmarkkinoille? Heille kuuluu yhdenvertaiset oikeudet työhön.

Sosiaalidemokraateille totean, että toivoisin, että voisitte nyt todeta tämän tosiasian: Olette pitkään puhuneet siitä, että toisen asteen koulutus on kallista — puhuneet, puhuneet. Teillä on ollut opetusministeri toinen toisensa jälkeen, mitään ette ole tehneet. Nyt tulee oppimateriaalilisä alle 20-vuotiaille [Puhemies koputtaa] toiselle asteelle, 47 euroa kuukaudessa. [Puhemies: Aika!] Eikö tämä ole hieno tasa-arvouudistus, edustaja Heinäluoma?

10.48 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan muutaman sanan jatkaa keskustelua tästä työmarkkinatilanteesta. Jos tämän hallituksen toimintaa mietii ihan alusta lähtien, niin aluksi oli 100 tuntia lisää työaikaa jo hallitustunnustelujen yhteydessä ilman kompensatiota. Sitten tulivat pakkolait, joissa ei ollut minkäänäköistä yhteistä valmistelua. Yrititte hötkäistä eduskuntaan lait, joissa ilmoitettiin, että työsuhteturvaa heikennetään tällä tavalla, jos ei synny sopimuksia.

Sitten te olette työttömien osalta jatkuvasti — huolimatta siitä, että olette sopineet työmarkkinaosapuolten kanssa, että uudistuksia työmarkkinoille ei tule ilman kolmikantaista valmistelua ja yhteistä näkemystä — tuoneet eduskuntaan esityksiä ja nyt nämä viimeiset, työsuhteturvaan liittyvät heikennykset. Alle kolmekymppisten määräaikaisuuden veditte pois sen takia, että se todettiin saman tien perustuslain vastaiseksi.

Te olette lisänneet jännitteitä. Minä olen paljon puhunut yrityselämän kanssa, isojen firmojen, pienten firmojen ihmisten kanssa, ja kyllä siellä arvostetaan sitä, että globaalissa taloudessa on ennakoitavaa vakautta työmarkkinoilla. Nyt te olette itse aiheuttaneet omalla toiminnallanne, tämän hallituksen toiminnalla, isoja ongelmia ennakoitavuuteen ja vakauksen työmarkkinoilla.

10.50 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Toivon kyllä, kun kuudetta kautta eduskunnassa saan olla, että seuraava vaalikausi ja hallituskausi on sellainen, että se ei tuhoa tämän kauden ja osittain edellisenkin kauden talouden parantamiskehitystä. En ole vielä nähnyt tässä maassa sellaista aikaa, jolloinka rahat riittävät kaikkiin tarpeisiin — riippumatta siitä, ketkä ovat hallituksessa tai oppositiossa.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Se on kyllä sanottava ihan jo yleisen totuuden nimissä, että tämän hallituksen ensi vuoden talousarvio on ylisukupolvisuuden budjetti. Sillä katsotaan huomattavasti pidemmälle kuin mitä esimerkiksi eilisessä keskustelussa annettiin ymmärtää. Kestävän kehityksen arvio, hiilineutraali ja resurssiviisas Suomi, mihin ministeri Tiilikainen hyvin tuossa puheessaan puuttui, ovat muun muassa niitä tekijöitä, jotka vievät eteenpäin. Sitten me tarvitsemme sote-uudistuksen, sieltä saavutamme myös niitä kestävyysvajeen säästöjä jo yksittäisten sairauksien hoidon ja terveydenhuollon teknologian eteenpäin menemisen myötä.

10.51 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan talouden isosta kuvasta, niin puhutaan sitten nopeasti myös kestävyysvajeesta. Tässä on tullut ilmi se, että hallitus edelleen luottaa siihen, että hallituksen sote-uudistus tuo mukansa 3 miljardin säästöt pitkällä tähtäimellä. Nyt kuitenkin ongelma on se, että kukaan talousasiantuntija ei usko tähän säästötavoitteeseen, ja jos hallitus on luenut valtiovarainvaliokunnan lausunnon, niin hallituksenkin olisi pitänyt herätä tähän todellisuuteen, elikkä nämä arviot, jotka ovat tässä budjettikirjassa, ovat hyvin löysällä pohjalla. On hyvä, että käynte, ministerit, keskustelua keskenämme, mutta toivoisin, että nyt saisin vastauksen tähän tärkeään kysymykseen, koska eilen valtiovarainministeri Orpo ei tähän halunnut vastata: Millä tavalla hallitus laskee, että sote-uudistus tuo nämä 3 miljardin tulevaisuuden säästöt, kun talousasiantuntijat tässä maassa ovat aivan eri mieltä ja kun myös tässä talossa tämä sali suuressa määrin on aivan eri mieltä? Mihin hallituksen [Puhemies koputtaa] luvut perustuvat?

10.52 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluomalle täytyy vielä todeta keskustelumme liittyen se, että Gini-kerroin kuitenkin näiden hallituksen budjettitoimenpiteiden myötä jopa paranee, enkä nyt tarkoita alkoholilain vapauttamista tässä kysymyksessä.

Täällä on myös edustaja Arhinmäki nostanut jälleen kerran verotuksen esille. Todistin silloin harvinaista hetkeä, jolloin sosialisti piti kättä omassa taskussaan, edustaja Arhinmäki. Olemme selvästi täysin eri mieltä kerta toisensa jälkeen [Paavo Arhinmäen välihuuto] siitä, että on ollut järkevää tuloverotusta keventää yli 1,4 miljardia euroa pieni- ja keskituloisia painottaen. Kun tilastoja katsoo, niin on täysin todistettavissa, että painotus siinä kevennyksessä on ollut suhteessa paljon suurempi nimenomaan pieni- ja keskituloisille. Sininen verokapina on ilmeisesti todellisuutta tässä ja nyt, edustaja Arhinmäki.

Ja mitä tulee edustaja Meren nostamaan sinänsä tärkeään asiaan autoilun kustannusten keventämisestä, niin sehän tehtiin ajoneuvoveroa keventämällä, 50 miljoonaa euroa 2020 lähtien. Olitteko te sitä päätöstä tekemässä, edustaja Meri, olitteko? Minä olin.

10.53 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikissa olosuhteissa, eletään sitten lihaviiden tai laihojen vuosien aikaa, on huolehdittava siitä, että yhteistä hyvää jaetaan oikeudenmukaisesti. Se on jopa eräänlainen ihmisyyden tuntomerkki, joka jokaisella päätöksentekijällä tulee olla. Kyllä tämä hallitus on ollut kaikkein heikoimmassa asemassa olevien puolella tässä budjettiesityksessä. Pienimpiä päivärahamoja korotetaan 80 euroa, sairauspäivärahojen omavastuu, 55 päivän omavastuu, poistuu pienituloisilta, tulee lukion oppimateriaalilisä. Jos sen sijaan allokatiivisesti oltaisiin indeksitarkistukset palautettu, se olisi merkinnyt keskimäärin 8 euroa. Kyllä 80 euroa on enemmän kuin 8 euroa, kaikkein pienituloisimmille se on iso raha.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

10.54 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näiden vähimmäispäivärahojen korottaminen on kieltämättä hyvä asia, mutta samalla olisi kyllä syytä laittaa panostukset mittasuhteisiin. Vähimmäispäivärahojen parantamiseen osoittaa hallitus nyt 20 miljoonaa samalla, kun hallituskauden aikana on leikattu 300 miljoonaa sosiaaliturvan indeksijäädysten kautta. Tätä voi verrata edellisen hallituksen panostuksiin perusturvan parantamiseen, jotka olivat 400 miljoonan euron luokkaa. Kyllä tämä mielestäni kertoo koko kuvan tämän hallituksen politiikasta ja arvovalinnoista.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee hallituksen veropolitiikkaan, niin tässä taloudellisessa tilanteessa olisi ollut perusteltua tehdä kireämpi budjetti verotuksen osalta. Käytännössä se, mitä hallitus on tehnyt tämän vaalikauden aikana, on se, että on asetettu nämä mittavat veronalennukset tarpeellisten tulevaisuusinvestointien edelle. Eli alentamalla verotusta näin mittavasti on ylläpidetty painetta vähentää julkisista menoista ja kohdistettu leikkauksia sosiaaliturvaan sekä koulutukseen, eli juuri niihin [Puhemies koputtaa] tekijöihin, joihin meidän kannattaisi panostaa, jos me haluamme huolehtia [Puhemies: Aika!] siitä, että Suomen talous kasvaa myös tulevina vuosina.

10.56 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri ilmoitti kautensa alussa, että tavoitteena on laittaa Suomi kuntoon, ja ilmeisesti hänen mielestään Suomi nyt on kunnossa, koska tässä kovasti odotetaan oppositiolta kehuja siitä, miten erinomaista työtä on tehty. [Ben Zyskowicz: On se paremmassa kunnossa! — Pia Viitanen: Myyntikunnossa!]

Itse kuitenkin näen, että Suomi ei ole kunnossa niin kauan kuin emme huolehdi kaikista suomalaisista, ja tässäkin budjetissa pienituloisimmat on laitettu tämän hallituksen politiikan maksumiehiksi. Vaikka kaikkein pienimpiä päivärahoja korotetaan — se on hyvä — niin kuten edustaja Andersson juuri kertoi, se on todella vähäpätöinen teko kuitenkin tässä kokonaisuudessa, kun katsotaan mittasuhteita.

Suomi ei ole myöskään kunnossa, jos katsotaan ilmastopolitiikkaa. Täällä on kehuttu, että olemme Euroopan eturivissä, mutta kunnianhimon taso ei riitä. Ilmasto ei odota. Meidän nettopäästömme ovat kasvamassa näillä esityksillä, ja se ei riitä siihen, että Suomi tai koko maailma [Puhemies koputtaa] saataisiin kuntoon.

10.57 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me sanomme usein, että työllisyys on parasta sosiaaliturvaa, ja niin se tiettyyn pisteeseen asti on. Mutta kun katsomme vaikkapa lapsiperheitä, niin Mannerheimin Lastensuojeluliiton selvityksen mukaan pienituloisuusrajan alapuolella olevista lapsiperheistä puolessa vähintään toinen vanhempi on työssä. Tämä kertoo siitä, että se työ ei kaikkien kohdalla toimi toimeentulon takaajana siten kuin sen pitäisi toimia, ja siksi on kiinnitettävä huomiota siihen, mikä meidän työelämämme laatu on.

Kyse ei ole pelkästään siitä, että syntyy työpaikkoja, vaan kyse on siitä, että syntyy työpaikkoja, joilla ihmiset voivat elää. Näissä lapsiperheissä kyse on määräaikaista työsuhhteista, pätkätyösuhhteista, osa-aikaisista työsuhhteista, ja tämä on se, mikä syö työn arvoa. Siksi esimerkiksi ne esitykset, jotka liittyvät irtisanomissuojan heikentämiseen, sopivat äärimmäisen huonosti tähän tilanteeseen, koska nekin lisäävät työelämän epätasa-arvoa ja epävarmuutta. Siksi toivon, että hallitus tässä asiassa perääntyisi ja uskoisi siihen, että parempiakin työllisyyskeinoja löytyy. [Ben Zyskowicz: Olisiko parempi, että olisi työtön?]

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

10.58 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaikki ovat iloisia siitä, että työpaikkoja tulee lisää, mutta niin kuin edustaja Filatov totesi, pitää olla myöskin työpaikkoja, joilla ihmiset oikeasti tulevat toimeen. [Ben Zyskiewicz: Onko parempi, että ovat työttöminä?] Kannattaa katsoa myöskin työtuntien määrää, se ei ole lisääntynyt, vaan se on jakautunut enemmän.

Sieluni silmin lähestulkoon jo näen ensi syksynä tämän salin keskustelun. Nyt kasvu on ollut runsasta, mutta kun koko Euroopan tasolla nähdään, että ensi vuonna ja siitä eteenpäin se kasvu hieman hiipuu, niin se on varmaan sen seuraavan hallituksen syy. Jos tällä samalla logiikalla mennään, että Suomi, joka nyt on päässyt siihen samaan jaksotukseen kuin Euroopan muut maat, myöskin sitten laskee alaspäin samalla tavalla, niin se on sitten aina sen kyseisen hallituksen syy tai ansio. Sen takia me olemme yhä edelleen iloisia kasvusta, mutta kannattaa nyt miettiä realistisesti, mistä tämä Suomen kasvu on tullut. Viennistä, siitä syystä, että meidän ostajamaamme ovat vahvistuneet. En voi silti olla sanomatta, että... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

10.59 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä voikin jatkaa. Kyse oli viennistä. Meillä on Porissa hyvin surullisia uutisia Venator-yhtiön kohdalla, eli meillä jää 450 ihmistä työttömäksi, kemian alan osaajia. Mitä hallitus aikoo tehdä, että nämä osaajat työllistyvät nimenomaan Porissa?

Sitten toinen asia: maaseudun tulevaisuus, onko sitä? EU:n kirjoissa ja kansissa lukee, että maataloutta tulee tehdä siellä, missä se on kannattavaa — joten tällä menolla onko meillä enää 20 vuoden päästä ruokaa? Onko meillä omavaraisuutta? Millä tavalla hallitus aikoo puolustaa Suomen maataloutta ja maaseutua? Tämä kuivuuspaketti, 50 miljoonaa, ei millään tavalla vastaa todellisuutta, koska näiden maanviljelijöiden menetykset olivat 400 miljoonaa.

11.00 **Silvia Modig vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Tiilikainen käytti täällä puheenvuoron, jossa hän kuvaili hallituksen ilmastopolitiikkaa kunnianhimoiseksi. Väite on hyvin erikoinen huomioiden, että meidän nettopäästömmme kasvavat 2030-luvulle tultaessa. Tämä johtuu hallituksen metsäpolitiikan linjauksista, jotka mahdollistavat intensiivisemmät hakkuut, jotka johtavat siihen, että meidän hiilinielumme puolittuvat 2030-luvulla. Vaikka päästövähennyksiä tehdään, niin hiilinielujen pieneminen mitätöi päästövähennysten vaikutukset. 2030-luvulla meidän pitäisi olla jo lähellä hiilinegatiivisuutta tai ainakin pitkällä sitä polkua kohti hiilinegatiivisuutta. Sen sijaan meidän päästömmme kasvavat. Jos ilmastonmuutoksen torjuntaan olisi sadan vuoden aikajana, niin tämä logiikka toimisi, että nielut puolittuvat 30-luvulla ja kasvavat taas vuoden 15 tasoon 50-luvulle tultaessa. Sadan vuoden aikajänteellä tämä toimisi, mutta meillä ei ole montaa vuotta aikaa tehdä niitä ratkaisuja, joilla me oikeasti pystymme ilmastonmuutosta torjumaan.

On aikamoista verbaaliakrobatiaa kuvata kunnianhimoiseksi sitä ilmastopolitiikkaa, joka itse asiassa kiihdyttää ilmastonmuutosta.

11.01 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri, te ette sallakaan äskeisessä kommenttipuheenvuorossanne vastanneet siihen kysymykseen, että teidän johtamanne hallitus tekee politiikkaa, jossa kolmasosa ihmisistä saa vähemmän. Ja

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

tämä kolmasosa on valitettavasti, arvoisa keskusta, arvoisat hallituspuolueet, se pienituloisin kolmasosa. Se on fakta, se näkyy valtiovarainministeriön omassa laskelmassa.

En tiedä, miltä nyt siitä kauppahallin aunesta sitten tuntuvat nämä hallituspuolueiden kehuskelut täällä, kuinka kaikki on hyvin, samaan aikaan kun se pienituloinen, työeläkettä saava ihminen esimerkiksi tuntee siellä lompakossaan selkeän kevennyksen. Siellä ovat lääkekulut kasvaneet ja monet maksut nousseet. Täällä on neljä kesää kuunneltu keskustan vaatimuksia, että tarvitsee tehdä paketti eläkeläisköyhyyden torjumiseksi, mutta, pääministeri, minä luin tätä kirjaa enkä minä näe sitä pakettia. Sen sijaan minä näen leikkauksen muun muassa eläkkeensaajien ja muuta sosiaaliturvaa saavien ihmisten toimeentuloon.

11.02 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä sekä pääministeri Sipilä että ministeri Tiilikainen ovat kehuneet hallituksen ilmastotoimia. Nyt kuitenkin edelleen fossiilisten polttoaineiden käyttöä suosivat vero- ja muut tuet tässä budjetissa ovat miljardin luokkaa. Hallitus on kehunut, että se nostaa turpeen verotusta. Kuitenkin tämän hallituksen aloittaessa turpeen verotuki oli noin 100 miljoonaa euroa. Hallituksen tehtyä ensimmäisen budjettiesityksensä se oli noin 150 miljoonaa euroa, eli sitä korotettiin noin puolitoistakertaiseksi, ja ensi vuoden budjetissa arvio on 189 miljoonaa euroa. Eli tämän arvion mukaan turpeen verotuki kasvaisi kuitenkin lähes kaksinkertaiseksi. Tämäkin raha tulisi paljon paremmin käytettyä esimerkiksi koulutukseen ja tutkimukseen sijoittamalla, mikä talousoppineiden mukaan on kansantalouden pitkän aikavälin kehityksen kannalta kaikkein viisain ja tuottavin sijoitus.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan kaksi puheenvuoroa tähän, ja sitten pääministeri on pyytänyt lyhyttä vastauspuheenvuoroa. Nämä kaksi henkilöä ovat edustajat Karimäki ja Kosonen.

11.04 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyden ja kasvun ajuri on koulutus. On todella valitettavaa, että hallitus ei nyt korjannut tässä tilanteessa tätä valtavaa lommoa koulutuksesta, jonka leikkauksillaan aiheutti jo kauden alussa — ammattikoulut, korkeakoulut, opiskelijat.

Täällä on paljon puhuttu myös pienituloisista, ja uskon, että moni pienituloinen kysyy, miksi ette tehneet parannusta muun muassa indekseihin. Moni perusturva on nyt jäänyt jälkeen, ja ihmiset köyhtyvät.

Tulevaisuudesta kun puhutaan, niin ilmastonmuutoksen torjunta on meidän tärkein tehtävämme. Täällä on hyvin jo nostettu esiin se, että teidän metsäpolitiikkanne puolittaa metsiemme hiilinielut vuoteen 2030 ja mitätöi kaikki ilmastotoimet. Mutta mikä kaikkein pahinta, se heikentää luonnon monimuotoisuutta, joka nyt jo on hätää kärsimässä: linnut vähenevät, lahopuu vähenee metsissä, metsien uhanalaiset lajit ovat vaarassa kadota. Mitä hallitus tekee tämän luonnon monimuotoisuuden [Puhemies koputtaa] kriisin edessä?

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Kosonen, ja sen jälkeen pääministeri.

11.05 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Bkt ei todellakaan ole ainut mittari hyvään elämään Suomessa eikä muuallakaan maailmassa, ja on erinomaista, että Suomessa nämä kestävä kehityksen 17 kriteeriä on otettu käyttöön hallinnonalojen budjeteissa.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Tässä salissa tunnetusti nähdään asiat kuten halutaan. Onneksi meillä on kuitenkin kansainvälisiä, vaikkapa ilmastomittareita. Esimerkiksi World Economic Forumin vertailussa Suomen valmius tehdä ilmastomuutoksen torjuntaan liittyviä toimia oli 2015 sillä tavalla, että Suomi oli sijalla 12. Vuonna 2018 olimme sijalla 4. Germanwatch-instituutin ilmastomuutoksen torjuntaa maailman maissa mittaavassa tilastossa Suomi nousi vuodesta 2015 sijalta 36 sijalle 9. Mutta kolmea ekaa sijaa ei todellakaan jaettu, koska mikään maa ei tee riittävästi. Kysyisinkin pääministeri Sipilältä: tekoja toki meidänkin hallituksella on paljon, mutta mitkä ovat ne seuraavat ilmastomuutoksen torjuntaan vastaavat teot?

Puhemies Paula Risikko: Pääministeri Sipilä paikalta enintään 3 minuuttia, sen jälkeen noin puoli tuntia debattia jäljellä.

11.06 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa puhemies! Otan ensin tämän tuloerokysymyksen. Tuloerot eivät ole hallituksen toimin tällä vaalikaudella kasvaneet, kun otamme työllisyysvaikutukset huomioon. Kärkkäinen ja Tervola tekivät pyynnöstämme tästä selvityksen koskien kolmea ensimmäistä vuotta. Kun otetaan huomioon työllisyysvaikutukset — joka on se tärkein toimmemme tuloerojen pienentämiseksi, eriarvoisuuden pienentämiseksi — niin tuloerot eivät ole kasvaneet. Ensi vuoden budjetissa indeksileikkaukset ovat vielä mukana, siinä edustaja Heinäluoma on oikeassa, ja se on se suurin tekijä siinä staattisessa laskelmassa, jonka valtiovarainministeriö on tehnyt. Mutta siitäkin laskelmasta puuttuvat työllisyysvaikutukset.

Minä olen aika vakuuttunut siitä, että kun näillä luvuilla tehdään koko neljästä vuodesta arvio ottaen työllisyysvaikutukset huomioon, niin tuloerot eivät kasva tällä hallituskaudella, vaikka olemme lähteneet todella surkeasta tilanteesta liikkeelle, joutuneet tekemään äärimmäisen hankalia, kipeitä toimenpiteitä, ja lopputulos on tämä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä vasemmalta ja vihreiden ryhmästä] Indeksien leikkaamisen perumista vuodelta 19 mietittiin budjettiriihessä, kehysriihessä, mutta päädyimme siihen, että teemme täsmätoimia takuueläkkeeseen, nuorten kuntoutusrahaan ja vähimmäismää räisiin päivärahoihin. Osoitamme niihin suurin piirtein samanlaisen summan kuin olisi tuo indeksin leikkauksen peruminen vaatinut.

Sitten tähän työmarkkinakysymykseen. Minä luulen, että aika harva pääministeri on käyttänyt niin paljon aikaa keskusteluihin työmarkkinajärjestöjen kanssa. Viimeksi eilen olin Akavan hallituksen ja työvaliokunnan yhteiskokouksessa keskustelemassa juuri tästä mainitsemastanne ajankohtaisesta kysymyksestä. Se keskusteluyhteys on aivan jatkuva, ja haluan pitää siitä huolen, että suomalainen sopimussyhteiskunta pystyy jatkamaan. Mutta meidän pitää samaan aikaan huolehtia siitä, että myöskin työmarkkinauudistuksia on tehtävä Suomessa, että työllisyysaste nousee. Se, että niitä on tällä vaalikaudella tehty, on yksi tärkeimmistä syistä siihen, että 115 000 suomalaista enemmän on töissä.

Edustaja Andersson, ihmettelen kovasti, että te vastustatte tässä budjetissa olevaa pienituloisille tehtävää veronkevennystä — pienituloisille, keskituloisille ja eläkeläisille suunnattua.

Edustaja Huhtasaari, viime vuonna TEMin selvityksen mukaan suurin työvoimapula oli nimenomaan Satakunnassa, toiseksi suurin Kainuussa ja sitten Lapissa.

Edustaja Paatero, väititte, [Puhemies koputtaa] että työtuntien määrä ei ole lisääntynyt. Se ei pidä paikkaansa.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Otetaan ensiksi edustaja Heinäluoma ja sitten Andersson. Sitteen painotus heissä, jotka eivät ole vielä yhtä ainutta puheenvuoroa käyttäneet. Noin puolisen tuntia jatketaan. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä!

11.10 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän aina voi tehdä niin, että jos tilastot eivät ole mieluisia, niin voi laittaa uudella ohjeella laskentaan. Minusta on väärin, että hallitus kiistää oman vastuunsa tästä kansalaisten toimeentulon kehityksestä. Valtiovarainministeri on tässä mielessä rehellisempi kuin on tämä hallituksen linja. Tietenkin jos ihminen on työtön ja hän saa töitä, niin mikään hallituksen leikkaus tuskin vie tätä lisätuloa häneltä pois. Se on ihan tosiasia. Mutta se, kun täällä hallitus puhuu, kuinka paljon se tarjoaa ihmisille töitä, on kyllä ensimmäinen kerta, kun kuulen, että sieltä kerrotaan, että me tarjoamme ihmisille töitä. [Välihuuto] — No, juuri teidän ministeri Tiilikainen näin kertoi, [Pia Viitanen: Niin sanoi!] että teillä on oikein semmoinen työvoiman tarjonta siellä olemassa.

Siis tosiasia on, että ne päätökset, jotka hallitus on tehnyt, vaikuttavat kolmasosan suomalaisista toimeentuloon kielteisesti. Kiitän edustaja Zyskowiecia. Toimeentulotuki on siis liian pieni Suomessa, se on tosiasia, mutta ne suuret selittävät tekijät tässä ovat juuri kansaneläkkeen indeksijäädytys ja työttömyysturvaindeksin jäädytys. Jos ihminen on työtön, [Puhemies koputtaa] ei saa töitä, hän on eläkkeellä, ei saa töitä, niin hänen [Puhemies: Aika!] toimeentulonsa heikkenee.

11.11 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me emme ole sanooneet vastustavamme niitä pienituloisiin kohdennettuja veronkevennyksiä, mitä hallitus nyt tähän talousarvioon on sisällyttänyt. Ne ovat itse asiassa aika hyvin linjassa sen kanssa, mitä vasemmistoliitto omissa vaihtoehtobudjeteissaan on esittänyt, sen takia, että ne on selvästi kohdennettu kaikista pienituloisimmille. Meidän kritiikkimme kohde on koko tämän vaalikauden aikana harjoitettu veropolitiikka. Veronkevennykset ovat olleet ylimitoitettuja, ne ovat ylläpitäneet painetta vähentää julkisia menoja, ja ne ovat myöskin suosineet suurituloisia suomalaisia kaikista eniten.

Mitä tulee tuloerojen mittaamiseen, mielestäni kaikista selkeintä on mitata tuloeroja staattisen laskelman kautta, koska siinä arvioidaan hallituksen tekemien päätöksien eli hallituksen arvovalintojen vaikutuksia eri tuloluokissa olevien ihmisten toimeentuloon, ja silloin ne tulokset puhuvat aivan selvää kieltä hallituksen tekemästä politiikasta.

Mitä tulee tähän Kärkkäisen ja Tervolan selvitykseen, niin selvityksen toinen tekijä on eilen todennut Twitterissä, [Puhemies koputtaa] että oletuksista ja mittauksista riippuen hallituskauden päätökset ovat olleet joko hieman tuloeroja lisääviä [Puhemies: Aika!] tai jokseenkin neutraaleja.

Puhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten noin puolisen tuntia jatketaan debattia, sen jälkeen on vielä ministerin vastaus, mutta nyt painotus heihin, jotka eivät ole vielä saaneet puheenvuoroa.

11.12 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Nousukauden huipussa ollaan, mutta tietenkin tummia pilviä on edessä. Yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu, inflaatio lähtee nousemaan, ostovoiman kasvu hidastuu. Sen takia pitäisi-kin tukea keski- ja pienituloisten sekä eläkeläisten ostovoiman kasvattamista ja edistämistä.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

tä, ja sen voisi sitoa vaikka tähän työllisyysasteen kohentamiseen. Velaksi eläminen täytyisi lopettaa aikaisemmin kuin vuonna 2021. Syytä olisi kenties jo vuonna 2020 päästä pois velaksi elämisestä, koska emme voi oikein ennakoida EKP:n tekemiä toimenpiteitä osto-ohjelmien alasajon tai liiallisen likviditeetin poistamiseksi. Lisäksi meidän täytyisi tehdä toimeentulouudistus, jossa ansiotulot, keikkatyöt, alustatalouden tulot ja sosiaalieläkkeet voitaisiin netottaa välittömästi siten, että ei tulisi katkoja näitten etuisuuksien maksamisessa. [Puhemies koputtaa] Tällöin ei olisi myöskään viivettä eikä kynnystä vastaanottaa työtä.

11.13 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, minun täytyy sanoa, että minä hämmästelen sitä, kuinka te vähättelette sosiaaliturvan leikkauksia, joita te kohdistatte kaikkein pienituloisimmille: sairaille, työttömille, eläkkeensaajille.

Myönteinen asia on tietenkin se, että kaikkein pienituloisimpien päivärahaa korotetaan, mutta samanaikaisesti te leikkaatte 90 prosentilta sosiaaliturvan piirissä olevalta ihmiseltä, ja nyt tämän seurauksena nämä ihmiset ajautuvat toimeentulotuen piiriin. Samanaikaisesti me kuulumme muun muassa Ben Zyskowiczilta, että on hyvä asia, että toimeentulotukea ei leikata. On hämmästyttävää, että sillä sitten kehuskellaan vielä saavutuksena, että toimeentulotukea ei leikata, kun kyse on ihmisten ruuasta, asumisesta, sähköstä, ihan elämän perustarpeista. Nyt kysyisin teiltä vielä kerran: Mitä te aiotte tehdä näitten kaikkein pienituloisimpien ihmisten sosiaaliturvan parantamiseksi? Onko teillä mitään positiivista tuotavaa heille tällä budjettiesityksellä?

11.15 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eurooppaan on muutaman vuoden aikana syntynyt yli 10 miljoonaa työpaikkaa, ja Suomi on nyt päässyt samalle kehitysuralle, joskin pari vuotta myöhässä. Minun mielestäni on vähän outoa väittää, että hallitus ei olisi jollakin tavalla myös ansioitunut tällä saralla, sillä kyllähän esimerkiksi tämä paljon parjattu kilpailukykysojmus alentaa yksikkötyökustannuksia 4 prosenttia 2020:een mennessä, ja sillä on viennin edistämässä selvä merkitys. Tähän liittyen me kävimme Petteri Orpon kanssa Iisalmissa Ylä-Savon alueella eräässä metalliyrityksessä. Siellä oli yli 60 työntekijää ja 20 tulee maan rajojen ulkopuolelta, koska suomalaista työvoimaa ei koulutuksen eikä muiden konstien myötä ole saatavilla.

Kysynkin pääministeriltä kahta asiaa. Ensinnäkin, mitä me teemme, että tämä työperäinen maahanmuutto saadaan nopeaksi ja ilman byrokratiaa toimivaksi? Ja näistä seutukaupungeista, minkälaista politiikkaa pitäisi harjoittaa, että sieltä eivät lähde puolisoitten työpaikat, olipa ne naistyöpaikkoja tai miestyöpaikkoja, koska se häiritsee viennin kehitystä?

11.16 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on viitattu muun muassa Juho Saaren työryhmään ja siihen, minnekä se on hautautunut. Juho Saaren työryhmän työ ei todellakaan ole hautautunut. Sen sijaan, että etsii niitä nokkelia syytöspuheita, voisi katsoa myös, mitä on saatu aikaan ja miten esimerkiksi valtioneuvoston kehysriihen yhteydessä linjattiin Juho Saaren työryhmän esittämät 12 tärkeintä kohtaa, miten eri-arvoisuuteen pureudutaan. Siellä on valtioneuvoston vastaukset niihin.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Kuten tuokin työryhmä toteaa ja alaa ymmärtävät tietävät, meillä Suomessa eriarvoisuus ei aiheudu niinkään siitä, että huono-osaisuus kasautuu, vaan siitä, että hyväosaisuus yleistyy. Ja tämä kehitys on meillä jo pitempään jatkunut näin. Sosiaaliturvauudistuksen yksi tärkeimpiä asioita on se, että me saamme heikommin pärjäävät ihmiset mukaan. Tämä on se tärkeä asia. Ihmettelen sitä, että edustaja Rinne täällä kysyy, miksi emme ole aloittaneet sotu-uudistusta. [Puhemies koputtaa] Hyvän aika, [Puhemies: Aika!] tehdään ekan huolella pohjatyt.

11.17 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri puhui, että täytyy ensin ikään kuin laittaa asioita jollekin mallille, jotta sitten voi tehdä investointeja. Sosiaalidemokraattisen puolueen koko lähtökohta tähän keskusteluun on kyllä aika erilainen, eli juuri nyt on se aika, jolloin on tehtävä sellaisia investoivia uudistuksia, jotka varmistavat, että 2020- ja 2030-luvulle tultaessa työllisyys edelleen kehittyy myönteisesti ja yhteiskunta pärjää ja voimme kehittää hyvinvointivaltiota niin, että se on oikeudenmukainen eikä tällä tavalla eriarvoisuuteen päin lipuva, kuten tahtoo käydä. Juuri tähän liittyen olemme rakentaneet Osaamispolku 2030 -kokonaisuutta ja investoivaa ajattelua osaamiseen ja koulutukseen. Kun sieltä on sitten poimittu se kaikkein tärkein reformi, niin se todella on toisen asteen tekeminen velvoittavaksi kaikille. Kun nimenomaan teidän politiikkaanne arvioinut talouden arviointineuvosto tätä suositti, niin kysyisin pääministeriltä, miksei se ole mukana tässä paketissa.

11.18 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu syrjäytymisen ehkäisystä ja tasa-arvosta. Hallituksen tällä kaudella tekemä varhaiskasvatustaksu laskeminen on mitä parasta syrjäytymisen ehkäisyä, samoin muutkin muutokset: Esimerkiksi tasa-arvon ja osallistamisen lisäämiseen 10 miljoonaa, jolloin voidaan ryhmäkokoja pienentää päiväkodeissa alueilla, joilla on paljon sosiaalisia haasteita. Myöskin ensimmäisen vieraan kielen tarjoaminen jo ensimmäiseltä luokalta lähtien. Lukiuudistus antaa lisää tukea kaikille lukiolaisille myös lukion jälkeen. YTHS:n palvelut saadaan myös ammattikorkeakouluille toiselle asteelle. Oppimateriaalilisä vähävaraisille alle 20-vuotiaille. Nämä kaikki ovat muutoksia, jotka nimenomaan auttavat vähätuloisia ja vähentävät syrjäytymistä. Ja jos tähän vielä lisää sote-uudistuksen, jonka valmistelut ovat tällä hetkellä menossa, niin nimenomaan sillä saadaan sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus kaikkien ulottuville tulotasosta riippumatta.

11.19 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myönteisestä talouskehityksestä ja kovista leikkauksista huolimatta valtion talousarvio on edelleen vahvasti alijäämäinen, ja jatkossa julkiseen talouteen kohdistuu edelleen valtavia epävarmuustekijöitä.

Varsinkin kiistanalaisen sote- ja maakuntauudistuksen kohtaloa odotamme täällä eduskunnassa, ja koko kansakunta odottaa, erityisellä jännityksellä. Vaikka eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on työskennellyt tämän uudistuksen piirissä myös kesän aikana, eduskunnalla ei ole vielä hallussaan konkreettisia laskelmia tämän uudistuksen todellisista kustannusvaikutuksista, mutta todennäköisesti uudistus kuitenkin nostaisi sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasmaksuja ja nämä vaikutukset kohdentuisivat erityisesti pienituloiseen ja sote-palveluita paljon käyttävään väestönosaan. Uudistuksen alkuperäinen tarkeitus oli kuitenkin tasoittaa terveyseroja, ei lisätä tulonsiirtojen tarvetta. Suunta on siis täysin väärä.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Arvoisa puhemies! [Puhemies koputtaa] Kysyn nyt pääministeriltä: oletteko edelleen valmis lähtemään presidentin pakeille, jos eduskunta katsoo, että sote-uudistus on [Puhemies: Aika!] toteuttamiskelvoton?

11.21 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuusvaliokunnassa on keskusteltu paljon kestävästä kehityksestä ja tarpeellisuudesta ottaa se budjettotoiminnan ja toimenpiteiden pohjaksi. On hienoa kuulla, että tämä on huomioitu ja nimenomaan sitä sosiaalista kestävästä kehityksestä, kiitos siitä. Mutta kysyisin, kuinka paljon näitä sosiaalisesta kestävästä kehityksestä kertovia mittareita on ruvettu käyttämään. Hyvä kasvava bruttokansantuoteluku ei kerro paljon valtakunnasta, jos leipäjonot samanaikaisesti lisääntyvät.

Työpaikat ovat lisääntyneet, työttömien määrä on laskenut. Se on hienoa. Pirkanmaalla meillä on aivan oivallisia lukuja, ja toivoisin, että kokeilu siellä jatkuu. Mutta olisin halunnut vielä kuulla, millä tavalla osatyökykyisten ja vammaisten työllistymistä edistetään. Heillä on myös paljon annettavaa.

Kolmas asia: eläkeläisköyhyydestä on paljon puhuttu. Varsinainen eläkepommi saattaa olla tulossa vasta tulevaisuudessa, kun pätkätyöläiset ja erilaisilla alustoilla työskentelevät eläköityvät ja sieltä ei nykymallissa kerry eläkettä. Onko tämä kuinka hyvin huomioitu?

11.22 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talous on merkittävästi vakautettu, ja Suomi on nostettu syvältä kuilusta, eli perusta tulevaisuudelle tämän hallituksen toimesta on luotu ilman, että tuloerot ovat kasvaneet. Työllisyys on kasvanut aidosti. Äskén puhuttu työtuntien määrä, palkansaajien työtuntien kasvu, on ollut lähes yhtä nopeaa kuin palkansaajien määrän kasvu, eli siis tämä työllisyyden kasvu on ollut täysin aitoa.

Pääministeri, te viittasitte jossakin puheessanne siihen, että valtion tase pitäisi saada edelleen merkittävästi järkevämpään käyttöön, ja tähän liittyy yksi yksittäinen kysymys, eli voisiko tämä tarkoittaa myös sitä, että valtion rahoituksellista ja omistuksellista roolia voitaisiin kohdentaa ja lisätä muun muassa näihin uusiin bioinvestointeihin?

11.23 Martti Mölsä sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa pääministeri, olette jossakin tilaisuudessa maininnut, että kehitysapu voitaisiin nostaa siihen sovitettuun 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Viime viikolla Taloudenpuolustuskurssilla tein oman ehdotukseni, että Suomi nostaa kehitysapunsa sovitettuun 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta, mutta apu kohdennetaan pääasiassa uusiin innovatiivisiin hankkeisiin ja tuotekehitykseen, jotka ovat sataprosenttisesti uusiutuvaa energiaa hyödyntäviä. Vähintään 25 prosenttia määrärahasta kohdennetaan yliopistoille ja korvamerkitään kehityksen tutkimukseen ja kestäväan kehitykseen. Kehitysmäihin ohjattu suora rahallinen tuki kuitenkin minimoidaan. Uusien tuotteiden perusedellytys on suomalainen työ ja osaaminen. Alussa kasvava menoerä kompensoituu valtion budjettiin verotuloina, eli tällä esityksellä ei ole mitään lisäävää vaikutusta. Tulevaisuudessa sillä on tietenkin suuri merkitys, kun maapallon tila paranee ja tämä hillitsee pakolaisvirtoja. Mikä on teidän ajatuksenne [Puhemies koputtaa] tästä tällä hetkellä?

11.24 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pienelle maalle on hirveän tärkeää, että me luomme uskottavuutta talouspolitiikalla. Ainakin neljän vaali-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

kauden ajan vaalikaudelle sovittu kehys ja kehysmenojen katto on ollut tärkeä tekijä tämän uskottavuuden vaalimisessa.

Nyt ensi vuoden budjetin käsittelyn yhteydessä on hurjan yleistä se, että nyt kun raskaiden leikkaustoimien jälkeen on hieman näkyvissä valoa julkisessa taloudessa, niin vaaditaan siihen ja tähän tärkeään kohteeseen lisäsatsauksia. Mutta pitää olla minusta rehellinen. Tämä tarkoittaisi sitä, että hallitus rikkoisi viimeisenä vuotenaan sovittun kehyksen — rikkoisi viimeisenä vuotenaan sovittun kehyksen.

Minä luulen, että jos edustaja Rinne olisi valtiovarainministeri, hän ei edes tässä tilanteessa rikkoisi luvattua kehystä. Uskottavuutta pitää vaalia. Jos yksi hallitus sen kehyksen rikkoisi, niin seuraavan hallituksen olisi erittäin vaikeaa saada samanlaista uskottavuutta ja luottamusta markkinoilla omalle talouspolitiikalleen.

Meille myös luottoluokitus on tärkeä. Tässä koko kriisissä, kun otetaan kymmenen vuoden kriisi, meidän luottoluokituksemme hieman notkahti, mutta onneksi ei niin paljon kuin ehkä olisi ollut aihetta. Nyt pitää tähdätä siihen, [Puhemies koputtaa] että luottoluokitus vielä nousee tästä takaisin.

11.26 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin palannut siihen huoleen, joka liittyy meidän kasvumme ja sitä kautta työllisyyden pidemmän aikavälin näköaloihin. Jos talouskasvu on keskimäärin 1,5 prosenttia seuraavina vuosina, niin kuin VM ennustaa, niin sehän ei riitä työllisyysasteen nostamiseen 75 prosenttiin. Toisaalta silloin tarvitaan tulevaisuusinvestointeja. Ne ovat tutkimus- ja tuotekehityspanostukset, joita toki on nyt lisätty, mutta ei niin paljon, että ne leikkaukset kompensoituvat. Ne tarkoittavat erittäin isoa panostusta erityisesti myös ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Yli miljoona työssä olevaa ihmistä pitäisi uudelleen kouluttaa ja luoda edellytyksiä niin, että he pystyvät siirtymään työstä ja ammatista toiseen. Investointi-ilmaston pitää olla Suomessa sellainen, että kotimaahan voidaan investoida, ja meidän vientiämme täytyy monipuolistaa ja pk-yritysten päästä myös globaaleihin arvoketjuihin kiinni.

Ennen kaikkea meille tulee iso ongelma työvoiman kohtaantumisesta. Miten tehdään yhtä aikaa erilaisia toimia, joiden avulla työntekijä ja työpaikat kohtaavat paremmin? Se liittyy asuntopolitiikkaan, se liittyy osaamiseen, se liittyy pendelöintiin. Tavallaan minusta nämä tämän tyyppiset tulevaisuuden investoinnit elinkeinoelämän näkökulmasta puuttuvat, tai niitä ei ole riittävästi tässä hallituksen esityksessä, ja niitä me tässä [Puhemies koputtaa] yhteiskunnassa tarvitsemme. Pyytäisin pääministeriä kommentoimaan, miten suhtaudutte näihin.

11.27 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun tämä hallitus aloitti, niin taloustutkijat olivat yhtä mieltä siitä, että Suomen kilpailukyky on kunnossa. Nyt se on saatu kuntoon, ja väite siitä, että meidän markkinakohdemaat esimerkiksi Keski-Euroopassa olisivat talouskasvullaan aiheuttamassa Suomen nousua — totta kai ovat, mutta jos me emme kilpailussa pärjää, niin se tavara ostetaan muualta.

Ei tässä nyt kannata kirjoittaa taloustutkimusta uusiksi, hyvät ihmiset. Jos kilpailukyky ei ole, niin me emme myy paperia, emme kartonkia, emmekä sähkölaitteita. Kaverihan se myy, jos se hommansa paremmin hoitaa. Eliikkä nyt jos järki pidetään päässä, niin talous pysyy kunnossa tässä maassa ja kehittyy koko ajan.

Toiseksi, vasemmistopuolueet, vihervasemmisto, on esittänyt, että hiilinielut pienenevät, metsät tuhoutuvat ja kaikkea. Mustia pilviä maalailaan taivaalle. Suomen metsätutki-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

mus on sata vuotta vanhaa ja todistaa kiistatta, että hiilinielut kasvavat. Kasvu on tuplaantunut 50 vuoden aikana ja hiilivarasto on tuplaantunut 50 vuoden aikana, ja te puhutte tätä kuin trollitehtaat. Murheellista katsoa tätä kehitystä, kun puolueet asettuvat trollitehtaan asemaan. Ei ole hyvä se.

11.28 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on paljon puuta mutta vähän metsää, aitoa metsää, ja tätä ongelmaa yritetään hoitaa Metso-ohjelmalla. Tähän asti se on ollut erittäin epävarmalla pohjalla. Joka vuosi on jouduttu hankkimaan muutama miljoona lisää. Nyt näyttää, että ensi vuosi voidaan hoitaa, mutta nyt täytyy hoitaa niin, että vuoteen 2025 asti tämä Metso-ohjelma todella toteutetaan, koska sitä on lykätty jo kaksi kertaa. Nyt kun biotalous painaa päälle, tämä on välttämättä hoidettava. Hallituksen on tehtävä päätös 2025:een asti Metso-ohjelmasta.

Sitten vielä turpeesta pari sanaa. Energiaturpeen käyttöhan on luonnon, energiatalouden, päästöjen ja vesistöjen kannalta erittäin turmiollista. Jos laskettaisiin turpeen hintaan nämä vesistövaikutukset, niin sitä ei kukaan pystyisi käyttämään, se olisi niin kallista. Tämän vuoksi me [Puhemies koputtaa] tarvitsemme ehdottomasti aikataulun alasajoksi seuraavien vuosien aikana.

11.29 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilän hallitus on kohdellut erittäin kovakouraisesti työntekijöitä ja palkansaajia: lomarahaleikkaukset, työntekijöitten aseman heikentäminen, työttömyysturvassa aktiivimallin raipat. Ja nyt hallitus on esittämässä, käynnistämässä, laittamassa uuden sytytyslangan käyntiin. Tämä alle 20 työntekijän yrityksiä koskeva irtisanomissuojan heikentäminen tavallaan kertoo sen, että hallitus toteuttaa loppuun asti tämän työntekijöitten aseman heikentämispolitiikan.

Arvoisa pääministeri, uskon, että teillä on ymmärrystä nyt nähdä se, että tämä kehitys voi johtaa talouskasvun heikentymiseen, ja sen takia vetoan teihin, aivan niin kuin täällä puolueen puheenjohtaja Rinnekin totesi: palauttakaa nyt kolmikanta ja käykää [Puhemies koputtaa] tämä kysymys porukalla lävitse. Uskon, että sieltä [Puhemies koputtaa] löytyy kaikkia osapuolia tyydyttävä ratkaisu, myös palkansaajien [Puhemies: Aika!] näkökulmasta.

11.31 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä, nyt tulee kiitosta hallitukselle ja nyt tulee kiitosta kaikille eduskuntaryhmille. Sotainvalidit ja sotiemme veteraanit asetetaan samalle viivalle. Heille sallitaan riittävät hyvät palvelut tulevaisuudessa, ja se on hieno asia. Perussuomalaiset ovat pitäneet tätä asiaa paljon esillä, vuosikaudet. Samoin olen tehnyt tähän liittyvät lakialoitteet, kolme kappaletta. On hienoa, että tämä asia etenee. Mutta kysymys on siitä, kun laki tulee voimaan mahdollisesti vuoden päästä, että entäs tämä väliaika. Se tarve on suurempi kuin on budjetoitu. Mistä otetaan rahat?

Ja sitten vielä: Varsinais-Suomen tilanne työllisyydessä on hyvä. Siellä on hyvä pöhinä päällä, mutta meillä on valtava pula insinööreistä ja levysepistä. Miten hallitus aikoo paikata tämän tilanteen, [Puhemies koputtaa] että tämä hyvä kehitys jatkuu ja saadaan työntekijöitä?

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

11.32 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuusinvestoinneista tärkeimpiä ovat ne, jotka vaikuttavat ilmastonmuutoksen torjumiseen, ja tässä ehdottomasti keskeisessä asemassa ovat tutkimus ja koulutus. Nyt, kuten täällä jo todettiin, tärkein hiilinielu on metsä ja hyvinvoiva metsä. Metso-ohjelman osalta on tapahtunut niin, että se on puolitettu tämän hallituksen aikana edellisestä. Muutamia miljoonia on lisätty vuosittain, mutta kokonaiskuvaa tällä ei ole ratkaistu eli sitä, että vuoteen 2030 mennessä hiilinielu heikkenee. Tärkeintä siinä, miten mitataan hallituksen ilmastopolitiikan onnistumista, on se, miten hiilen sidonta onnistuu ja miten tämä hiilitase toteutuu. Kuten täällä on sanottu, se ei näytä hyvältä, ei Suomen kannalta eikä koko maapallon kannalta. Tässä on Suomella hyvin paljon kirittävää, hyvin paljon neuvoteltavaa [Puhemies koputtaa] Euroopan tasolla ja globaalisti.

11.33 Veera Ruoho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erinomainen budjettiesitys, joka nostattaa kestävän kehityksen, meille kaikille elintärkeän kestävän kehityksen, paikkaan, minne se kuuluu elikkä kaikkialle meidän päätöksentekoon. Täällä jo eilisessä keskustelussa esitettiin erilaisia tärkeitä uudistustarpeita, muun muassa perhevapaa-uudistus. Itse nostaisin esille myös hoivavapaan tarpeen. Usein puhutaan hoitajamitoituksesta ja kotiin vietävästä hoidosta, mutta meitä on useita työkäisiä ihmisiä, jotka mielellämme hoitaisimme iäkkäitä vanhempiamme siinä vaiheessa, kun he eivät enää yksin pärjää kotonaan. Toivon, että tähän puututaan, joko sitten perhevapaa-uudistuksen tai sosiaaliturvauudistuksen avulla — tai niitä keinojahan meillä varmasti löytyy, teknologiaa ja esimerkiksi etätyömahdollisuuksia hyödyntämällä.

11.34 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä valtioneuvoston pääluokan yhteydessä on syytä todeta, että meillä on todella ensimmäistä kertaa strateginen hallitusohjelma, jossa on tavoitteena parantaa työllisyyttä, tasapainottaa julkista taloutta, edistää biotaloutta ja toteuttaa sote- ja maakuntauudistus sekä uudet toimintatavat, muun muassa digitalisaatio ja niin edelleen. Minusta se on toiminut aivan erinomaisesti. Nämä kärkihankkeet on saatu liikkeelle, ja päätavoitteena sekä työllisyys että talous toteutuvat.

Olisinkin kysynyt pääministeriltä, miten kommentoitte nyt tämän strategisen hallitusohjelman toimivuutta Suomessa. Meidän pitää tehdä seuraavalla kaudella uusi strateginen ohjelma. Siinä varmasti on edelleen tämä työllisyysasteen nostaminen 75:een, totta kai julkisen talouden tasapainottaminen. Ja myös kiertotalous erittäin vahvana ilmastonmuutokseen liittyen on varmaan yksi keskeinen strateginen toiminta-alue — voitteko sitäkin kommentoida? Onko teillä mielessänne jo Sipilä II:n strateginen hallitusohjelma?

Puhemies Paula Risikko: Sitten tähän vielä loppuhuipennus, elikkä ennen kuin annan pääministerille vastauspuheenvuoroa, edustajat Henriksson, Modig, Halmeenpää, Rinne — ja sitten pääministeri. Sitten mennään puhujalistalle.

11.36 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käyty hyvää keskustelua, ja on tullut joitakin vastauksia, myös hyviä vastauksia, mutta joihinkin kysymyksiin ei ole tullut vastauksia.

Arvoisa puhemies! Takaisin tähän sote-uudistukseen. Tässä oli myös edeltäjä Ala-Nissilällä puheenvuoro sotesta. Olen tässä matkan varrella nyt näitten kolmen vuoden aikana

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

ihmetellyt sitä, että keskustajohtoinen hallitus lähti ensin karsimaan sairaalaverkkoa, niin kuin on tehty raskaalla kädellä ympäri Suomenmaata, ja samalla meillä on tilanne, että sote-uudistus on levällään täällä eduskunnassa. Me emme vielä tiedä, tuleeko se menemään läpi vai ei. Olen ihmetellyt sitä, että näitä asioita ei haluttu tehdä käsi kädessä eikä haluttu nähdä, että olisi ollut oikeudenmukaista kohdella koko Suomea ja kaikkia suomalaisia tässä isossa uudistuksessa samanarvoisesti.

Haluaisin, arvoisa pääministeri, että voisitte vielä vastata tähän. Vielä on aikaa tehdä korjausliikkeitä. Niitä tarvitaan, ja kansalaiset kiittäisivät, jos näin tehtäisiin.

11.37 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä keskustan edustaja syytti vasemmistoa trollitehtaasta tai trollitehtaan tietojen käyttämisestä, kun me hallituksen omiin selvityksiin vedoten kannamme huolta siitä, että hiilinielut pienentyvät koko 20-luvun ollen puolet vuoden 15 tasosta vuonna 2030 ja tämä nielun pienentäminen on niin iso, että se mitätöi kaikki muut, kunnianhimoisetkin päästövähennykset, mitä me toisaalla teemme. Kun tämä nyt tuli pääministerin keskustalaiselta puoluetoverilta, niin eivätkö nämä hallituksen itsensä teettämät selvitykset, joissa kerrotaan, että hiilinielu puolittuu 30-luvulla, pidä paikkaansa? Ja miten pääministeri suhtautuu siihen, että teidän oma puoluetoverinne kutsuu siis teidän hallituksenne papereita trollitehtailuksi?

11.38 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koko tämän vaalikauden budjettikeskusteluita on leimannut keskustelu talouden tasapainosta, mutta siihen on liittynyt myös vääriä väitteitä siitä, etteivät mitkään muut kuin hallituspuolueet olisi suhtautuneet vastuullisesti talouden tasapainoon. Vihreät ovat tehneet jopa vuosia, tulevat tekemään tänäkin syksynä tasapainoisen vaihtoehtobudjetin, jossa lainaa ei oteta yhtään enempää kuin hallitus esittää.

Mutta ei ole kyseessä vaihtoehtottomuus. Te, arvoisa hallitus, olette leikanneet isosti koulutuksesta tällä vaalikaudella, miltei 900 miljoonaa euroa, olette leikanneet sosiaaliturvasta, kehitysyhteistyöstä ja niin edelleen. Me tekisimme toisin. Me leikkaisimme tehotto- mista tuista, ympäristölle haitallisista tuista. Ottaisimme käyttöön haittaveroja, jotka hyödyntäisivät ilmastoa ja maailman meriä, ja kiristäisimme omistamisen verotusta. Minusta on kuvaavaa, että hallituksella on ollut valmius etsiä haittaveroista liikkumavaraa palkansaa- jien tuloveron kevennykseen mutta ei pienituloisimpien tilanteen helpottamiseen — esi- merkiksi.

Arvoisa rouva puhemies! Maailman suurin globaali kestävyysvaje on ilmastonmuutos, ja puhe [Puhemies koputtaa] kestäväen kehityksen budjetista ei pelkästään sanahelinänä riitä. Tarvitaan myös konkreettisia euroja, ja niitä tarvitaan paljon.

11.39 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamani edustaja Vanhanen nosti tuossa tärkeän asian esille: kehysbudjetoinnin merkityksen vakauden ja ennakoitavuuden luomisessa. Minusta on tärkeätä, kun ensi vaalikaudelle mennään, miet- tiä sitä, mikä tuon kehyksen tason oikeasti pitää olla, koska meillä on käytännössä semmoi- nen tilanne, että meillä on semmoisia tulevaisuusinvestointeja tehtävänä — tieteen ja tut- kimuksen, perustutkimuksen, kunnianpalautus koulutuksen ja osaamisen puolella ja perhe- vapaajärjestelmän ja sosiaaliturvajärjestelmän uudistamisen käynnistäminen — jotka edel- lyttävät sitä, että täytyy olla myöskin taloudellista pelivaraa. Minusta meidän kannattaa kyllä käydä vakava keskustelu sen kehyksen tasosta, jotta saadaan ensi vaalikaudella näitä

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

asioita liikkeelle oikealla tavalla. Toivon, että pääministeri Sipilä on samaa mieltä tästä asiasta.

Sitten haluan nostaa tähän loppuun vielä yhden tärkeän ryhmän, joka on jäänyt vähälle tässä keskustelussa tänään. Meillä on lapsiperheissä paljon sellaisia taloudellisia, ihan arkiseen päivään liittyviä asioita, jotka meidän pitää yrittää yhdessä ratkaista. Kyllä me tarvitsemme tähän valtakuntaan lapsiperhestrategian, sen toimeenpano-ohjelman, myöskin kuntatasolla vastaavat. Nämä ovat tärkeitä asioita, pääministeri Sipilä. Olisin toivonut niidenkin liikkeelle lähtöä tässä budjetissa.

Puhemies Paula Risikko: Pääministeri Sipilälle tässä vaiheessa loppupuheenvuoro, enintään 5 minuuttia.

11.40 Pääministeri Juha Sipilä: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia rakentavasta keskustelusta. Ensin ihan yksi faktan oikaisu: Tämä Kärkkäisen—Tervolan-raportti nimenomaan lähti siitä, mitkä ovat hallituksen toimien työllisyysvaikutukset. Esimerkiksi kiky on tästä ulkona sen takia, että se ei ole hallituksen toimi vaan se on työmarkkinajärjestöjen sopima toimi. Eli hallituksen toimet työllisyyden parantamiseksi on arvioitu. Ja sitten päästään aivan realistisella oletuksella nollaan tuloerojen kasvamisessa tai hyvin vähään jollakin toisella oletuksella, eli se lopputulema oli juuri se, että ei lainkaan tai korkeintaan hyvin vähän.

Työperäisestä maahanmuutosta oli kysymys, mitä sille on tehty. Me olemme asiantuntijayritysten työvoiman saatavuuden prosesseja nopeuttaneet tällä kaudella.

Juho Saaren työryhmän esitykset laitettiin jo kehysriihessä. Eli Juho Saaren työryhmältä pyydettiin lista siitä, mitä tällä kaudella kannattaa panna liikkeelle. He esittivät 12 kohtaa, ja niihin kaikkiin vastattiin positiivisesti.

Sotu-uudistukseen, sosiaaliturvan uudistukseen täällä useassa puheenvuorossa viitattiin, siihen, miksi emme käynnistä sitä. Olemme käynnistäneet sen valmistelun. Eli Toimihanke on virkamiestyönä työn alla, ja sen lopputuloksena todennäköisesti tulee sitten ensi kevään vaalikeskusteluihin suuntaviivoja, erilaisia vaihtoehtoja, ja seuraavan hallituksen hallitusohjelmassa pystytään hyödyntämään sitä mittavaa pohjatyötä, mitä siellä nyt tehdään.

Investointeja, tulevaisuusinvestointeja, tehdään koko ajan, ja tuo menokehys on tiukka. Menokehyksessä, niin kuin edustaja Vanhanen hyvin kuvasi, on ainakin vuodesta 2003 saakka pysytty — 15 vuotta — ja olisi aika erikoista, että hallitus vaaleja edeltävänä vuonna rikkoisi menokehyksen. Se antaisi kyllä erittäin huonon signaalin ulospäin.

Mutta menokehys ei rajoita meidän taseestamme tehtäviä investointeja, kunhan ne tehdään huolella ja kunnolla. Me olemme sieltä käyttäneet menokehyksen puitteissa tiestön ylläpitämisen korjausvelan pienentämiseen melkein miljardin. Koulutukseen, tutkimukseen, kehitykseen on tehty taseesta eli omaisuudesta investointeja, jotka tuottavat pitkällä tähtäimellä koulutuksessa ja tutkimuksessa. Ja viimeksi sieltä tehtiin huippu-urheilun rahastoon sijoitus, jonka tuottoa voidaan sitten huippu-urheilun kehitykseen käyttää.

Eli tämä on se työkalu, jota nyt on käytetty hyvin aktiivisesti. Mutta tämä olisi yksi sellainen asia, josta meidän pitäisi yhdessä käydä keskustelua, miten me tätä kasvanutta valtion omaisuutta pystyisimme vielä tehokkaammin käyttämään tulevaisuusinvestointien vauhdittamiseksi, koska menokehys ei seuraavallakaan kaudella tule tuomaan sinne kovin paljon varaa.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Edustaja Ihalainen, nostitte myöskin t&k-panokset esille. Kohti tuota 4 prosentin osuutta meidän on päästävä, se on ihan selvä asia, ja nyt tämä käänne on tässä tapahtunut.

Edustaja Elomaa, nostitte esille veteraanipäätöksen. Haluan kiittää siitä kaikkia eduskuntaryhmiä. Tämä on tehty yhdessä, [Eero Heinäluoma: Se on hieno homma!] tämä on meidän yhteinen päätöksemme, ja on todella hienoa, että kaikki eduskuntaryhmät siihen lähtivät.

Täällä oli runsaasti kysymyksiä. Vastauksia tulee kunkin pääluokan ohella, puhutaan sitten sotesta tai ilmastopolitiikasta.

Edustaja Ala-Nissilä nosti esille strategisen hallitusohjelman. Sen pihvi on siinä, että strateginen hallitusohjelma nostaa muutaman tärkeimmän keskeisen asian erityistarkasteluun, ja myöskin siinä, että niistä käydään sitten keskustelua. Hallitus asettaa itsensä julkiseen keskusteluun näitten tavoitteiden kautta ja mittaa myöskin omaa pärjäämistään sillä. Ja näin on todellakin tällä kaudella tehty.

Uudistuksia ei ole tehty ajoissa. Esimerkiksi jos viime kaudella edellisen hallituksen työllisyystavoitteet olisivat täyttyneet, [Eero Heinäluoman välihuuto] niin tällä kaudella ei olisi tarvinnut tehdä leikkauksia ollenkaan. Eli tämä on se meidän ydinjuttumme, että kun me pidämme tästä hyvästä työllisyysasteesta jatkossakin kiinni, niin se tuo meille sen lisäyksen, mitä meillä on tuolla menopuolella. Menokehystäkinhän voi kasvattaa, mutta se edellyttää kyllä sitä, että meillä on valtiontalous tasapainossa ja tätä tasapainoa hyödynnetään.

Eli kaksi asiaa: työllisyysaste sinne 75:een — se tuo meille lisää väljyyttä — ja toinen asia on se, että valtion omaisuutta pystytään vieläkin tehokkaammin käyttämään tulevaisuusinvestointeihin.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia hyvästä debatista. Nyt mennään sitten 5 minuutin puheenvuoroihin, ja ensimmäisenä niissä on edustaja Laiho. Mehän vaihdamme sitten teemaa tuossa kello 12, mutta mennään siihen asti näillä puheenvuoroilla.

11.46 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Veteraanit ansaitsevat yhdenvertaiset palvelut riippumatta siitä, mikä heidän sotakohtalonsa on ollut. Sotainvalidien asiat on taattu sotilasvammalaissa, kun taas rintamaveteraanien palveluiden osalta tilanne ei ole ollut näin selkeä ja palveluissa on ollut puutteita. Tämä on johtanut siihen, että valtion budjetissa veteraanien määrärahojen ja palveluiden puolesta on taisteltu vuosi toisensa jälkeen. Veteraaneja on tällä hetkellä joukossamme 12 000 ja sotainvalideja 2 000. Tuen ja hoivan tarve on heidän keskuudessaan jatkuvasti kasvava, koska veteraanien keski-ikä on jo 93 vuotta. Sen takia päätös veteraanien kotipalveluiden tukemisesta sotainvalidien etuuksia vastaavasti on näiden tuhansien kunniakansalaistemme näkökulmasta erityisen tärkeä.

Uuden lainsäädännön myötä rintamaveteraaneille turvataan samat kotona asumista tukevat palvelut kuin sotainvalideille. Kotipalveluihin kuuluu esimerkiksi siivousta, ruoankuljetusta ja hoivapalvelua. Päätös on samalla luonnollinen jatko viime syksyn päätökselle, jolloin lisäsimme veteraanien asumista tukevien palvelujen ja kuntoutuksen määrärahoja. Lain valmistelu on tarkoitus aloittaa heti, ja muutoksen on määrä tulla voimaan jo ensi vuonna. Näin voimme maksaa takaisin edes osittain sen hinnan, jonka olemme heille velkaa, ja tämä on se aika, kun viimeistään voimme tämän muutoksen tehdä. [Markku Rossi: Historiallinen ratkaisu!]

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

11.48 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitystä ensi vuoden talousarvioksi on täällä ruodittu monesta eri suunnasta, ja on kuultu hyviä näkemyksiä ja molemmin puolin pöytää ihan ansiokkaita puheenvuoroja. On kehuttu ja moitittu.

Täällä on opposition toimesta esitetty näkemys siitä, että esimerkiksi työllisyyden hyvä kehitys olisi ainoastaan hyvien suhdanteiden ansiota ja ettei hallituksella olisi nykyiseen hyvään tilanteeseen mitään osuutta. Oppositiossa istuvana kuitenkin arvostan rehellisyyttä ja tosiasioiden tunnustamista.

Arvoisa puhemies! Kyllä vaatii taitoa ja rohkeutta ensinnäkin tunnistaa se positiivinen aalto, joka on lähipiirissä, joka on tulossa, ja vaatii taitoa osata ohjata oma surffilautaus sinne aallonharjalle ja sitten pitää se siellä, ja minusta juuri näissä asioissa tämän hallituskauden aikana ollaan onnistuttu. On ihan selvä, että ei tämä Suomi ihan itsestään vain hyödy kaikesta siitä hyvästä, mitä tuolla maailmalla tapahtuu, vaan se vaatii kyllä päätöksiä ja osaamista ja taitoa. Eli en pidä tätä asiaa näin mustavalkoisena, että tässä nyt vain on tällä hallituskaudella ollut hallituksella erittäin hyvä tuuri ja sen takia asiat ovat paremmin. Meillä on kiistatta 117 000 uutta työpaikkaa. Itse asiassa niitä on tällä hetkellä avoinna 50 000, eli meillä voisi olla jopa 170 000 ihmistä enemmän töissä, ellei meillä olisi tätä kansallista todella isoa ongelmaa, että on tällä hetkellä edullisempaa jäädä työttömänä tukien varaan kotiin kuin ottaa työtä vastaan. Tämä on meille iso kansallinen haaste. Tämä meidän on pystyttävä ratkaisemaan, miksi näin on.

En pidä sitä vastausta hyvänä, että meidän täytyy lisätä työperäistä maahanmuuttoa, jotta me voimme vastata siihen kysyntään, joka meidän työmarkkinoilla on, vaan kyllä meidän täytyy lähteä siitä, että me teemme töitä, että ihmiset jälleen kerran innostuvat siitä, että voi saada työpaikan ja omia tuloja.

Sitten jokunen näkökulma näihin selkeisiin puutteisiin, joita näen tässä esityksessä:

Pienituloisen ihmisen köyhyyteen tämä esitys ei tuo toivon näköaloja. Samaan aikaan, kun meillä pienituloisten määrä kasvaa Suomessa, meillä on pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa kasvava ongelma siinä, että yhdellä työllä ei enää selviä. Elinkustannukset ovat niin korkeat. Monella ihmisellä, esimerkiksi yksinhuoltajaäidillä tai -isällä, on kaksi työpaikkaa, jotta selviäisi näistä ihan tavallisista elinkustannuksista.

Sitten meillä on kasvava joukko sellaisia ihmisiä, jotka ovat joutuneet elämänsä järjestämään sillä tavalla, että osa heidän arkeaan on mennä leipäjonoon ja hakea osa siitä päivän leivästä sieltä leipäjonosta. Tunnen paljon sellaisia ihmisiä, joilla on työpaikka, joilla on kaksi lasta, joilla on asunto, mutta ne työstä saatavat rahat eivät riitä, ellei kerran viikossa käy siellä leipäjonossa. Näiden ihmisten tilanteeseen tämä talousarvio ei tuo paljoakaan lisää.

Olisin toivonut, että täällä olisi näkynyt esimerkiksi tämän hallituskauden alussa ollut vähävaraisia auttavien yhdistysten tukeminen. Tätä toiminnan tukea, jota nämä yhdistykset saivat kahden ensimmäisen talousarviovuoden aikana, oli näistä niin sanotuista joululahjarahoista erotettu 1 miljoona tähän tarkoitukseen. [Leena Meri: Sama mistä Niikko puhui!] Tämä asia olisi voitu tässä yhteydessä hyvin korjata, laittaa se tänne sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle vakituksena rahana sen tähden, että nämä yhdistykset eivät tähän toimintaan saa mitään tukea muuten.

Sitten vielä yksi asia, tämä kehitysyhteistyö, erityisesti kansalaisjärjestöjen osalta, jotka odottivat, että he olisivat saaneet nyt tässä — koska niin paljon on puhuttu heidän hyvästä työstään ja osaamisestaan — edes muutaman miljoonan lisää. Näin ei tässä käy. En tiedä, mikä tässä on niin vaikeaa, kun kuitenkin koko hallituskauden hallitus on linjannut, että ta-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

voittelimme sitä 0,7:ää prosenttia. Tosiasiassa tämäkin budjetti yhä edelleen laskee tätä osuutta, ja nyt se on enää 0,41 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Otan ehkä toisen puheenvuoron. — Kiitos.

11.54 Veera Ruoho kok: Arvoisa puhemies! Eilen valtiovarainministeri Orpo esitteli meille vastuullisen budjetin, ja puhe oli oikein erinomainen. Siinä hän myös ampui alas vääriä väittämiä hallituksen toiminnasta. Sehän on ihan selkeätä, että se on sosiaalisesti kestävä, kun pieni- ja keskituloisten verotustakin on alennettu.

Poliitikon pitää osata katsoa tulevaisuuteen, ja jokainen taloudelliset ja väestödemografiset realiteetit ymmärtävä tietää, että ilman rakennemuutoksia meillä ei ole tulevaisuudessa varaa ylläpitää hyvinvointiyhteiskunnalle ominaisia peruspalveluja. Tosiaan meillä tavoitteena on saada sitä työllisyysastetta yhä korkeammalle, ja maahanmuuttajat täytyy työllistää, kuten eilen ministeri mainitsi, ja sen pitää olla hallittua. Turvallisuudesta, mikä on kaiken toiminnan perusedellytys, huolehditaan, ja toivonkin, että nyten syksyllä saadaan tiedustelulainsäädäntö kiireellisesti eteenpäin.

11.55 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämä budjetti on todellakin tehty talouden suhdannehuipulla. Jokainen yritysjohtaja tietää, että se on sille yritykselle juuri se kaikkein vaarallisin hetki, kun menee hyvin. Jokainen yritysjohtaja tietää, että juuri silloin on tehtävä ne investoinnit, joilla se kasvu mahdollistetaan myöskin jatkossa. Nyt ei ole aika jäädä lepäämään laakereille, ja siksi on sitäkin hämmästyttävämpää, että kun pääministerinä on yritysjohtaja, niin tämä budjetti ei vastaa tähän haasteeseen, jonka se itse itselleen asettaa. Budjetissa valtiovarainministeriön ennustehan on, että jo budjettivuonna tämä kasvu puollittuu ja seuraavana vuonna hidastuu. Siksi täytyy ihmetellä pääministerin järkeilyä, joka mielestäni menee väärinpäin, syyt ja seuraukset eivät olleet oikeassa järjestyksessä, kun hän visioi, että tarvitaan 2 prosentin talouskasvu, josta sitten olisi jakaa erilaisiin uudistuksiin. Minusta tämä syy—seuraus-suhde menee toisinpäin. Jotta saisimme sen 2 prosentin talouskasvun, me tarvitsemme ne uudistukset. Eli kukko ei saa laulullaan aurinkoa nousemaan, näinpäin tämä järkeily ei mene.

Mitä sitten tarvitsee tehdä, jotta saataisiin tämä 2 prosentin kasvu, jotta päästäisiin 75 prosentin työllisyysasteeseen, joka on ensimmäinen tavoitteemme? Tarvitsemme viisi uudistusta, ja olisi ollut ilo lukea ne tästä budjettikirjasta.

Ensimmäinen on maksuton toinen aste oppivelvollisuutta jatkamalla. Pysähdytään ihan tähän ensimmäiseen tehtävään, joka olisi voitu laittaa heti liikkeelle. Se oli talouspolitiikan arviointineuvoston professori Roope Uusitalon suositus investoinniksi. Ja jälleen toinen väärinkäsitys, josta on vähän outoa joutua yritysjohtajaa ikään kuin opastamaan: Investointi ei ole sama kuin menoerä. Investoinnin perustelu on se, että se tuottaa tuloja tulovirtaan. Se on syy, miksi investointi tehdään. Siksi investointi maksuttomaan toiseen asteeseen tarkoittaa sitä, että niistä lähes 70 000 nuoresta, jotka eivät ole koulutuksessa, työssä tai harjoittelussa, voitaisiin saada ote ja saada heidät mukaan yhteiskuntaan ja tuottavaan toimintaan. Se tarkoittaa sitä, että kenenkään koulutusaste ei enää jatkossa olisi niin heikko, että se ei riitä tulevaisuuden työelämään. Kuten tiedetään, pelkällä perusasteella ihmisten työllisyysaste on vain 43 prosenttia, ei siis lähelläkään sitä tavoiteltua 75:tä prosenttia. Maksuton toinen aste on siis taloudellinen investointi, joka tuottaa talouskasvua. Tähän liittyy koko Osaamispolku 2030.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Varhaiskasvatusuudistus on se toinen uudistus, ja siihen elimellisesti liittyy perhevapaa-uudistus, joka vastaa siihen kysymykseen, että mistä ne työpaikat syntyvät, keitä saadaan työvoimaan, kun pienten lasten äidit ovat myös käytettävissä työmarkkinoilla. Se on tasa-arvoteko. Se myöskin tarkoittaa sitä, että naisten palkkataso nousee ja aikanaan naisten eläkkeet nousevat. Kun verrataan Suomen ja Ruotsin työllisyyskäyriä, niin nähdään juuri se ero, että Ruotsissa paljon useammin nuoret naiset ovat työelämässä mukana.

Neljäs uudistus, josta täällä on jo puhuttu, on sosiaaliturvauudistus. Se on välttämätön muun muassa yksinyrittäjien aseman parantamiseksi, kun yhä useampi suomalainen tulee toimeen omalla työllään, toiminimiyrittäjänä, mutta siinä sosiaaliturva on edelleen puutteellinen.

Viides tärkeä uudistus on pienipalkkaisia kannustava verouudistus. Se tarkoittaa esimerkiksi SDP:n esittämää ehdotusta pienten palkkojen tukemisesta, joka tarkoittaisi sitä, että parhaassa tapauksessa nettopalkka voisi olla jopa suurempi kuin bruttopalkka niillä palkkatasoilla, jotka nyt ovat kaikkein pienituloisimpia eli alle 15 000 euroa vuodessa. Silloin kenenkään ei tarvitsisi miettiä sitä, kannattaako jäädä etuuksille vai mennä vaikkapa pät-kätyöhön, osa-aikatyöhön, huonosti palkattuun työhön, joka voisi olla sitten askel paremmin palkattuun vakituisempaan työhön.

Tämä kaikki, ikävä kyllä, loistaa poissaolollaan tästä keltaisesta kirjasta, ja siksi se on vain katsaus menneisyyteen eikä ikävä kyllä se meille välttämätön suuntaviitta tulevaisuuteen 2020-luvulle, kun 20-luku alkaa 14. päivä huhtikuuta.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten meillä vaihtuu ministeri. Ministeri Häkkänen, teidän vuoronne alkaa nyt, olkaa hyvä. Esittelypuheenvuoro, enintään 5 minuuttia.

12.01 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön budjetti ensi vuodelle koostuu rangaistuspolitiikan kiristämisen ohjelman osakokonaisuuksista, samoin ylivelkaantumisen hillintään ja ylivelkaantumisen hoitamiseen liittyvän ohjelman osahankkeista. Ylivelkaantumisen osalta Suomessa jo lähes 400 000 ihmisellä on maksuhäiriömerkintöjä, vieläkin suurempi määrä velallisia on ulosotossa ja ongelma on kasvamassa koko ajan entistä suuremmaksi. Tämän takia me tuomme eduskunnan käsittelyyn myös ylivelkaantumista hillitseviä hankkeita.

Arvoisa puhemies! Moni ylivelkaantunut tosiaan kamppailee äärimmäisen vaikean tilanteensa kanssa. Vaikka vastuu taloudenpidosta on lähtökohtaisesti yksilöllä itsellään, ovat tilanteet monesti inhimillisesti niin vaikeita, että ylivelkaantunutta tulee kyetä auttamaan nykyistä paremmilla julkisen vallan toimenpiteillä. Tämän vuoksi nyt käsiteltävässä budjetissa esitämme selkeitä panostuksia ylivelkaantuneiden henkilöiden tuen parantamiseen. Talous- ja velkaneuvonta siirtyy oikeusaputoimistoissa hoidettavaksi ensi vuodesta alkaen. Talous- ja velkaneuvontaan ja ylivelkaantuneiden aseman parantamiseen kohdistetaan oikeusaputoimistoille 12,7 miljoonaa euroa, jossa on lisäystä 3 miljoonaa euroa nykytasoon nähden. Talous- ja velkaneuvonnassa tulee työskentelemään 175 henkilöä, jotka sijoitetaan kaikkiin 23 oikeusaputoimistoon. Parannamme palvelun saavutettavuutta myös verkkopalveluja kehittämällä, jotta palvelu olisi saatavilla tasapuolisesti ympäri maata.

Mitä nopeammin ylivelkaantunut saa asiansa pois tuomioistuinprosessista, sitä nopeammin asioiden selkiyttäminen on mahdollista. Ylivelkaantuneiden aseman parantamiseksi tuomioistuimille osoitetaan 2 miljoonan euron lisämääräraha velkomusasioiden joutuihin käsittelyyn. Mitä useampi saa ensimmäistä kertaa ulosottoon joutuessaan apua ja saa

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

hoidettua asiansa kuntoon, sitä enemmän vältetään ulosoton asiakkuuden kierrettä. Tämän vuoksi lisäämme ulosottolaitokselle miljoona euroa velallisten neuvonnan tehostamiseen. Lisäyksen tarkoituksena on parantaa ensimmäistä kertaa ulosottoon joutuvien auttamista. Näillä lisäyksillä voidaan kohdistaa tuomioistuinkäsittelyyn ja ylivelkaantuneiden neuvontaan yhteensä 50 henkilötyövuotta.

Arvoisa puhemies! Budjettiehdotuksesta muutama sana laajemmin.

Oikeusministeriön ensi vuoden talousarvioehdotuksessa esitetään oikeusministeriön hallinnonalalle määrärahoja yhteensä 976 miljoonaa euroa. Kun vuosittain vaihtelevia vaalimenoja ei oteta huomioon, hallinnonalan määrärahataso on 37 miljoonaa euroa suurempi kuin tänä vuonna. Kasvu johtuu muun muassa palkkojen tarkistuksista ja Wincapita-kokonaisuuteen liittyvien korvausten maksatuksista.

Talousarvioletuksella turvataan oikeuslaitoksen ja Rikosseuraamuslaitoksen ensi vuoden toiminta ja annetaan lisäapua ylivelkaantuneille sekä kiristetään rangaistuspolitiikkaa nyt käsitellessäkin olevilla budjettilaeilla. Hallitus on antanut eduskunnalle kaksi rangaistusten kiristämistä koskevaa budjettilakiesitystä.

Ensinnäkin esitetään, että ehdollisen vankeuden oheisseuraamukseksi säädettäisiin harkinnanvarainen valvonta myös 21 vuotta täyttäneille rikoksenteijöille. Tämän budjettilain tavoitteena on sekä puuttua taparikollisiksi ajautumassa olevien päihdeongelmaisten tilanteeseen että antaa nykyistä tuntuvampi rangaistus esimerkiksi pitkän ehdollisen vankeuden väkivalta- tai seksuaalirikoksesta saavalle ensikertalaiselle henkilölle.

Toisena budjettilakina esitetään ehdonalaisten vapauden valvontaa koskevien säännösten tiukentamista. Ehdonalaisten vapauden valvontaan asettamisen edellytyksiin lisättäisiin korkeaksi arvioitu väkivalta- tai seksuaalirikokseen syyllistymisen riski. Näistä muutoksista Rikosseuraamuslaitokselle vuodelle 2019 aiheutuviin lisämenoihin ehdotetaan 1,8 miljoonan euron lisärahoitusta.

Lisäksi mainittakoon, että syksyn aikana on tarkoitus antaa kolme muuta rangaistuksen kiristämistä koskevaa hallituksen esitystä, joiden määräraha-vaikutukset eivät kohdistu vielä vuodelle 2019. Nämä hallituksen esitykset koskevat lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistusten kiristämistä, rikosten uusijoiden rangaistusten tiukentamista ensikertalaisuussäännöstä muuttamalla sekä sakon muuntorangaistusten palauttamista.

Vuoden 2019 alusta lukien käräjäoikeuksia on 20 eli määrä vähenee nykyisestä 27:stä. Uudistuksen tavoitteena on lisätä tehokkuutta ja hyödyntää samalla tuomarien osaamista aiempaa monipuolisemmin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avaan debatin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debatissa puheenvuoron nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

12.06 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 1990-luvun laman ja pankkikriisin seurauksena moni ahkera yrittäjä joutui ikuiselta tuntuvaan velkavankeuteen. He odottavat yhä vieläkin armoa ja oikeutta. Toivottavasti tämä ylivelkaantuneille suunnattu ohjelma auttaa heitäkin.

Kun luin tätä budjettikirjaa oikeusministeriön osalta, huomasin siellä olevan paljon hyviäkin asioita, esimerkiksi se, että huolehditaan uuden lapsenhuoltolain täytäntöönpanosta. Se on tärkeä asia paitsi lapsien myös niitten isien kannalta, jotka avio- ja avoerojen myötä ovat joutuneet vieraannutetuiksi lapsistaan.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Kuitenkin nämä yli neljännesvuosisata sitten pankkikriisin uhreiksi jääneet yrittäjät kärsivät yhä vieläkin siitä, että pankit pelastettiin eurojäsenyyttä varten. Mitä teillä, arvoisa ministeri, on lähettää terveisiä heille ja heidän perheenjäsenilleen? Onko se tämä ylivelkaantuneille suunnattu ohjelma, vai onko jotain muutakin vielä hihasta vedettävissä?

12.07 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeriön hallinnonalan menoja esitetään kasvatettavaksi 37 miljoonaa euroa, mikä on välttämätöntä, jotta tämä meidän oikeusvaltiomme säilyy. Oikeudenkäyttö ei ole ilmaista, ja tämä on ilahduttava lisäys.

Haluan nostaa rangaistuspolitiikan tiukentamisen tässä esiin. Olette tehnyt loistavaa työtä tänä lyhyenä aikana, kun olette olleet ministeri. Mainitsittekin näitä tiettyjä asioita. Tässähän rikosvastuu tulee entistä enemmän kohdentumaan oikein ja tiukentumaan ja turvallisuus lisääntyy, se on kaiken a ja o. En malta olla sanomatta näistä lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten tiukentamisista sekä ensikertalaisuussäännösten tiukentamisista. Sakon muuntorangaistuksen palauttamista on odotettu pitkään. Sitä ovat rehelliset yrittäjät odottaneet. Täytyy muistaa uhrin oikeudet. Tässä ei rangaista köyhyydestä, vaan rikoksesta.

Haluaisinkin kysyä vielä teiltä, onko näitä esityksiä — mainitsittekin jotain — tulossa lisää. Onko tulossa semmoisia esityksiä, missä oikeudenkäynnin painopiste siirtyisi käräjäoikeuksiin entistä enemmän, koska sen pitää olla se ensimmäinen ja viimeinen oikeusaste monissa tapauksissa?

12.09 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus teki kehysriihessä vastoin oikeusministeriön esitystä päätöksen, että Pelson vankilaa ei lakkauteta. Se oli hyvä päätös. Maakunnassa on nyt vain ihmetelty sitä, että ministeriössä ja Rikosseuraamuslaitoksella ei arvosteta työtoimintaa.

Ministerikin kävi Pelsolla ja kehui, miten hyvää työtoimintaa siellä harjoitetaan, mutta nyt te olette antanut ohjeen, että Vaalan keskustaan rakennetaan uusi vankila. Samalla tämän arvokkaan työtoiminnan, mitä Pelsolla on tehty, yli vedetään raksit, mennään enempi tämmöisen henkisen valmennuksen puolelle, vaikka käytännön toimijat siellä antavat viestiä, että juuri se työtoiminta on vankien kannalta mitä parasta toimintaa, tulevan vapauden ajalle varautumista. Samalla kysyn, mitä tehdään tälle geenipankille, joka Pelsolla tällä hetkellä on. Oletteko maa- ja metsätalousministeriön kanssa neuvotellut, mitä sille tulee tapahtumaan? Ja onko tämä kokonaisedun mukaista, että nyt työtoiminnot lopetetaan Pelsolla?

12.10 Maria Guzenina sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi ratifioi Istanbulin sopimuksen vuonna 2015. Siitä on jo jokunen vuosi, ja siitä huolimatta Suomessa esimerkiksi turvakotipaikkojen määrä ei ole edelleenkaan riittävällä tasolla. Ja myöskään Istanbulin sopimukseen liittyvää lapsiavioliittojen kriminalisointia ei Suomi ole tehnyt. Miten, oikeusministeri, selitätte tämän tilanteen? Naiset kokevat väkivaltaa tänä päivänä Suomessa edelleen luvattoman paljon. Kun heillä ei ole paikkaa, minne mennä, se voi pahimmillaan johtaa siihen, että väkivallan ikeen alla oleminen pitkittyy, lapset kärsivät, kaikki kärsivät. Toinen kysymys liittyy lapsiavioliittojen kieltämiseen. Minkä takia Suomi ei tee niin kuin referenssimaat? Esimerkiksi Ruotsi on näin tehnyt. Minkä takia Suomessa ei edelleenkaan nähdä tätä rikoksena?

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

12.11 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että oikeusministeriön toimialalla on riittävät voimavarat ja resurssit. Oikeusturva on oikeusvaltion perusta.

Kerroitte tästä talous- ja velkaneuvonnan uudistuksesta, joka valiokunnassa hyväksyttiin yksimielisesti, ja eduskunta on tämän uudistuksen takana. Käsittelyssä nousi esille tärkeitä, varteenotettavia seikkoja. Esimerkiksi suurten kaupunkien osalta, joissa nyt on talous- ja velkaneuvontaa, on huolehdittava, että myös täällä olevat palvelut pysyvät vähintään yhtä hyvänä, vaikka on toki keskeistä, että koko maahan saadaan hyvät ja tasaveroiset palvelut. Ja myös se oli nähtävissä, että verkkopalvelu on hyvä, mutta se myös lisää asiakasmääriä ja toisaalta pitää olla valmiutta myös henkilökohtaiseen kohtaamiseen. Toivon, että jatkossa seurataan talous- ja velkaneuvonnan tilaa ja ollaan valmiita lisäämään lisäresursseja.

12.12 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minun täytyy aluksi kiittää ministeriä siitä, että tämä kymmenen vuoden vatulointi Pelson vankilan osalta on päättynyt onnekaasti ja on päätetty rakentaa Vaalaan uusi vankila. Tietysti minäkin toivoisin, että se arvokas työtoiminta saisi jatkua ja vankila rakennettaisiin sinne, missä se tällä hetkellä toimii. Huomenna, kun olen Vaalassa puhumassa, on ilo kertoa heille nämä uutiset, että näin on tehty ja tulee tapahtumaan, ja sitä odotamme.

Toinen asia on tämä käräjäoikeusuudistus, ja siinä taas sitten toisaalta ei voi antaa kiitosta vaan päinvastoin. Toivoisin, että näitä istuntopaikkoja vielä katsottaisiin — elikkä kun puhuitte tästä tehokkuuden tavoittelusta, niin esimerkiksi Raahe on toiminut erittäin tehokkaasti kanslia- ja istuntopaikkana — ja tätä oikeusturvanäkökulmaa vielä tässä pohdittaisiin.

Sitten kiitosta siitä, että lapsiin kohdistuvassa seksuaalisessa hyväksikäytössä lähdetään nyt rangaistuksia koventamaan. Tämä on minusta hyvä aloite, ja saatte siihen meidän tukemme.

12.13 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keväällä yli 130 edustajaa allekirjoitti lakialoitteen luottotietolain ja ulosottokaaren muuttamiseksi siten, että maksuhäiriömerkinnät tulee poistaa luottotietorekisteristä aina, kun velka on suoritettu tai sen peruste on poistunut. Kuulimme jälleen kerran, että 400 000 suomalaisella on maksuhäiriömerkintä, ja on tietenkin sekä epäinhimillistä että huonoa talouspolitiikkaa, että merkinnät usein jäävät roikkumaan pitkäksi aikaa siinäkin tapauksessa, että itse velka on suoritettu. Tämä on myös osasyynä monen nuoren aikuisen syrjäytymiseen. Arvoisa ministeri, mitä mieltä te olette tästä aloitteesta ja osaatteko sanoa jotakin sen etenemisestä?

Jag vill alltså samtidigt som jag påpekar behovet av att förnya det ekonomiskt okloka och även omänskliga betalningsanmärkningssystemet även passa på att tacka ministern för hans positiva inställning till ett så kallat positivt kreditregister.

Haluan samalla kiittää ministeriä siitä, että hän on myös julkisuudessa suhtautunut positiivisesti niin sanottuun positiiviseen luottorekisteriin.

12.14 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Monia hyviä asioita on tällä vaalikaudella tapahtunut. Yksi asia kuitenkin mieltäni painaa, ja se on

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

täälläkin jo nostettu esiin: tämä ylivelkaantuneiden ihmisten asema. On hyvä, että tähän neuvontaan nyt panostetaan ja tartutaan jo heti alkumetreillä näihin ongelmiin. Mutta sitten ovat nämä viime laman aikana velkaloukkuihin jääneet ihmiset, joiden tilanne yhä edelleen, 20 vuotta myöhemmin on hyvin toivoton. 30 000, joista suurin osa on jo ikääntyneitä, osa sairaseläkkeellä, edelleen maksaa tätä laman hintaa. Olen oikeusministerille useasti puhunut tästä, että eikö olisi jo kohtuullista tehdä armahduslaki näiden ihmisen kohdalla. Jonkinlainen yhteiskunnallinen vastuu olisi otettava. Annoimmehan me pankeillekin mahdollisuuden vapautua ja päästä uuteen alkuun. Toivoisin, että oikeusministeri vielä harkitsisi, kun on vaalikautta jäljellä, vaikka tietyn työryhmän perustamista pohtimaan, [Puhemies: Aika!] miten näitä ihmisiä voitaisiin auttaa.

12.15 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Rantakangas nosti esille tärkeän asian liittyen Pelson vankilaan, ja myös itse ihmettelen sitä, että työtoiminta, joka on äärimmäisen tärkeää vangeille, oltaisiin nyt sitten ajamassa alas tältä alueelta. Vaikka en ole itse varsinainen kokemusasiantuntija, satun jotakin tietämään myös tästä asiasta ja voin kertoa, että näille ihmisille, jotka eivät pysty sopeutumaan yhteiskunnan varsinaiseen toimintaan eli ovat suljettuja jonkin sortin muurien sisälle, tällaiset inhimilliset kontaktit esimerkiksi lampaiden hoidon kautta ovat äärimmäisen tärkeitä, koska ihmisiä hekin ovat.

Myös tässä puheenvuorossa haluan ottaa esille edustaja Hännisen esille nostaman asian. Pyytäisin vielä oikeusministeriä tarkistamaan käräjäoikeusverkkoa Raahen osalta, jossa on erinomaisen terveelliset toimitilat, kun tiedossa on, että Oulussa ei vastaavia ole. Voitaissiinko tätä asiaa vielä tarkistaa?

12.16 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella on tehty ja suunniteltu erittäin hyviä lakimuutoksia. Erityisesti olen ilahtunut siitä, että lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksia kiristetään ja myöskin ensikertalaisuussäädöstä tiukennetaan. Nämä ovat kuitenkin sellaisia, jotka nimenomaan ihmisten oikeustajua vastaan sotivat, jos ne ovat liian lieviä. Samoin sakon muuntorangaistusta monet yrittäjät kiittävät. Siinä on myöskin ihan monen leipä kiinni, että saavat riittävän tulon, kun näpistelijät ovat ongelma.

Olen myöskin ilahtunut siitä, että vaarallisten rikollisten riskiarviointia tehostetaan, koska kyllä meidän pitää panostaa myöskin siihen, että kun on ollut vankeudessa, arvioidaan sitten sekin, että on edellytyksiä päästä takaisin yhteiskuntaan.

Sitten vielä tästä ylivelkaantumisesta. [Puhemies: Aika!] Tämä positiivinen luottorekisteri ja ehkäisevä työ... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

12.18 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan tässä oikeusministeriön hallinnonalalla on tapahtunut paljon hyvää, ja kuten näemme tästä, niin hyvin kannatettavia esityksiä olette, ministeri, tuomassa eduskunnalle. Täytyy kiitos silloin sanoa, kun siihen on aihetta.

Ensinnäkin edustaja Strand otti todella hyvin esille maksuhäiriömerkinnät ja niiden poistumisen aikataulun, tämän lakialoitteen, joka täällä on. Siinähan on yli 100 allekirjoitusta, joten me lakivaliokunnassa suhtaudumme siihen myönteisesti ja olemme lähettäneet sen ministeriöön lausunnolle. Kysyisin myöskin sen aikataulusta, milloin me saamme sen käsiteltäväksi valiokuntaan.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Mutta kysyisin ministeriltä, kun täällä sivulla 155 on todettu oikeusministeriön yhteiskunnallisiin vaikutusarvioihin, että heikomman osapuolen suojasta huolehditaan. Olen saanut nyt paljon yhteydenottoja todistajan oikeusturvasta ja asemasta, kun hätäkeskusnauhat menevät rikoksentehtäjille tiedoksi ja tulee sitten todistustaakka tai -velvoite [Puhemies: Aika!] oikeudessa. Miten oikeusturvaa [Puhemies koputtaa] todistajan tai ilmoittajan osalta voidaan parantaa?

12.19 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Häkkäsellä on hyviä asioita tulossa ja niitä tulee, mutta olisin tuosta ehdonalaisen vapauden kiristämisestä vielä kysynyt. Voisiko miettiä tulevaisuutta varten nimenomaan näitten vakavien rikosten uusijoiden, kuten henkirikosten tekijät ja seksuaalirikolliset, jonkinlaista muutakin säilössä pitämistä vähän pidempään kuin että pelkästään tällä lailla pikkuhiljaa päästetään pois, nimenomaan sen takia, että jos jatkuvasti uusii tällaisia vakavia rikoksia, niin mikä on oikeutesi liikkua yhteiskunnassa täysin valvomatta ja vapaasti ihan pidemmälläkin ajalla?

Sitten toinen kysymys. Tuomioistuimien henkilöstön henkilötyövuodet vähän huolestuttavat. Siellä ovat myös sairausprosentit nousseet. Onko tuomioistuimissa riittävät resurssit? Tarvitaan ihmisiä, jotta niitä ratkaisuja myös tulee. Niitä eivät koneet voi tehdä.

Maksuhäiriöiden osalta saan palautetta, että nyt on alettu työpaikoissa, jopa kaupan kassalla, vaatimaan, että on puhdas maksuhäiriörekisteri. Ei kai se tarkoita, että henkilö on jotenkin epäilyttävä, jos on jotakin sattunut? Onko tämä ministeriön tiedossa, ja mitä tälle voisi tehdä?

12.20 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisinkin ministeri Häkkäselältä, joka on tehnyt hyvää työtä tässä: missä vaiheessa meillä olisi taloudellisesti mahdollista nostaa ylivelkaantuneiden ulosoton suojaosuutta lähemmäs 1 000:tä euroa? Nimittäin nyt tilanne on se, että perintä on niin voimakasta, että nämä velkaantuneet joutuvat toimeentulotuen varaan siksi, että heillä ei yksinkertaisesti riitä rahaa niihin arkisiin menoihin. Tämä olisi erittäin tärkeä parannus [Puhemies koputtaa] heti, kun on mahdollista.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministerille annetaan vastaus. Ministeri Häkkänen, 2 minuuttia paikalta, olkaa hyvä.

12.21 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvistä kysymyksistä ja kommentteista.

Ensinnäkin tästä 90-luvun pankkikriisistä on tietysti tullut kysymyksiä aikaisemminkin paljon. Meillä on uudistettu viime aikoina, 2000-luvun puolella, velkojen vanhentumislakia ja muita, joilla näihin tulee helpotuksia, eli velat vanhentuvat. Mutta sellaista armahduslakia, jolla tavallaan kaikki jostain syystä nollautuisi, ei ole tällä hetkellä valmistelussa.

Täällä oli puhetta käräjäoikeusverkosta, ja lakivaliokunnan puheenjohtaja Tolvanen nosti esiin, miten käräjäoikeuksia vahvistetaan. No, tämä käräjäoikeusverkkouudistus on nyt keskeinen työkalu siihen, miten niukkojen resurssien maailmassa kyetään turvaamaan oikeuspalvelujen mahdollisimman suuri laatu ensi sijassa. Elikkä tuomarien erikoistumisella ja sillä, että käräjäoikeuksissa on oikeasti riittävästi resursseja käsitellä monimutkai-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

siakin asioita, nimenomaan pyritään siihen, että käräjäoikeuksissa ratkaistaisiin asiat kerralla mahdollisimman laadukkaasti, ettei tarvitse lähteä vuosien jatkovalituskierteeseen ja prosesseihin. Asiat saadaan nopeammin ratkottua.

Sitten tähän vankilakysymykseen, Pohjois-Pohjanmaan alueelta Vaalan kysymys. Määrärahajohan ei lähtökohtaisesti ollut, ennen kuin hallituksen piirissä neuvoteltiin ne määrärahat. Sen takia oikeusministeriö ei voi omia kehyksiään ylittää myöskään tietyissä asioissa. Sen jälkeen, kun saatiin neuvoteltua rahat myös Vaalan vankilan ratkaisuun, on käynnistetty selvitys siitä, mikä on paras sijainti, paikka, siellä Vaalan kunnan sisällä. Mitä tulee tähän kuntouttavaan työtoimintaan, niin sitä tehdään kaikissa vankiloissa tällä hetkellä enemmän tai vähemmän. Eli opiskelu, osallistuminen jonkinlaiseen työharjoitteluun tai työtoimintaan on aivan keskeinen osa.

Kovien rikollisten osalta vielä. Riskiarviointia lisätään, valvontaa lisätään, toimintaohjelmia, joihin seksuaalirikolliset, kovat väkivaltarikolliset joutuvat osallistumaan, lisätään. Meillä on myös tämän vuoden alusta käytössä [Puhemies: Aika!] yhdistelmärangaistus, jolla käytännössä kovennetaan näitä tuomioita.

12.24 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos ministerille tästä positiivisen luottorekisterihankkeen aktiivisesta ajamisesta. Se on ollut meidän yhteinen tahtotilamme jo pidemmän aikaa.

Mutta olisin kysynyt teiltä sitä, miten sitten oikeastaan näette yhteistyön yli hallinnonrajojen siinä mielessä, jos ja kun me voimme rakentaa digitaalisen alustan, joka toimii rahoitussektorilla. Voisiko esimerkiksi Valtion kehittämissyhtiö Vake olla aktiivinen siinä, että meille syntyisi tällainen kotimainen toimija, suomalainen toimija, joka yhdistäisi kaikki nämä tarpeet ja vaatimukset, että sitten ihmiset voivat luottaa siihen, miten perintä toimii, se on kohtuuhintaista, mutta samalla toki rahoitussektori voi siihen liittyä helposti? Oikeastaan ihan samanlaista ratkaisua haen kuin arvoisa hallitus on hakenut sote-sektorilla. Olisiko tämä mahdollista? Voisitteko ottaa kollegoiden, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi ministeri Lintilän, kanssa tällaisen asian esille?

12.25 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itse myös haluaisin kysyä ministeriltä näistä eri virastojen uudistuksista. Olemme käyneet keskustelua tuolla lehtien palstoilla siitä, onko niissä vielä mitään mahdollisuuksia tarkentavia päätöksiä tehdä. Tiedän, että ministerillä on siinä täysi päätäntävalta.

Myönteistä palautetta annan ministerille myös rangaistuksien kiristämisestä eri rikoksissa, koska koen niin, että esimerkiksi tämän sakon muuntorangaistuksen palauttaminen, mikä on noin 10 vuotta vanha laki — ja laki tuli nyt sitten takaisin ja pistettiin oikeaan rooteliin — on erittäin hyvä esimerkki siitä, kuinka täällä talossa jotain vanhaakin päätöstä voidaan korjata, kun nähdään, että se ei toimi. Tämä oli hyvä esimerkki. Siitä täydet pisteet ministerille, että tämä sakon muuntorangaistus palautettiin.

Mutta erilaisten oikeusvirastojen uudistamisesta haluaisin kuulla ministerin kannanoton.

12.26 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeri Häkkäsen johdolla on valmisteltu ohjelma rangaistusten kiristämiseksi. Kiitos siitä ja kiitos erityisen tärkeästä työstä seksuaali- ja väkivaltarikoksista tuomittavien rangaistusten koventamiseksi.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Toisena asiana nostan esiin tyttöjen silpomiset ja pakkoavioliitot, jotka selvitysten mukaan valitettavasti ovat Suomessa todellisuutta. Tiedetään myös, etteivät nämä järkyttävät rikokset yleensä johda rikosprosessiin, vaikka silpomiset voidaan tuomita törkeänä pahoinpitelynä ja avioliittoon pakottamiset ihmiskauppana, törkeänä ihmiskauppana tai pakottamisena. Ratkaisu saattaisi löytyä siitä, että tyttöjen silpominen ja pakkoavioliitto tarkennettaisiin rikoslakiin omiksi rikosnimikkeikseen. Kysyn ministeri Häkkäselältä: onko hallituksella suunnitelmia pakkoavioliittojen ja tyttöjen sukupuolielinten silpomisen kitkemiseksi Suomesta?

12.27 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime torstaina korkein oikeus teki hallitukselle harvinaisen esityksen lainsäädäntötoimeen ryhtymisestä. Kyse on korkeimman oikeuden mahdollisuudesta saada asiantuntijalääkärin apua vakuutus oikeuden ratkaisuja käsiteltäessä. Tällä hetkellä mikään taho ei ole velvoitettu antamaan lääketieteellisiä lausuntoja korkeimmalle oikeudelle. Koko vakuutus oikeuden prosessissa asiantuntijalääkäreiden lausunnoilla on aivan keskeinen merkitys. Oikeusturvan toteutumisen kannalta korkeimmalla oikeudella tulee olla mahdollisuus puolueettomiin asiantuntijalausuntoihin. Kysynkin oikeusministeriltä: aikooko ministeriö ryhtyä lainsäädäntötoimeen korkeimman oikeuden esityksestä sekä varmistaa yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa rahoituksen, jotta vakuutus oikeuden prosessi toteutuu oikeusturvaa vaarantamatta?

12.28 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeriö on valtioneuvostossa ja valtionhallinnossa vähän samassa asemassa kuin siivooja monella työpaikalla: silloin, kun asiat menevät hyvin ja oikeusvaltio toimii, juuri kukaan ei siitä piittaa, mutta käytännössä se on erittäin tärkeää, jos se ei toimi. Oikeusministeri Häkkinen, olette lyhyen kaudenne aikana onnistunut mielestäni erinomaisesti ja nostanut oikeusministeriön profilia ja pitänyt esillä monia tärkeitä asioita. Kuitenkin haluan kysyä teiltä muutamasta tärkeästä oikeuspoliittisesta kysymyksestä.

Ensimmäisenä: Täällä budjettikirjassa kerrotaan, että aiotte antaa esityksen lunastuslain muuttamisesta. Hallitusohjelmassahan maanomistajan oikeusturvan parantaminen ja omaisuuden suojan parantaminen oli yksi keskeinen tavoite. Lunastuslaki on kyllä jäänyt 1970-luvulle. Säättämisaikansa lisäksi se on henkisesti myös hyvin 70-lukulainen.

Lisäksi haluan nyt kysyä vielä tästä ylivelkaantuneitten asemasta. Meillä on yksityishenkilön velkajärjestely, mutta voisiko ajatella, että meillä vielä säädettäisiin tällainen Britannian ja USA:n tyyppinen henkilökohtainen konkurssi, jossa voisi neuvonnan [Puhemies koputtaa] ja ulosoton avun lisäksi ihan [Puhemies: Aika!] vapautua veloista, saada uuden mahdollisuuden?

12.29 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä aika monessa puheenvuorossa on noussut esille ylivelkaantuminen, ja minun mielestäni se on yksi suurimpia ongelmia nyky-yhteiskunnassa, jos me katsomme tulevaisuuteen. Minulle tulevan tiedon mukaan niitä ihmisiä on yli 600 000, jotka ovat enemmän tai vähemmän ongelmassa. Se ongelma ei monta kertaa pääty vielä siihen, kun maksaa kaikki pois ja ihminen, joka on hyvin ahdistunut, huoahtaa, että hän on päässyt kuiville, vaan sen jälkeen alkaa perintäfirmoilta tulla näitä häntälaskuja ja häntäsuorituksia, alkaa taas uusi ralli. Minä olen saanut parikin puhelinsoittoa tästä asiasta, että onko tämä tarkoituksenmukaista bisnestä ja

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

eikö ihmisiä päästetä pois velkaloukusta sen takia, että he ovat hyvä tuotto pääomalle. Eihän näitä pikavippimainoksia niin paljon pyörisi radiossa ja muualla, jos tämä ei antaisi pääomalle hyvää tuottoa. Ja kun niitä näköjään laeilla ei voi kieltää, niin on oikein, että tämä positiivinen luottorekisteri on otettu esille. Mutta minä kysyn ministeriltä, kun julkisuudessa on vilahtanut vuosilukuja, 2023, eikö tätä tosiaan voida aikaistaa. Monelta kyllä loppuu matka kesken, jos vasta 2023 saadaan [Puhemies koputtaa] lopulliset ratkaisut.

12.30 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja ja monia hyviä esityksiä on tullut. Erityisesti haluan kiittää tästä, että rangaistuksia seksuaalirikoksista on kovennettu. Mutta kysyisin, onko kiinnitetty tässä yhteydessä huomiota niin uhrien kuin rikoksenteekijöidenkin tarvitsemaan hoitoon myös siinä yhteydessä, kun rangaistuksia kärsitään, jotta niihin varsinaisiin juurisyihin päästäisiin kiinni ja jotta uusintaa ei tapahtuisi.

Sitten näihin maksuhäiriömerkintöihin. Olisin halunnut kysyä, onko kiinnitetty huomiota siihen, miten niitä voitaisiin ennalta ehkäistä tai varhaisemmin niihin puuttua. Tässä puhun nyt erityisesti nuorten ja niin sanottujen ensikertalaisten puolesta, että pyritäisiin henkilökohtaisesti tavoittamaan heidät esimerkiksi puhelimitse tai viesteillä. Monta kertaa nuoret eivät välttämättä edes ymmärrä, mihinkä rumbaan joutuvat, ja se voi olla hyvin pienestä summasta kiinni. Suomessakin olen käytännön kentältä kuullut, että on tullut viesti kännykkään, että soita maksuhäiriömerkintään liittyen, ja asianomainen ei tiedä ollenkaan, että tällaisista on tulossa, [Puhemies koputtaa] koska posti on vuosien ajan mennyt väärään osoitteeseen. [Puhemies koputtaa]

12.31 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensin täydet kiitokset ministerille siitä, että teillä tuntuu olevan sydän. Olette tuonut mukaan nyt tämän velkaneuvonnan, joka on erittäin hyvä asia. Tästä olisi erittäin hyvä ottaa seuraava askel eteenpäin, joka olisi sosiaalinen valtion takaama luototus henkilöille, jotka ovat ylivelkaantuneet. Nimittäin suomalainen kyllä maksaa velkansa, mikäli se on mahdollista, jos pääomakin pienenee.

Yksi asia, mikä olisi hyvä ulosotossa saada aikaan, on se, että korkolakia pitäisi ehkä muuttaa siten, että ei tulisi korkoa korolle, että olisi yksi korko, mikä sieltä tulee, koska nyt siinä käy niin, että maksetaan pelkästään korkoa ja pääoma ei pienene lainkaan, ja se on aikamoinen vaikeus. Sitten vielä tämä perintätoimistojen toiminta. Pitää ehdottomasti estää se, että perintätoimisto voi myydä laskun toiselle perintätoimistolle. Lasku tulee yhteen perintätoimistoon ja menee sitten ulosottoon ja piste. Myöskään perintätoimistot eivät sitten enää hakisi käräjäoikeuksilta erilaisia päätöksiä summaarisiin asioihin, koska hehän hakevat sen jälkeen [Puhemies koputtaa] omille kuluilleen oikeudesta [Puhemies: Aika!] päätöksen, ja se tuo velallisille taas melkein 300 euroa lisää maksettavaksi.

12.33 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viittaan edustaja Kurvisen puheenvuoroon tästä henkilökohtaisen konkurssin mahdollisuudesta. Vuosi sitten laitoitte selvityksen siitä liikkeelle. Nyt olisi mielenkiintoista kuulla, mihin tuo selvitys on johtamassa ja mihin arvioihin sen kautta sitten tullaan pääsemään.

Arvoisa puhemies! Oikeusvaltion yksi keskeinen perusta on kansalaisten oikeusturva, ja kyllä silloin myös käräjäoikeuksien lukumäärällä ja sijainnilla on oma merkityksensä. Pyritään laatuun. Pelkään kyllä pahoin, että asianajajat valittavat jatkossakin eri oikeusistui-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

miin ja -asteisiin, ja näin ollen se pelkkä laadukas käräjäoikeuden päätös ei ole aina se lopullinen ratkaisu.

Nyt kun esimerkiksi Pohjois-Savossa, jossa muuten aiemmin oli kihlakunnittain eli viiden kihlakunnan puitteissa käräjäoikeudet, ollaan siirtymässä vain yhteen, se samalla edellyttää sitten investointeja. Kysynkin ihan tähän liittyen, miten tämä puoli on etenemässä. Itse kyllä pidän tavallaan järjettömänä sitä, että kun on ollut hyvät tilat Iisalmessa ja Varaudessakin [Puhemies koputtaa], niin nyt rakennetaan kuitenkin uutta Kuopioon.

12.34 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Opposition puoleltakin kiiteltiin, että oikeusministerillä on selvästi sydäntä. Sen lisäksi hänellä on nähdäkseni myöskin järkeä ja oikeudentuntoa. Kun politiikassa nykyisin puhutaan oikeudesta, niin aivan liian usein puhe kääntyy nimenomaisesti siihen, että sillä tai tällä pitäisi olla oikeus tähän tai tuohon. Mutta on loistavaa nähdä, että teidän oikeusministerikautenne aikana oikeudesta puhuttaessa yhä enemmän ollaan keskitytty myös oikeudenmukaisiin tuomioihin ja siihen, että Suomen aivan liian löysää rangaistuspolitiikkaa etenkin henkeen ja terveyteen kohdistuvissa rikoksissa on saatu kiristettyä. Erityiskiitos myöskin siitä, että 10 vuotta sitten vihreän oikeusministerin johdolla tehty väärä päätös sakkojen muuntorangastuksen kumoamisesta saadaan kumottua nyt 10 vuoden jälkeen ja näpistelijät saadaan vastuuseen teoistaan.

Kysynkin ministeriltä: onko nähtävissä, että teidän kautenne muodostaa eräänlaisen käännekohdan suomalaisen kriminaalipolitiikan paradigmassa siten, että rötöstelijät saavat viimeinkin ansionsa mukaan? [Välihuutoja vasemmalta]

12.35 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan muistuttaa, että oikeusministeriön selvityksessä on jo vuonna 2003 todettu, että näissä sakon muuntorangastuksissa on ollut kyseessä henkilöitä, jotka ovat asunnottomia, päihdeongelmaisia. Heidät on ulosotossa todettu varattomiksi, ja muuntamisesta aiheutuvat kustannukset ovat suuremmat kuin maksamatta jääneet sakot. Haluan, ministeri, että selvittäisitte, mikä tilanne nyt tällä hetkellä on ja miten on ajateltu sitten mahdollisesti tarjota apua myös näille päihdeongelmaisille varattomille ihmisille.

Rangaistusten kiristämisestä voin todeta sen, että meillä on velvollisuus suojella lapsia, ja se, että lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rangaistuksia kiristetään, on hyvä asia. Haluan muistuttaa myös naisverkoston aloitteesta, jossa esitetään, että suostumuksen puute lisätään raiskauksien kriteeriksi. Yhdyn myös siihen, mitä edustaja Vikman nosti esille, tyttöjen silpomisen kieltämiseen lailla. Toivon, että ministeri edistäisi tätä. Vaikka asiasta on kansalaisaloite menossa, näin [Puhemies: Aika!] saisimme nopeammin asian käsitte-lyyn.

12.36 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Positiivisesta luottorekisteristä on tullut monta kysymystä tänään, se puhuttaa, ja sitä moni toivoo niin kuin minäkin. Sitä on jo toistakymmentä vuotta tutkittu ja selvitetty, ja nyt näyttäisi, että se menisi eteenpäin. Olisi hyvä, että se saataisiin nyt tulorekisterin yhteyteen, sitten kun sekin alottaa. Sitä tarvitaan todella nopeasti.

Luottojen tarjonta on kasvanut huomattavasti, ja se on digitalisoitunut, elikkä moni saa pikavipin ihan minuuteissa, rahat tulevat tilille. Me tarvitsemme positiivisen luottorekisterin, mistä pystytään tarkistamaan. Kestää pitkään, ennen kuin negatiivisesta luottorekiste-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

ristä saa luotonantaja tietoja, kuinka henkilö on ehtinyt velkaantua siinä muutaman kuukauden aikana. Mutta kun sosiaalietuksissa katsotaan puolison tuloja, niin jos luottorekisteri saadaan voimaan, miten sitten siellä? Pitäisikö sielläkin katsoa se puolison luottorekisteri, onko hän jo velkaantunut täysin, jos toinen puoliso alkaa kasaamaan vielä lisää sen perheen velkaa? Miten tämä on huomioitu [Puhemies koputtaa] tutkimuksissa ja selvityksissä?

12.37 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen vuodesta 2011 asti saanut olla hallintovaliokunnan jäsenenä ja näihin sisäisen turvallisuuden asioihin pystynyt perehtymään, ja olen usein kysynyt sisäministeriltä tai liikenne- ja viestintäministeriltä peltipoliiseista. Olisin kysynyt nyt oikeusministeriltä: miten arvioitte, miten kansalaisten lainkuuliaisuuteen tai oikeustajuun vaikuttaa se, että suomalaista liikenneturvallisuutta valvotaan peltipoliiseilla? Suomessa siis yhä suuremmissa määrin valvotaan peltipoliiseilla ja samaan aikaan vähennetään poliisin liikennevalvontaa. Suomalainen autoilija törmää liikenteessä todennäköisemmin ennemmin hirveen kuin poliisiin. Automaattinen liikennevalvonta on [Timo Heinosen välihuuto] positiivinen ilmiö silloin, kun lisätään liikenneturvallisuutta, mutta suomalainen automaattinen liikennevalvonta on usein risteysalueiden jälkeistä valvontaa, jolla suoranaisesti ei ole esimerkiksi risteysonnettomuuksien ennaltaehkäisemiseen mitään vaikutuksia. Arvoisa ministeri, [Puhemies koputtaa] olette tehnyt paljon hyvää. Teettekö jotain tälläkin saralla?

12.39 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! 134, 135 kansanedustajaa allekirjoitti yhteisen lakialoitteen, jossa jokaisesta puolueesta oli allekirjoittajia siihen, että luottohäiriömerkintä poistuisi kuukauden kuluessa siitä, kun velka on maksettu. Nyt edelleen jatkuu se pitkä, vuosia kestävä prosessi, jossa roikotetaan näitä ihmisiä ja pankit käyttäytyvät lainvastaisesti eivätkä anna näille henkilöille sen merkinnän takia sähköistä tunnistautumismahdollisuutta. Heidät suljetaan pois yhteiskunnan normaaleista käytännöistä, vaikka laki sen estääkin: pitäisi olla erittäin vakava pankkiin liittyvä merkintä, että voisi näin toimia. Kysynkin ministeriltä, joka näin opposition kannalta on vaarallisen hyvä omassa toiminnassaan: mitenkä te haluatte puuttua myös tähän, [Puhemies koputtaa] kun teillä on nyt tähän liittyviä hyviä toimenpiteitä menossa?

12.40 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että tätä velkaantumisen vaikeaa tilannetta tarkastellaan monesta tulokulmasta. Itse asiassa kun viime viikolla kävimme valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajien kanssa Euroopassa, Frankfurtissa ja Strasbourgissa, esille nousi esimerkiksi se, että meillä on tällä hetkellä kiihtyvä kotitalouksien velkaantuminen ja myös sellaisia haasteita esimerkiksi asuntojen kanssa, että saatetaan olla asuntoloukussa, jossa asunnon arvo on romahtanut ja niin pois päin. Tämä positiivinen luottorekisteri, joka täälläkin keskusteluissa on ollut, on erittäin tervetullut. Se itse asiassa auttaa montaa tavallista ihmistä hallitsemaan omaa talouttaan paremmin.

Arvoisa ministeri Häkkänen, te olette tehnyt hyvää työtä oikeusministerinä. Aika usein ministerit vain puhuvat, että nyt tiukennetaan, mutta teidän aikanne on rangaistuksia tiukennettu ja tiukennetaan myös ensi vuonna. Kiitos tästä. Oikeustajun mukaisia rangaistuksia tämä maa odottaa.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

12.41 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Paloniemi otti esille tämän ulosoton suojaosuuden, ja minustakin on selvä vääryys, että takuueläkkeen taso on tällä hetkellä korkeampi, kuin mikä on tämä ulosoton suojaisuus. Tähän pitäisi kyllä kyetä lähiaikoina löytämään ratkaisuita, jos ei nyt tämän kauden aikana, niin viimeistään seuraavalla kaudella, koska tämä johtaa toimeentulo-ongelmiin.

Sitten palaan vielä tähän kärjäoikeusuudistukseen. Ministeri, tunnette hyvin tätä Pohjois-Pohjanmaan tilannetta. Meidän on ollut vaikea ymmärtää se, että oikeusministeriöllä ja sisäministeriöllä on erilainen tulkinta Oulun toimitilojen kunnosta. Poliisi ilmoitti jo hyvissä ajoin, että he eivät palaa Oulun toimitiloihin, mutta oikeusministeriön puolella on viesti, että Raahe lakkautetaan ja siirretään henkilöt sinne hometaloon. Voiko tämä ihan oikeasti olla hyvää henkilöstöpolitiikkaa? Ja miten kahden eri ministeriön linjaus voi olla näin erilainen? Vai onko niin, että sinne suunnitellaan kymmenien miljoonien uusi investointi? Sehän tarkoittaa käytännössä sitä, että ne laskelmat, joita siis ei olekaan, ovat menneet kärjäoikeusratkaisun [Puhemies koputtaa] talousperustan osalta ihan pääläelleen.

12.42 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sinällään tuntuu vähän erikoiselta, että oppositiosta annetaan oikeusministerille kiitosta ja kritiikkiä tulee hallituspuolueen jäseniltä, [Naurua] mutta joskus näinkin. Tämä huomiona.

Puhun myös tuosta ulosotosta vielä, se on todella iso huoli tulevaisuudenkin kannalta, sillä ulosoton asiakkaana on alle 30-vuotiaita 31 500 kappaletta. Minä kysyn ulosottoon joutuneen asemasta siltä osin, kun ulosoton asiakas joutuu maksamaan velkansa moneen kertaan. Esimerkiksi työssä käyvä mies, jonka alkuperäinen velka on ollut 63 000, on yhdeksässä vuodessa maksanut takaisin 65 000 ja tuona aikana pääoma on lyhentynyt vain 5 000 euroa. Hän on kohtuuttomassa asemassa, maksaa moninkertaisesti uudelleen ja uudelleen. Voisiko lainsäädäntöä kohtuullistaa niin, että maksut kohdistuivat ensin siihen pääomaan ja sen jälkeen korkoihin ja perintäkuluihin?

12.43 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En aio ruveta uudelleen käsittelemään kärjäoikeusverkostoa, mikä on täällä nyt noussut esille, mutta sen haluaisin ministerille kuitenkin sanoa, että niillä seutukunnilla on aika vahva vientivetoinen teollisuus käynnissä ja työpaikkojen määrä nousee ja näin pois päin, ja yksi keskeisiä ongelmia siellä on juuri puoliso-työpaikat — ja tietenkin täytyy todeta, että on kyse niin naisista kuin miehistä. Ongelma on se, että kumulatiivisesti tämä alkaa näyttäytyä vähän pahana ihmisten silmissä, jos siellä on kärjäoikeusratkaisuja, jotka vievät työpaikkoja, sitten seuraavalla viikolla tulee ilmoitus, että seutukaupungista lähtee terveydenhuollon työpaikkoja, leikkaukset lakkautuvat, milloin psykiatrinen hoito, milloin mikäkin lakkautuu. Minä toivoisin, että hallitus ja ministeri kiinnittäisivät huomiota tähän kumulatiiviseen vaikutukseen, eli jos jotakin on pakko lakkauttaa jollakin perusteella, niin jotakin pitää tuoda tilalle — monissa seutukaupungeissa on tyhjiä tiloja. Sillä tavalla saamme sielläkin pidettyä ne monipuoliset työpaikat ja vienti vetää, ettei tule semmoista tilannetta, että ei saa enää työvoimaa. Eihän siitä kukaan hyödy.

12.44 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan edelleen tuomioistuimien resursseihin ja kärjäoikeusverkostoonkin. Meillähan lakkautetaan Järvenpään istuntopaikka. Täytyy muistaa siis se, että kun tuomioistuin järjestää istunnon, niin siinä ei ole vain se, että istutaan ja sitten käydään paperit läpi ja tuomari tekee ratkaisun,

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

vaan järjestetään pääkäsittely — useimmissa tapauksissa on pakko järjestää — ja siellä on kuulemisia, ja siihen tarvitaan henkilökuntaa ja tiloja. Ministeri ei varmaan aikaisemmassa puheenvuorossaan ehtinyt vastaamaan siihen. Olen todella huolissani siitä, että henkilöstömäärät laskevat. Kaikkea ei voida ratkaista keskittämällä. Summaariset asiat toki ja tietyn tyyppiset yksinkertaiset asiat, mutta ei se sitä ratkaisijaa korvaa eikä niitä saleja tuo. Ne asiat on käsiteltävä. Haluaisin siihen vastauksen.

Ja vielä olisin kysynyt noista maksuhäiriöistä, kun niitä on muun muassa alettu käyttää ihmisiä vastaan — tämä on tietysti ehkä enemmänkin työministerin tontille. Onko tullut ministeriöön viestejä? Itse olen saanut jo muutamalta ihmiseltä viestiä, että lähdetään tutkimaan, onko maksuhäiriöitä, että pääsisi ihan tavalliseen työpaikkaan.

12.46 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minunkin täytyy vielä nostaa käräjäoikeusuudistus tässä esille, koska edustaja Rantakangas nosti nämä sisäilmaongelmat ja tilojen kunnon, ja on täällä moni muukin edustaja ollut huolissaan siitä, että joudutaan tekemään uusinwestointeja, vaikka meillä tällä hetkellä on toimivia tiloja, jotka ovat myös terveitä. Elikkä Raahessa esimerkiksi on sellainen oikeustalo olemassa, joka on oikein rakennettu oikeustaloksi, ja nyt sitten ihmiset sieltä joutuvat mahdollisesti huonokuntoisiin tiloihin. Se ei todellakaan oikein omaan päähäni mahdu.

Edustaja Meri nosti esille sen, että maksuhäiriömerkintä saattaa estää työpaikan saannin. Tästä olisin ministeriltä kysynyt, miten tähän voitaisiin puuttua, koska siinähan se noidankehä on, jos se ihminen, joka on jo muutenkin velkaantunut ja jolla on maksuhäiriöitä, ei saa työtä, jolla sitten saisi sen taloutensa kuntoon.

Myös edustaja Myllykoski nosti esiin tärkeän kysymyksen siitä, että kun on maksanut velkansa, miten tämä luottohäiriömerkintä sitten saataisiin mahdollisimman pian poistettua.

12.47 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä kiinnittää huomiota nimenomaisesti lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön tässä maassa. Meidän lainsäädäntömme on valitettavasti tällä hetkellä hyvin pitkälle sen kaltainen, että se esineellistää lapsen. Lasta ei välttämättä kohdella samalla tavalla kuin aikuista seksuaalisessa hyväksikäytössä. Meillä on olemassa yksi erittäin törkeä asia, ja se on se, että silloin kun valmistellaan lapsen myyntiä seksuaalisiin tarkoituksiin, niin meidän lainsäädäntömme mukaan myyjä saa siitä kyllä tuomion mutta ostaja ei saa, mikäli kauppa ei ole syntynyt. Jos siitä on keskusteltu, vaikkapa sitten sähköpostin välityksellä, ja ostaja on valmis ostamaan, sovitaan aika ja paikka, mutta tässä välissä poliisi ehtii väliin, niin ostaja voi tämän jälkeen ryhtyä valmistelemaan asiaa seuraavan henkilön kanssa, koska meidän lainsäädännöstämme puuttuu tämä kohta, eli valmistelua ei ole kriminalisoitu. Toivoisin, että saisimme tähän muutoksen. Tähän kyllä varmasti palataan vielä [Puhemies koputtaa] syksyn aikana.

12.48 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän oikeusministeriä siitä, että hän hyvin selkeästi sanoi, että ylivelkaantuneiden armahduslakia ei olla valmistelemassa. Kiitos tästä vastauksesta.

Käräjäoikeusuudistuksessa on muutamassa vuodessa käräjäoikeuksien määrä vähentynyt 57:stä 20:een. Tämä on johtamassa siihen, että alueellinen oikeusturva on heikentymässä, samoin kielelliset oikeudet. Meillä ei vielä ole tietoa näistä kaikista uudistuksen

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

vaikutuksista, mutta kysyisin: miten oikeusministeriössä on järjestetty käräjäoikeusuudistuksen seuranta erityisesti kansalaisten oikeusturvan toteutumisen kannalta?

Sitten tähän positiiviseen luottorekisteriin. Se ei ehkä välttämättä ole niin positiivinen kuin täällä annetaan ymmärtää. Siinä yksi liiketoimiala saa poikkeuksellisen tiedonsaantioikeuden kansalaisista. Yksityisyydensuojan kannalta tämä on asia, joka täytyy huolellisesti hoitaa, kun sitä valmistelua tehdään, ja kansalainen ei saa tietää, mitä pankki tai rahalaitos hänestä tietää.

12.49 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan haluaisin vielä palata keskusteluun rangaistuksista ja rangaistuksien koventamisesta. Olen, niin kuin tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani totesin, tyytyväinen siihen, että nyt on tehty toimenpiteitä, jotta rangaistuksia on saatu tiukennettua, ja myös tätä ensikertalaisuusmääritelmää on nostettu esille.

Mutta vaarallisuusarvioinnit: Itse asiassa vielä vajaa kymmenen vuotta sitten meillä iso määrä väkivaltarikollisia vapautui ilman vaarallisuusarviointeja. Tällä hetkellä vaarallisuusarviointeja tehdään kaikille pitkään vankilassa olleille, ja se on oikein. Mutta kysyisin, ministeri Häkkinen, teiltä: olisitteko valmis tekemään näistä ammattilaisten tekemistä arvioista myös oikeutta sitovia? Tällä hetkellä meillä on tilanteita, että ammattilaiset toteavat, että tämä henkilö ei kuulu vapauteen ja hän on vaaraksi läheisille ja ympäristölle, [Puhemies koputtaa] mutta hänet vapautetaan siitä huolimatta. [Puhemies koputtaa] Ei tätä voi hyväksyä.

12.50 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin itsekkin käyttää muutaman sanan kriminaalipolitiikasta ja rangaistuksista, ja kiitos, että sain puheenvuoron juuri edustaja Heinosen puheenvuoron jälkeen, koska itse ajattelen hyvin samalla tavalla, ja myös edustaja Meri tässä puhui niistä jo aikaisemmin.

Pitää aina muistaa se, että kriminaalipolitiikkahan on sosiaalipolitiikan jatketta ja pelkästään rangaistuksia koventamalla me emme poista rikollisuutta. Se on nähty maailmalla, että vaikka olisi miten kovat tuomiot, niin rikollisuuden juuret ovat jossakin. Mutta toki meillä on rikosoikeudessa tiettyjä kummallisuuksia, erikoisuuksia, mitä on tavallisten ihmisten vaikea hyväksyä. Nostaisin ensikertalaisuussäntelyn lisäksi esille tämän niin sanotun yhteisen rangaistuksen mittaamisen, jota joskus tuolla kuppiloissa kutsutaan myös paljousalennukseksi rikoksista.

Minä toivoisin, että te, oikeusministeri, keskittäisitte nyt voimavaranne juuri näihin vaarallisimpiin rikoksentekijöihin. Heitä on ehkä alle sata Suomessa, viisikymmentä, kolmekymmentä, jotka toistuvasti tekevät henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia, jopa henkirikoksia ja vakavia seksuaalirikoksia, ja juuri edustaja Heinosen tavoin kysyisin: [Puhemies koputtaa] voitaisiinko heidät jopa eristää pakkolaitokseen toistaiseksi, [Puhemies: Aika!] jos he koko ajan tekevät vaikkapa tällaisia hirveitä kuristumurhia, joita [Puhemies: Aika!] on nähty?

12.52 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän liikenevalvonta-asiaan. Toivon tosiaan, että ministeri keskustelisi liikenneministerin ja sisäministerin kanssa siitä, että me saisimme palautettua takaisin poliisin valvomaan liikennettä, niin kabotaasilikennettä, ajoneuvoturvallisuutta, ajoneuvojen kuntoa kuin kuljettajien

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

kuntoa. Pelkkien automaattisten tolppien varaan tätä työtä ei voi jättää, ja kehitys tällä hetkellä ikävä kyllä kulkee siihen suuntaan.

Olisin kysynyt vähän samaa kuin edustaja Kurvinen tästä kriminaalipolitiikan ja sosiaalipolitiikan yhteydestä. Kun itse luin sosiaalipolitiikkaa, niin sen yhtenä osana oli kriminaalipolitiikka. Ilman toista ei ole oikeastaan toistakaan. Pelkillä tuomioiden koventamisilla ei pystytä rikollisuutta ennalta ehkäisemään. Olisin kysynyt ministeriltä vähän syväluotaavampaa analyysiä siitä, millä tavalla sosiaalipolitiikka tämän hallituksen toimesta on seurannut tätä kriminaalipolitiikan tiukennuksen suuntaa. Kannatan myös tiukennuksia, [Puhemies koputtaa] mutta yhteistyössä sosiaalipolitiikan kanssa.

12.53 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käräjäoikeusuudistuksesta, jonka hallitus nyt runnoi läpi: olen kyllä todella huolissani sen seurauksista. Oppositiohan yksituumaisesti vastusti tätä, ja myös monet asiantuntijat, koska olemme oikeusturvassa jo niillä rajoilla, että toteutuuko oikeusturva kaikkialla ja kaiken kielisille. Esimerkiksi Uudellamaalla nähtiin, että ruotsinkielisten oikeudet merkittävästi heikentyvät. Toivoisin ministeriltä selvitystä, miten on pyritty varmistamaan, että oikeusturva toteutuu kaikilla kielillä ja myös saamenkielisten kannalta. Siellä on yksi toinen kipualue.

Ylivelkaantuneen asema huolettaa todella. Se on monelle henkilökohtainen tragedia, mutta myös koko maallemme tärkeä kysymys. Toivoisin ministeriltä vielä selvitystä, mitä kaikkea tehdään pikavippien suitsimiseksi. Tämä maksuhäiriömerkinnän poistuminen siten, kun maksut on suoritettu, on yksi hyvin tärkeä esitys. [Puhemies koputtaa] Toivon, että ministeri voi tuoda sen tänne.

12.54 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pyöritään nyt vähän saman teeman ympärillä, ja toivonkin, että puhemies antaisi ministerille puheenvuoroa enemmän kuin kaksi minuuttia. Kysymykset ovat olleet hyvin laajoja.

Mutta tähän pikavippiproblematiikkaan juuri siitä luotonantajan vastuusta: vaikka tämä positiivinen luottorekisteri tulisikin, niin se ei kuitenkaan tätä perintäkierrettä katkaise. Millä tavoin me saisimme oikeuskäytäntöä muutettua niin, että näiden lainojen myyminen, perinnän jälleenmyyminen, mikä on täällä tuotu esille, voitaisiin katkaista siten, että lainanantajalla on oikeus siihen tiettyyn korkoon ja sen koron perimiseen kohtuullisesti? Meillä tapahtuu tälläkin hetkellä, että ne ihmiset, jotka ovat tässä kierteessä, eivät edes jaksaa käräjäoikeudelle ilmoittaa, että perintäkulut ovat kohtuuttomia. [Puhemies koputtaa] Eikö sen pitäisi olla itsestään selvää, että ne pitää kohtuullistaa?

12.55 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näissä oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluvissa teksteissä on paljon hyvää, ja sukupuolten tasa-arvoon liittyen olisin halunnut nostaa esille, kun täällä lukee muun muassa: ”Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on osa hallinnonalan tulosoajasta. Hallinnonalan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelulla lisätään sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.” Oikein hyviä lauseita, mutta sitten jäin miettimään, kun täällä sanotaan: ”Ministeriö on sitoutunut kehittämään rekrytoinnin käytäntöjä monimuotoisuuden lisäämiseksi henkilöstössä.” Mitä tämä pitää sisällään? Onko niin, että osatyökykyisiä tai esimerkiksi vammaisia tai romanitaustaisia tietyllä tavalla huomioidaan eri lailla tai että jos suurperheen isä tai äiti esimerkiksi lakiopintojen jälkeen on tehnyt ison osan työurasta yhteiskunnallisesti ja

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

perheen kannalta tärkeää työtä kotona, niin tämä noteerattaisiin CV:ssä positiivisesti [Puhemies koputtaa] ja edesautettaisiin työhön pääsemistä?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja sitten vastauspuheenvuoro ministeri Häkkänen, 5 minuuttia riittänee.

12.56 Oikeusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia. — Nyt on aika laidasta laitaan, laveasti kysymyksiä, ja tämä itse asiassa kuvastaa sitä, että oikeusministeriön tontti on hyvin lavea, voi sanoa, ihmisten kaikkein perustavanlaatuisimpien elämänkysymysten äärellä.

Ensinnäkin aloitan siitä, johon en ehtinyt aiemmassa puheenvuorossani vastaamaan, eli Istanbulin sopimuksesta, siihen liittyvistä asioista:

Tyttöjen silpominen on noussut esiin. Sehän on jo tällä hetkellä rikoslaissa rangaistava teko, törkeä pahoinpitely. Ongelma siinä on enemmänkin se, että meillä eivät vielä viranomaiskoneisto ja sitten tietysti nämä uhrit ja heidän lähiyhteisönsä toimi niin, että nämä asiat päätyisivät poliisille tutkintaan. Meillä on näistä asioista valmistelussa yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön ja opetusministeriön kanssa ohjelma, jossa pyritään vahvistamaan keinoja, joilla nämä tapaukset päätyisivät poliisitutkintaan. Tässä on yleensä kyse uskonnollisten yhdyskuntien ja tällaisten taustoista, ja on hyvin, hyvin vaikea saada se itse asia viranomaistutkintaan. Meillä prosessit ovat kunnossa.

Pakkoavioliittojen osalta meillä on loppusuoralla selvitys, minkälaisia toimenpiteitä siinä tehdään, ja syksyn aikana tehdään johtopäätöksiä. Kotimaisten lapsiavioliittojen osalta minä olen jo linjannut lainvalmistelun käyntiin niin, että Suomessa luovutaan alaikäisten avioliitoista. Semmoisen esityksen me yritämme saada vielä tässä syksyn aikana tänne eduskuntaan, ja toivon sille hankkeelle tukea.

Korkein oikeus antoi lausunnon tällä viikolla siitä, että näissä henkilövammatapauksissa täytyisi saada asiantuntijalausuntoja Valviralta tai sitten sairaanhoitopiireiltä. Minä olen täysin samaa mieltä itse, ja tulen käymään tästä keskustelun sosiaali- ja terveysministerin kanssa. Myöskään rahasummana se ei ole iso. Uskon, että tämä pystytään hoitamaan. Tässä on kyse myös siitä laadukkaasta oikeusturvasta, josta on tämän hankkeen yhteydessä oltu huolissaan pidemmän aikaa. Minä olen tässä korkeimman oikeuden kanssa aivan samaa mieltä, ja myös ne ihmisten huolestuneet viestit, joita on tullut, on otettu huomioon.

Sitten tästä ylivelkakokonaisuudesta:

Tämähän on lavea ohjelma, jossa on useita eri toimenpiteitä. Panostetaan talousneuvontaan, velkaneuvontaan, jolla on tarkoitus erityisesti ennaltaehkäistä. Pikavippien suitsimiseen korkosääntelyn, mainonnan sääntelyn osalta tulee kiristyksiä. Ulosottotilanteissa työllistymisen kannusteita on parannettu, tänä vuonna on jo tullut voimaan tämä laki. Siinä on tarkoitus antaa tällaisia niin sanottuja lykkäyskuukausia ulosottoon, jos pitkäaikaistyötön vaikka työllistyy. Tämän suojaisuuden korottamisessa päädyttiin selvityksissä itse asiassa siihen, että se on vähän tehoton keino, koska se kohdistuu myös esimerkiksi hyvä-tuloisille ihmisille ja silloin se ei sitä työllistymisen kannustetta välttämättä niin hyvin taklaa. Eli nyt nämä lykkäyskuukaudet kohdentuvat käytännössä paljon tehokkaammin noin niin kuin veronmaksajien eurojen kannalta. Tästä on ollut keskustelua varmasti laki-valiokunnassakin asiantuntijavalmistelussa.

Henkilön uusi mahdollisuus, erityisesti rehellisesti toimineen yrittäjän uusi mahdollisuus: Nyt myös EU:ssa on käynnissä samansuuntainen direktiivihanke, ja meillä on päät-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

tynyt lausuntokierros tästä oikeusministeriön kansainvälisestä vertailusta. Syksyn aikana tehdään johtopäätöksiä siinä, tullaanko Suomen järjestelmään tekemään muutoksia. Keskeinen viesti ulkomailta on ehkä se, että ei edes USA:n järjestelmässä eikä monissa muissakaan järjestelmissä ole täysin puhdasta henkilökohtaista konkurssia mahdollistettu, vaan aina tietyt velkavastuut säilyvät. On kyse siitä, miten nopeasti ja miltä osin velkavastuu vanhenee.

Konkurssimenettelyn nopeuttaminen kokonaisuudessaan: siitä on hanke käynnissä, ja siinä tullaan etenemään.

Sitten maksuhäiriömerkinnät, joista monet ovat kysyneet:

Tämä on hyvin haasteellinen kuvio, koska käytännössä vuokra-asunnon antajat tai luotonantajat tarvitsevat jotain tietoa henkilöitten maksukäyttäytymisestä. Jos heillä ei ole käytössä tietoa maksukäyttäytymisen historiasta, jos he joutuvat ottamaan vähän sokkona riskiä, niin se käytännössä johtaa ja on eri maissa johtanut rahoituksen kallistumiseen. Tämä on se ongelma: miten me samaan aikaan mahdollistaisimme sen, että ihmisille ei jäisi kiviriippana työnhakuun tai asunnonhakuun tai muihin tarpeettomia maksuhäiriömerkintöjä, mutta sitten toisaalta myöskään luotonantajien ei tarvitse ylihinnoitella esimerkiksi lainan antamista.

Positiivisia luottotietoja koskeva rekisterihanke käynnistettiin, ja nyt se on lausunnoilla. Tässä on paljon odotuksia erityisesti sen takia, että luotonantajien olisi toimittava vastuullisemmin jatkossa, jopa tiettyjen seuraamusten uhalla. Heidän on tarkistettava, ettei henkilöä päästetä ylivelkaantumaan. Se on sen homma.

Edustaja Rydmanin kanssa olen samaa mieltä siitä, että rangaistuspolitiikassa on tällä vaalikaudella tehty selvä käänne. [Puhemies: Aika!] Aiemmin on huomioitu enemmän rikoksentekijää, nyt huomioidaan rikoksen uhri ja sen rikoksen sovittaminen yhteiskunnan silmissä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Kiitoksia. — Tämän osion käsittely keskeytyy nyt, ja jatkamme tästä eteenpäin ministeri Vehviläisen esittelyllä.

13.02 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin pari sanaa kuntataloudesta. Kuntatalous on vahvistunut viime vuosina, ja kokonaisuudessaan kuntatalous ei ole ollut näin vahva 20 vuoteen. Vuosikate vahvistui selvästi kaikissa kuntakokoryhmissä, ja tänä vuonna ei ole tulossa uusia kuntia arviointimenettelyyn eli kriisikunniksi. Silti on huomattava, että kuntien välillä on erittäin suuria eroja. Tämän eriytymiskehityksen vuoksi budjettiin palautetaan ensi vuonna kuntien harkinnanvarainen valtionosuuden korotus, johon varataan 10 miljoonaa euroa.

Kuntatalouden vahvistumiseen ovat vaikuttaneet hyvän talouskehityksen rinnalla sekä valtion päätökset että kuntien omat sopeutustoimet. Kunnat ovat onnistuneet hidastamaan menokasvua. Kuntien verotulojen kasvu hidastuu kuitenkin tänä vuonna johtuen pääosin kertaluontoisista verotilitysjärjestelmän rytmihäiriöistä. Arvioiden mukaan verotulokasvu nopeutuu jälleen ensi vuonna, ja kuntatalousohjelmassa verotulojen arvioidaan kasvavan noin 5 prosentin verran.

Kuntien kannalta on olennaista, että hallituksen päättämät verotulomenetykset kompensoidaan täysimääräisesti ja myös annettaviin uusiin tehtäviin myönnetään 100 prosentin rahoitus. Kuntien valtionosuudet vuodelle 2019 ovat noin 10,5 miljardia euroa. Tästä peruspalvelujen valtionosuus on 8,5 miljardia euroa. Se on 86 miljoonaa euroa vähemmän kuin

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

kuluvan vuoden varsinaisessa talousarviossa. Merkittävin valtionosuuksia vähentävä erä on valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistus, joka on ensi vuonna kuntien kannalta 213 miljoonaa euroa negatiivinen. Tämä tarkistus on tosiaankin lakisääteinen. Se tehdään joka vuosi, ja siinä tarkastellaan valtionosuuksia toteutuneisiin kustannuksiin nähden, ja tarkasteluvuonna tässä on vuosi 2016.

Talousarvioesitykseen sisältyy kuntien digikannustinjärjestelmään 30 miljoonaa euroa. Määräraha on tarkoitettu valtionavustusten maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille digitalisaatiota edistäviin hankkeisiin. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen ei ensi vuodelle tehdä indeksikorotusta. Tämä merkitsee 91 miljoonan euron vähennystä. Kikyyn liittyvät valtionosuusvähennykset, joita tässä tehdään vielä ensi vuodelle, on tarkoitus kompensoida vuonna 2020 kertaluontoisesti, ja se tulee olemaan jo tänä syksynä tässä talossa käsitellyssä olevassa valtionosuuslaissa.

Lähi vuosien kannalta erittäin tärkeää on kuntatalouden vakaus, ja tästä totean sen, että laitamme vielä tässä ihan lähiaikoina liikkeelle esiselvityksen kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta. Ja jos katsotaan kuntatalouden vakautta pitkässä juoksussa, niin totta kai sote-uudistus on äärimmäisen tärkeä, koska se siirtää menopainetta kuntien kontolta pois.

Maakunta- ja sote-uudistuksen valmisteluun on ensi vuodelle budjetissa osoitettu 211 miljoonaa euroa. Siitä toinen puolisko, isompi puolisko, on erityisesti maakuntien väliaikaisten valmistelutoimielinten sekä maakuntavaltuustojen toimintaan ja muuhun valmisteluun ja toinen puolisko erityisesti maakuntien tietohallinnon valmisteluun ja perustamiseen, maakuntien ict-järjestelmien ja -infrastruktuurin muutosten toteuttamiseen ja hankintaan sekä maakuntien ict-palvelukeskuksen valmisteluun.

Otan tässä esille vielä yhtenä asiana Senaatin. Teistä moni on huomannut sen, että Senaatista on käyty erityisesti turvallisuusministeriöitten puolelta keskustelua, onko tämä Senaatin vuokrajärjestelmä oikeudenmukainen ja miten se pystyy toimimaan tulevana vuosikymmenenä. Olen siihen yrittänyt paneutua kohtalaisen paljon viime viikkojen aikana ja voin todeta sen, että minusta nämä huolet, mitä on esitetty, on otettava vakavasti. Olen itse viemässä tässä hallituksen käsiteltäväksi vuokrajärjestelmään liittyviä parannuksia aivan lähiaikoina. Sitten totean edelleenkin sen, että itse en näe sitä mahdollisuutta, että Senaattia lähdetäisiin pilkkomaan. En usko, että se tulisi tuomaan kustannussäästöjä. Mutta sitä haluan korostaa, että Senaatin pitää pystyä kuulemaan omia asiakkaitaan paljon paremmin. Senaatti on monopoliyhtiö, ja asiakkailta ei ole mahdollisuutta niin sanotusti äänestää jaloillaan, vaan yhteistyön on oltava paljon parempaa kuin mitä se tällä hetkellä on.

13.08 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilisessä budjetin yleiskeskustelussa arvostamani edustaja Ojala-Niemelä totesi omassa ryhmäpuheenvuorossaan aivan oikein, että kuntatalouden heikennykset vaarantavat ihmisten tarvitsemat palvelut. Juuri näinhän se on, ja siitä syystä nykyiselle hallitukselle pitää antaa kiitosta siitä, että tällä vaalikaudella on pyritty kaikin keinoin vahvistamaan kuntataloutta. Tämän vaalikauden aikana kaiken kaikkiaan luottamus valtio—kunta-suhteeseen on palautettu, ja kuten ministeri tuossa totesi, kuntatalous on vahvimmillaan 20 vuoteen. Eli hallitus ei ole tehnyt mitään sellaisia toimenpiteitä, joilla kuntien kyky tuottaa ja järjestää hyvinvointipalveluja olisi vaarannettu. Siitä suuri kiitos hallitukselle.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Sitten ministerin puheenvuoroon Senaatti-kiinteistöistä: Aivan oikein. Senaatti-kiinteistöt herättävät keskustelua, ja on aivan selvää, että sen yhtiön pitää jatkossa ottaa entistä paremmin huomioon asiakkaitten toiveet [Puhemies koputtaa] ja tarpeet.

13.09 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan oikeaan asiaan, Senaatti-kiinteistöihin, ministeri kiinnitti huomiota. Yhtiö on monopoliasemassa, ja konsernin kokonaisedun kannalta, silloin kun otetaan valtio ja kansalaiset huomioon, on aika huono lopputulos, jos rakennettu kiinteistö jää käyttämättä sen takia, että Senaatti asettaa sellaiset ehdot vuokran tai muun suhteen, ettei rakennusta kannata lainkaan käyttää. Näitä esimerkkejä on aika paljon, tarkastusvaliokunta kävi näitä läpi. Kannustan ministeriä puuttumaan asioihin ja luomaan toisenlaisen toimenpide- tai valvontamekanismin. Viime aikoina tässä on käynyt ilmi, että myös rakennuskorjauksia tai vastaavia on tehty Senaatti-kiinteistöjen mukaan juuri niin kuin on pitänytkin, mutta he ovat muuttaneet myöhemmin vaatimuksia ja edellyttäneet, että rakentaja korjaa ilman Senaatin osallistumista näihin kustannuksiin kaikki, usein merkittävällä summalla suhteessa rakennusliikkeen. Vasta eilen kuulin, että tässä mainitsemassani asiassa Senaatti on vasta nyt [Puhemies koputtaa] alkanut neuvotella.

13.10 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On totta, että kunnilla menee hyvin, ja kiitokset siitä menevät kunnille siitä syystä, että kun katsotaan esimerkiksi 10 vuoden jaksoa, niin valtionosuuksia annettiin 10 vuotta sitten 34 prosenttiin kuntien tehtävistä, nyt 25:een. Melkein 10 prosenttia vähemmän kunnat saavat siis valtionosuuksia tehtäviensä hoitamiseen. Tämä on se iso linja. Kun katsoo VM:n — huom. VM:n — omia laskelmia ja ennusteita, kun meillä on se vähän reilu 300 kuntaa, niin ensi vuodelle veronkorotuspaine on 226 kunnalla ja seuraavana vuonna 230 kunnalla: 230 kuntaa joutuu korottamaan veroäyriä siitäkin huolimatta, että sote on tulossa. [Olavi Ala-Nissilä: Mistä tämä tiedetään?] Eli ei voi olla niin, että kaikki kuntien asiat ovat kunnossa. Kunnat siis eriytyvät. VM:n mukaan VOSit laskevat ainakin 3 prosenttia. Yhteissumma on kokonaisuudessaan 258 miljoonaa miinusta.

13.11 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kunnisahan eletään tällä hetkellä suurta epätietoisuuden aikaa siinä, miten hallituksen mahdollinen sote- ja maakuntauudistus etenee. Jos se etenee tarkoittamallanne tavalla, niin sehän tarkoittaa kunnille sitä, että verotulot romahtavat puoleen, mutta silti on tärkeitä asioita, sivistystoimi, opetus, liikunta, kulttuuri, joista kuntien on joka tapauksessa huolehdittava mutta huomattavasti pienemmin verotuloin ja kuitenkin iso velkataakka harteilla, joka on syntynyt investoinneista erilaisiin tiloihin, rakennuksiin, sosiaali- ja terveystoimenkin tiloihin. Nyt haluaisin tietää, miltä näyttää tällä hetkellä omaisuuden siirto kunnilta maakunnille tässä tilanteessa. Saavatko kunnat reilun, niille kuuluvan korvauksen kaikista näistä investoinneista ja sijoituksista, jotta ne voivat myös jatkossa huolehtia kunnille tärkeitä peruspalveluista?

13.12 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta on, että kuntatalouden tilanne on parempi kuin pitkään aikaan. Tässä takavuosinahan kunnat ryhtyivät velkaantumaa. Muistan, että viime vaalikauden alkaessa kuntatalous oli vähävelkainen, mutta sitten nopeasti tilanne kärjistyi.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Kunnissa on suuret investointitarpeet, jotka tulevat asettamaan monia päättäjiä vaikeiden tilanteitten eteen, että mistä rahaa. Yksi tikittävä aikapommi ilmeisesti on vesi-infrastruktuurit eri kunnissa. Tätä on jopa verrattu siihen, että tämä voi olla samanlainen tikittävä aikapommi kuin homerakennukset, ja tähän vesi-infrastruktuuri-osaamiseen liittyy myös se, että osaamisessa on vajetta. Ammattikorkeakoulutasoinen insinööri-koulutus vesiosaamisen puolella on heikossa jamassa tällä hetkellä.

Yhdyn myös niihin mielipiteisiin, kun sanotaan, että Senaatti-kiinteistöjen toiminta ei ole [Puhemies koputtaa] läpinäkyvää ja on ajoittain jopa aivan absurdia.

13.14 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Paatero kuvasi hyvin, kuinka valtionavut ovat vähentyneet pitkässä aikajaksossa kunnilta ja kunnat ovat joutuneet paikkaamaan niitä verotuloilla ja muilla maksuilla. Kun katsoo, mitä tehtäviä kunnille jää, jos tämä maakuntauudistus menee eteenpäin ja valmistuu, sinne jää valtava määrä korjausvelkaa, mitä infran ja rakennusten osalta on. Kun ne ovat useita satoja miljoonia euroja, jopa tuhansia miljoonia euroja, niin millä tavalla tähän tulevaisuuteen sen suhteen ja näitten korjausvelkojen asioitten hoitamiseksi valtio on valmis panostamaan?

13.14 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnat ovat joka tapauksessa uuden edessä, olletikin jos ja kun tämä sote-uudistus kuitenkin toteutuu, ja kunnilla on jatkossakin erittäin tärkeitä tehtäviä. Yksi niistä tärkeistä, soteen liittyvistä tehtävistä on ennalta ehkäisevän toiminnan organisointi mahdollisimman tehokkaalla tavalla, niin että itse soten perustarkoitus voisi toteutua. Minä kysyn, rouva ministeri: mikä on teidän arvionne tällä hetkellä, ovatko suomalaiset kunnat oivaltaneet, että niillä on soteen liittyviä velvollisuuksia ja tärkeitä tehtäviä myös siinä tilanteessa, kun siirrytään tähän uuteen järjestelmään?

13.15 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kääriäisen esiin nostama terveyttä edistävä toiminta on todella tärkeä huomioida, ja se kunnissa pitäisi oikeasti myöskin mieltää sote-muutoksen tapahduttua. Sote- ja maakuntauudistus on huomioitu myöskin tässä talousarvioehdotuksessa rahoituksella. Sen osuus on vähän pienempi, koska tämä kokonaishanke siirtyy myöhemmäksi, mutta se on siellä hyvin huomioitu, ja näin tulee tehdä. Valmistelua tulee jatkaa, koska valmistelu on hyvässä käynnissä ja henkilöstö odottaa muutoksen käynnistymistä. — Kiitos.

13.16 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Vehviläinen sanoi, että Senaatti on monopoliyhtiö eivätkä asiakkaat voi äänestää jaloillaan, joten työn on oltava hyvää yhteistyötä. Kysyisinkin nyt, onko riittävästi kiinnitetty huomiota Senaatti-kiinteistöjen tilaan ja sen kiinteistöjen turvallisuuteen. Korjausvelasta jotkut edustajista jo kysyivätkin. Minäkin haluaisin nostaa esiin nimenomaan sisäilmaongelmat. Monelta suunnalta on tullut paljon hälyttäviä viestejä. Työntekijät ja Senaatin kiinteistöissä toimivat eivät voi rakennuksissa hyvin. Kysymykseni kuuluukin: Onko terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, riskitekijöiden minimointiin ja korjausten riittävään ripeyteen tai niin sanottujen varakiinteistöjen käyttöönottoon kiinnitetty huomiota? Miten tätä sinänsä isoa ongelmavyöhyhtiä ruvetaan lähestymään?

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

13.17 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusta on kyllä syytä kiittää, että se pitää siitä edelleen kiinni, mitä hallitusohjelmaan kirjoitettiin eli että kunnille ei ilman täyttä rahoitusta anneta uusia tehtäviä. Nyt ei taida tosin uusia tehtäviä tullakaan, mutta siitä on pidetty kiinni. Samoin verotuksessa — kun eduskunnalla ja hallituksella on lainsäädäntömonopoli myös verotuksen osalta — kuntien tappioksi tulevat muutokset, esimerkiksi perusvähennys, korvataan kunnille täysimääräisesti. Tämä on oikein ja vastuullista. Näin kunnat selviävät velvoitteistaan. Edellisellä vaalikaudella todellakin kuntien valtionosuus, prosenttiosuus, putosi erittäin raskaasti. Nyt se pikkuisen nousee. Mutta viime kausi oli ongelmallinen. Kunnilla on myös iso korjausvelka, ja siitä kysyisin, miten ministeri arvioi sen ja kuntien selviytymisen siitä jatkossa.

13.18 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä budjettikirjaa katsoo kuntatalouden osalta, niin valtiovarainministeriöhän arvioi, että hallituksen päätöserusteiset toimet heikentävät kuntataloutta ensi vuonna siis 254 miljoonaa. Totta kai on selvää, että jokainen näistä miljoonista jollakin tavalla sitten siellä kuntien arjessa näkyy.

Ehkä erityistä huomiota olisi syytä kiinnittää siihen, että kunnilta lomarahaleikkauksen säästö nyt leikataan kahteen kertaan. Ensinnäkin se vaikutti valtionosuuksiin, ja nyt sitten vielä alennetaan kustannustenjaon tarkistamisen kautta. Siis kahteen kertaan sama leikkaus tehdään. Olisi kyllä syytä pohtia vielä toiseen kertaan, olisiko ainakin tämä mahdollista nyt kompensoida kunnille.

13.19 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin voin yhtyä edustaja Lehden huoleen Senaatista. Tarkastusvaliokunnassahan on asiaa käsitelty. Tarkastusvaliokunta myöskin otti kantaa Savonlinnan tapaukseen liittyen seutukaupunkien haasteeseen. Haluan tässä kiittää ministeri Vehviläistä, ministeri Tiilikaista ja muitakin ministereitä siitä, että me olemme saaneet nyt seutukaupunkiohjelman valmiiksi.

Samoin entinen kaupunginjohtaja teki hyvän perustuksen, siitä syntyi seutukaupunkiohjelma, ja nyt hallitus osoitti siihen 3 miljoonan markan aloitusrahan. [Toimi Kankaanniemi: Euron!] — Euron, jos ollaan ihan tarkkoja. [Eduskunnasta: Se on paljon enemmän!] — Se on enemmän. — Se on erittäin tärkeätä, ja nyt on tärkeätä, että tämä lähtee liikkeelle. Seutukaupungeilla voi olla myöskin vahvuuksia: niissä on edullinen kustannustaso ja edullista asumista, motivoitunut työvoima, ja näitä on monissa seutukunnissa käytetty hyväksi. Seutukaupunkiohjelma on sikälikin hyvä verrattuna pormestari Vapaavuoren ohjelmaan, että tässä joukossa ei olla kaatamassa maan laillisen hallituksen hankkeita vaan todellakin luomassa kumppanuutta, yhteistyötä ja hankkeita, joilla voitaisiin miljoonan ihmisen elämää edistää. Seutukaupunki tuo uutta elinvoimaa, ja nyt kysynkin: Miten näette tämän seutukaupunkiohjelman lähtemisen liikkeelle konkreettisesti? Onko tulossa lisääkin rahaa tähän hyvään tarkoitukseen?

13.21 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin tänä päivänä kyllä jokaiselle ministerille esitän tämän huolen, mitä seutukaupungeissa tänä päivänä tunnetaan. Mehän tiedämme kaikki, että kun näitä päätöksiä tehdään ja jos jokainen päätös vie asiaa tiettyyn suuntaan, se lopputulos on kyllä semmoinen, että sitä on vaikea enää kestää. Ennen kaikkea se alkaa näkyä näissä seutukaupungeissa, jotka ovat useasti teollisuuskaupunkeja, että rupeaa nimenomaan tämmöisenä nousukautena olemaan ongelmia työ-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

voiman saatavuudessa. Jos aiotaan niitä työpaikkoja täyttää työntekijöillä, niin tietysti tarvitaan monipuolinen työvoima- ja työpaikkapaletti, ja jos julkinen sektori jatkuvasti pala palalta niitä pois vetää, yleensä maakunnan keskuskaupunkeihin, niin se lopputulema on juuri se, mikä se tänä päivänä on näissä seutukaupungeissa, että ei tahdo työvoimaa saada, kun ei ole puolisolle töitä, olipa puoliso mies tai nainen. Miten, ministeri, aiotaan tämän seutukaupunkikysymyksen kanssa mennä eteenpäin, ja millä tavalla me konkreettisesti lähdemme käynnistämään jonkinmoisen projektin, jolla tämä kehitys muutetaan päinvas- taiseksi?

13.22 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen kun- tatalous elää ensisijaisesti siitä elinvoimasta, joka siinä kunnassa on, niistä verotuloista, jotka työtä tekemällä kunnalle sitten omia latuja kulkeutuvat. Nyt eletään taloudellista nou- sukautta. Kuitenkin meillä on 230 suomalaista kuntaa 300:sta, jotka suunnittelevat veron- korotusta, ovat veronkorotuspaineessa. Samaan aikaan meillä kunnat eriytyvät kovaa vauhtia, eriytyvät menestyviin ja menehtyviin kuntiin. Kuntien väliset erot kasvavat. Val- tio on laittanut aktiivisesti kunnat nostamaan myös kiinteistöveroaan oman taloutensa ter- vehdyttämiseksi. Kiinteistövero taas on myrkyä elinvoiman hakemiselle, kunnan virey- den kasvattamiselle.

Kysyn ministeriltä: onko tässä aihetta kuinka riemukkaisiin taputuksiin? Ymmärrän, että jokaisella hallituksella on aina halu sanoa, että meidän aikanamme kuntatalous kehit- tyy positiivisesti. [Puhemies koputtaa] Minun mielestäni meillä on niin isoja ongelmia, että ne ongelmatkin pitäisi nostaa esiin.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Annetaan ministerille vastauspuheenvuoro. — 2 minuuttia, olkaa hyvä.

13.23 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käytän tästä paikaltani tämän puheenvuoroni, jos sopii. — Ensinnäkin, täällä muun muassa edustaja Karimäki kysyi kuntien investoinneista korjausvelkaan liittyen. Se on kyllä tosi iso asia, ja meidän kannattaa muistaa, että sote-maku-uudistuksen jälkeen ole- vassa kunnassa ne ovat nimenomaan varhaiskasvatuksen tiloja, ne ovat koulutiloja ja niitä on noin 60 prosenttia kuntien tiloista. Täytyy olla selvyys siitä, miten niitten kohdalla pys- tytään ne investoinnit toteuttamaan. Haluan sen todeta, että vaikka se sote vie paljon niitä tuloja, niin sote vie myös noin 50 prosenttia kuntien menoista, jolloin tavallaan myös se ra- situs lähtee pois kuntien käsistä.

Minä itse olen paljon pohtinut kuntien kiinteistöjen kannalta sitä, pitäisikö meidän jo- tenkin tehdä tällaisia yhteistä ajattelutyötä entistä enemmän, omistaa vai vuokrata. Te tiedätte, että monissa kunnissa on käytetty myös erilaisia malleja, ettei ole itse tehty sitä in- vestointia, vaan se on sitten tehty elinkaarimallina, joten onko aina se investointi, jos on pieni kunta, ihan se paras tapa? Aion itse käynnistää lisäkeskustelua tämän osalta tämän syksyn aikana.

Edustaja Kääriäinen, se on kyllä niin, että ehkä ei vielä ihan täysin ole ymmärretty, että se terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen on edelleenkin nimenomaan myös kuntien teh- tävä, yhteistyössä maakuntien kanssa. Haluaisin todeta sen, että olisi ehkä hyvä, että me siirtyisimme tällaisesta puhtaasta sote-palvelu-ajattelusta laajempaan hyvinvointiajatte- luun, jolloinka se pitää sisällään myös sen, minkälainen se rakennettu ympäristö on ja mitä

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

hyvinvointia lisääviä asioita, vaikka sieltä kulttuurin, liikunnan ynnä muun puolelta, omassa kunnassa kaiken kaikkiaan on.

Seutukaupungeista totean sen, että tämä seutukaupunkiohjelma, mikä on tehty, on alku. Se on osa monimuotoista kaupunkipolitiikkaa. Hallituksella on valmisteilla myös erillinen suurempia kaupunkeja koskeva kaupunkiohjelma. Tulemme vielä tänä syksynä koko kaupunkipolitiikkaosiota käsittelemään, mutta seutukaupunkien osalta on tärkeää, että ne on nostettu nyt ylös kaupunkipolitiikan osa-alueeksi.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Otetaan vielä hetki debattia, ja sitten voidaan mennä puhujalistaan.

13.26 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hienoa, että ministeri Vehviläinen on tämän Senaatti-kysymyksen ottanut nyt vahvasti agendalle. Muistan monen vaalikauden ajalta, kun meihin edustajiin on oltu tästä yhteydessä, ja nyt se on ensimmäistä kertaa tosi toimissa, niin että sinne lähdetään hakemaan nyt parannuksia ja parempaa yhteistyötä.

Tämä seutukaupunkiasia on kyllä strategisesti erittäin tärkeä asia. Tähän asti on menty pääkaupunkiseudun ja maakuntakeskusten vedolla, mutta niin kuin täällä ovat kollegat todenneet, seutukaupungeilla on iso merkitys aluekehitykselle ja alueitten hyvinvoinnille. Siinäkin on ollut erittäin hieno avaus, ja niin kuin sanottiin, se tulee jatkumaan.

Haluan myös antaa myönteistä palautetta harkinnanvaraisesta rahoituksesta. Kun kunnille tulee yllättäviä tilanteita omista ratkaisuksista huolimatta, kuten esimerkiksi nyt Haapa-vedellä ovat nämä Valion meijerin irtisanomiset ja Venäjä-pakotteitten vaikutukset todella suuria menetyksiä, joihin kunta ei ole voinut millään tavalla varautua, niin nyt tämä harkinnanvarainen rahoitus antaa mahdollisuuden sitten — pieneltä osin toki, mutta tärkeältä osin — tuoda apua näihin yllättäviin tilanteisiin.

13.27 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää ministeriä siitä, että tähän seutukaupunkiasiaan on nyt tällä vaalikaudella saatu oikeasti vauhtia. Siinä tärkeintä on se, että seutukaupunkien merkitys on nyt tunnustettu. Tämä virkamiestyöryhmä, jossa saimme Seppo Kääriäisen ja Ari Jalosen kanssa myöskin olla ohjausryhmässä mukana, kävi perusteellisesti läpi tämän asian, ja nyt ensimmäinen konkreettinen panos näkyy jo budjetissa, kun sinne osaavan työvoiman saatavuuteen tuli se 3 miljoonaa euroa. Se on toki vain alku, ja jatkossa, kun kaupunkipolitiikkaa tehdään, tulee muistaa, että seutukaupungeilla pitää olla siinä oma roolinsa. Nimenomaan siinä, jos ajatellaan maan pysymistä asuttuna ympäri maata, seutukaupungit ovat aivan avainasemassa, koska seutukaupunkien lähialueella oleva maaseutu on riippuvainen seutukaupunkien palveluista, ja jos seutukaupunkeja on paljon, niin silloin on jo lähes koko maa katettu, kun seutukaupungit pärjäävät tässä kehityksessä.

13.28 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä jo esille kävi, nuo hyvin eri puolilla maata erilaisissa olosuhteissa sijaitsevat kuntamme ovat erilaisia senkin suhteen, minkälaiset taloudelliset resurssit ja kantokyky niillä on hoitaa tehtäviään. Mutta jokainen suomalainen kunta hoitaa tälle meidän pienelle kansakunnallemme aivan elintärkeää tehtävää, joka on sivistys ja koulutus. Se perustyö, mitä tehdään varhaiskasvatuksessa, peruskouluissa, on kuntien harteilla. Suurelta osin myös toi-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

sen asteen koulutus on kuntayhtymien, ellei kuntien itsensä, harteilla. Kysyisin ministeriltä: Sekä varhaiskasvatuksessa että peruskoulutuksessa tilanne on aika tukala. Ryhmäkoot ovat monen ammattilaisen mielestä liian suuria, ja tiedän, että ainakin perusopetuksen puolella uusi valtakunnallinen opetussuunnitelma on tuonut lisähaasteita, ei helpotusta, monella tapaa arjen työhön. Samaan aikaan monet kunnat ovat veronkorotuspaineissa, kuten edustaja Kari toi esille, ja talous on kireällä. Usein mennään sinne käyttötalouden säästöihin, ja silloin tulilinjalla ovat myös koulujen tuntikehykset. Miten te aiotte tähän suhtautua? Aiotteko tehdä kokonaisarvion siitä, miten kunnat selviytyvät koko koulun ja koulutuksen kentästä, kun samaan aikaan kunnilla on haasteena myös useiden koulujen ja päiväkotien mittavat sisäilmaongelmat, jotka juuri ovat yksi syy [Puhemies: Aika!] siihen veronkorotuspaineeseen, [Puhemies: Aika!] mitä kunnissa on?

13.30 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn näihin seutukaupunkien puolestapuhujiin. Mutta haluan nostaa esille kuitenkin vielä toisen asian. Nimitään tänään on keskusteltu Senaatti-kiinteistöjen ongelmista, mutta olemme rakentamassa aivan vastaavanlaisen elementin nyt uuteen maakuntahallintoon ja sote-uudistukseen. Maakuntatalouden on ennustettu olevan lähtökohtaisesti noin miljardin alijäämäinen jo 2020, ja on kerrottu, että tämä miljardi tulee lähinnä nykyisistä sairaalainvestoinneista, jotka sitten siirtyvät uudelle Maakuntien tilakeskukselle. Nämä rahat ovat pois maakuntien budjetista, siis sosiaali- ja terveysmenoista. Olemme siis aivan vastaavanlaisen järjestelmän luomassa kuin mitä me nyt itse täällä kritisoiimme Senaatti-kiinteistöjen osalta. Miten siis, ministeri, katsotte, että näiltä ongelmilta vältetään nyt sosiaali- ja terveyspalveluiden kohdalla?

13.31 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos jotain innovatiivisuutta haluttaisiin tähän kaupunkiseutu- ja kuntakeskusteluun, niin kysyn ministerin mielipidettä siitä, että pääomatuloista kohdennettaisiin enemmän kaupunkiseutukunnille. Voitaisiin säätää lainsäädäntöä, jossa tietyt rakenteelliset kaupunkiseutukunnat voisivat olla enemmän pääomatuloveron saajia. Nythän me tiedämme, että vaikkapa maatalousyrittäjät ja yritykset, joilla on vain pääomatuloja, eivät niin sanotusti maksa lastemme koulutuksesta ja peruskoulutuksesta. Pitäisikö meidän katsoa tätä verokehystä uusin silmin siten, että valtio palauttaisi esimerkiksi näille seutukunnille suuremman osan pääomatuloveroista kuin tällä hetkellä sen muutaman prosenttiyksikön?

13.32 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuntien valtionosuudet ovat kokeneet viimeisen 20 vuoden aikana merkittävän muutoksen. 50 prosentista on tultu 25 prosentin tasoon, ja edellisen hallituksen aikana lähes 10 prosenttia kuntien valtionosuuksia vähennettiin. Haluaisin kiittää hallitusta siitä, että itse asiassa nyt tässä on kunnille lisää rahoitusta osoitettu terveydenhuollon, sosiaalihuollon digitalisaatioon, siihen toimintaan, joka on aivan välttämätöntä, tulee meille maakunta- ja sote-uudistus tai ei. Tällä hetkellä digitalisaatio on se toimintatapa, jolla kunnat voivat aikaansaada merkittäviä säästöjä, parempaa asiakaspalvelua ja kansalaisille parempaa omaa vastuuta.

13.33 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtionhallinnon virastojen keskuspaikoista tai yleensä toimipisteistä päättää eduskunta lainsäädännöllä. Mutta onko ministeri huomionnut sellaista asiaa, mikä nousi eräässä Iisalmen kaupungissa

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

järjestetyssä yleisötilaisuudessa erään kansalaisen kysymyksenä esille, että kun keskushallinto, tavallaan sen viraston pääpaikka, on maakunnan pääkaupungissa, niin kuitenkin virkojen asettamisesta ja siitä, missä virka toimii, päättää tämän viraston päällikkö? Silloin tästä seuraa, että demokraattisesti siitä ei kyllä kukaan päättä, mutta se lopputulema on, että pikkuhiljaa niitä virkoja siirretään seutukaupungista siihen keskustaupunkiin. Ja sitten lopputuloksena on se, että se toimipiste on vain vähän aikaa auki ja sitten se lakkautetaan kokonaan. Minusta tämä on sellainen kysymys, jota nyt pitäisi pohtia, ja sitäkin pitäisi vahvistaa niin, että demokratia toteutuu. Siirrettäköön niitä virkoja sitten ja lakkautettakoon millä tavalla tahansa, mutta sen pitää olla demokraattisen toimielimen päättämä eikä yksittäisen viranhaltijan päättämä lopputulema.

13.34 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palaisin vielä hetkeksi tuohon terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen, joka siis jää hyvin pitkälle kuntien tehtäväksi mutta myös maakuntien tehtäväksi, kuten ministerikin tuossa totesi, ja puhutaan hyvinvointipolitiikasta. Monet järjestöt ovat edelleenkin hiukan epätietoisia siitä, mikä niiden rooli jatkossa on tässä hyvinvointipolitiikan edistämässä. Hehän ovat korvaamattomia tässä työssä muun muassa vertaistuen tarjoajina ja niin edelleen. Haluaisinkin tietää, otetaanko järjestöt edelleenkin vahvasti ja vakavasti mukaan tähän työhön.

13.34 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin hyvä kysymys, minkä edustaja Paloniemi juuri esitti. Muun muassa tänään viimeksi on järjestöiltä kantautunut hyvin huolestuttava viesti siitä, että kunnat ovat jo nyt vetämässä erityisesti rahoitustaan pois sosiaali- ja terveysalan järjestöiltä ja ikään kuin katsovat, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä on liikunta- ja nuorisojärjestöjen toiminta, niin kuin onkin laajassa mittakaavassa. Mutta meidän pitäisi tässä kohtaa huolehtia siitä, että sosiaali- ja terveysalan järjestöjen rahoitus ei jää pelkästään toiveiden ja lupauten varaan, ikään kuin pallottelemaan maakunnan ja kuntien välillä. Toivoisin, että te, ministeri, ottaisitte tähän jo nyt vahvemman kannan. Pitäisikö meidän vielä vahventaa tulossa olevaa lakia, jotta nämä sosiaali- ja terveysalan järjestöt voisivat jatkossakin tehdä sitä hyvää työtä terveyden edistämiseksi ja hyvinvoinnin edistämiseksi, jota ne tekevät?

13.36 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille, että hän on jaksanut pitää tätä Senaatti-kiinteistöt-asiaa esillä. Edustaja Lehti mainitsi omassa puheenvuorossaan erinomaisesti juuri tämän ongelman. Eihän ole järkeä siinä, että kunnassa Senaatti-kiinteistöjen perimät vuokrat valtion omista kiinteistöistä ovat noin kolminkertaiset verrattuna kunnan normaaliin vuokratasoon. Eihän se ole markkinataloutta. Kyllä tähän pitäisi päästä. Jos valtion tarvitsee tiloja vuokrata, minkä tautta se ei vuokraa niitä suoraan markkinoilta? Minkä tautta pitää jollekin teennäiselle järjestölle maksaa kolminkertainen vuokra ja saada huonompaa palvelua? [Kristiina Salonen: Miksi maakuntamalli tekee sellaista?] Vaikea ymmärtää tällaista.

Toinen asia on se, että on hyvä, että kuntien talous on kehittynyt, ja kysynkin ministeriltä — kun tästä nyt on joissakin kunnissa, missä olen työni takia jo vieraillut, herännyt huoli — tuleeko vielä valtiolta ylimääräisien kuntien valtionosuuksien takaisinperintää tänä syksynä. Sellaista viestiä olen monelta saanut.

Lopuksi, arvoisa puhemies, toivon, että tässä keskustelussa huomioidaan myös se, että kun kuntien talous voi hyvin, niin sehän on kansalaisten kannalta paras vaihtoehto, ja kun

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

elinkeinot kehittyvät ja työpaikkoja syntyy, se tukee nimenomaan suoraan ja välittömästi kuntataloutta.

13.37 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä muutamassa puheenvuorossa kiitettiin nimenomaan kuntia hyvästä kuntatalouden tilasta. Se kiitos on aivan oikea, mutta kyllä tässä meidän pitää kiittää myös mitä vahvimmin hallituksen kunta-politiikkaa, suoranaisesti vakaata kunta-politiikkaa mutta sitten myös työllistävää talouspolitiikkaa.

Täällä viitattiin erinäisissä puheenvuoroissa myös kuntien peruspalveluiden valtionosuusprosentin laskuun. Turhaan tässä nyt taaksepäin muistelee, mutta pakko nyt todeta, että se lähes 10 prosentin lasku tapahtui viime vaalikauden aikana.

Mutta täällä aivan oikein kiinnitettiin huomiota myös siihen, että kuntien taloudet ovat erkaantuneet, ja siinä mielessä on tavattoman hyvä asia, että nyt on palautettu se 10 miljoonaa myös kuntien harkinnanvaraiseen avustukseen.

Kuntakentän ongelmien pitää olla kunta-politiikan keskiössä, ja siihen liittyy sitten myös se, että kyllä tämä maakunta- ja sote-uudistus pitäisi ehdottomasti saada tässä talossa lävitse.

13.38 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Harkinnanvarainen tuki: Minä uskallan sanoa kunta-päättäjänä myös sen, että eivät kunnat elä pelkällä tuella, vaan sillä omalla elinvoimalla. Me emme voi tehdä Suomessa sellaista kunta-politiikkaa, joka perustuu siihen, että letkuruokinnalla hoidetaan pysyviä, kroonisia ongelmia: väestön maaltamuuttoa kaupunkeihin, haja-asutusalueiden tyhjentymistä ja niin edelleen. Meidän pitää löytää oikeat lääkkeet niihin asioihin, ja ne oikeat lääkkeet eivät ole 10 miljoonan euron apurahoja tai vastaavia.

Ja sitten lisäksi vielä, että minä en pidä vastakkainasettelusta keskustaupunkien ja seutukaupunkien välillä. Minun mielestäni se on turhanpäiväistä. Vahvuuksia on seutukaupungeilla, vahvuuksia on keskustaupungeilla. Minä toivoisin, ettei poliittisten suhdanteiden mukaan jaettaisi paukkuja näiden kahden kuntaryhmän välillä, vaan nähtäisiin myös keskustaupunkien roolit. On hyvä muistaa viime vuodelta, että ne kunnat menestyivät, joissa oli yli 100 000 asukasta. Sekin kertoo jotain. Me emme voi jakaa tätä maata pieniin kuntiin ja isoihin kuntiin. [Puhemies: Aika!] Meidän pitää löytää jonkunlainen kirkko keskelle kylää.

13.39 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Karin puheenvuoro oli erinomainen, koska onhan jo 20 vuotta tässä maassa ollut semmoinen valalla, että muu maa pelkää, että Helsinki kehittyy liikaa, maakunnassa pienet kunnat, seutukunnat pelkäävät sitä, että se keskustaupunki kehittyy liikaa, ja sitten kun mennään seutukaupunkitasolle, niin ne pienet kunnat siinä ympärillä pelkäävät, että tämä veturi kehittyy liikaa. [Mika Kari: Juuri näin!] Jotakinhan tälle pitää tehdä, ja tästä pitää rakentavasti keskustella. Sen takia on hyvä, että eduskunta alkaa tästä selvästä ongelmasta keskustella. Koska Suomi on pinta-alaltaan iso maa, täällä on vähän ihmisiä, käsittääkseni 5,5 miljoonaa, niin meillä loppuu se kriittinen massa, millä talous pyörii. Meidän lähtökohdan pitäisi olla se, että jokainen maakunta vetää ikään kuin nelivedolla tätä maata nousuun ja bruttokansantuote kasvaa, mutta jos se kriittinen massa eli ihmiset alkaa käydä liian vähiin ja ikärakenne on vielä ikävoittainen, niin miten se talous pyörii ja kuka sitä taloutta pyörittää ja

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

työpaikat luo? Tämä on se iso ongelma ja se vastakkainasettelu, mutta jos jokainen asettaa tavoitteekseen, että kasvaa, niin jonkun pitää pienentyä minun käsittääkseni, [Puhemies koputtaa] koska maahanmuutto ei korvaa kaikkea.

13.40 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuon edellisen edustaja Karin puheenvuoron pohjalta voi vain todeta sen, että puheitten perusteella kyllä edustaja Karilla on mitä parhaimmat edellytykset myös kuntaministeriksi jossakin tilanteessa. Eli tuosta täytyy olla täysin samaa mieltä, että kyllähän kuntien elinvoiman edistäminen kaikin keinoin on se ykkösasia. Mutta tietysti, koska tätä eriytymiskehitystä on tapahtunut, ensiavussa, siinä laastarissa, myös kuntien harkinnanvaraisella avustuksella on sitten oma roolinsa.

13.41 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kun ennemmin tai myöhemmin sote-uudistus menee maaliin, niin eikö niin, ministeri, että nyt pitäisi suurella intensiteetillä saada liikkeelle kuntauudistusasiat, visiointi siitä, mitä tulevaisuuden kunta on? Nyt pitää nähdä rohkeasti, että tulevaisuuden kunta on kansalaisyhteiskuntaa, lähidemokratiaa, osallisuutta, sillä kuntiin jäävät tehtävät ovat niin sanotusti ihmisen kokoisia asioita, ja moderni teknologia mahdollistaa tämän osallistamisen, osallisuuden monella tapaa. Uskoteko, ministeri, myös siihen, että tarvitaan hyvin syvälle luotaava kuntalainsäädännön uudistaminen?

13.42 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kunnallisanalan kehittämissäätiön sivuilta löytyy laaja selvitys tuottavuusluvuista 300 kunnasta kymmenen vuoden periodilta. Se on mielenkiintoista katsella, siellä ei ole yhtään yli 100 000 asukkaan kuntaa tai kaupunkia, joka olisi menestynyt hyvin. Paremminkin se on masentava esimerkki siitä, kuinka raha, joka on löysässä, on myös löysästi mennyt.

Kunnallishallinnon vertailtavuus on vaikeata, koska riittävän tarkkaa yhteistä tilikarttaa ei ole — se olisi ministeriön tehtävä. Se vaade, että useat kunnat haluavat nostaa veroäyriä, on toimialalle tyypillistä. Se on helpoin ratkaisu kunnallishallinnon tasapainottamiseen. [Sirpa Paatero: VM:n!] Useimmiten se on osoitus myös siitä, ettei ole paneuduttu kunnan tuottavuusongelmiin. [Sirpa Paatero: Ja VM:n!] Siellä olisi paljon parantamisen varaa. Yhteisöveron jakaminen pääomaveroina kuntiin ei ole ratkaisu. Sen sijaan kunnan elinkeinoelämän vilkastuttaminen kunnan voimavarojen kautta tai tukemalla on ratkaisu.

13.43 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Äskeiseen tarkennukseen, mitä käytin: ne ovat VM:n aavistus, eivät kuntien todellisuus. Todellisuus on varmaan huomattavasti vähemmän, koska kunnat tekevät niitä sopeutustoimia itse.

Minulla on kasa kysymyksiä. Onko niin, että tämä digitalisaatiorahoitus otetaan muusta rahoituksesta pois, ei ole lisärahaa? Miksi on rakennettava Senaatti kakkonen, kun nämä kaikkien yhteisesti jakamat ongelmat tässä ovat tulossa? Ainakin kuulen viestejä alueilta, että kauhulla laskevat jo tällä hetkellä, mitä joutuvat sitten maksamaan kiinteistöjen osalta, jos ne maakunnat sieltä tulevat. Miksi nämä neljä kuntaa eivät saa muuttaa vaalipiiriä jo seuraaviin eduskuntavaaleihin, koska sitä tahtotilaa on siellä? Miksi lakiin ei kirjoitettu, että jos maakunnat tulevat, niin ne tukisivat järjestöjä, vaan se on jätetty auki? Mahdollisuudeksi sen olisi voinut sinne kirjoittaa. Miksi 800 miljoonaa, jota kunnat laittavat tällä

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

hetkellä työllisyyden hoitoon, halutaan heittää hukkaan tai jättää sitten sinne maakunnan tehtäväksi, vaikka siellä sitä rahoitusta ei ole?

13.44 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kunnan toimintakyky, sen rahoituksen perusteet, on elinvoimaisuudessa. Siitä huolimatta maakuntien keskuskaupunkien ja alueen muiden, pienempien kuntien tulee tehdä yhteistyötä siinä, että elinvoimaisuus on kuitenkin yhteinen asia, ja silloin se yhteen hiileen puhaltaminen on kaikkien etu. Se on hyviä palveluja, se on hyvää koulua, esiopetusta, asuntoja ja asumisen edullisuutta, liikenneyhteyksiä.

Olen edustaja Salosen kanssa samaa mieltä, että nimenomaan terveyden edistäminen, miten se toteutetaan, on aivan keskeisiä elementtejä myös kokonaisedullisuudessa, sen välittämisen järjestämisessä, missä on kunnilla aivan keskeinen rooli. Siinä on myös järjestöillä keskeinen rooli, ja sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistuksessa on lähdetty siitä, että maakunnat, kunnat ja järjestöt tekevät yhdessä tätä terveyden edistämisen työtä [Puhemies koputtaa] ja kansalaisen omavastuun kehittämistä.

13.46 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen pommitti ihan roimasti Senaatti-kiinteistöjä. Entisenä nyrkkeilijänä sanoisin, että koetti haakea tyrmäysvoittoa siitä kerralla.

Minä jäin miettimään, miksi hallitus ajaa tätä samanlaista mallia maakuntamalliin mukaan näitten kiinteistöjen hoidon kannalta. Esimerkiksi Pohjois-Savossa on arvioitu, että verrattuna alkuperäiseen laskelmaan, mitä olisi pitänyt kiinteistökuluja tulla, nyt tulee Senaatti-kiinteistöt-mallilla yli 100 miljoonaa euroa enemmän kustannuksia kuin on arvioitu. Se tässä ihmetyttää kanssa, miksi tätä hommaa viedään eteenpäin tällä mallilla, koska kokemukset ovat olleet noin huonot ja kun toisaalta hallituspuolueen jäsenetkin ovat samaa mieltä siitä asiasta. Eli mikä tässä mättää?

13.46 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin todettu se, että kyllä kuntien taloudellinenkin tasapaino pitkälti lähtee siitä kuntien omasta tekemisestä, myös totta kai valtion tekemisestä, mutta ennen kaikkea siitä, millä tavalla kunnat pystyvät sitä elinvoimaisuutta omalla alueellaan ja lähialueillaan saamaan liikkeelle ja pitämään yllä. Tähän toivoisin, että kunnille annettaisiin myös ne työkalut, joilla tätä työtä sitten voivat tehdä.

No, nythän on valitettavasti käymässä niin, että työllisyyden kuntakokeilut — jotka ovat hyvin toimineet, joista on saatu hyviä tuloksia, jotka ovat siis pienentäneet työttömyyttä, lisänneet työllisyyttä — ollaan ajamassa alas. Kunnilta ollaan ottamassa siis niitä työkaluja pois, joilla ne ovat tähän asti voineet tehdä sitä työtä elinvoimaisuuden eteen omalla alueellaan. Ja nyt kyllä täytyy sanoa, että voisin lainata edustajakollega Satosta, joka totesi, että tämä on ihan pötkö ratkaisu. Voisiko hallitus nyt kuunnella omia hallituspuolueiden kansanedustajia ja perua tämän tyhmän ratkaisun, niin että esim. Tampereella tämä hyvä kokeilu saisi jatkoa?

13.48 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uusien kuntien kannalta on siis kaksi isoa kysymystä: elinvoiman vahvistaminen ja sitten toisaalta tämä terveyden edistäminen. Elinvoiman vahvistamiseen liittyy, niin kuin täällä todettiinkin, se saavutettavuustekijä, koulutusasiat ja kaikki muut. Uskon, että tässä vielä kunnilla

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

on paljon parannettavaa, että kaikki se oman kunnan elinvoiman vahvistaminen saadaan sille tasolle, että vetovoimaa löytyy, mutta tarvitaanhan sitä valtion päätöksiä, valtion politiikkaa, esimerkiksi liikenneyhteyksien ja koulutuksen osalta.

Terveysten edistäminen tulee olemaan kaikista keskeisin asia, jos aiotaan pysyä 3 miljardin euron kustannustenhallintatavoitteessa, ja sen takia kunnilla pitää olla myöskin riittäviä kannusteita siihen, että se ei vain jää maakunnan hoidettavaksi. Nythän lainsäädäntö on tulossa, mutta onko riittäviä kannusteita, sitä kysyn, ja onko vielä tiedostettu kunnissa, että siihen pitää todella paneutua vahvalla tavalla?

Edustaja Lehti käytti täällä erinomaisen puheenvuoron kuntien eroista ja niistä toiminnoista. [Puhemies koputtaa] Veron nostaminen on todellakin liian helppo päätös. Pitää ensin katsoa kunnan muu toimintarakenne ja tehokkuus.

13.49 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä aamuna allekirjoitin edustaja Satosen hyvän aloitteen kuntakokeilujen jatkosta. Sen vuoksi onkin todella kysyttävä: Mikä ihme siinä on, että näitä kuntakokeiluja ei nyt haluttu sitten hallituksen toimesta jatkaa, jos kuitenkin hallituksen sisälläkin merkittävät edustajat asian ympärillä sen puolesta puhuvat? Voisiko joku minulle avata vielä tarkemmin, mikä tässä on takana?

Sitten pitää vielä mennä Senaatti-kiinteistöihin. Se on juuri niin kuin täällä useampi todistaa. Mutta, hyvät hallituksen kansanedustajat, pyydän teitä nyt tarkkaan huomioimaan sitä, mitä on tapahtumassa maakuntauudistuksen yhteydessä tämän tilakeskuksen osalta. Mihin menee päätösvalta? Kuka huomioi asiakkaiden tarpeet elikkä sosiaali- ja terveyspalveluiden käyttäjien tarpeet? Ja mistä nuo kiinteistömenojen osalta kasvavat kulut ovat pois, joista täällä jo mainittiin? Sosiaali- ja terveyspalveluista.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt otetaan kaksi vastauspuheenvuoroa, sitten ministerin vastaus.

13.50 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suuresti arvostamalleni edustaja Semille totean vain sen, etten missään nimessä halua Senaatti-kiinteistöistä tai kenestäkään muustakaan tyrmäysvoittoa, en missään nimessä, vaan sitä, että siihen politiikkaan saataisiin selvä talousjärki. Koska olemme toiminnassamme valinneet aikanaan vapaan markkinatalouden tien Euroopan unioniin liittyessämme, niin soisin nyt vihdoin ja viimein tämän markkinatalouden ihanuuden leviävän tänne Senaatti-kiinteistöihin.

Ja toinen asia: Edustaja Eero Lehti suurella asiantuntijuudella todellakin puhui kuntien taloudesta ja siitä, miten kunnat ovat talouttaan hoitaneet. Ilomantsin kunta on esimerkiksi esittänyt, että kun Suomen valtio kuitenkin kerää maaseutukunnista, esimerkiksi Ilomantsin alueelta, valtavat määrät puuta valtion mailta — valtio omistaa Ilomantsin alueesta noin kolmasosan, suurin piirtein 35 prosenttia on valtion metsää, ja kaikki metsä viedään sieltä, hakataan ja viedään jalostettavaksi muualle — meille ei jää siitä mitään. Aikoinaan, pinta-alaverotuksen aikaan, siitä jäi se kuntaosuus, nyt ei jää sitäkään. Laskennallisesti tulee valtionosuuksissa hieman takaisin, [Puhemies koputtaa] mutta sillä ei ole merkitystä. Kannattaisi tietää nämä totuudet ennen kuin muuta sanotaan.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

13.51 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä pääomatuloilla, -verotuksella voitaisiin ohjata, niin nimenomaan niiden pitäisi olla erityisesti korvamerkittyjä rahoja. Me olemme nyt näkemässä tämän hallituksen esittämänä maakuntauudistusta yhdessä sotien kanssa niin, että kaikki rahat ovat samassa rahapussissa ja sieltä sitä rahaa sitten jaetaan maakuntavaltuustojen periaatteiden ja arvomaailmojen mukaan. Onko siellä kasvun ja kehittämisen osalta rahat yritystoiminnan tukemiseen ja kehittämiseen pienemmällä kuin siihen, että me haluamme hoitaa syöpäpotilaita? Ja tässä oli se näkemys, että se pitäisi uskaltaa nähdä, jotta me voimme kehittyä. Myös minä yhtenä edustaja Satosen lakialoitteen allekirjoittajana kannan huolta siitä, kun hyvien kokemusten perusteella oltaisiin voitu nähdä, että tätä pitää jatkaa vielä. Kysynkin ministeriltä, eikö niin voitaisi tehdä, jotta voisimme tässä hurrata oppositiosta edustaja Satosen lakialoitetta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt ministerille. Vastauspuheenvuoro on 5 minuuttia, olkaa hyvä.

13.52 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen:** Palaan vielä Senaatin vuokrausjärjestelmään.

Eduskunnan tarkastusvaliokunta vuonna 2014 otti tähän kantaa, että sitä vuokrajärjestelmää pitää uudistaa, ja sitä uudistettiin. Vuoden 2016 alussa uusi vuokrajärjestelmä otettiin käyttöön, ja se laski Senaatin vuokria 15 prosenttia. Mutta tämä ei tarkoita sitä, että kaikki tässä olisi kunnossa. Minä en voi kertoa nyt tässä kohtaa vielä niitä toimia, mitä me tulemme ihan lähiaikoina tekemään, mutta se vuokrajärjestelmä vaatii edelleenkin korjaavia toimia, jotta erityisesti nämä turvallisuusministeriöt pystyisivät tarkemmin tässä pärjäämään. Ja totean sen, kun meistä kaikki tietävät, että erityisesti puolustusministeriön puolella tulee ensi vuosikymmenellä erittäin mittavia investointeja, että minä henkilökohtaisesti ajattelen niin, kun nämä investoinnit tulevat vaatimaan myös kiinteistö- ja tilatarpeita, että pitäisi samalla, kun tehdään päätöksiä näistä investoinneista, huomioida se siellä puolustusministeriön toimintarahoissa. [Mika Kari: Hyvä!] Ne pitäisi katsoa yhteen.

No sitten tästä Maakuntien tilakeskuksesta. Minä kyllä ajattelen sillä tavalla, kun meillä maakunnille siirtyy tämä järjestämisvastuu, että on kyllä parempi, että maakunnat ovat myös niitä, jotka vastaavat niistä kiinteistöistä ja tiloista. Te tiedätte sen, että vaikka meillä on tämä rajoituslaki nyt voimassa, niin meillä on 5 miljardin euron edestä sairaalainvestointeja. Jos meille ei nyt tulisi uudistusta, niin sehän tarkoittaisi, että kunnilla olisi lähivuosina 5 miljardin euron edestä sairaalainvestointeja. Minä olen tutkinut aika tarkkaan kansainvälisiä tilastoja, muun muassa OECD:n tilastoja, siitä, miten monessa muussa maassa kunnat rahoittavat sairaalainvestointeja, ja eivät ne muuten rahoita niitä. Se on joko valtio tai sitten alueet, jotka rahoittavat sairaalainvestointeja. Meillä nytten kuntayhtymämaailmassa jokainen pienikin kunta osallistuu myös yliopistollisten keskussairaaloitten rahoittamiseen, ja tämä ei ole minusta hyvä kehitys, vaan pitää saada leveämmille hartioille nämä investoinnit. Maakuntien tilakeskus tulee kyllä maksamaan ihan hyvää vuokraa tässä alkuvaiheessa niille kunnille, miltä tiloja vuokrataan. Se tulee olemaan hyvä näin. Mutta sitten tietysti tärkeää kuntien kannalta on se, että jos niitä kaikkia kuntien kiinteistöjä ei käytetä sen siirtymäajan jälkeen, niin kunnat pystyvät saamaan niistä hyvän korvauksen eli ne valtion puolelta sitten korvataan. Tässä talossa sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa on käsitellyssä sellainen esitys, jossa tämä korvausjärjestelmä tulee olemaan aivan asiallinen ja hyvä.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Sitten, edustaja Myllykoski, te otitte esiin pääomatuloverot ja sen, että niitä pitäisi saada kuntiin. Minä olen aika paljon samaa mieltä edustaja Lehden kanssa eli minä en ajattele, että pääomatulot, jotka ovat hyvin suhdanneherkkiä, olisivat hyvä kuntarahoituksen muoto. Paremminkin kuntien verotulojen ja koko valtionosuusjärjestelmän pitää olla vakaalla pohjalla, että kaikki kunnat pystyvät pärjäämään.

Sitten totean edustaja Karille tähän ajatukseen, kun taisitte sanoa tällä tavalla, että ei letkupolitiikalla hoideta kuntien asioita, että minä kyllä sitten taas ajattelen niin, että kun meillä on niin valtava eriytyneisyys kuntien osalta ja kuitenkin meidän perustuslakimme pitäisi turvata yhdenvertaisuus palveluitten saatavuudessa, niin kyllä minusta on äärimmäisen tärkeää, että myös niillä pienillä ja heikommassa taloudellisessa tilanteessa olevilla kunnilla on mahdollisuuksia oman itsehallintonsa puitteissa — totean myös, että se itsehallinto voisi olla joustavampi, että voitaisiin hakea niitä paikallisia käytännön ratkaisuja entistä enemmän, mitenkä esimerkiksi toimitaan, jos kuntaan syntyy vain muutama lapsi vuodessa ja toisaalta sitten on niitä isoja ryhmäkokoja, eli meillä on hyvin erilaiset ongelmat siellä kuntien järjestettävänä lakisääteisesti — että myös nämä pienet kunnat pystyvät hoitamaan sen, että koululaiset pääsevät kouluun ja on laadukas varhaiskasvatus järjestetty. Eli tämmöistä joustavuutta itsehallinnon puolelle kaiken kaikkiaan kuulutan.

Sitten vielä näistä järjestöistä. Käsittääkseni täällä StV:n ihmiset tekevät sitä mietintöä. Minulle käy kaikki, mitä siellä tehdään, myös parannukset, jos halutaan jotenkin vahvistaa myös järjestöjen roolia. Mutta se on tärkeää, kun täällä on paljon kuntapäättäjiä, että me ymmärrämme, että on sekä kuntien että tulevien maakuntapäättäjien asia huolehtia siitä, että järjestöillä on todellakin toimeentulo ja todelliset edellytykset olla apuna siinä kansalaisille ja myös julkisille palveluille.

Kiitoksia tästä rakentavasta ja hyvästä keskustelusta.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt tämä osio keskeytetään, ja seuraavaksi siirrymme ministeri Lintilän esittelypuheenvuoroon. — Olkaa hyvä.

13.58 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin täällä on tullut selväksi, talouskasvumme on ollut oikeastaan kiitettävän hyvää. Euroopan pohjilta on noustu Euroopan kärkeen, ja näyttää, että tämä positiivinen talouskasvu jatkuu, ei ehkä ihan niin korkealla tasolla kuin tähän mennessä, mutta jatkuu kuitenkin. Tietysti hallituksena olemme ensimmäisestä päivästä asti ponnistelleet siihen, että kilpailukyky vahvistuu ja sitä kautta maan talous vahvistuu, mutta perintö edelliseltä hallitukselta ei ollut helppo, ja tekemätöntä oli paljon.

Arvoisa puhemies! Lähdimme rohkeasti uudistusten tielle. Olemme tällä hallituskaudella toteuttaneet lukuisia kilpailukykyämme, talouskasvuamme ja työllisyyttämme parantavia päätöksiä. Kaikki merkit osoittavat, että olemme tehneet oikeita ratkaisuja. Suomi on palannut takaisin kasvu-uralle. Paljon on todellakin saatu aikaiseksi. Kilpailukykysojimuksella, josta haluan edelleen kaikkia työmarkkinaosapuolia kiittää, saimme luotua hyvät edellytykset talouskasvullemme. Elinkeino- ja innovaatiopolitiikan toimina olemme muun muassa vapauttaneet kauppohen aukioloajat, purkaneet sääntelyä, edistäneet yrittäjyyttä lukuisin eri keinoin, panostaneet matkailun edistämiseen, luoneet Business Finlandin ja käynnistäneet tekoälyohjelman valmistelun. Tässä muutamia mainitakseni.

Hallituksen talouspolitikalla on kolme kärkeä: työllisyyden parantaminen, yritysten uudistumisen ja kasvun tukeminen sekä julkisen talouden saaminen vakaalle pohjalle. Ilman

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

korkeampaa työllisyyttä emme onnistu julkisen talouden saamisessa vakaalle pohjalle. Työllisyyden paraneminen edellyttää, että elinkeinoelämämme kykenee uudistumaan ja näin työllistämään entistä useamman. Hallitus on jatkanut työllistävää politiikkaa, jonka tuloksena yhä useampi työtön on saanut työtä. Hallitusohjelmassa asetettu 72 prosentin työllisyysaste tullaan saavuttamaan. Hallitus on onnistunut tehtävässään.

Lyhyellä aikavälillä osaavan työvoiman saatavuus voi muodostua kasvun tulpaksi. On huolestuttavaa, että nuorten aikuisten työllisyys ei ole noussut vastaavasti kuin muiden ryhmien. Avoimien työpaikkojen ja työttömien työnhakijoitten kohtaanto-ongelma on todellinen ja vaatii uusia toimia. Kaikilla alueilla ja lukuisilla aloilla on tällä hetkellä haasteena osaavien työntekijöiden löytäminen. Meidän onkin huolehdittava, että yrityksillä on käytettävissään osaavaa työvoimaa niin nyt kuin tulevaisuudessakin.

Pidemmällä aikavälillä kasvun edellytksiimme vaikuttaa eniten yritystemme kyky ideoida uutta. On tärkeää tukea yritysten kasvua ja uudistumista, jotta yritysten kyky työllistää vahvistuu. Uutta luovat yrittäjät ja osaavat työntekijät mahdollistavat Suomen menestyksen.

Vuoden 2019 talousarvioesitys työ- ja elinkeinoministeriön osalta vastaa hyvin yritysten kasvun ja uudistumisen tarpeisiin. Päätimme merkittävästä lisärahoituksesta tutkimukseen sekä yritysten kasvun edistämiseen. Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin avustuksiksi ehdotetaan reilua 344 miljoonaa, joka on yli 70 miljoonaa euroa enemmän kuin tämän vuoden talousarviossa. Kasvatamme myös VTT Oy:n rahoitusta 7 miljoonalla eurolla, joka merkitsee lähes 10 prosentin kasvua. Lisäysten myötä mahdollistamme myös yritysten tutkimus- ja innovaatorahoituksen kasvattamisen. Business Finlandin toimintamenoihin tehdyn lisärahoituksen kautta pystymme jatkossa tarjoamaan yrityksille entistä laajempia palveluita ja vahvistamaan kansainvälistä toimintaa ja investointien houkutte-
lua. Ensi vuodelle esitämme Business Finlandin toimintamenoihin korotusta, ne kasvavat noin 13 miljoonaa euroa kuluvaan vuoden talousarvioon nähden.

Alueellisesta elinvoimasta huolehditaan laajentamalla Lounais-Suomessa pilotoitua siltasopimusmallia muille työvoimapulasta eniten kärsiville alueille. Näitä ovat tuoreen tilaston mukaan Kainuu, Pohjois-Savo ja Pirkanmaa. Siltasopimukset laaditaan tämän vuoden loppuun mennessä niin, että ne tähtäävät erityisesti osaavan työvoiman houkutteluun. Kansainvälisten osaajien houkutteluun esitetään Business Finlandille 4 miljoonan euron pysyvää lisämäärärahaa. Lisäksi seutukaupunkien osaavan työvoiman saantiin kohdistetaan erillinen 3 miljoonan euron määräraha.

Erinomaisen kasvuruiskeiden alueille tuo myös EU:n rakennerahastojen rahoituksen aikaistaminen vuodelle. Tämän seurauksena rahoitusta on käytössä lähes 669 miljoonaa euroa vuonna 2019. Tämä on peräti 287 miljoonaa enemmän kuin kuluvaan vuonna.

Arvoisa puhemies! Tässä hyvin tiivis katsaus työ- ja elinkeinoministeriön, oman hallinnonalani, pääluokkaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Asia antaa varmaan aiheen debattiin. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

14.04 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinojaosto on varmasti tyytyväisin jaosto, jossa tätä talousarviota käsitellään. Siitä lämmin kiitos molemmille TEMin ministereille. Yleiskeskustelun aikana on monissa, monissa pu-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

heenvuoroissa tullut sekä hallituksen taholta että opposition taholta esiin nämä kolme suurta asiaa, jotka ovat tietysti työllisyyden parantuminen yli 100 000:lla, yritysten uudistumisen ja kasvun tukeminen sekä julkisen talouden saaminen vakaalle pohjalle.

Kuten ministeri äsken puheessaan meni yksityiskohtiin, niin jaoston käsittelyssä tulee tarkemmin kaikki esille. Kuljetustuki ja tutkimus- ja kehitystoiminnan erittäin suuri uudeelleenpanostus ovat tosi myönteisiä asioita. Ja luonnollisesti käsittelemme koko sektorin, jossa perinteisesti hyvin tärkeässä roolissa ovat Venäjän-kauppa, matkailu, Terrafame ja tähän sektoriin kuuluvat [Puhemies koputtaa] yleiset trendit.

Tyytyväisinä otamme vastaan [Puhemies koputtaa] tämän esityksen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Viitanen.

14.05 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olin tuossa luke-massa paperia, ja siksi en ollut varma, sanottiinko nimeni, mutta hyvä näin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kyllä sanottiin.

No niin. — Puhemies! Haluaisin nostaa keskusteluun myös ministeri Lintilän pääluo-kassa harmaan talouden ja sen torjunnan, koska me olemme olleet siitä hieman huolissam-me, että toimet, joita on tehty tämän hallituksen toimesta, ovat olleet hieman verkkaisia ja viime hallituskauteen nähden jarrua on pistetty päälle. Meillä on SDP:ssä laaja ohjel-ma. En tiedä, onko ministeri siihen tutustunut. Siinä on 13 kohtaa eri sektoreilta, joilla ky-ettäisiin harmaata taloutta torjumaan, muun muassa veronkiertoa. Nämä toimet olisivat erittäin tärkeitä myös siksi, että valtion verotulot tätä kautta pääsisivät lisääntymään. Jo pelkästään se, että rakennusala on otettiin käyttöön veronumerokäytäntö, toi 100 miljoonaa lisää verotuloja, ja siksi haluaisin, puhemies, tässä yhteydessä kehottaa ministeri Linti-lää tarttumaan vahvoihin toimiin harmaan talouden torjumiseksi ja tiedustella, mitä erityi-siä esityksiä vielä aiotte sitten tältä osin tuoda.

14.06 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä vuonna on vahvis-tunut viime vuonna ilmoitettu Fortumin Uniper-kauppa, jota te olette omistajaohjausminis-terinä ohjannut. Uniperin sähköntuotantokapasiteetistahan reilusti yli 80 prosenttia on rus-kohiiltä ja muuta fossiilista. Näin siis Fortumista ja Suomen valtiosta Fortumin kautta on tullut saksalaisen hiilivoiman suuromistaja.

Alkukesästä Saksan hallitus asetti komission valmistelemaan hiilestä luopumista Sak-sassa. Saksan tarkoitus on ilmoittaa luopumisaikataulu ennen joulukuussa Puolan Kato-wicessa pidettävää kansainvälistä ilmastokokousta. Ministeri Lintilä, aiotteko te nyt omis-tajaohjausministerinä ohjata Fortumia siten, että se saksalaisen hiilivoiman suuromistaja-na tukee sitä, että Saksassa luovutaan ruskohiilen ja hiilen käytöstä? Aiotteko myös muissa maissa, missä Fortum Uniperin kautta omistaa huomattavia määriä [Puhemies koputtaa] fossiilista, edistää hiilestä luopumista?

14.08 **Eero Lehti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Lintilän ongelmista suurin on ehkä maaseudulla oleva työvoima, joka ei löydä työllistymispaikkaa sen takia, että matkustus- tai asumiskustannukset muodostuisivat liian suuriksi. Tein aika-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

nani verrokkipareja: menestyvä maalaiskunta ja menestymätön maalaiskunta. Mielestäni selkeä tunnusmerkki oli, että menestyvissä maalaiskunnissa, ehkä 3 000—5 000 asukkaan kunnissa, teollisia työpaikkoja oli 200—300 kappaletta. Tämän jälkeen paikkakunnalle syntyi tulovirtaa, joka jalostui myös palveluelinkeinojen ravintovirraksi, ja maalaiskunta kasvoi ja kehittyi.

Maaseudun autioituminen on kansallisesti kallista, koska siinä jää käyttämätöntä infrastruktuuria. Maaseudun jättävälle väestölle joudutaan rakentamaan kouluja ynnä muita. Kannattaisiko vielä pohtia sitä, voitaisiinko maaseudulla pienteollisuutta edistää jollain erityisratkaisulla, jolloin maan sisäinen muuttoliike ei olisi [Puhemies koputtaa] kuntatalouden kannalta yhtä raskasta kuin nyt?

14.09 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Talous on pitkälti psykologiaa, eräänlaista tulevaisuuden optiota. Muistamme takavuosilta, että negatiivisuuden kierre levisi kulovalkean tavoin, yrittäjät lomauttivat varmuuden vuoksi, ja jos yksi yrittäjä lomautti, niin toinen teki sen saman, koska ajatteli, että minullakin täytyy mennä huonosti, kun tuolla naapurilla menee huonosti. Tehtiin varmuuden vuoksi ratkaisuja tuhoisin seurauksin.

Nyt olemme onneksi toisessa tilanteessa, positiivisen kierteen tilanteessa, ja näin se kuulkaa on, että toivoa rohkaisemalla kukkivat roudan maat. Hallituksella on oikea linja: tuupataan eteenpäin, jotta työn, yrittämisen ja välittämisen linja jatkuu. Sinänsä asia kuuluu oikeusministeriölle, mutta tähän täytyy saada uutta puhtia, jotta epäonnistuneille [Puhemies koputtaa] annetaan uusi mahdollisuus. Meillä on ahkeria ihmisiä, joilla olisi osaaamista.

14.10 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Jag vill inledningsvis passa på att tacka minister Lintilä för att det i budgetboken tydligt står att förnyelse och mångsidigare näringsliv ska stödas genom att möjliggöra att det bildas internationellt konkurrenskraftiga kunskapskluster och ekosystem i Finland.

Olisi mielenkiintoista kuulla hieman lisää ministerin ajatuksia innovaatiojärjestelmämme kehittämiseksi. Itse näen, että yksittäisten projekti- ja yritystukien sijaan fokuksen tulisi olla enemmän systeemiajattelussa ja sitä kautta selkeisiin yhteisiin tavoitteisiin sitoutuneiden klustereiden tai konsortioiden tukemisessa. Toki moni innovaatiotuki tänäkin päivänä osittain valuu isojen yritysten kautta eteenpäin osallistaen hyvin sekä korkeakouluja että alihankkijoita, mutta nämä tuet eivät välttämättä ole missään loogisessa suhteessa alojen tai alueiden omiin markkinaehtoihin t&k-panostuksiin, vientipotentiaaliin tai teolliseen jalostusarvoon. Yhtenä itsestäänselvänä mittarina voisi olla konsortion ja koko ekosysteemin kyky omalta osaltaan vastata etupainoisesti Pariisin ilmastositoumuksen tavoitteisiin. Arvoisa ministeri, [Puhemies koputtaa] mitkä ovat mielestänne innovatiivisemman innovaatiojärjestelmän tärkeimmät pilarit?

14.11 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Strand otti hyvin kiinni innovaatiopolitiikkaan, ja itse asiassa vuonna 2014 tuli selvitys siitä, että IPR-boksin alvia pitäisi laskea, jotta kaikki tällaiset innovaatiot, patentit olisivat Suomessa jatkossakin. Tämä keskustelu jäi mielestäni hieman vajaaksi, ja nyt itse asiassa muissa Euroopan maissa, Puolassa, Hollannissa, on lähdetty tähän kilpailuun mukaan, ja

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

sinne kun nämä innovaatiot sitten siirtyvät, patentit siirtyvät, niin on selvää, että tämmöiseen yhteisöön tulee sitä osaamisklusteria enemmän. Onko tästä ollut sen jälkeen oikeastaan puhetta? Mielelläni kuulisin ministerin ajatuksia siitä, koska olemme verokilpailussa myös innovaatioissa ja tätä kannattaisi vakavasti pohtia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, varmaan hyvä kysymys, mutta myönsin vastauspuheenvuoron, kun luulin, että se on ihan konkreettisesti kommenttipuheenvuoro edustaja Strandin puheenvuoroon. Tässä järjestys muuten oli vähän toinen.

14.13 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan siihen huoleen, joka liittyy siihen, että meidän kasvunäköalat tulevina vuosina eivät ole niin hyvät kuin toivoisimme, ja parempi kasvu taas edellyttää sitä, että me saamme sitten parempaa työllisyyttä ja nostettua työllisyysastetta. Silloin tavallaan nämä kasvun syvät vaateet liittyvät tutkimukseen, tuotekehitykseen — johon toki lisättiin nyt rahoitusta — osaamiseen, aikuisväestön osaamiseen, viennin jalostusarvon nostamiseen ja viennin pohjan laajentamiseen, kaikkeen siihen, ja tavallaan uusien viennin lähteiden tukemiseen, jotka liittyvät ympäristöteknologiaan, energiatehokkuuteen, palveluihin. Tällä puolella tarvitsisi paljon tehdä, ja tarvittaisiin pk-yritysten kykyä myös kansainvälistyä.

Mutta erityisesti haluan kiinnittää huomiota siihen, että meidän kasvun esteeksi alkaa tulla nimenomaan se, että työntekijä ja työpaikat eivät oikein kohtaa, ja tämä on iso haaste. Edelleen toistan sen ajatuksen, että tarvittaisiin tämmöinen laajapohjainen valmistelutyö seuraavaa hallitusohjelmaa ajatellen: miten tätä asiaa lähestytään asuntopolitiikan, pendelöinnin, osaamisen, eri osa-alueiden kesken, jotta me saamme tässä asiassa hyviä ratkaisuja? [Puhemies koputtaa]

Sitten vielä lopuksi haluaisin sanoa, että tämmöinen kasvukolmioajattelu on tässä keskustelussa paljon esillä ja siinä pitäisi huolehtia siitä, [Puhemies koputtaa] että tämä kasvu ei voi koskea vain pääkaupunkiseutua, Tamperetta ja Turkuja, vaan se koskee koko maata, ja infrarakenteiden pitää koskea muitakin kuin näitä pätkiä.

14.14 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lehti käytti kyllä erittäin viisaan ja järkevän yhteiskuntapoliittisen puheenvuoron, jota myös edustaja Ihalainen omalla tavallaan viisaasti tuki.

Minusta me emme ole oikein oivaltaneet näitten maaseutukuntien merkitystä, erityisesti siinä mielessä, että kun katsotaan Suomen talouden kasvua ja työllisyyttä, niin kyllähän luonnonvarat ovat meille äärettömän tärkeä tekijä, ovat ne sitten metsävaroja, mineraaleja tai on se sitten luontoympäristöä, joka tarjoaa matkailumahdollisuuksia. Meillä on liikaa keskitytty kehittämään kasvukeskuksia, ja toisaalta niitäkin pitää olla. Mutta näitten maaseutukuntien merkitys Suomen hyvinvoinnin kannalta on jäänyt aivan pieneen rooliin.

Ensi vuoden budjetissa on hyvä, että vientiin panostetaan ja Business Finland saa merkittäviä lisäresursseja. Kyllä tuo Lintilän ministeriö on nyt sellainen, jonka varaan paljon lasketaan sitä tulevaisuuden menestystä ja kasvua. Sen takia on hyvä, että hallitus on nyt panostanut tähän merkittävällä tavalla, ja tuloksethan tulevat sitten seuraavan hallituksen aikana. Mutta on hyvä, että niitä on tehty nyt ja me tätä Suomen kehitystä rakennamme positiivisesti pitkällä jännteellä.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

14.16 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lintilä kävi joku aika sitten Iisalmessa Ylä-Savossa pitämässä eräänäköisen yleisötilaisuuden, ja siellä taisi olla myös paneeli. Itse en ollut siellä paneelissa kylläkään mukana, mutta luin siitä lehdestä. Ylä-Savossa on aika hyviä yrityksiä. He pitävät huolen siitä, että vienti vetää ja Suomen valtio saa sitten euroja, joilla pyörittää palveluita ja niin poispäin.

Mutta kun me kävimme yrityksissä, niin sieltä tuli kaksi viestiä. Ensinnäkin se, että kä-sillä tekemisen työtä pitää kunnioittaa, sen kunnioitusta pitää nostaa. Ja osittain kysymy-seni liittyy, arvoisa ministeri, työvoiman tarveharkintaan. On vähän outoa, jos tarveharkin-taa sovelletaan joihinkin työntekijöihin ja joihinkin sitä ei sovelleta. Kuitenkin me tiedäm-me, että siellä on metallialan yritys, jossa on yli 60 työntekijää ja parikymmentä heistä tu-lee ulkomailta. Mitä hallitus aikoo vielä tällä loppukaudella tehdä, jotta ne, jotka haluavat Suomeen tulla töihin, tulivatpa mihin työhön tahansa, pääsevät mahdollisimman nopeasti töihin ja edistämään vientiä?

14.17 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä näin kai-nuulaisesta näkökulmasta muutama kiitoksen sana ministerille.

Ensinnäkin erittäin iso kiitos ministerille ja koko hallitukselle siitä uskosta, mitä olette osoittaneet tämän vaalikauden aikana Terrafameen, ja kiitos siitä uskosta ja näkemyksestä, mitä yleensäkin olette osoittaneet suomalaisen kaivosteollisuuden tulevaisuuteen.

Toinen kiitos koskee sitten kuljetustukea. On Itä- ja Pohjois-Suomen kannalta äärettö-män tärkeä asia, että kuljetustuki sai jatkoa ja vielä sitä määrärahaa sitten kasvatettiin mil-joonalla eurolla nyt ensi vuoden budjetissa.

Kolmas kiitos koskee sitten alueellista siltasopimusta. Minä uskon, että hallituksen ja ministeriön laajentama siltasopimusmalli muun muassa Kainuussa tulee poikimaan mo-nenlaisia keinoja osaavan työvoiman pulan hoitamiseen. Siihen liittyy lyhyt kysymys. Val-tion budjetissa ei ole erillistä rahoitusta näitten siltasopimusmallin keinojen rahoittami-seen, mutta onko mahdollista ajatella, että jollakin tavalla valtio kuitenkin tulisi rahoituk-sellisesti mukaan?

14.18 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuoden alusta toimin-tansa aloittaneen Business Finlandin tarkoituksena on auttaa yhdeltä luukulta yrityksiä kasvuun, kansainvälistymiseen ja innovaatioihin. Samassa yhteydessä painotan, että on myös huomioitava pkt-sektori juuri viennin edistämisessä. Se on monta kertaa pienille yri-tyksille vaikeaa. Tärkeää on myös kehittää kestäviä ratkaisuja globaaleihin asiakastarpei-siin merkittävillä kasvualoilla, kuten bio-, hyvinvointi- ja terveysaloilla, sekä tulee tietysti hyödyntää digitalisaatiota. Myös ulkomaan verkostoon on nyt pienellä määrärahan lisää-misellä panostettu.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä jo sanottiinkin, Suomi on kiinnostava matkailumaa, ja matkailun edistämisessä meidän on aina huomioitava maan monimuotoisuus ja ennen kaikkea maaseutu. On järviä, tuntureita, yöttömät yöt ja monet muut asiat, jotka Keski-Eu-roopan tai idän ihmisille ovat todella luksusta. Tähän kyllä pitäisi kiinnittää huomiota. Onko hallituksen tarkoituksena, että maa pidetään elinvoimaisena ja asuttuna? Haluan myös painottaa, että siihen pitäisi kyllä satsata entistä enemmän.

14.19 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä on seutu-kaupungit mainittu useampaan kertaan jo aiemmassa pääluokkakeskustelussa. Nyt on laa-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

jemmin herätty näkemään runsaan 50 seutukaupungin merkitys kansantaloudelle ja alueitten elinvoimaisuuden näkökulmasta. Ministeri kertoi kolmen maakunnan — Pirkanmaan, Pohjois-Savon, Kainuun — pilottimahdollisuudesta, mutta samaan aikaanhan hallitus teki ihan oikean päätöksen seutukaupungeille, sen 3 miljoonaa euroa, joka tulee oikeastaan vähän samaan tarkoitukseen, siltasopimuksiin, Lounais-Suomen esimerkkiä silmällä pitäen. Ajattelen sillä tavalla, että elinvoima alueella lähtee kuitenkin ensi kädessä siellä alueella olevista toimijoista ja niiden keskinäisestä, tiivistyvistä yhteistyöstä ja siihen tulee vipusinapua sitten Lintilän ministeriöstä ynnä muualta. Onko näkemykseni oikea vai väärä? [Naurua]

14.20 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärtääkseni tässä budjetissa mennään edelleen niin, että ensi vuonna jaetaan noin 4 miljardia elinkeinotukia, sekä suoria että välillisiä. Kun nyt on erittäin hyvä aika, niin voisi olla myös hyvä hetki vielä kerran pysähtyä näiden elinkeinotukien osalta selvittämään, ovatko ne tarkoituksenmukaisia, kehittävätkö ne elinkeinoja, palvelevatko ne kokonaisuutta ja yrityksiä, niin kuin niiden tarkoitus on. Onko ministeri tyytyväinen tähän tilanteeseen, ja aikooko ministeri vielä tehdä jotakin tältä osin?

Toinen kysymys on se vakava kysymys, mihin muun muassa edustaja Ihalainen tarttui, eli työttömien ja työpaikkojen kohtaanto-ongelma. Siinä tarvitaan todellakin elinkeinoministerin, työministerin, opetusministerin, veroministerin, asuntonministerin ja niin edelleen yhteistyötä. Onko teillä tällaista yhteistyötä, jolla varmasti tähän asiaan päästään kunnolla käsiksi?

14.22 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hieman poikkean nyt tästä käydystä keskustelusta, mutta haluan kysyä ministeri Lintilältä, kun meillä on Satakunnassa kasvavaa telakkateollisuutta, joka edellisen hallituksen aikana valitettavasti laitettiin polvilleen Turku-päätöksen kera: Nyt, kun meillä on kasvavia yrityksiä, meillä on konsortioita, jotka yhdessä hakevat rahoitusta Finnveralta, Finnveran rahoituspäätökset perustuvat siihen, että he haluavat, että jokaisella yrityksellä on taseet tietyssä kunnossa. Mitä ministeri aikoo tehdä sille, että voitaisiin tarkastella yhdessä koko tilauksen rahamäärän summaa ja toimittajan rahoitusta niin, että Finnvera voisi joustavammin antaa rahoitusta, jotta voimme edistää suomalaista uutta innovaatioverkostotoimintaa, mitä tässä maassa on erityisesti telakkateollisuudessa? En tässä nyt halua olla enemmän satakuntalainen kuin olenkaan, mutta juuri nyt pitäisi tehdä päätöksiä, jotka helpottavat telakkateollisuuden ahdinkoa.

14.23 Kristiina Salonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannatan tuota edustaja Myllykosken puheenvuoroa. Totean siltasopimuksesta sen, että se on hyvä uusi työväline, mutta kyllä on muistettava, että toimenpidelistassa kohdat vaativat myöskin rahoitusta ja siinä on merkittävä panos valtiolla. Tällä hetkellä esimerkiksi Poria on kohdannut ikävä uutinen, jossa nyt myöskin katsotaan elinkeinoministeriön ja -ministerin perään. Olisinkin kysynyt: onko teillä olemassa joitakin toimenpiteitä, keinoja, joilla voitaisiin auttaa tilanteessa, jossa merkittävä työllistäjä alueelta yhtäkkiä häviää?

Tämä on myöskin se pääluokka, jossa mielellään näkisi tulevaisuustekoja. Älykäs menenkulku on sellainen asia, jossa Suomi voi toimia kansainvälisenä jättiläisenä, mutta meidän pitää uskaltaa ensin panostaa tutkimukseen ja kehitykseen. Suomi voisi olla tulevai-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

suuden merenkulun suuntaviivojen luoja, joka kunnioittaa ympäristöarvoja ja osaamisarvoja. [Puhemies koputtaa] Oletteko kanssani samaa mieltä? [Olavi Ala-Nissilä: Totta kai! — Naurua]

14.24 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä hallitus on tehnyt hyvää työtä, ja varsinkin tämän työn ohessa on tullut luottamus elinkeinoelämälle, ja sitä kautta on tullut uusia työpaikkoja. Kyllä luottamus jatkuu myös tämän budjetin puitteissa. Me yhtä lailla jatkamme myös vientiluottotakuuta ja saamme isoja hankkeita Suomeen. Myös pääomainoitus uusiin yrityksiin ja niitten ekosysteemien kehittämiseen on erinomainen asia.

Mutta otan kuitenkin tässä edustaja Lehden ja edustaja Rantakankaan ja kumppaneitten asian maaseudun ja pikkukaupunkien yritysten ahdingosta tällä hetkellä. Kyllähän siellä on aika hankala saada ehkä pääomainoakin mutta myös investointilainaa yksityiseltä pankkisektorilta, koska meidän rakennusten tasearvot ja muut ovat alentuneet ja myös pankkien kriisin asia on ehkä tiukentunut. Mitä tähän tulette vastaamaan?

Toinen kysymys oikeastaan: kun pääministeri otti esille äsken, millä tavalla valtionyhtiöiden laiskempi tase laitetaan aktiivisempaan toimintaan, niin mikä on tässä asiassa TEMin [Puhemies koputtaa] ja ministerin rooli?

14.26 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn edustaja Korhosen kiitoksiin ministeri Lintilälle siitä, että ministeriö ja varsinkin ministeri on luottanut esimerkiksi Terrafamen sijoituksiin ja sen tuottoihin myöhemmin. Ja myös tämä kuljetustuen nostaminen 6 miljoonaan nykyisestä 5 miljoonasta on osoitus siitä, että sillä on vaikutusta olemassa. Siltasopimus tulee varmasti olemaan myös Kainuussa yhtä myönteinen kuin se tällä hetkellä Lounais-Suomessa on.

Mutta sitten haluaisin tästä pk-yrityskentästä kysellä. Kun nyt yksittäisistä panostuksista suurin on panostus nimenomaan tutkimukseen ja osaamiseen ja siinä Business Finlandin osuus nousee kolmanneksella ja kun meillä on strategiana se, että muutamassa vuodessa pk-yritysten vienti pitäisi kaksinkertaistaa, niin kysyisin ministeriltä sitä, riittävätkö nämä panostukset vai vieläkö tarvitaan lisää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jos saan Tolppasen takaisin paikalleen, niin hänellä olisi vastauspuheenvuoro sitten.

14.27 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Minä uudistan ministerille aamulla tekemäni kysymyksen sopimuksemme mukaan. Eli miten hallinnonalanne auttaa aktiivimallin kohteeksi joutuvia työttömiä löytämään työpaikan? Ja kuinka on, ministeri, lasketteko työllisiksi aktiivimalli ykkösen mukaiset työntekotavat eli 18 tuntia kolmessa kuukaudessa? Ovatko he työllisiä teidän laskuissanne nyt, kun puhutaan tästä, että työpaikkoja on tullut niin paljon? Ja vielä toinen kysymys: millä tavalla elinkeinoelämä suhtautuu tällä hetkellä siihen, että ammattikoululaiset tulevat oppilaiksi työpaikolle? Meillä Pohjanmaalla sekä Wärtsilässä että muissa, pienemmissä alihankkijatyöpaikoissa odotetaan kovasti koulutettua väkeä työhön. Siellä sanotaan, että meillä ei ole kerta kaikkiaan ihmisiä, jotka ennättävät kouluttamaan näitä opiskelijoita oikeiksi, osaviksi työntekijöiksi.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro edustaja Hautalalle ja sen jälkeen ministerille, annetaan ainakin 4 minuuttia, ja sitten jatketaan vielä debattia. Yli puolet tätä on jäljellä.

14.28 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tietysti tämä talouden aika on ollut hyvin haasteellista, ja aikaisemmin on jouduttu menneiden vuosien avustusmääristä tulemaan alemmalle tasolle. Esimerkiksi vuonna 2011 innovaatioavustukset olivat vielä 141 miljoonaa euroa suuremmat kuin tällä hetkellä. Mutta silti TEMin pääluokasta elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan käytetään kolmannes.

Hyvin tärkeää on se, että yritykset ovat vahvasti mukana, ja esimerkkinä voidaan nostaa esimerkiksi Wärtsilä, joka investoi nyt 200 miljoonaa euroa uuden keskuksen rakentamiseen. Hyvin tärkeä sitten myöskin viennin osalta tuolla Vaasan vaalipiirissä on Viexpo-osuuskunta, jota myöskin eduskunta on muistanut, on tukenut sen toimintaedellytyksiä.

Työvoiman liikkuvuus -kysymys on nostettu monissa puheenvuoroissa esille. Se ei koske yksinomaan seutukaupunkeja vaan myös niitä pienempiä paikkakuntia, joissa on vahvoja teollisia keskittymiä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministerille 4 minuuttia. [Mika Lintilä: Miltä paikalta?] — Ihan voitte valita, parhaan paikan kuitenkin. [Mika Lintilä: Paras paikka oma paikka!]

14.29 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Yritän nopeasti käydä läpi tätä listaa. Tuli aika paljon.

Lähdetään liikkeelle, edustaja Viitanen, harmaasta taloudesta. Niin kuin tiedätte, se on VM:n puolella, ja itse asiassa se, mitä on työ- ja elinkeinoministeriössä, on työministerin puolella siltä osin. En ole tutustunut teidän ohjelmaanne, mutta rakennusalan numero oli hyvä. Näin pitkäaikaisena verojaoston jäsenenä, kuten edustaja Viitanenkin on, suhtaudun erittäin lämpimästi kaikkiin niihin esityksiin, joita tuonne tulee.

Edustaja Hassille: Fortum, Uniper, hiili — Saksassa tehdään vuoden 2019 loppuun mennessä esitys siitä, kuinka hiilestä luovutaan. Fortumin strategiaa ei muuteta millään tavalla. Fortumin strategiassa uusiutuvalla energialla on hyvin keskeinen rooli, ja sinne päin tullaan koko ajan siirtymään.

Edustaja Lehti kysyi, kun maakunnissa on ongelmana, että työvoima ei liiku, onko meillä mahdollisuus tehdä kansallisia ratkaisuja tässä. Minun mielestäni se maakuntien tilanne lähtee niistä maakunnan yrittäjistä ja niistä yhteisöistä. Julkisen puolen tehtävänä on toimia mahdollistajana, eli me emme määrää, mikä seutu kasvaa ja kukoistaa, mikä lakastuu, vaan kaikilla pitää olla samat mahdollisuudet. Mutta sanotaanko niin — täällä myöhemminkin tulee se esille — että kyllä minä olen pohtinut aika paljon tätä meidän EU-tukijärjestelmäämme. Me häviämme aika usein kansainvälisiä investointeja maille tyyliin Puola, Unkari et cetera, joilla on mahdollisuus EU-tukia laittaa sinne kilpailuun mukaan, mikä ei ole meille mahdollista. Ehkä tässä olisi sellainen asia, joka täytyisi ottaa EU:ssa työn alle.

Edustaja Strand kysyi innovaatiojärjestelmän kehittämisestä. Äärettömän tärkeä kysymys, aivan äärettömän tärkeä. Mehän menemme nyt keskeisesti sillä, mitä on tässä budjetissa, eli on Business Finlandin rahoitus, VTT:n rahoitus, siellä tulee Suomen Akatemian pääomittaminen, sitä kautta. Se, mikä Suomessa on hyvä ja mihin esimerkiksi edustaja Hautala viittasi, on se, että meillä on hyvä julkisen ja yksityisen yhteistyö. Näin pieni kan-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

sakunta kun Suomi on, niin sen täytyy olla hyvä, ja se meillä toimii kiitettävän hyvin. Siinä pitää olla ammattikorkeakoulut, yritykset, yliopistot. Esimerkiksi Vaasan alueen tämmöinen akademia-ajattelu on erittäin myönteistä ja mielenkiintoista. Yleensäkin klusteriajattelu on se, mitä meidän pitäisi entistä enemmän nostaa esille.

Edustaja Wallinheimo, IPR:istä ei ole tällä hetkellä ollut mitään. Ehkä lähtisin ratkomaan sitä t&k-verovähennyksen kautta, niin että jos meillä olisi t&k-verovähennys plus sitten alhainen yhteisövero, niin sitten me pääsisimme aika lähelle sitä, mitä joissakin maissa on IPR:n alempi alvi.

Ihalaiselle: Aivan keskeinen asia maan kehityksen ja kasvun kannalta on kohtaanto-ongelma, työvoiman saanti. Tämä on kyllä sellainen kysymys, että tämän ongelman ratkaisu ylittää kyllä sitten hallitus—oppositio-rajat mennessä. Tämä on meille kohtalonkysymys. Oikeastaan on yksi, mikä siellä tuli: meidän teimme kehysriihessä päätöksen, tai nyt lopullisesti sitten, tästä kakkosasunnon verovähennysoikeuden nostosta, se nostettiin 450 euroon. Mutta se on meillä ilman muuta se keskeinen ongelma.

Rantakankaalle: elinvoima maakuntiin, Business Finland -rahoitus — aivan niin kuin tuossa aiemmin sanoin.

Eestilälle työvoiman tarveharkinnasta: Mielestäni meidän pitää huomattavasti tehostaa meillä työvoiman sisäänottoa tänne maahan. Joillakin on semmoinen harhakuvitelma, että tuolla maailmalla on olemassa työvoimareservi, josta me sitten vain hädän tullen käymme hakemassa porukkaa töihin. [Puhemies koputtaa] Ei ole, kyllä me tappelemme globaalisti.

Valitettavasti en ehtinyt kaikkia, mutta jatkan myöhemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lopuksi vielä ministeri saa lyhyen puheenvuoron. Nyt jatketaan listaa.

14.34 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ansaitsee kiitoksen siitä, että on lisännyt melkein 100 miljoonaa euroa tutkimus- ja kehitystoimintaan ja suurimman osan Business Finlandille ja Suomen Akatemialle. Tätä ei siis tule muuta kuin kiittää.

Samalla täytyy harmistuksella tuoda esille se, että kun tällä hallituskaudella on tehty likipitään 900 miljoonan euron leikkaukset koulutukseen ja tutkimukseen, niin perusrahoituksessa siellä tutkimus- ja kehitystoiminnassakin on edelleen erittäin suuri vaje. Kysyisin, olisiko aihetta tai voisitteko elinkeino- ja elinvoimapolitiikasta vastaavana ministerinä edistää sitä, että arvioitaisiin, kuinka suuri vaikuttavuus tällä 100 miljoonalla on verrattuna siihen, että perusrahoitukseen oltaisiin lisätty sama määrä.

Lisäksi haluaisin vielä mainita sen, kun tuo Terrafame tuli esille, että meillähän veronmaksajien rahoittama GTK ystävällisesti lahjoittaa koko maailman käyttöön kaiken geologisen tiedon ja meillä on kansainvälistä yritystoimintaa sillä saralla erittäin paljon mutta tässäkin budjettikirjassa on varattu miljoonia erään kanadalaisen kaivosyhtiön omistaman, konkurssiin ajautuneen kaivoksen sotkujen siivoamiseen. [Puhemies koputtaa] Aiotteko tehdä mitään sille, että nämä vastuut jakautuisivat jatkossa tasaisemmin?

14.35 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on onnistunut erittäin hyvin talous- ja työllisyyspolitiikassa. Yritysten kilpailukyky on parantunut. Taustalla tietysti on kiky-sopimus, ja se, että siinä saatiin laaja tuki tälle sopimukselle, on erinomainen asia.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Sinänsä monia muitakin positiivisia asioita on tapahtunut. Sääntelyn, normien purkamista on. Se on hyvin tärkeä ja keskiössä oleva asia.

Sitten nämä Business Finlandin avustukset: Summa on varsin iso. Kehottaisin kyllä seuraamaan aika tarkkaan, että myös sitten tuottavuus on ihan sen mukaista, koska isoista summista puhutaan. Tämä on tärkeä asia, mutta sitä täytyy seurata.

Sitten me kaikki tiedämme, että meillä on ainakin kaksi kovaa M:ää eli metsät ja malmi. Ne sijaitsevat kuitenkin molemmat muualla kuin kaupunkikeskiössä. Ne ovat yleensä tuolla maaseudulla, ja sen takia tämä kuljetustuki on erittäin tärkeä asia. Nyt se on 6 miljoonaa. Minusta koko kuljetustukipakettia [Puhemies koputtaa] pitäisi laajentaa vähän tämmöiseen ruotsalaiseen malliin, jossa summaa voitaisiin merkittävästi korottaa.

14.36 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä maakunnissa on erittäin paljon hyvin menestyviä vientiyrityksiä, mutta kun miettii niitä sijainteja ja paikkoja, niin niitten saavutettavuus on heikko ja on paljon ongelmia niitten saavutettavuuden kanssa niin tieliikenneyhteyksien kuin VR:n tai lentoliikenteen osalta. Nämä ovat kuitenkin aika ratkaiseva tekijä sen yrityksen kilpailukyvyn kanssa, kuinka ne saavutetaan ja kuinka ne pystyvät viemään tuotteitaan markkinoille vientiin ja huolehtimaan siitä.

Tämmöinen asia, mikä on askarruttanut aika paljonkin mieltä: kuinka paljon TEM ja liikenneministeriö käyvät yhteistyötä ja selvittävät sitä, mitkä ovat tämmöiset tähdelliset, yrityksen kannalta tarpeelliset liikenneyhteyksien järjestämiset maakunnissa oleville menestyville yrityksille?

14.37 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on puhuttu hyvin osaamisesta, innovaatioista, koko tästä innovaatioekosysteemistä. Vielä toisin tähän koulutuksen uudet tavat.

Työn murros on jo täällä. Digitalisaatio, robotisaatio, keinoäly ja niin edelleen haastavat koko koulutusjärjestelmämme. Olisi mielenkiintoista kuulla, mitä TEM ajattelee tästä kokonaisuudesta ja minkätyyppisiä ajatuksia tuotte tähän koulutuksen näkökulmasta, vaikka tämä kuuluukin tietysti myös OKM:lle ja muillekin ministeriöille — mutta myös TEMille.

Sitten kiinnostaisi kuulla myös se, kuinka ministeriö panostaa luovien alojen työllistymisen parantamiseen. Mielestäni meillä luovien alojen merkitys työllistämässä ja työllistymisessä ja myös yritystoiminnassa ymmärretään vielä pikkuisen heikosti.

14.38 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos ministerille siitä, että hallitus—oppositio-ajan ylikin on tässä voitu tehdä yhteistyötä ja hakea niitä kasvun eväitä ja kasvun moottoreita pidemmällekin tulevaisuuteen. Oikeastaan tätä silmällä pitäen ilmaisen edelleen sen huoleni, että meidän elinkeinorakenteemme on kapeampi kuin esimerkiksi Ruotsissa ja meidän kasvun moottorimme ovat kapeampia.

Kysynkin teiltä, miten te näette Business Finlandin toiminnan. Oletteko te tyytyväisiä siihen ohjelmapolitiikkaan, siihen järjestelmään, meidän näkyvyyteemme maailmalla, vai pitäisikö meidän vielä katsoa uudestaan, teemmekö me pienenä maana asioita oikein? Tulisiko meidän tehdä pohjoismaista yhteistyötä, esimerkiksi Ruotsin kanssa miettiä yhteistä ventialustaa? Meillä on yhteistä omistuspohjaakin monissa yrityksissä.

Sitten vielä lopuksi kysyn matkailusta. Olette nostonut sen hyvin esille, mutta kysyn sitä, voisimmeko yhdessä [Puhemies koputtaa] tehdä Suomelle vaikka matkailun liiketointasuunnitelman, jossa liikenneyhteydet, lentokentät, kaikki, otettaisiin mukaan.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

14.39 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kiva seurata ja osallistua näin hyvään keskusteluun yritysten kasvu- ja investointivalmiuksista ja mahdollisuuksista. Tosiasia on kuitenkin se, että avaimet yritysten kasvuun ja menestykseen lepäävät suurelta osin yrittäjien ja sijoittajien riskinoton varassa.

Tällä hetkellä suomalaisten kotitalouksien rahoitusvaroista suuri osa eli noin 85 miljardia on tavallisilla pienikorkoisilla, passiivisilla pankkitileillä. Kiitän hallitusta siitä, että te tartuitte tekemääni toimenpidealoitteeseen sijoitustilijärjestelmän käyttöönotosta. Haluaisin kysyä, onko ministeriössä nyt pohdittu tarkempaa strategiaa siihen, millä tavalla tämä uusi sijoitustilijärjestelmä mahdollistaisi tulevaisuudessa sen, että yrityksillä on enemmän vaihtoehtoja saada investointirahaa ja päästä parempaan kasvuvaiheeseen.

14.40 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Matkailuala työllistää erityisesti nuoria ja myös alueilla, joilla työllistyminen on syrjäisen sijainnin vuoksi muuten vaikeaa. Myös kerrannaisvaikutukset ovat huomattavat, sillä matkailuala edesauttaa esimerkiksi kuljetusalaa, rakennusalaa ja kaupan alaa. Yhden Suomeen tulevan matkailueuron on arvioitu tuovan 56 senttiä lisäarvoa muille toimialoille. Toisin kuin moni muu ala tulee matkailuala myös pysymään työvoimaintensiivisenä, ja siten sen työllistämisaikutukset säilyvät tulevaisuudessakin.

Ikään kuin lisää vakuuttuakseni äsken puhumastani kysyn teiltä, arvoisa ministeri, katsotteko, että matkailun kehittämiseen ohjattu euro on kansantaloudellisesti poikkeuksellisen kannattava sijoitus ja voitaisiinko tähän tarkoitukseen jatkossa ohjata rahaa vuolaaminkin.

14.42 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Se on täsmälleen niin kuin edellinen puhuja sanoi. Minä jatkan oikeastaan siitä.

Mielestäni tämä TEMin pääluokka on hyvä, jäntevä kokonaisuus, ja tässä ne kuitenkin suht vähäiset summat käytetään todella hyvin. Sitten kun katsotaan tätä matkailukokonaisuutta, niin Matkailu 4.0 saa 6,3 miljoonaa ja sen luvataan tuovan nopeaa kasvua ja työllisyyttä, ja sitten vielä 9,8 miljoonaa annetaan Suomeen suuntautuvan matkailun edistämiseen. Eivätkö nämä summat voisi olla isompiakin? Tämä on 15 miljoonaa, 30:tä miljoonaa on esitetty. Toki Suomessa pohjoisessa on työvoimapula, ja siellä on myöskin asuntopula Lapissa ja Kainuussa.

Yksi asia, minkä haluan nostaa esille, on Team Finland. 60,8 miljoonaa annetaan ohjelmatoimintaan, mutta sen pitäisi suuntautua [Puhemies koputtaa] pieniin ja innovatiivisiin, kasvuhakuisiin yhtiöihin, jotka lähtevät maailmalle. Se pitäisi täsmäkohdistaa sinne.

14.43 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa on opposition puolelta annettu kiitosta myös hallituksen puolelle, ja haluan itse antaa myös oppositiolle kiitosta, että sosiaalidemokraatit tukivat kilpailukykyopimusta, joka tässä on esille noussut. Ainoana puolueena vasemmistoliitto sitä vastusti. Niin kuin ministeri toi esille, meidän kilpailukykyämme on parantunut, ja osittain sen kautta työllisten määrä on parantunut 110 000:lla.

Meillä on isoja haasteita nyt työvoiman saatavuudessa. Tarvitaan uudelleen koulutusta ja täydennyskoulutusta. Mutta myös yli 600 000 ihmistä on pelkän peruskoulun varassa, ja heidän työllisyysasteensa on edelleen vain noin 40 prosenttia. Tämä on sellainen ryhmä, mihin meidän pitää ehdottomasti näitä koulutuspanostuksia laittaa.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Tyytyväinen olen siihen, että budjettiriihen suurin yksittäinen panostus ohjattiin nimenomaan osaamiseen ja tutkimukseen, sillä vain [Puhemies koputtaa] korkealla osaamisella tämä maa pärjää.

14.44 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä yhdyn ministerille osoitettuihin kiitoksiin siitä, että ainakin tuohon kotimaanmatkailuun on kiinnitetty viime vuosina erityistä huomiota, ja se antaa paljon lisämahdollisuuksia työpaikkojen lisäämiseen.

Työvoimareserviin kiinnitti ministeri itsekkin huomiota, että sitä ei ole automaattisesti saatavilla. Kysyisinkin: mitä toimenpiteitä tämän pullonkaulan avaamiseksi on ministeriössä suunniteltu?

Täällä on myös nostettu esiin erilaiset väylät ja se, ovatko TEM ja liikenneministeriö keskustelleet asioista. Myös näistä toivoisin kuulevani ministerin näkemyksen, muun muassa runkoverkkoselvityksestä: vastaako se tämän päivän yritysten tarpeisiin ja tulevaisuuden haasteisiin?

Sitten vielä tuo siltasopimusmalli on hyvin mielenkiintoinen ja uusi. Siinä on ehkä vähän kaikua siltarumpupolitiikasta, mutta voisiko siitä saada jonkunlaisen avauksen vielä?

14.45 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomessa on paljon tietoa, taitoa ja osaamista monella teknologian alalla. Terveysteknologia on yksi sellainen ala, joka on maailmalla nopeasti kasvava, ja sille on paljon kysyntää. Kun ajatellaan taustana Suomen terveydenhuollon ja sairaanhoidon korkeaa laatua, myös terveysteknologiassa on monia osaavia toimijoita, joille on kysyntää maailmalla.

Ongelma on monta kertaa se, että vaikka nämä toimijat saavatkin yhteyksiä maailmalle, niin ne tilaukset tai ne odotukset siellä maailmalla ovat niin suurille määrille, mittaville hankkeille, ja yksittäiset pienemmät toimijat, vaikka ne yhdistyisivätkin suurempaan ryhmittymään, eivät voi vastata siihen suureen kapasiteettiin, mitä kysytään. Ja tässä nyt kysyisinkin: Millä tavalla ministeriössä olette vastaamassa tämäntyyppiseen haasteeseen? [Puhemies koputtaa] Suomella on suurta kysyntää myös terveysteknologiassa. Miten edesautetaan, että saataisiin toimitettua näitä paljon laajempia ja suurempia tilauksia myös maailmalle?

14.46 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan erinomaisen tärkeää, että yrityksissä menee hyvin, koska on selvä asia, että tämän päivän kasvuhan tapahtuu yrityksissä. Julkinen sektori mieluumminkin on vähentämässä työvoimaa kuin lisäämässä. Eliikkä yritysten hyvinvointi on koko Suomen hyvinvointia, ja se hyvinvointi nyt onneksi on leviämässä koko Suomeen, ja varsinkin biotalouden puolella, metsäpuolella etenkin, investointeja tapahtuu ympäri Suomea. Toivon mukaan ministeri Lintilän ministeriöstä löytyy vielä lisäpanoksia, että näitä investointeja saadaan liikkeelle.

Mutta yritysten toiminnan kannalta tässä maassa ihan kynnyskysymys on se, että saataisiin tähän maahan nopeat laajakaistaverkot aikaiseksi. Se on selvä asia, että se kuuluu viestintäministeriön hallinnonalaan ja pikkasen sivuaa maa- ja metsätalousministeriön erilaisia maaseutuhankkeita. Mutta olisiko millään mahdollista saada tähän maahan semmoinen poikkihallinnollinen ministeriöiden välinen yhteistyö, jolla saataisiin näitä laajakaistaverkkoja rakennettua koko maahan valokuitutekniikkaan perustuen? Se on yritysten kannalta ehdottomasti se asia numero yksi. Jos tieto ei liiku, niin yritykset eivät menesty.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

14.47 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunnassa ilmestyi viime keväänä radikaali teknologia -raportti, jossa esitellään tulevaisuuden kasvualoja. Raportin aiheena on Suomen sata uutta mahdollisuutta. Raportti on varmaan yksi parhaista ikinä tehdyistä ennakkointiraporteista jopa globaalisti ajateltuna.

Valiokunnassa on ollut hiukan huoli siitä, jalkautuuko tämä raportti nyt sitten ministeriöihin vai jääkö se raportiksi raporttien joukkoon. Tulevaisuuteenhan tulee valmistautua jo nyt, ja siinä raportissa olisi todella hyviä tulevaisuuden ennakkointi- ja valmistautumistyökaluja. Kysynkin ministeriltä, oletteko te tutustunut tähän raporttiin ja mitä uusia ideoita ministerille syntyi tätä raporttia lukiessa, jos teillä on ollut mahdollisuutta siihen tutustua.

14.48 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakin yritysten kasvun ja uudistumisen tukeminen on äärimmäisen tärkeää tässä tilanteessa, ja tämä koskee myös biotaloutta, jonka muun muassa edustaja Hoskonen tuossa aiemmin nosti esille.

Olen tavannut useita biotalousalan startup-yrittäjiä ja myöskin käynyt heidän kanssaan keskusteluja siitä, minkälaiset heidän kasvunäkymänsä ovat ja miltä heidän yritystensä tulevaisuus näyttää. Monet heistä ovat nostaneet esille nimenomaan pääoman saatavuuden näkökulman ja sen ongelmallisuuden. Nythän tilanne on se, että nämä meidän instrumentit, Business Finland ynnä muut, mahdollistavat kyllä sen tuotekehitysvaiheen hyvän rahoituksen ja näin poispäin, mutta siinä vaiheessa, kun puhutaan teollisesta toiminnasta, uudesta teollisesta tuotteesta, sen teollisen toiminnan ylösajovaihe on usein sitten se vaihe, jolloin tarvitaan sitä ulkopuolista rahoitusta.

Nostan tämän asian esille sen takia, koska kannan huolta kotimaisesta omistajuudesta. Toki tarvitsemme myös ulkomaisia pääomia. Mutta kysyn ministeriltä, mikä on teidän näkemyksenne siitä, saavatko meidän uudet teolliset yritykset helposti pääomia siihen vaiheeseen, kun sitä tuotantoa lähdetään [Puhemies koputtaa] skaalaamaan teolliseen mittakaavaan.

14.50 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä energiapolitiikan tiekartasta, nimenomaan realistisesta tiekartasta. Mehän muistamme, että aikanaan Saksassa tehtiin päätös 11 ydinvoimalasta luopumisesta Fukushima-onnettomuuden jälkeen, ja valitettavasti se päätös on sysimusta ja on johtanut hiilen käytön lisäämiseen.

Miten me menetellemme Suomessa, jos meillä kivihiili kielletään? Se varmasti on ihan järkevää ilmaston kannalta, ja turvekin joutuu mustalle listalle, mutta kun meillä on paljon biotalousinvestointeja, sellutehtaita nousee — sellutehtaathan ovat edellytys sille, että pystymme tuottamaan korkeamman jalostusasteen tuotteita — niin mitä me poltamme monissa maakuntien keskustaupungeissa, jonne on investoitu isoja polttolaitoksia, lämpö- ja kaukolämpölaitoksia, yhdistettyjä lämmön ja sähkön tuotantoja? Siellä polttoaineena on puu ja turve, ja se ei niin vain käy, jos esimerkiksi lakkautetaan turve, että siirretään puille. Se maksaisi. Kuinka pitkä teidän mielestänne on investointisuoja Suomessa, jos investoinnin kohde on ollut satoja miljoonia euroja?

14.51 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on erittäin hyvää tulevaisuuskeskustelua, ja TEM:hän on tulevaisuusministeriö. Ensi vuodelle on

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

ennustettu talouskasvua 1,5 prosenttia. En siihen vielä luota, kun en ole kuullut teidän ennustettanne, ministeri Lintilä, mutta ennustajathan ovat tunnetusti olleet kierroksen jäljessä teihin nähden.

Tässähän ei ole yksin suhdanne, vaan meillä on nyt monella sektorilla — matkailussa, metsätaloudessa, meriteollisuudessa — hyvin pitkän ajan kehitysnäkymiä. Esimerkiksi Meyerilla on varmuudella jo viiden vuoden tilauskanta kotona. Tämä vaatii koulutuksellisia ratkaisuja. Diplomi-insinööritkään eivät liiku, valitettavasti, ja minä olen huomannut, että te olette tukenut sanallisesti sitä, että myöskin Lounais-Suomen alueelle saataisiin diplomi-insinöörikoulutusta, mikä olisi aivan välttämätöntä. Miten näette tilanteen nyt? Annatko tukea, että tässä voidaan löytää ratkaisu?

14.52 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on keskusteltu siitä, onko meillä työvoimareserviä riittävästi olosuhteissa, joissa nuoria tulee joka vuosi vähempi työelämään kuin toisesta päästä lähtee eläkkeelle. Meillä on. Meillä on vähän yli 80 000 pitkäaikaistyötöntä, jotka myös pitäisi saada työmarkkinoille. Meillä lienee vähän yli 100 000 piilotyötöntä, jotka eri syistä eivät ole työmarkkinoilla. Heitä pitää kannustaa, tukea työmarkkinoille. Meillä on useita tuhansia osatyökykyisiä ihmisiä, jotka haluaisivat tulla työmarkkinoille, jos se portti vain avautuu. Ja meillä on paljon maahan muuttaneita, joitten työttömyysaste on korkeampi kuin kantaväestön. Myöskin heitä tarvitaan suomalaisessa työelämässä, ja monen maakunnan työikäisen väestön kasvun tärkein pilari taitaa olla maahanmuuttajat. Meillä on 70 000 sellaista alle 30-vuotiaasta nuorta aikuista, joka ei ole töissä, ei ole koulutuksessa, on hauraasti kiinni yhteiskunnassa. Kaikkia näitä toimenpiteitä tarvitaan, jotta me voimme aidosti nostaa sen työllisyysasteen 75 prosenttiin. Ja tämä vaatii [Puhemies koputtaa] tosi paljon ponnisteluja. Minä toivon, että myöskin hallitus sitoutuu tämäntyyppisiin tavoitteisiin.

14.53 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Reijonen kysyi kuljetustuista. Meillähän on täällä semmoinen ajatus, että koko maa pysyy asuttuna. Otan esimerkin: Jos yritys on Tampereella, kuljetukset toimivat hyvin pitkälle meno-paluurahina. Mutta jos yritys on vaikka Kuhmossa, taikka Kuusamossa, ja siellä on vaikka saha taikka mekaanisen metsäteollisuuden yritys, se ei tarvitse tuontia paljon mitään, se on ainoastaan vientiä. Silloin siihen paikkaan tulee esimerkiksi kolme lastia päivässä tuontitavaraa, mutta lähtee 30 lastia. Eliikkä meno-paluujärjestelmä ei toimi siellä. Onko näin, että alueellisesti annetaan toisenlaisia tukia esimerkiksi Länsi-Suomeen kuin Itä-Suomeen ja Pohjois-Suomeen, [Puhemies koputtaa] että maa pysyy kokonaisuudessa asuttuna?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Katson aikataulua ja arvioin, että vielä ennättäisin myöntää vastauspuheenvuorot edustajille Korhonen, Lehti ja Juhantalo — ja sen jälkeen on ministerillä puheenvuoro.

14.54 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Pirttilahti nosti edellisessä puheenvuorossaan esille pääministerin tämänaamuisen viittauksen siihen, että valtion tasetta pitäisi pyrkiä käyttämään järkevämmiin. Toki pääministeri nosti esille myös tulevaisuusinvestoinnit, ja nimenomaan tulevaisuusinvestointeihin tasetta pitäisi käyttää. Mutta, arvostettu ministeri, voisiko tämä valtion taseen järkevämpi käyttö tarkoittaa myös merkittävää valtion rahoituksellista tai omistuksellista roolia uusissa satojen

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

miljoonien bioinvestoinneissa? Olisiko mahdollista esimerkiksi ajatella, että Tesiä pääomitettaisiin tässä tarkoituksessa?

14.55 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Taseesta on hyvä jatkaa. Valtion tase, ja kansalaisten tase etenkin, menettää arvoaan koko ajan sen takia, että maaseutu autioituu. Olen miettinyt monta kertaa, mitä sellaista yritystoimintaa maaseudulla voisi harjoittaa, jossa on komparatiivisia, pysyviä etuja suhteessa esimerkiksi kasvukeskuksiin. Digitaalisen palvelun myötä on mahdollista ryhtyä ohjelmistoyrittäjäksi melkein missä tahansa Suomen kolkassa. Sellainen yritys voi verkostua, ei pelkästään kotimaisten toimijoiden kanssa vaan aina Intian Bangaloreen asti. Ja verkostunut yritys pystyy aika suuriin toimeksiantoihin antamaan kilpailukykyisen tarjouksen. Business Finlandin rahaa ja starttirahaa voisi jotenkin kohdistaa tällaisiin toimialoihin, joissa on aidosti maaseudulla kilpailuetua. Pääkaupunkiseudulla koodareista ja tietokonealan ihmisistä käydään veristä kilpailua erittäin korkealla palkkatasolla suhteessa siihen, mitä se olisi maaseudulla.

14.56 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhdyn lämpimästi Kainuun edustajien Korhosen ja Suutarin lausumiin myönteisestä Terrafamekehityksestä. Siinä on kuitenkin nyt vähän synkkiä pilviä. Nimittäin kansainvälisen kaupan epätasapaino tullikilpailuilla ynnä muilla aiheuttaa vääjäämättä sen, että nikkelin ja sinkin maailmanmarkkinahinta on selvästi häiriintynyt, ja ennakkoin, että se tulee vakavasti vaikuttamaan myös lokakuussa ilmenevään kvartaalitulokseen. Tämä häiritsee nyt kovin erinomaista ja täysin tarkasti suunniteltua kehitystä, joka Terrafamella on. Toivon, että molemmat ministerit tekevät parhaansa — Suomellahan on pienet hartiat tässä asiassa, mutta EU:n välityksellä — jotta tämä epätasapaino saataisiin päättymään. Nimittäin pitkittyesään se tekee kyllä [Puhemies koputtaa] pahaa vahinkoa meidän Terrafamen kaivoksen kehitykselle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lindströmin vuoro on ihan kohta, runsaan 2 minuutin kuluttua. Mutta annetaan ministeri Lintilälle kuitenkin 3 minuuttia.

14.58 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa puhemies! Kollegat, tulee semmoista revolveritykitystä nyt sitten.

Useampi täällä, esimerkiksi Mäkipää, kysyi matkailun kehittämisestä. Matkailu on tällä hetkellä Suomen nopeiten kasvava elinkeino. Noin 145 000 suomalaista saa matkailusta elantonsa aika hyvin läpi valtakunnan, totta kai painopisteet Lappi ja Saimaa, joka tulee olemaan tämän kesän suurimpia nousijoita.

Korhoselle: siltasopimuskehyksen puitteissa.

Kääriäisen kysymykseen, onko hänen näkemyksensä oikea: se on jälleen kerran oikea.

Kankaanniemelle elinkeinotuista: Tullaanko tällä kaudella vielä tekemään siellä jotain? Ei tulla tekemään elinkeinotuille, se jää seuraavalle hallitukselle.

Myllykoski, Finnveran rahoitus: Meidän rahoituspalettiamme on koko ajan pyritty laajentamaan. Sitä kyseltiin tässä muuallakin. Erityisen tyytyväinen olen niihin kolmeen rahastojen rahastoon, joitten yhteisvipuvaikutus on noin miljardin luokkaa eli erittäin myönteinen.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Venatorin toimet, joihin edustaja Salonen viittasi: Ne on aloitettu kaupungin ja maakunnan kanssa, ja ministeriö on siinä mukana. Toivotaan, että me löydämme vielä kiinnostuneita aluetta kohtaan.

Suutarille: Viennin tuplaaminen, riittävätkö resurssit? Kyllä me tarvitsemme sinne pk-sektorille, me tarvitsemme oikeastaan tuonne Business Finlandiin ulkomaan toimintojen puolelle lisää painetta. Eli tietyllä tavalla Ruoholahdesta ulos väkeä, ja sitä kautta sitä saadaan.

Tolppanen kysyi aktiivimallista. Kollega Lindström varmasti vastaa aktiivimallista, koska se kuuluu hänelle. Se, mitä yrityksille sanotaan näistä koululaisista, niin eniten siellä kaipaillaan oppisopimuskoulutusta, he ottaisivat mielellään oppisopimuskoulutuksessa olevia. Tilastokeskushan laskee työttömät kriteeriensä mukaisesti.

Halmeenpää kysyi koulutuksesta. OECD:n suositus, selkeä suositus, on soveltavan puolelle, ja sen puoleen on myös menty. En osaa sanoa, mikä se ero olisi.

Kuljetustukeen on tulossa työryhmä käymään sitä läpi. Haasteellinen sinällensä.

Semi, saavutettavuus: Kyllä se on bittejä ja bitumia. Se on se, mitä toivotaan.

Skinnarille: Ensinnäkin erittäin paljon kiitoksia hyvästä yhteistyöstä, mitä on molempien herrojen, Skinnarin ja Ihalaisen, kanssa saanut tehdä. Ei varmaan Business Finland toimi vielä sillä lailla kuin toivoisi.

Tämä matkailun liiketoimintasuunnitelma: meillähän on Visit Finland, jonka rootelilla se oikeastaan on, mutta minun mielestäni tämä on loistava idea, ja tätä voitaisiin yhdessä katsoa, viedäänkö eteenpäin.

Sitten täällä oli useampi työvoimasta, ja iso ongelma ovat nämä pelkän peruskoulun varassa olevat. [Puhemies koputtaa]

Valitettavasti minulla jäi toistakymmentä edustajaa käymättä läpi, mutta joulukuussa varmaan palataan. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään seuraavan ministerin esitelyasioihin. — Ministeri Lindström, ja teillä on 5 minuuttia.

15.01 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Me olemme tämän hallituskauden aikana toteuttaneet lukuisia talouskasvua ja työllisyyttä parantavia päätöksiä. Kaikki hyvin tietävät, että osa päätöksistä on ollut kivuliaampia kuin toiset, mutta noin ylipäätään sanoisin, että ollaan oltu rohkeita ja uskallettu tehdä joka kohdassa sellaisia päätöksiä, jotka ovat Suomen hyväksi tehtyjä päätöksiä. Kuten kaikki hyvin tietävät, niin tätä on auttanut se, että talouskasvu on ollut hyvää. Tekemillämme uudistuksilla me olemme rakentaneet perustaa taloutemme positiiviselle vireelle, ja tämä luo hyvän pohjan työllisyyskehitykselle. Harva tässä salissa uskoi vajaa neljä vuotta, kaksi vuotta tai edes vuosi sitten, että saavutettaisiin tämä hallitusohjelman 72 prosentin työllisyystavoite, mutta niin siinä vain käy, että se tavoite tulee saavutetuksi, ja se on hienoa todeta, että hallitus on tehnyt oikeita ratkaisuja ja uudistuksia tuon tavoitteen saavuttamiseksi. Suomen on jatkettava uudistusten tiellä. Helppoja keinoja ei enää ole kenenkään takataskussa. Uskon, että jos me kaikki ymmärrämme Suomen ja kansalaisten edun, me voimme saavuttaa 75 prosentin työllisyysasteen, miksei jopa sitten sitäkin korkeamman.

Me olemme tehneet uudistuksia, ja vastuullani olevan työllisyyspolitiikan saralla on ollut kilpailukykysojimus, totta kai työmarkkinajärjestöt siinä keskeisenä tekijänä. On tehty lukuisia parannuksia työlainsäädäntöön, vakinaistettu nuorten Ohjaamo-toiminta, otettu

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

käyttöön työttömien kolmen kuukauden haastattelut, olemme mahdollistamassa lyhytkestoisien opintojen suorittamisen työttömyysetuutta menettämättä — se on siis täällä eduskunnassa — helpotettu itsensä työllistämistä, lyhennetty työttömyysturvan kestoa, lisätty yrityslähtöisiä koulutuksia osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi, ja ollaan otettu käyttöön aktiivimalli. Viimeisimpänä päätettiin budjettiriihessä ottaa yrityksille käyttöön työllistämispalkkio, kun palkkatuetta määräaikainen työ muuttuu vakinaiseksi. Me perustamme valtakunnallisen työkykyohjelman, jossa yhtenä tavoitteena on edustaja Ihalaisen äsken esille nostama työttömän kuntouttaminen takaisin työmarkkinoille, ja tämä on minun mielestäni erittäin merkittävä päätös. Paljon muutakin me olemme tehneet, mutta tässä nyt joitakin poimintoja siitä, mitä on tehty. Me olemme lisänneet valtion toimia. Aktivointiaste oli heinäkuun lopussa 27,2 prosenttia, mikä on lähes 4 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuosi sitten.

Kun kolme vuotta sitten puhuin talousarvioesityksestä tältä samalta paikalta, oli työttömyysaste 9,4 prosenttia. Nyt valtiovarainministeriö ennustaa ensi vuodelle 6,9 prosentin työttömyysastetta. Tämän hallituksen perintö seuraavalle hallitukselle työllisyyden saralla on paljon, paljon, paljon parempi kuin mitä perimme edelliseltä hallitukselta, ja näinhän sen pitäisi mennä.

Mitä tulee vuoden 2019 talousarvioesitykseen, niin se pitää sisällään riittävät määrärahat päättämiimme uusiin työllisyyspolitiikan toimenpiteisiin. Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden määrärahaksi esitetään 244 miljoonaa euroa. Lisäksi arvioimme, että kuluvalta vuodelta siirtyy ensi vuodelle käyttöön uusia toimenpiteitä varten noin 160 miljoonaa euroa.

Myös kotouttaminen on vastuullani. Kaikki hyvin muistavat, että olimme muutama vuosi sitten ennennäkemättömän tilanteen edessä, ja me käynnistimme silloin kotouttamispolitiikan uudistamisen kahdella kärjellä, ensinnäkin kotouttamisjärjestelmän uudistamisen työelämälähtöisemmäksi, ja toiseksi maahanmuuttajan oma rooli on pyritty nostamaan keskiöön. Työllistyminen on tavoitteena kotoutumisen alusta alkaen. Hyvä konkreettinen esimerkki uusista työkaluista on vaikuttavuusinvestointirahasto, niin sanottu SIB-malli, jonka rakensimme maahanmuuttajien työllistämisen edistämiseksi. OECD arvioi kuun alussa, että tekemämme kehittämistyö kotoutumisen saralla on ollut oikeansuuntaista, mutta tämän kehitystyön on kuitenkin jatkuttava. Erityisesti naisten ja lasten kotoutumisen tukea tulee vahvistaa entisestään.

Tässä yhteydessä tämän esityksen sisällä on hallituksen esityksiä, ja yksi on se, että voitaisiin jatkaa työttömyysturvan käyttöä palkkatukeen, starttirahaan ja liikkuvuusavustukseen. Tästä on saatu positiivisia kokemuksia, ja tätä nyt tietysti selvitetään myös TEAS-hankkeella, mitä vaikutuksia tällä oikeasti on ollut.

Arvoisa puhemies! Tämä oli todella tiivis katsaus vastuullani oleviin työllisyyspolitiikan ja kotouttamisen asioihin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

15.06 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos aloittaisi siitä kuntakokeilusta, kun ajattelen, että se on tässä kuitenkin akuutti aika monen mielestä. Siellä aktivointiaste on saatu 40 prosenttiin. Jos se nousi 20:stä 40 prosenttiin, niin tulokset

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

ovat todella merkittäviä. Sen takia tietenkin tämä kysymys yhä uudelleen ministerille: miksi sen ei anneta jatkoa?

800 miljoonaa on se summa, minkä kunnat tällä hetkellä käyttävät työllisyyden hoitoon erilaisissa toimenpiteissä: TYP-toiminnassa, nuorten työpajatoiminnassa, kuntouttavassa toiminnassa ja sitten näissä kokeiluissa. Nyt kun ollaan haluamassa siirtää tämä markkinoille ja maakuntiin, niin kuntien rooli vähenee totaalisesti. Ymmärrän, tämä on ideologista ajattelua, että kunnilta halutaan siirtää tehtäviä pois, mutta onko Suomella oikeasti tähän varaa?

Hyvä, että järjestöjen palkkatuen enimmäismäärää on nostettu, mutta miksi siellä pitää yleensäkin olla yläraja, se 4 000? Miksi ei voi olla niin, että kaikkien järjestöjen on mahdollista sitä hakea?

15.07 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön toimenpitein on saatu aikaiseksi suomalaisen työllisyyden ennennäkemätön kasvu, se, että meillä on nyt 115 000 uutta työpaikkaa verrattuna entiseen. Kiky-sopimuksella olemme pystyneet suomalaisen kustannustason hoitamaan siten, että kansainvälinen kilpailukyky on parantunut 10 prosentilla.

Miten, ministeri, näkisitte nytten nämä uudet työllistämisen hankkeet siinä, onko irtisanomisen keventäminen mahdollista ilman, että me menetämme nyt sitten lopullisesti työrauhaa, tätä kilpailukyvyn edellytykset omaavaa, siten että ylityökiellosta voitaisiin luopua työntekijäjärjestöjen painostuskeinona? Miten saavutamme tässä työrauhan näillä tärkeillä työpaikoilla?

15.09 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella on tehty erinomaista työtä työllisyyden parantamiseksi. Tulokset puhuvat puolestaan. Iso kiitos ministeri Lindströmille hänen tekemästään työstä.

Tällä hetkellä olennaista on se, että me pystymme jatkamaan sitä positiivista kehitystä, joka meillä nyt on ollut, ja jotta me voimme tavoitella sitä nousua 72:sta siihen 75:een, näitä uudistuksia pitää jatkaa. Ennen kaikkea pienten yritysten työllistämispotentiaali pitää ottaa käyttöön. Siihen liittyy tämä lakiesitys henkilökohtaisen irtisanomisen helpottamisesta. Se on tärkeä, mutta tärkeää on myös se, että me saamme ne voimavarat maksimaalisesti hyödynnettyä, jotka meillä tällä hetkellä ovat käytössä. Sen takia myös minä pidän tärkeänä sitä, että löydämme keinon, jolla nämä kuntien työllisyyskokeilut voivat jatkaa siihen asti, kunnes uusi laki on tullut voimaan.

15.10 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että me kaikki haluamme tehdä parhaamme hyvän työllisyystilanteen jatkumiseksi ja sen jatkamiseksi, että saamme vielä nytkin työttömänä olleille ja oleville töitä lisää.

Yksi keino, jonka hallitus aikoo ottaa käyttöön, on avata työllistämismarkkinat myös yksityisille toimijoille TE-toimistojen rinnalle. Tähän sisältyy ilman muuta mahdollisuuksia, mutta myös isoja uhkia. Mielestäni se suurin uhka on se, että hallituksen esityksessä nämä yksityiset yritykset saisivat paitsi järjestää palveluita myös järjestää palvelutarpeen arvioinnin. Silloin se iso uhka on se, että jokaisen yksityisen yrityksen kannattaa arvioida tarvittavat palvelut mahdollisimman laajaksi jokaisen kohdalla, jotta he voisivat tarjota palveluitaan enemmän. Miten tämä uhka aiotaan selättää tässä lakiesityksessä?

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

15.11 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työllisyyden parantuminen on tietysti hyvä asia, joka ilahduttaa meitä kaikkia, mutta — rehellisyyden nimissä — ei voi sanoa, että se olisi kokonaan hallituksen toimien ansiota. Suurimpana syyinä siihen on globaali kohentunut taloustilanne. Olemme silti iloisia, että työllisyys on parantunut.

Mutta huoli onkin nyt suurin heistä, jotka eivät ole työelämässä, koska juuri heihin hallituksen kiristykset ovat kaikkein koviten osuneet. Aktiivimalli on kyykyttänyt monia työttömiä tarpeettomalla tavalla. Monessa TE-keskuksessa valitettavasti tilanne on se, että kaikille halukkaille ei ole pystytty tarjoamaan työvoimapoliittista koulutusta. Olisin kysynyt ministeriltä: Onko tässä nyt laitettu resurssit kuntoon, että jokainen halukas, oikeasti omaa työllistymistään haluava, edistävä ihminen, pääsee varmasti koulutukseen? Onko niitä koulutuksia kehitetty siten, että ne parhaalla mahdollisella tavalla palvelevat [Puhemies koputtaa] ihmisiä muuttuneessa työelämässä ja antavat mahdollisimman hyvät resurssit päästä takaisin työelämään?

15.12 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamani edustaja Modig otti esille aktiivimallin, joka on saanut osakseen kritiikkiäkin, mutta tässä lähipäivinä sain yhdeltä duunarilta sähköpostia, kiitosta tästä kysymyksestä. Hän sanoi itse olevansa hyvä esimerkki aktiivimallista. Oli tämän tuuppaamana, hieman potkimana, saanut kiinteistönhuoltohommia tutulta kaveriltaan. Hän sanoi, että hän tiesi sinänsä, että tällaisia hommia hän voi saada, mutta tämä vaatimus siitä 18 tunnista oli se palanen, joka puuttui, joka sai hänet sen tekemään, että hän niitä hommia kysyi. Nyt kuulemma lähti hyvä kierre, hän on saanut määräaikaisen työpaikan ainakin vuoden loppuun asti. Katsotaan siitä, miten hänen kohdallaan asia etenee, mutta tämä on se, mitä hallitus tällä nimenomaan haki.

Toinen kysymys, minkä tietysti haluan nostaa esille, on tämä Lex Lindströmin jatko eli kertaluontoinen eläketuki iäkkäille pitkäaikaistyöttömille. On erittäin tärkeä kysymys sekä inhimillisesti että taloudellisesti päästää nämä ihmiset siitä tilanteesta, missä he ovat, kun ainoastaan yksi prosentti iäkkäistä pitkäaikaistyöttömistä saa työmarkkinoilta työtä. [Puhemies koputtaa] Siinä ei ole mitään järkeä valtion kannalta. Tämä on erittäin hyvä ratkaisu.

15.13 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen itse saanut työurallani työllistää pitkäaikaistyöttömiä ja vajaakuntoisia ihmisiä hyvän ammattilaisjoukon kanssa, ja meillä on ollut aina yhteinen tavoite saada se osatyökyky, joka ihmisessä on, tähän yhteiseen käyttöön, niin hänen lähipiirinsä hyödyksi kuin tietenkin myös koko kansakunnan hyödyksi. SDP on esittänyt niin sanotun Rinteen mallin mukaisen työllisyyssetelin käyttöönottoa, jossa tällainen passiivituki, jota muun muassa Lahden kaupunkikin muistini mukaan noin 20 miljoonan verran maksaa niin sanottuna sakkomaksuna joka vuosi, saataisiin aktiivisempaan käyttöön seteliksi, jolla pitkäaikaistyötön, vajaakuntoinen ihminen voisi työllistyä. Arvoisa ministeri, miksi hallitus ei ole tätä esittämäämme mallia vienyt eteenpäin? Itse alan ihmisenä pitäisin erinomaisen hyvänä työkaluna sitä, että tällaiset passiiviset työkalut [Puhemies koputtaa] saataisiin aktiiviseen käyttöön.

15.14 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palkkatukikortista on tullut eräänlainen kuollut kirjain, vaikka se on ollut olemassa jo vuodesta 2017. Sitä ei TE-toimisto käytännössä uskalla antaa kenellekään, koska se ei ole lopullinen lupaus kol-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

men kuukauden palkkatuesta. Työtön ei useinkaan edes tiedä sitä, onko hän oikeutettu palkkatukeen. Työllistymistä aivan selvästi helpottaisi, jos työttömällä olisi ajantasainen tieto palkkatukioikeudestaan. Palkkatuen käsittelyssä menee aikaa jopa pari viikkoa, mutta yrityksen tarve esimerkiksi pienillä paikkakunnilla voi olla todella kiireellinen — tästä olen monta kertaa kuullut — eli työpaikka voi mennä sen vuoksi ohi. Ja kunnalla, näin toteavat kentän toimijat, tulisi olla oma TE-toimiston asiantuntija, jolle voisi soittaa aina, jos kysyttävää on, ja he pystyisivät sitten nopeasti selvittämään tämän palkkatukipäätöksen, nopeuttamaan sitä. Tämä olisi mielestäni erittäin tärkeätä.

15.15 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Sato-
nen tuossa totesi, hallitus on tehnyt todella erinomaista työtä työllisyyden hoidon osalta, ja
nuo 120 000 uutta työpaikkaa ovat todellakin hyvä osoitus siitä. Mutta se ei tarkoita sitä,
etteikö myöskin haasteita olisi. Itse kysyisin tästä aktiivimallista. Nimittäin jos mietitään
vaikkapa akateemisia työttömiä, niin heidän on aika vaikea saada yleensä koulutusta vas-
taavaa nimenomaan lyhytaikaista työtä, jolla pääsisi työn syrjään kiinni, ja sen takia tämä
malli ei ole heille ollut ehkä ihan paras mahdollinen. Jollakin tavalla tätä järjestelmää voisi
kehittää. Elikkä oletteko, ministeri, miettinyt, millä tavalla sitä voisi kehittää nimenomaan
akateemisille paremmaksi?

Sitten toinen kysymys. Edustaja Järvinen nosti täällä työllistämismarkkinoiden siirtymi-
sen yksityisille toimijoille, mitä itse pidän hyvänä, mutta kysyisin myös samalla: voisiko
ajatella, että työttömyyskassoille tulisi enemmän töitä jatkossa tämän osalta, koska edel-
leen varsinkin akateemisten osalta he tuntevat työttömänsä kaikkein parhaiten?

15.16 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä vaa-
din sitä, että näitä kuntakokeiluja pitää voida jatkaa. Esimerkiksi meillä Pirkanmaalla on
26 000 asiakasta suurimmassa kokeilussa, ja tämä tarkoittaa, että tämän kuukauden jäl-
keen asiakkaita ei voi enää ottaa ja me rupeamme ajamaan alas järjestelmää ja siirtämään
TE-toimiston vastuulle, ja taas muutaman vuoden päästä pitäisi rakentaa maakuntahallin-
toa. Kun meidän työelämävaliokunta on tästä yksimielisesti lausunut, että näitä kokeiluja
pitäisi jatkaa, niin kysyisin: minkä takia te ette suostu näitä kokeiluja jatkamaan?

Kuten edustaja Järvinen toi esille, te olette tuomassa myös näitä niin sanottuja kasvupal-
velupilotteja, joissa pysyvällä lainsäädännöllä tuodaan yksityiset toimijat vahvasti osaksi
meidän työllisyyden hoitoa. Kysyisinkin tätä samaa, että jos yritys arvioi työttömän palve-
lutarpeen ja samalla tuottaa ne palvelut, joita arvioi, niin miten te näette, että tämä järjes-
telmä toimii. Esimerkiksi meillä Pirkanmaalla näitten pilottien johdosta kaikki pitkäaikais-
työttömät viedään yksityisille. [Puhemies koputtaa] Eli kysyisinkin: minkä takia olette yk-
sityistämässä, ja minkä takia ette anna näille hyvälle palvelulle jatkoa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, ministerille tulee
aika monta kysymystä. Myönnän kuitenkin vielä puheenvuorot edustajille Strand, Yanar,
Zyskiewicz, Lehto, Reijonen ja Semi.

15.17 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella hienoa, että
Suomi on pääsemässä tällä kaudella 72 prosentin työllisyysasteeseen. Pidemmän päälle ta-
voitteen tulee olla 80. Eri puolilta maatamme kuuluu hyviä uutisia, ja esimerkiksi 200

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

maassa toimiva Wärtsilä ilmoitti muutama viikko sitten 200 miljoonan euron investoinnista Vaasaan.

Mielestäni ministeri Lindström on monessa asiassa tehnyt hyvää työtä, mutta muutama erityisen tärkeä ja välttämätön uudistus on valitettavasti jäänyt tältä hallitukselta tekemättä. Viittaan erityisesti paikallisen sopimisen edistämiseen sekä ulkomaisen työvoiman tarveharkinnan poistamiseen. Mikäli haluamme aidosti nostaa työllisyysastetta lähemmäs pohjoismaista tasoa, täytyy nämäkin mielestäni saada työkalupakkiin. Uskon, että meistä todella moni saa yrityksiltä nyt palautetta siitä, että kasvuhaluja on, kunhan vain saisi porukkaa palkattua. Onko teillä, arvoisa ministeri, tähän kommenttia?

15.18 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työministeri puhui paljon työllisyysasteen nostamisesta, ja totta kai me kaikki olemme siinä asiassa samaa mieltä. Perhevapaiden uudistaminen olisi ollut oiva keino nostaa työllisyysastetta. Se olisi ollut hyvä ratkaisu. Naisten työmarkkina-aseman parantaminen on todella tärkeä asia, ja kaikki asiantuntijathan ovat asiassa samaa mieltä. Olisin kysynyt ministeriltä: Miksi te ette päässeet asiassa eteenpäin? Minkä takia tämä ei ollut hallitukselle prioriteetti? Totta kai hallitus tykkää puhua kauniita tekemättä yhtään mitään, ja tässä asiassa on juuri sitä tehty. Mutta miksi te ette saaneet tätä tehtyä? Miksi?

15.19 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aikaisemmin keskustelussa edustaja Paatero vakuutti, että työllisyyden parantuminen johtuu viennin kasvusta. Ehkä, edustaja Paatero, viennin kasvulle on merkitystä Suomen kilpailukyvyllä. Ja ehkä tähän Suomen kilpailukykyyn on vaikuttanut kilpailukyky sopimus. Miettiinkö vähän näitä asioita.

No sitten tämä kysymys tästä pienyrittäjän työllistämislaita. En ymmärrä, miten suoraan valehteluun on SAK ryhtynyt torjuessaan tätä hallituksen pyrkimystä alentaa työllistämisen kynnystä pienimmissä yrityksissä, siis miten kehdataan Suomen kansalle väittää, että nyt on tekeillä laki, jossa pienissä yrityksissä voitaisiin irtisanoa täysin mielivaltaisesti tai noin vain tai ilman syytä tai sen takia, että työntekijä on loukannut kätensä työtapaturmassa. Tämähän on täyttä puppua. Vaikka hallitus vielä hioo näitä yksityiskohtia, niin on tärkeää nähdä, että aina vaaditaan asiallinen ja painava peruste myös jatkossa.

15.20 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että ministeri on kuunnellut opposition kritiikkiä ja kolmannen sektorin toimijoilla lisätään tätä palkkatuen enimmäismäärää, se nostetaan 3 000:sta 4 000:een. Mutta samaa ihmettelen kuin edustaja Paaterokin: minkä takia siellä pitää olla tuo yläraja.

Sitten tähän aktiivimalli ykköseen. Nyt te olette tuomassa aktiivimalli kakkosta, ja aktiivimalli ykkösessäkin on vielä valuvikoja, joita ei ole korjattu. Esimerkiksi henkilö, joka saa työmarkkinatukea ja sairastuu pitkäaikaisesti: hän siirtyy Kelan sairauspäivärahalle ja on sillä vaikka vuoden, ei pääse työkyvyttömyyseläkkeelle, ja sen vuoden jälkeen hän palaa työttömäksi työnhakijaksi ja aktiivimalli iskee häneen takaisin, jos hän ei pysty työllistymään — mutta osatyökykyisenä ei pysty työllistymään. Koska nämä valuviat korjataan aktiivimalli ykkösestä?

15.21 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri tuossa esittelypuheenvuorossaan totesi, että Suomen on jatkettava uudistuksen tiellä. Näin

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

on. Työelämäuudistuksia on jatkettava, ja se on ihan keskeistä. Joustavuutta pitää saada työelämään lisää. Se mahdollistaa kasvun myöskin tulevaisuudessa.

Yritysten kasvun ehkä semmoinen keskeinen este on pääomarahoituksen lisäksi se, että osaavaa työvoimaa ei saada. Täsmäkoulutus on äärettömän tärkeässä roolissa. Mutta kysyn ministeriltä, kun olen saanut kunnista viestiä, että on suuria ongelmia työvoimatoimistojen kanssa lähteä rekrytoimaan yrityksiin uusia työntekijöitä: ovatko niin jäykkiä tällä hetkellä työvoimatoimiston henkilöstö ja työvoimatoimistot, etteivät halua tehdä kuntien kanssa yhteistyötä, että saataisiin yrityksiin ihan oikeasti sitten työntekijöitä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä edustaja Semille vastauspuheenvuoro, ja sitten ministeri.

15.22 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan esille tämän pitkäaikaistyöttömien tilanteen. Se on edelleenkin meillä paha, ja siihen nähden Lex Lindström kakkonen oli minusta hyvä päätös. Ja sitten toinen hyvä päätös oli tämä, että järjestöille annetaan mahdollisuus työllistää enemmän, mutta minusta se ei ole riittävä päätös, koska näitä työllisyysmäärärahoja jää käyttämättä meillä. Kuitenkin kun tämä tilanne on niin akuutti pitkäaikaistyöttömien kohdalla, että nämä pitäisi saada jollakin tavalla työkuuntoisiksi ja työhömiin mukaan, niin minun mielestäni pitäisi olla paljon enempi näitä järjestöjen tarjoamia työmahdollisuuksia. Sitä kautta pitkäaikaistyöttömät ensinnäkin saavat itsensä paremmin pidettyä työkuuntoisina, sitten toisaalta he eivät syrjäydy, ja toisaalta he löytävät varmaan mielenkiintoista uutta oppimista siltä alueelta. Se on opinnollisesti hyvä ja tärkeä asia, ja siksi minä toivoisin, että ministeri vielä harkitsisi sitä, kuinka saadaan järjestöjä tuettua näillä palkkatukipäätöksillä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, edellisen ministerin tapaan 4 minuuttia — voitte ihan valita paikan sen mukaan kuin mihin mielihalut viittaavat.

15.23 Työministeri Jari Lindström: Kiitos, arvoisa puhemies! Mielihalut toivat tähän pönttöön.

Jos aloitan tästä, mistä edustaja Paatero aloitti, eli näistä työllisyyskokeiluista — moni käytti puheenvuoron liittyen tähän. Hän käytti tällaista sanamuotoa, että mikä ideologia tässä on takana. Tässä on hallituksen yhteinen päätös siitä, minkälainen on kasvupalvelulainsäädäntö, [Pia Viitanen: Eli hallituksen ideologia!] hallituksen yhteinen päätös, mikä on kasvupalvelulainsäädäntö, ja se ei voi olla ristiriidassa tämän kokeilulainsäädännön kanssa. [Pia Viitanen: Se on ristiriidassa eduskunnan enemmistön ideologian kanssa!] Me olemme edustaja Satosen kanssa tästä asiasta käyneet ihan rakentavaa keskustelua. Kannattaa tutustua siihen oikeasti nyt ja keskittyä siihen, että niiden työllisyyskokeilujen sijaan, jotka ovat olleet menossa muun muassa Pirkanmaalla, meillä on nyt 21 työllisyyskokeiluihiota tällä hetkellä työ- ja elinkeinoministeriössä. Ne odottavat kaikki lainsäädäntöä tästä talosta, jotta ne kokeilut, allianssin mukaiset kokeilut, voivat lähteä eteenpäin. Niihin kannattaa suhtautua avoimesti ja positiivisesti. Pelottelut siitä, että työttömät putoaisivat johonkin mustaan aukkoon, ovat minun mielestäni ihan turhia. Tässä on aivan loistava tilaisuus viedä näitä asioita eteenpäin, mutta tällä hetkellä ministeriö ei voi tehdä mitään muuta tämän asian edistämiseksi kuin toivoa, että eduskunta käsittelee tämän uuden kokeilulain, jotta ne voivat lähteä liikkeelle. Mitään sen kummempaa ideologiaa ei täs-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

sä ole takana. Eli ei voida kokeilla jotakin semmoista... Silloin kun nämä kokeiluasiat tulivat meille eteen, niin me varoitimme tästä. Me tiesimme, mikä on kasvupalvelulainsäädännön todennäköinen sisältö, ja sanoimme, että voi tulla tilanne, että ne ovat ristiriidassa sen kanssa, mikä on nyt näitten kokeilujen tilanne, ja näinhän siinä kävi. Ainoa alue, jolla tuli tällainen erilliskorjaus, oli pääkaupunkiseutu, ja me pelkäsimme sitä, että nyt muutkin alueet haluavat sellaisen erilliskorjauksen. Siitähän tässä oikeasti on kysymys. Ja jos puhutaan ideologiasta, niin minun mielestäni ainoa oikea ideologia on keskittyä tulevaan eikä niinkään puhua jostain sellaisesta, joka ei tule jatkumaan.

Yläraja tässä palkkatuessa — minkä takia? Tämä oli asia, joka oli budjettiriihessä esillä, ja siitä aikaisemmin tehdystä päätöksestä, 3 000:sta, tuli paljon kriittistä palautetta. Se normaali taso on ollut luokkaa 3 800, jolloin me päädyimme sitten esittämään 4 000:ta. Meillä on ministeriössä tällä hetkellä lainsäädäntöprosessi, jota tämä hallitus ei ehdi viedä eteenpäin, sen suhteen, että me menisimme jatkossa näitten 100-prosenttisten palkkatukien kanssa elikkä niitten kanssa, mitä nämä järjestöt saavat, kriteerien kautta. Kyllä meitä kiinnostaa se, että kun tämäkin 1 000:n nosto maksaa 19 miljoonaa euroa, niin mitä sillä saadaan aikaiseksi. Pitää kyllä uskaltaa peräänkuuluttaa sitäkin, mikä on se vaikuttavuus. Siellä on hyviä toimijoita, kiistatta, mutta siellä on myös sellaisia toimijoita, joista voidaan ihan oikeasti kysyä, onko tämä relevanttia toimintaa veronmaksajien rahoilla. [Mika Kari: Oikein!] Jos ei näin uskalla tehdä... Tämä on tässä takana, ei mikään ideologia tässäkään. Me haluamme viedä tämän rakentavalla tavalla järjestöjen kanssa eteenpäin.

Ja varmaan sitten seuraavassa puheenvuorossa vastaan tähän toiseen päivänpolttavaan kysymykseen, liittyen näihin irtisanomisasiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Debatti jatkuu.

15.27 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministeri Lindströmille selvityksestä ja monista hyvistä toimista. Pirkanmaalta tulevana haluan kuitenkin edelleenkin vedota siihen, että meillä Pirkanmaalla on erityisen hyviä tuloksia niistä kokeiluista. Inhimillinen pitkäaikaistyöttömien kokonaisvaltainen kohtaaminen on tuottanut todella erittäin hienoa tulosta. Kysehän tässä on siitä, että olisi erittäin hyvä, että tämä hyväksi havaittu malli ja myös sen mukanaan tuoma into ja semmoinen todellinen tekemisen meininki saisivat jatkua siellä sen aikaa, kunnes sitten ne seuraavat kokeilulainsäädännöt tulevat voimaan. Siinä mielessä jos ajatellaan, niin Pirkanmaan kansanedustajat ovat hyvin yhtenäisinä olleet vetoamassa asian puolesta.

Mutta sitten toinen asia, mitä tässä myös aiemmin nostettiin esille: osatyökykyisten ja vammaisten työllistymisen helpottaminen. Heillä on monilla paljon annettavaa myös työelämään. Kun ajattelen, että tarvitaan tahtoa ja asennetta, pientä kädenojennusta, niin millä tavalla on osatyökykyisten ja vammaisten työllistymisen helpottamista ajateltu?

15.29 **Kauko Juhantalo kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Työ- ja elinkeinojaosto nimensä mukaisesti on myös nykyisen TEMin vastakappale täällä. Sen vuoksi haluan lausua sen puheenjohtajana, että me olemme erittäin tyytyväisiä ministeri Lindströmin työhön ja yhteistyöhön, mitä meidän kanssamme on ollut. Ministerin henkilökohtainen osaaminen ja rohkeus täällä salissa puolustaa tehtyjä päätöksiä, hallituksen päätöksiä, on ollut ihailtavaa seurattavaa.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Ministeri otti jo esiin tämän kohtaanto-ongelman omassa puheenvuorossaan. Haluan vain mainita myös, että osaavan työvoiman saatavuus ulkomailta Suomeen on saanut lisämiljoonia, ja se on hyvin tärkeä osa tätä monipuolisuutta ja osaamistaitoa Suomen yrityselämässä ja myös täällä työvoiman liikkuvuudessa. 120 000 henkeä uutta työvoimaa on valtava suoritus yhdelle ministerille. Siellä on hallitus takana, mutta ministerin omat ponnistukset [Puhemies koputtaa] ovat olleet ihailtavia.

15.30 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon, että ministeri vielä pohtisi, kannattaako irtisanomissuojan heikentämistä tuoda tänne eduskuntaan. Mitään vaikuttavaa näyttöä ei ole lakiesityksen työllistämisaikutuksista, ja hallitus on itse arvioinut esitystään seuraavasti, lähes suora lainaus: ”Vaikka irtisanomiskynnykseen kohdistuvalla lainmuutoksella olisi jossain määrin positiivinen vaikutus pienten yritysten työllistämiskynnykseen, taloustieteellisen tutkimuksen perusteella toimet eivät nostaisi työllisyysastetta merkittävässä määrin. Tutkimusten mukaan uudistukset voisivat lisätä uusia työpaikkoja, mutta samalla ne voivat lisätä myöskin irtisanomisasia.” Tämä on siis hallituksen omaa tekstiä. Miksi vaikutusten arviointia yleensä tehdään, jos arvioita ei noudateta siinä tapauksessa, kun tulokset eivät hallitusta itseään miellytä?

15.31 Kaj Turunen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä yhdyn näihin kiitoksiin, mitä työministerille täällä salissa on annettu. Hallitus on antanut hyvät eväät toimia tällä hallituskaudella työministerinä, ja ministeri Lindström on kyllä onnistunut tehtävässään oikein hyvin.

Täällä puhuttiin työllisyyskokeiluista, ja varmasti tämä on tärkeä asia niissä kaupungeissa, jotka ovat näissä työllisyyskokeiluissa mukana. Mutta kun on uutisoitu siitä, että näistä työllisyyskokeiluista luovutaan ja siirrytään kasvupalvelupilotteihin, on niissä kaupungeissa ja niissä kunnissa, jotka eivät ole olleet työllisyyskokeiluissa mukana, herännyt kysymys, muuttuuko meillä nyt sitten jokin. Miten TYPit menevät jatkossa? Kun ministeri on tällainen kansankieltä puhuva, selkeä, ymmärrettävä, selkosuomea puhuva ministeri, niin kysyisinkin tässä: muuttuuko mikään näissä kunnissa, [Puhemies koputtaa] jotka eivät ole olleet tässä työllisyyskokeilussa mukana?

15.32 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on käytetty laajasti puheenvuoroja työllisyyden kasvusta ja jopa argumentoitu sillä ja haettu sitä, kuka on syyllinen tähän työllisyyden kasvuun. Minun mielestäni pitäisi huomioida se, ketkä ovat toimillaan mahdollistaneet tätä työllisyyden kasvua, josta me olemme tosi iloisia kaikki. Ei haeta syyllisiä, koska tämä on mahdollisuus koko Suomen kansalle.

Tässä varsinkin Pirkanmaan edustajat ovat ottaneet vahvasti kantaa myös tähän työllisyyskokeiluun, ja siellä on kyllä iso huoli siitä, millä tavalla tästä mennään eteenpäin. Juuri äskettäin ministeri kyllä vastasi niihin kysymyksiin, ja aika paljon on tulevaisuudenlupausta siitä, että nuo 21 uutta työllisyyskokeilua antaisivat mahdollisuuksia, mutta siellä on pieniä huolia myös siitä, millä tavalla oikeasti kuntien motiivi sitten säilyy olla mukana näissä kokeiluissa, koska tässä on nyt hyvä esimerkki siitä, että nyt se raha, mitä kunta sijoittaa siihen, menee oikeasti tehokkaasti työllisyyden parantamiseen. Tämä on iso huoli myös siellä kunnissa.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

15.33 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyys on vähentynyt, mutta VM:n arvion mukaan kasvunäkymät jo ensi vuodesta eteenpäin ovat heikot. Me tarvitsemme toimia, joilla on vaikutusta ja joiden vaikuttavuus on todennettavissa. Vaikuttaa siltä, että nyt hukkaamme resursseja sellaisiin toimiin, jotka eivät tue tätä ensisijaista tavoitetta, kuten monet asiantuntijalausunnatkin ovat osoittaneet. Talouskasvu itsessään auttaa niitä, joiden mahdollisuudet työllistyä ovat jo hyvät. Olenkin huolissani niistä, joilla näin ei ole ja jotka erityistä tukea tarvitsevat. Pitkäaikaistyöttömyyden osalta toimet ovat olleet riittämättömiä, aivan kuten ministeri itsekkin on todennut. Kysynkin, arvoisa ministeri: Onko teillä mitään näkemystä siitä, millä tavalla hallitus aikoo tähän ongelmaan puuttua? Onko teillä näkemystä siitä, miksi hallitus ei ole huomioinut kasvupalvelulakia valmistellessaan sen aiheuttamia ongelmia työllisyyden hoidolle? Ja onko teillä näkemystä siitä, miksi hallitus ei ole tarttunut SDP:n ehdotuksiin työllisyyden edistämiseksi?

15.34 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kyllä ministeri Lindström jää historiaan työministerinä, joka on aktiivinen ja aikaansaava. Luettelo toimenpiteistä on pitkä. Vaikka oppositio on niitä kritikoinut, niin tulokset puhuvat.

Mutta varsinaisesti kysyn ministeriltä: onko ministerin tiedossa ne tapahtumat ja se, mikä on todellinen syy niille, että kun yritykset ovat vaatineet täsmäkoulutusta ja koulutuksen järjestäjät ovat sanoneet, että heillä on valmiudet järjestää, niin saadun palautteen mukaan TE-toimistot ovat passiivisuudellaan olleet taustalla siinä, että nämä koulutukset eivät ole toteutuneet tai ovat vajaina tai myöhässä toteutuneet? Nimenomaan tämä palaute on tullut työnantajilta ja sitten koulutuksen järjestäjiltä.

15.35 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! STM:n arvion mukaan Suomessa on noin 600 000 osatyökykyistä henkilöä ja heistä työttömyyseläkkeellä 240 000 ja töissä kuitenkin 300 000. Osa työttömistä työnhakijoista ei varmasti ikinä tule sijoittumaan avoimille työmarkkinoille, mutta yhteiskunnan kannalta ja inhimillisesti katsoen olisi tärkeää, että hekin voisivat tehdä jotain työtä ja pidempään kuin palkkatuella yhden vuoden verran — tuon pidempäänhan se ei kestä.

On todella hyvä, että palkkatuen enimmäismäärää nostetaan 3 000 henkilötyövuodesta 4 000:een. Tämä on hyvä alku. Tätä olemme ajaneet pitkään, ja tähän voi olla tyytyväinen, mutta seuraavaksi tarvitsemme laajempaa keskustelua palkkatuen käytöstä tulevaisuudessa. Ministeri Lintilä, eikö meidän kannattaisi suunnata kohti pysyviä välityömarkkinoita, joissa palkkatuki voisi tietyissä tapauksissa olla pysyvä työllistämisen tuki?

15.36 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt etsitään keinoja siihen, että mahdollisimman moni suomalainen pääsisi töihin, ja tässä on esityksiä ministeri Lindströmin toimesta esitetty.

SAK on lähtenyt aika erikoiseen kampanjaan, jossa on henkilö, joka on loukkaantunut työpaikallaan. Hän tulee mustan hahmon luo, ja musta hahmo, joka todennäköisesti SAK:n retoriikassa kuvaa suomalaista vastuullista yrittäjää, toteaa: ”Ai vaarallinen kone? Asenteet on vaarallinen. Ulos!”. Kysyisin työministeriltä: [Mika Kari: Kysy SAK:lta!] pitääkö tämä paikkansa, että teidän esityksenne työsopimuslain 7 §:n 2 momentin 1 kohdan osalta mahdollistaisi tilanteen, jossa työpaikalla loukkaantunut henkilö voitaisiin erottaa tällä tavalla kuin SAK omalle jäsenistölleen levittää?

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä ministerille minuutin puheenvuoron tähän nimenomaiseen kysymykseen paikan päältä.

15.37 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En tarvitse edes minuuttia vastatakseni tähän: Ei tietenkään, ei nyt eikä tulevaisuudessa tämänoinen ole mahdollista. Tietysti pahoittelen, että tilanne on mennyt tähän. Minulla ei ole mitään intohimoa lähteä tässä julkisesti miekkailemaan kenenkään kanssa. Olennaista olisi se, että löydettäisiin rakentava ratkaisu mennä eteenpäin, koska Suomi ei tarvitse mitään työrauhariitoja. Me tarvitsemme sitä, että täällä on työrauha, ja parasta aikaa, huomenna seuraavaksi, kilpailukykyministerit käyvät läpi näitä asioita ja sitä, mikä on se liikkumatiila, ja totta kai me olemme myös vuoropuhelussa työmarkkinajärjestöihin päin. Tämä on päivänselvää. Tämä oli tietysti surullista, että tämä meni näin pitkälle — ottamatta nyt enempää kantaa tähän sisältöön. [Timo Heinonen: Hyvä, se oli siis valeutinen!]

15.38 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministeri Lindströmille, olette hyvin hoitanut omaa sarkaanne, ja nämä työllisyyskehitykset, mitkä eri puolilla maata ovat menneet myönteiseen suuntaan, ovat todella mieluisia katseltavia.

Tietysti täällä monissa puheenvuoroissa on nostettu esille tämä osaavan työvoiman saanti, johon tulee jatkossakin kiinnittää yhä suurempaa huomiota. Nyt tässä talousarvioesityksessä lähdetään siitä, että seutukaupungeille osoitetaan 3 miljoonan määräraha valtion, kuntien ja yritysten katettavaksi. Tietysti tämä määräraha on varsin pieni, ja olisikin ehkä ollut ja jatkossa on hyvä miettiä sitä, että nyt kun kunnat joutuvat maksamaan näitä sakkomaksuja — viime vuonna jopa 400 miljoonaa euroa pitkäaikaistyöttömistä — niin näitä rahoja voitaisiin jollakin tavalla, edes osa niistä, osoittaa näihin konkreettisiin toimenpiteisiin, joilla työttömyyttä voitaisiin lieventää.

15.39 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähden ensin tässä kiitoksilla liikkeelle. Elikkä on tärkeää, että lyhytkestoisen työn vastaanottamista edistetään ja byrokraloukkuja puretaan. Se on tärkeää. Lex Lindström kakkonen on hyvä asia, joka mahdollistaa ikääntyneiden työttömien pääsyn eläkkeelle, putkeen. Ei ole järkeä heitä roikottaa työttömyyskortistossa. Hienoa on myös se, että toteutetaan yrittäjän ei-omistavan perheenjäsenen muuttaminen palkansaajaksi, mikä mahdollistaa sen, että yrittäjän perheenjäsen on oikeutettu työttömyysturvaan. Myös tämä on tärkeä uudistus.

Mutta sitten on pakko ottaa kantaa tähän irtisanomissuojan heikennykseen, koska tämähän koskettaa yli 90:tä prosenttia maan 350 000 yrityksestä ja 200 000:ta palkansaajaa. Kysyisin teiltä, arvoisa ministeri: oletteko tehneet sukupuolivaikutusten arviointia tältä osin?

15.40 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri mainitsi äskeisessä puheenvuorossaan, että olette tästä julkisesta miekkailusta jotenkin pahoillanne. Tätä julkista miekkailua ei tarvitsisi käydä ollenkaan, jos ja kun kolmikannassa asioita vietäisiin eteenpäin.

Edustaja Elo täällä aiemmin kehui, että aktiivimalli on toiminut joidenkin työttömien kohdalla. Tuon esimerkin sellaisesta tilanteesta, kun työtön aktiivimallin edellytykset täyttyäkseen pyörittää hyvin pienimuotoista yritystoimintaa, niin että tulotaso on noin 300 eu-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

roa kuussa, ja se on sitten tulkittu päätoimiseksi yrittämiseksi, ja tällöin mahdollisuus myös ansiosidonnaisuuteen katkeaa. Onko tämä kohtuuton vai kohtuullinen tulkinta ministerin mielestä?

Ja sitten, mennäkseni vielä tähän kuntakokeiluun: Siis toimiva järjestelmä, hyväksi koettu malli, paljon äärettömän hyvää palautetta. Koska te, ministeri ja hallitus, tulette sille linjalle, jota hallituspuolueista [Puhemies koputtaa] edustaja Satonen edustaa tämän asian kanssa?

15.42 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä vaalikaudella on ollut hieno kuunnella työvoimaministeriä, jonka puheesta useimmiten saa selvää ja tolkkua.

Nostaisin tässä esille yhden asian, joka on tämä alueellinen eriarvoisuus, eli Suomi on vahvasti jakautumassa pystysuunnassa kahtia. Meillä on paljon kasaantuvia ongelmia Itä-Suomen alueella ja yleensä sillä puolella, ja toisella puolella taas näyttää siltä, että jos työssä menettää, niin perustaa tilalle kolme yritystä. Tämä jakaantuminen Suomessa on hyvin silmään pistävää erilaisten tilastojen kautta, kun niitä tutkii. Onko erityisiä kohdennettuja toimenpiteitä tämän eriarvoistumisen poistamiseksi?

Kolmannen sektorin osalta toteaisin, että kolmas sektori on hyvä ja mutkaton tukityöllistäjä monelle osatyökykyiselle, monelle, joka palaa ehkä pitkästä työttömyydestä työhön. Kysyn: miten kolmas sektori otetaan vielä voimakkaammin käyttöön [Puhemies koputtaa] työllistämistoimissa?

15.43 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä yhtyä tähän edelliseen puheenvuoroon siitä näkökulmasta, että todellakin Itä-Suomessa tämä työllisyyskehitys, vaikka se onkin ollut myös positiivista, ei ole siinä mielessä lähtenyt nousuun kuin Länsi-Suomessa. Ja kysyisinkin työministeriltä: onko tulossa mitään Itä-Suomi-pakettia tai tällaista ohjelmaa, jolla voitaisiin tähän meille haasteelliseen kysymykseen vastata?

Kovin vähän on puhuttu myös maahanmuutto- ja kotouttamisen asioista — tiedän, että myös ne ovat ministerin toimialaa. Onko meille siellä mitään semmoista uutista, millä tämä kotouttaminen saataisiin paremmin toteutettua ja maahanmuuttajat integroitumaan paremmin suomalaiseen yhteiskuntaan?

15.44 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös lausua lämpimät kiitokset työministerille. Hän on omalta osaltaan tehnyt valtavasti työtä, että ollaan tätä työllisyyttä parannettu. Ja mikä mukavaa, nuorisotyöttömyys ja ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömyys ovat vähentyneet.

Mutta tiedämme, että kaikki eivät työllisty. On hyvä, että on tämmöinen valtakunnallinen työkykyarviointi, jossa käydään oikein henkilökohtaisesti läpi, onko pitkäaikaistyöttömästä työhmiseksi vai pitäisikö saada kuntoutusta vai joutuisiko hän sitten aivan sosiaalipuolen asiakkaaksi. Eli tämä on hyvin tärkeä asia.

Koska monilla työpaikoilla on ammattitaitoisista osaajista pulaa, niin on hyvä, että käynnistetään näitä lyhytkestoisia koulutuksia. Toivon mukaan niihin mahdollisimman moni nuorikin pääsee.

Sitten vielä tästä kotouttamisesta. Ainakin meikäläisen toiveena on se, että myös maahanmuuttajanaiset tulisivat tämän kotouttamisen piiriin, kun useimmiten siinä ovat mie-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

het. Kun naiset pääsevät tällaiseen koulutukseen tai muuhun, [Puhemies koputtaa] niin hekin voisivat olla sitten myös yhteiskunnassa mukana enempi. [Puhemies koputtaa] Tämä olisi hyvä hallituksen toteuttaa.

15.45 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeiset viisitoista vuotta suurin osa työajastani on kulunut työttömyysturvajärjestelmän ja sirpaletyömarkkinoiden seurannassa, ja tänä aikana kehitys on mennyt vain huonompaan suuntaan, ja tämä sama ura jatkuu edelleen tässä budjetissa: Sosiaaliturvabyrokratia sakenee entisestään. Aktiivimallin epäreiluuksia ei ratkaista. Kokeilujen huono suunnittelu jatkuu. Osatyökykyisten tilannetta ei ratkaista. Puhun tässä nyt sellaisista henkilöistä, jotka haluaisivat osallistua työelämään mutta eivät sinne pääse sen takia, että matalapalkka-alojen keikkatyöt eivät mahdollista sellaisia sopeutustoimia, joita he tarvitsisivat voidakseen osallistua täysipainoisesti työelämään, ja jotka toisaalta eivät ole Lex Lindströmin piirissä, koska eivät halua eläkkeelle.

Liberaalissa valtiossa pitäisi ensisijaisesti mahdollistaa ihmisten työllistyminen, vasta sen jälkeen pakottaa ja kontrolloida ihmisiä. Onko nyt näkyvissä minkäännäköistä valoa pimeydessä?

15.46 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri, juuri tuolla kuppilassa hetki sitten minä allekirjoitin edustaja Satosen lakialoitteen tästä työllisyyskokeilun jatkosta. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Mielestäni se on tärkeä aloite. [Satu Hassin välihuuto] — Myös edustaja Hassi on sen allekirjoittanut, hän kertoo näin. — Ja mielestäni se kuvaa jotakin, kun edustaja Satonen ihan oikein sanoi, että on täysin pötköä se, että lopetetaan joku, mikä toimii ja mikä tuo ihmisille työpaikkoja ja työllistymismahdollisuuksia. Siksi pidän tärkeänä sitä, että myös hallituspuolueista edustajat ovat tästä huolissaan ja tätä huolta nostaneet hyvin laajalti. Eli jos hallituksen ideologia on tämä lopettaa, niin ainakin täältä eduskunnasta tulee varmasti laajaa tukea sille, että ei toimivia kokeiluja, hyvänen aika, pidä missään nimessä lakkauttaa. Niinpä, ministeri, nyt toivon, että tulisitte toisiin ajatuksiin ja yhtyisitte tähän edustaja Satosen lakialoitteen henkeen. Siinä on myös Pirkanmaalla vieraillessaan sivistys- ja tiedejaoston väki yli puoluerajojen tätä asiaa kummastellut ja vastustanut, ja siksikin toivon, että ministeri voisi tässä harkita myös omaa kantaansa.

15.47 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin palaan tähän irtisanomissuojan heikennykseen ja sen vaikutuksiin. Olisi kiva tietää, ministeri Lindström, onko tehty vaikutusarvioita tästä, tuleeko alle 20 henkilön yrityksistä sellaisia läpimeno-paikkoja. Ne eivät olekaan sitten enää vetovoimaisia työpaikkoja, vaan nuoretkin menevät sinne vain siksi aikaa, että odottavat, että pääsisivät suurempiin yrityksiin. Se hyvä työvoima ei jää pitkäjänteisesti kehittämään sitä pientä yritystä vaan siirtyy isompaan. Ja minkä takia? Sitten kun se nuori haluaa asuntolainaa, niin katsooko pankki, jos sinä oletkin pienessä yrityksessä, että sinä olet osa-aikainen? Kun kerta siellä on irtisanomissuoja huonompi, niin sitten ei katsotakaan vastaavasti kuin jos se olisi vakinainen työpaikka. Miten se sitten vaikuttaa nuorten perheiden perustamiseen, halutaanko tehdä lapsia, uskaltaako, kun ei ole enää sellaista varmuutta kuin vakinaisessa työpaikassa?

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

15.48 Eero Lehti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kotouttamisesta jatkaisin. On käynyt ilmi, että niille maahanmuuttajille, jotka haluavat oppia kieliä, tarjotaan suomen tai ruotsin kielen opetusta. Suomessa pystyy kuitenkin monella toimialalla työskentelemään suhteellisen suppealla englannin kielellä. Sellainen henkilö, joka ei tiedä, saako hän turvapaikan tai pysyvän oleskeluoikeuden Suomeen, on aivan eri lailla motivoitunut oppimaan englannin kieltä kuin suomen kieltä tai ruotsin kieltä. Työpaikoilla tällainen ihminen voi olla monissa suorittavissa tehtävissä, jolloin rajallisenkin englannin kielen taidon omaava on paljon käyttökelpoisempi kuin se, joka ei ole halunnut edes oppia kunnolla suomea tai ruotsia. Usein näillä työpaikoilla toinen työntekijä myös puhuu suomen kieltä, varsinkin jos toinen sitä haluaa, ja väkisininkin sitä kuulee. Minun mielestäni tätä asetelmaa tulisi kielikoulutuksen osalta modernisoida siten, että jos turvapaikanhakija haluaa oppia englannin kielen, sitä hänelle myös tarjottaisiin.

15.49 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eräs johtamane ministeriön kruununjalokivistä on kansalaisaloitteen nollatuntisopimuksen kieltämistä muuntaminen hyvin toimivaksi vaihtelevan työajan sopimukseksi. Se on hyvä esimerkki siitä, miten suuresta ongelmasta tehdään hyvä, kantava ratkaisu. Olette osallistunut myös perustulokokeilun räätälöintiin, jonka tarkoituksena on edistää työn vastaanottamista. Nyt olisin kysynyt: Miten näette, että ensi vuoden alusta tulevaa reaaliaikaista tulorekisteriä voitaisiin kehittää, jotta se yhdistettäisiin työttömyys- ja sosiaaliturvan kokonaisuuteen siten, että työn vastaanottaminen helpottuisi sitten näiden molempien yhdistelmänä? Tarvitaanko alueittaisia erilaisia tuloratkaisuja, jotta kansalaisen toimintakykyisyys täysivaltaisena kansalaisena säilyisi?

15.51 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin palaisin tähän alueelliseen työllisyyskokeiluun ja sen lakkauttamiseen. Tampereella sanotaan, että kokeilu on onnistunut, koska työttömän auttamisessa ovat olleet mukana ja siihen on kytketty kaupungin sosiaali- ja terveyspalvelut ja myös elinvoimapalvelut. Tampereella ennen tätä kokeilua tällaisia tukipalveluita työllistymistä edistämään on saanut vain joka viides työtön mutta tämän kokeilun aikana kaksi viidestä työttömästä eli kaksinkertainen määrä. Kunnillahan on paljon voimakkaampi kannuste kuin maakunnilla auttaa työttömiä löytämään töitä, koska se näkyy kuntien kunnallisverotuloissa. Hallituksen suunnittelemassa maakuntamallissa maakunnilla ei ole verotusoikeutta eikä tällaista kannustetta. Miksi haluatte romuttaa järjestelmän, jossa kannusteet ovat oikein ja kokeilu on osoittanut, [Puhemies koputtaa] että ne kannusteet toimivat?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, tämä aikalmiitti alkaa käydä vähiin. Myöntäisin vielä vastauspuheenvuorot edustajille Nurminen, Suutari, Hoskonen, Torvinen, Satonen ja sen jälkeen ministerille niin paljon kuin aikaa jää. Jos ei jää, niin sittenkin ministerille myönnetään. [Naurua]

15.52 Ilmari Nurminen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mielestäni, ministeri, teidän päätöksenne olla jatkamatta Tampereen kuntakokeilua on resurssien hukkaamista. Täällä on tuotu näitä hyviä esimerkkejä ja muita esille, ja mielestäni se, että se nyt alas ajetaan, on resurssien hukkaamista.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Kun puhuitte kasvupalvelulaista ja kasvupalvelupiloteista, joita nyt meilläkin valiokunnassa viedään eteenpäin johdostanne, niin voisitteko vähän vielä avata niitä enemmän? Tässähän työllisyyspalvelut nyt siirretään enemmän markkinoille, ja yritys tosiaan voi tehdä työttömälle palvelutarpeen arvion ja myös tuottaa nämä palvelut. Mutta mitäs sitten, jos tämä yritys vaikka vain ilmoittaa maakunnalle, että nyt hän ei ole osallistunut vaikka tähän palveluun taikka laiminlyö osallistumista pikkasen? Heti tulee karenssi. Eli millä tavalla saadaan niin, että maakunta käyttää virkavastuuta mutta yritykset eivät? Mitäs jos tämä työtön ei osallistu vaikka tämän palveluntuottajan vuokrafirman töihin? [Puhemies koputtaa] Avaisitteko hieman tätä kasvupalvelupilottia?

15.53 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työmarkkinan kehittämisessä ministeri Lindström on mies paikallaan.

Toiseksi toteaisin, että alle 20 hengen yrityksissä on oman kokemukseni mukaan, kun olen työkentällä toiminut yli 30 vuotta, ja myös tilastojen mukaan kaikkein paras työilma-
piiri.

Sitten kolmantena asiana olisin puuttunut tähän Itä- ja Länsi-Suomen eroon, mistä oli aikaisemmin puhetta. Kun vertaa esimerkiksi Kainuun työllisyyttä, siellä on 62 prosenttia miesten työllisyysaste, vaikka naisten on 71. Vaikka miten päin laskisi sitten sen 10 prosentin työttömyyden mukaan, niin sinne jää vielä semmoinen 7 000—8 000 miestä työmarkkinoiden ulkopuolelle. Kysyisin, kuka tätä sitten hoitaa. Minä en usko sitä, että he ovat kaikki työkyvyttömiä.

15.54 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lämpimät kiitokset minunkin puolestani ministeri Lindströmille erinomaisesta toiminnasta. Hän on kyllä selkokielineen ministeri, ja olen hänestä saanut joka sanasta selvää. Mielestäni edustaja Laukkanen oli puheenvuorossaan hieman turhan vaatimaton tapojensa mukaan.

Mutta se asia, mitä halusin ministerille sanoa, on se, että kun olen Pohjois-Karjalan maakunnassa kiertänyt ja kuullut näitä tarinoita eri kunnissa, kun kunnat maksavat työmarkkinatuen kuntaosuuksia, niin siellä eri työllisyyskoordinaattorit tekevät hyvää työtä etsien ihan oikeasti joka ainoan työttömän käsiinsä, heille räätälöidään suunnitelmat ja kaikki valmiiksi, mutta yllätys yllätys, yllättävän moni kieltäytyy työstä. Ajattelin kysyä teiltä, kun tämä on yksi osa, tämä on se vakavin malli siitä kohtaanto-ongelmasta, että töitä olisi mutta ei ole lähtijää sinne työpaikalle, onko tässä mahdollisuus saada sosiaali- ja terveysministeriön kanssa jonkinasteinen merkittävämpi yhteistyö aikaan, niin että todella saataisiin tähän jotakin aikaiseksi. Eihän näitä ihmisiä voi jättää sinne kotiin sohvanurkkaan, vaan heille pitäisi konstillä tai toisella räätälöidä työpaikka, joka heitä kiinnostaa, ja heidän pitää päästä mukaan siihen [Puhemies koputtaa] yhteiskunnan normaaliin rytmiin.

15.55 Matti Torvinen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ei voi muuta kuin jatkaa tuota Jarpan kehumista. Jarppa on ensimmäinen semmoinen ministeri vuosiin, vuosikausiin, joka ei ole harrastanut tämmöistä sosialismin jälkijättöisyyttä, jolloin jos joku hyvä asia ei mene eteenpäin eikä siitä löydy vasemmiston ja ay-liikkeen kanssa konsensusta, sitä ei viedä eteenpäin. Se on hyvä.

Yksi semmoinen asia, josta täällä on paljon puhuttu, on juuri tämä kohtaanto-ongelma. Eli onko minkälaisia toimia? Vielä kerrataan: 350 000 työtöntä, siellä on jopa työnhakijoina semmoisia henkilöitä, että ”ei työkykyinen työnhakija”. Mitä heille tehdään?

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Sitten toinen on tietysti tämä tärkeä maahanmuuttajien kotouttaminen. He ovat erittäin yrittäjähenkisiä. Onko siihen panostuksia?

Ja kolmas: Hallitus on tehnyt esityksen työllisyyskokeilujen lopettamisesta. Nyt hallituspuolueen edustaja kerää ääniä hallitusta vastaan. Miten arvioisitte hallitusyhteistyön kannalta edustaja Satosen esityksen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siinäpä, edustaja Satonen, teillä vastauspuheenvuoro.

15.56 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän siitä tuesta, joka on tullut tähän työllisyyskokeilun jatkoon — sitä ei tullut kyllä edellisessä puheenvuorossa — vaikka sitä tukea on tullutkin sellaisesta suunnasta, mistä normaalisti ei ole tullut. Mutta minä nyt toivoisin kumminkin... Kun nyt on niin vakavasta asiasta kyse, että miten meidän pitkäaikaistyöttömät saavat ne palvelut, ja kun me olemme tehneet yhdessä täällä uudistuksia, joissa me edellytämme työttömiltä enemmän, niin meidän pitää myös kyetä heille tarjoamaan palveluja.

Tämä ei minun mielestäni vähäisimmässäkään määrin ole mikään hallitus- tai oppositioasetelma, eikä tämä ole pelkästään Pirkanmaan asia, vaikka tämä on Pirkanmaalla tosi tärkeä kysymys. Kyllä tässä nyt ollaan koko Suomen asialla, kun tämä asia saadaan järjestettyä. Minä haluan myös kiittää ministeri Lindströmiä siitä keskustelumahdollisuudesta, [Puhemies koputtaa] mitä on ollut teidän kanssanne, ja minä olen ihan varma, että tässä on yhteinen tahtotila tämä asia ratkaista. Minusta tämän eduskunnan on kyettävä löytämään tähän asiaan ratkaisu, joka kestää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Täällä nousi äsken vielä muutama edustaja ylös pyytäen puheenvuoroa, mutta onko ihan tulenpalavaa tärkeyttä? Aika hitaasti kaikki edustajat nousivat sitä pyytäessään, jolloin minä annan ministeri Lindströmille puheenvuoron. — Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

15.58 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Kiitos. — Kiitos keskustelusta. Asiallista keskustelua, vaikka ollaankin eri mieltä.

Minä aloitan oikeastaan nyt tästä työllisyyskokeilusta ja esimerkiksi, tästä allianssimallista, mistä tässä on kyse. Siis näistä jokaisesta 21 aihioista — ne ovat toistaiseksi aihioita — on esimerkkejä työ- ja elinkeinoministeriön sivuilla, löytyvät helposti sieltä. Satakunnassa on idea koskien yli 200 päivää työmarkkinatukea saaneita työnhakijoita — tämä on siis kohderyhmä — joiden ammatilliset valmiudet mahdollistaisivat työllistymisen tehostettujen palvelujen avulla, ja tämä olisi kohderyhmänä kooltaan tuommoinen tuhat henkeä. Siellä olisi 200 asiakasta Rauman seudulta, 200 Kaakkois-Satakunnasta, Pohjois-Satakunnasta näiden alueiden TE-toimipaikoilla tapahtuviin henkilökohtaisiin palveluihin. Tämän pääasiallinen toteutumismalli olisi tämmöinen tulosperusteinen ostopalvelu — siis nykypäivänäkin todella paljon käytetään ostopalveluja. Mahdollisesti se voisi olla ESR-hanke. On pohdittu yrittämistä ja palveluntuottajan palvelukseen siirtymistä, ja tässä allianssimalissa kunnat olisivat mukana. Se sopisi tämän hankkeen toteuttamiseen joiltakin osin, ja sitten tätä allianssin toimintatapaa voitaisiin tässä koeponnistaa eli tehdä asioita, joita on tulevassa maakuntauudistuksessa, kasvupalvelu-uudistuksessa.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Jos joku on ideologisesti siitä asiasta eri mieltä, en ihmettele yhtään, että vastustatte tätä. Mutta kun hallitus on päättänyt, että kasvupalvelua viedään eteenpäin sen sisältöisenä kuin se on täällä eduskunnassa, niin tämä on se ristiriita, mistä tässä koko ajan keskustellaan. Minä en tässä ole mikään ideologinen vastustaja vaan minä puolustan sitä, mitä hallitus on yhdessä päättänyt.

Mutta sitten tämä iso kysymys: osatyökykyiset, työkykyohjelma. Täällä on paljon puhuttu tästä Lex Lindströmistä — siis en ole itse tätä nimeä antanut. Se isompi asia on tässä työkykyohjelma. Sen alla on monta eri toimenpidettä, joita pitää paitsi tämän hallituksen myös seuraavan hallituksen lähteä edistämään, koska me olemme kaikki sitä mieltä, todennäköisesti, että ihmisistä 75 prosenttia ja yli pitää saada töihin. Työkykyohjelma tarkoittaa nimenomaan sitä. Se on yksi, millä pureudutaan näihin pitkäaikaistyöttömiin, vaikeammin työllistyviin ihmisiin. Sen lisäksi tarvitaan sosiaaliturvauudistus ja tarvitaan se reaaliaikainen tulorekisteri. Jos me nämä ratkomme, me ratkomme monta ongelmaa, mutta eihän tämäkään yksin riitä.

Sitten on edessä semmoinen keskustelu, jota olen monta kertaa tässä salissa käynyt. Täällä on peräänkuulutettu paikallisen sopimisen edistämistä, tarveharkinnasta luopumista, ja onpahan joku väläyttänyt yleissitovuudestakin luopumusta — minä en siis ole väläyttänyt. Mutta tämä on se keskustelu, joka tämän yhteiskunnan pitää uskaltaa käydä, jos Suomi haluaa, että meillä on työllisyysaste 75—80 prosenttia. Jos näistä löydetään tie eteenpäin, niin silloin me olemme paljon lähempänä näitä tavoitteita. Mutta emme me sillä lailla toimimalla voi mennä eteenpäin, että joka paikkaan tungetaan veronmaksajien rahaa ja sillä koetetaan ratkoa näitä ongelmia, vaan mieluummin niin päin — siitä olen SDP:n kanssa samaa mieltä — [Puhemies koputtaa] että passiivista rahaa aktiiviseksi.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia ministeri Lindströmille — ja sitten me siirrymme toiseen ministeriöön. Näistä äskeisistä keskustellaan myöhemmin.

Seuraavaksi meillä on ministeri Tiilikainen. — Enintään 5 minuutin esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

16.01 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Ensi vuoden budjettiesityksessä ympäristöministeriön pääluokassa ehkä tuo suurin ja merkittävin lisäpanostus ja toimenpide on Itämeren ja vesiensuojelun rahoitus: 15 miljoonaa euroa lisää. Se yli kaksinkertaistaa vesiensuojeluun käytettävän summan, ja hallituksen valmisteleva kolmivuotinen paketti tällä tasolla toteutettuna on erittäin merkittävä, ennennäkemätön satsaus vesiensuojeluun. Tavoitteena on hyllyä ruoantuotannon ravinnehuhtoutumia kärkihankkeiden tuloksia hyödyntäen, laittaa kaupunkien hulevesijärjestelmiä kuntoon, vahvistaa vesiluonnon monimuotoisuutta kunnostamalla kosteikkoja ja lintuvesiä, ja myös merentutkimusta tehostetaan tällä rahalla. Myös Itämeren pohjassa piilevien öljyä sisältävien hylkyjen vaarattomaksi tekeminen toivottavasti saadaan käyntiin.

Metso-ohjelman jo tälle vuodelle korotettu rahoitus jatkuu ensi vuonna samalla tasolla, 16 miljoonassa eurossa. Kaiken kaikkiaan uusien luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenoihin esitetään 26,6 miljoonaa euroa. Suomalainen luonto on suomalaisten mieltä lähellä. Virkistysalueitten ja kansallispuistojen kävijämäärät ovat kovassa kasvussa olleet viime vuosien aikana. Sinne tarvitaan myös palveluvarustusta. Sen takia hallitus satsaa lisää tuonne luonnonpuistojen, luonnonsuojelualueiden ja kansallispuistojen ylläpitoon.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Kaiken kaikkiaan panos on 31,6 miljoonaa euroa. Noin parin miljoonan korotus kehystäsoon verrattuna vielä budjettiriihessä sovittiin, ja sitä käytetään erilaisten reitistöjen ja palveluvarustusten korjausvelan hoitamiseen.

Asuntopolitiikan puolella jatkamme vahvaa sosiaalista asuntotuotantoa. Valtion tukemaan sosiaaliseen asuntotuotantoon esitetty korkotukivaltuus säilyy kuluvan vuoden tasolla, 1,41 miljardissa eurossa. Se mahdollistaa noin 9 000 uuden asunnon rakentamisen, jossa on tämä valtion tukielementti mukana. Puhutaan niistä kohtuuhintaisista asunnoista, joihin kaikilla suomalaisilla pitäisi olla sitten varaa. Vielä täällä asuntopolitiikassa on tuo valtion oma työkalu eli A-Kruunu, yhtiö, joka on keskittynyt kohtuuhintaisten kotien rakentamiseen. Sitä pääomitetaan 50 miljoonalla eurolla. Paitsi että tässä nyt sitten mahdollistetaan lisääntyvä toiminta Helsingin seudulla, myös tätä toimialuetta on tarkoitus laajentaa muualle maahan. Erityisryhmien asuntojen rakentamista ja korjaamista esitetään tuettavan 110 miljoonan euron investointiavustuksilla. Erityisryhmiä ovat muun muassa opiskelijat ja erilaiset järeämpiä palveluita tarvitsevat asukkaat. Korjausavustuksiin varataan 35,5 miljoonaa euroa, pääosin hissien jälkiasennusten ja vanhusten ja vammaisten asuntojen korjausten tukemiseen.

Arvoisa puhemies! Energiapolitiikan saralta tuolta työ- ja elinkeinoministeriön energiaosastolta on muutama poiminnan arvoinen asia:

Energiatuen valtuutta nostetaan yhteensä 80 miljoonaan euroon. Tällä varaudutaan siihen, että samaan aikaan kun valmistellaan lakiesitystä, jolla toteutetaan tuo hallituksen kunnianhimoinen tavoite, että kaikesta myyntiin tulevasta liikennepolttonesteestä 30 prosenttia on uusiutuvaa vuoteen 2030 mennessä, mahdollistetaan se, että kun toivon mukaan lähivuosina näitä investointeja alkaa syntyä, niin soveltuvien osien pystytään näitä investointeja myös tukemaan.

Uusiutuvan energian tuotantotuki, joka on arviomääräraha, riippuu päästöoikeuksien hinnan kehityksestä, ja se riippuu sähkön hintakehityksestä. Se on kaiken kaikkiaan huomattava summa, 261 miljoonaa euroa, jolla tuulivoimaa, biokaasuvoimaa, metsähakesehköä edistetään. Tässä on huomattavaa, että ennusteet näitten uusiutuvien tukien summasta ovat paljon alemmat kuin aikaisemmin, koska korjausliikkeet, joita päästökauppaan on tehty, toimivat. Päästöoikeuden hinnat nousevat, ne ohjaavat jo kohti uusiutuvaa, ja tarvittava tukimäärä sitä kautta pienenee.

Sähköistä liikennettä ja biokaasun liikennekäyttöä ja sitä tukevaa infrastruktuuria edistetään myös ensi vuonna. Meillä on tämä sähköisen liikenteen hankintatuki, ja tuota infratukea suunnataan niin taloyhtiöille latauspisteitten rakentamiseen kuin sitten kaasun siirto- ja jakeluverkkojen ulkopuolisten biokaasuasemien rakentamiseen ja sähköisen liikenteen uuden teknologian pilotointi- ja demonstroitihankkeisiin.

Tässä päällimmäiset poiminnot, arvoisa puhemies.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia esittelystä, ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debattipuheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

16.07 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen kaudella luonnonsuojelun määrärahat on pudotettu noin puoleen entisestä ja ympäristöhallinnon valtuuksia on heikennetty. Ilmastopolitiikassa hallituksella on joitakin kiistämättömiä ansioita, muun muassa aikomus, joka ei vielä ole aineellistunut lakiehdotukseksi, kieltää kivihiilen käyttö ensi vuosikymmenen loppuun mennessä ja tuki sille, että EU:n päästöta-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

voitteita tiukennetaan, mutta hallituksen sokea piste näyttää olevan metsien hiilinielujen merkitys. Hallituksen oman energia- ja ilmastostrategian taustaselonteossa todetaan, että jos metsien hakkuut kasvavat hallituksen kaavailemalla tavalla, metsien hiilinielut pienevät niin paljon, että se mitätöi kaikilla muilla sektoreilla, muun muassa liikenteessä, tehtävät päästövähennykset. Tämä sama sanoma on itse asiassa vielä vähän vahvempana YK:lle toimitetussa raportissa. Mielestäni hallituksen tulisi katsoa [Puhemies koputtaa] ilmastopolitiikkaa ja Suomen nettopäästöjä kokonaisuutena nielut mukaan lukien.

16.08 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hasin sanoihin on helppo yhtyä. Kiitosta ansaitsevat siis Itämeren tilan parantamiseen resursoidut määrärahat, kansallispuistoihin osoitetut määrärahat ja A-Kruunun pääomittaminen. Varmasti kiitoksen paikka on myös se, että korkotukivaltuudet pysyvät ennallaan — tosin suhdanne tekee tässä hetkessä rakentamisesta niin kallista, että ARA-tuotannossa jäämme kuitenkin tavoitteista.

Metso-ohjelman rahoitus pysyy ennallaan, ja tällöin ilmeisesti pysytään tavoiteaikataulussa, oletan. Metson rooli luonnon monimuotoisuuden kannalta on aivan keskeinen, ja kuten me tiedämme, luonnon monimuotoisuus hupenee järkyttävää tahtia. Tällä hetkellä meillä on 2 200 uhanalaista lajia, kun vuosituhannen vaihteessa niitä oli 1 500. Tämä luku kertoo siitä, miten kiihtyvällä tahdilla tilanne menee huonommaksi, ja kun laji voi kuolla sukupuuttoon vain kerran, niin puhutaan peruuttamattomasta vahingosta. Monimuotoisuuden kannalta metsät ja lahopuu ovat aivan keskeisessä asemassa. Eikö tässä tilanteessa Metsoa tulisi kasvattaa, tavoitetta laittaa kunnianhimoisemmaksi ja resursseja lisätä, jos siis haluaa kantaa vastuunsa monimuotoisuuden hupenemisesta?

16.09 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Itämereen ja vesiensuojeluun panostaminen on erittäin tärkeää, ja itse toivon, että siitä myöskin tuonne Sisä-Suomen vesistöjen tilan parantamiseen löytyy euroja.

Mutta sitten haluaisin puuttua ministerin toiseen sektoriin, oikeastaan tähän työllisyyden kannalta tärkeään asiaan, rakentamiseen ja nimenomaan asuntorakentamiseen. Tällä hallituskaudella on kevennetty huomattavasti kaavoituksia ja rakentamisen normistoja ja sitä kautta saatu myöskin rakentamista vilkkaaksi. Se on nyt hyvällä tasolla, mutta mitä se on tulevaisuudessa, se on se iso ongelma. Itse asiassa haluaisin puuttua siihen, että asuntopolitiikka on tällä hetkellä omasta mielestäni liiaksi jakaantunut eri ministeriöiden kesken: on ympäristöministeriö, LVM ja sosiaali- ja terveysministeriö. Miten ministeri näkee, miten tulevaisuudessa saadaan tähän asiaan parannusta?

Sitten vielä ihan lopuksi tämä maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus. Miten ministeri näkee, kiirehditäänhän sitä myöskin ensi vuonna?

16.11 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvästä esittelystä ja hyvästä yhteistyöstä. Ensinnäkin kiitos vesiensuojeluasioista. Itämeri ja sisävedet ovat meille kaikille tärkeitä, ja panostukset niihin ovat tämänkin kesän kokemusten perusteella varmasti aiheellisia, ja kansan tuki on siinä.

Metso-rahoista tässä mainittiin. Ymmärtääkseni Metson rahoitus on nyt turvattu eteenpäin niin kuin on suunniteltu, ja sen suhteen voimme olla luottavaisin mielin. Pieniä not-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

kahduksia tässä välivuosina on ollut, mutta nyt ymmärtääkseni asiat ovat kunnossa. Jos eivät ole, niin ministeri korjaa.

Sitten haluan kiittää tästä kestävästä kehityksen budjetoinnista, mikä on otettu ikään kuin edelläkävijämaana Suomessa käyttöön, tästä on toista vuotta, ja se varmasti tästä kehittyy eteenpäin. Valmista malliahan meillä ei ole, mutta tässä sitä tehdään, ja mielelläni kuulisin ministerinkin näkemyksiä siitä, miten tämä malli toimii ja miten sitä tulevaisuudessa vietään eteenpäin. [Puhemies koputtaa] — Oliko se vain minuutti?

Puhemies Paula Risikko: Debattipuheenvuoro on minuutti.

No, sitten uutta varaamaan. — Kiitos.

16.12 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitushan on jo myöntänyt, että Suomi ei todella pysy YK-sitoumuksessaan pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen vuoteen 2020 mennessä. Tässä tilanteessa suojelupanostusten tarpeellisuutta kasvattaa entisestään hallituksen linja tukea todella massiivisten hakkuutavoitteiden kasvua. Edustaja Kiuru tässä kehui Metso-rahoituksen palautuneen turvatulle tasolle. Se ei mielestäni aivan näin ole. Kun vuonna 2015 edellisen hallituskauden päättyessä Metso-rahoja oli vuosittain käytettävissä yli 30 miljoonaa euroa ja nyt on 16 miljoonaa euroa, lähes puolet vähemmän, niin kyllä siinä vielä parantamisen varaa jää.

Ympäristöministeriön toiminnallisiin tulostavoitteisiin ensi vuodelle kuuluu muun muassa se, että kehitetään metsien, soiden ja kosteikkojen suojelua ja hoitoa vapaaehtoisuuteen perustuvilla keinoilla ja vahvistetaan lajien ja luontotyyppien suojelua uhanalaisarviointien perusteella tätä tehden. Kysyisinkin ministeriltä: eikö olisi viisasta jatkaa Suomen 100-vuotisjuhlavuonna lanseerattua menestyksestä kampanjaa ”lahja Suomen luonnolle”, josta monet yhteisöt, muun muassa suuret maanomistajat, seurakunnat, jäivät jälkeen?

16.13 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itämeri-panokset ansaitsevat kiitoksen, mutta sen sijaan ilmastopolitiikka ja luonnon monimuotoisuuden suojelu eivät tässä budjetissa sitä ansaitse. Täällä on jo todettu, että Metso-ohjelman rahoitus on lähes puolittunut. Sama on tapahtunut luonnonsuojelualueiden hankinnalle. Ja nämä molemmat varat ovat äärimmäisen tärkeitä silloin, kun puhutaan hiilinielujen säilyttämisestä, joka on meidän akillenkantapäämme ilmastopolitiikassa ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Suomessa elinympäristöjen tila on heikentynyt keskimäärin 60 prosenttia verrattuna luonnon tilaan. Me olemme todella hälytystilassa tässä asiassa.

Sitten sanoisin asuntopolitiikasta, että hienoa, että tämä viime hallituksen A-Kruunu ja sen työ on saanut ansaitsemaansa tukea hallitukselta. Sen sijaan huomaa, että tämä kymmenen vuoden korkotuki, jonka piti olla se asuntopolitiikan jalokivi tällä hallituksella, ei ole juurikaan lähtenyt liikkeelle.

16.14 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kaikin puolin hyvä esitys. Yhtä asiaa täältä nyt nostan esille, koska se on sydäntäni lähellä, ja se on tämä hissien korjausraha, joka täällä on, mutta jostain kumman syystä jälleen on unohdettu vanhojen hissien korjaaminen esteettömäksi. Täällä näissä ehdoissa on mainittu taas, että

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

voidaan asentaa hissejä sellaisiin taloihin, joissa ei ole hissejä, eli jälkiasennushissejä. Mutta nämä esteettömyysasiat eivät nyt tunnu siellä ministeriössä olevan ihan kärjessä. Toivon, että valiokuntakäsittelyssä tämä asia jälleen huomioidaan ja tätä määrärahaa voidaan käyttää myös vanhan hissin korjaamiseen esteettömäksi. Se on myös paljon edullisempaa kuin moni muu korjaaminen.

16.15 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella on saatu todella paljon ympäristöasioita menemään eteenpäin. Erityinen kiitos siitä ministeri Tiilikaiselle, sillä tällä vaalikaudella on toimittu todella kestävästi. Kestävä kehitys on ollut tähän asti esillä, ja nyt sitten myöskin tässä talousarviossa kestävä kehitys on paljon esillä.

Tärkeintä on se, että me otamme vastuun yhteisestä ympäristöstä, eli luonto ei ole ainoastaan museo, vaan sitä tulee käyttää vastuullisesti. Maatalous, metsätalous, matkailu, kaikki ne — me tuotamme siinä meidän elämällemme tärkeitä asioita, mutta meidän pitää myöskin suojella sitä. Meidän pitää olla tasapainossa luonnon kanssa, eli jätetään ympäristö paremmassa kunnossa lapsille kuin missä me olemme itse sen saaneet. Tätä ohjelmaa on kyllä mahtavasti viety koko vaalikaudella eteenpäin.

Tässä erityisesti haluan sanoa kyllä myöskin hiiliasioista eli metsäasioista. Viimeisen 50 vuoden aikana nyt kasvavasti on metsien hiilinielu todella kasvanut, ainakin tuplaten. [Riitta Myller: Mihinkähän tietoon tuo perustuu?]

16.17 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Intohimoisena Itämeren suojelijana olen erityisen ilahtunut siitä, että 15 miljoonaa euroa tulee Itämeren tilan parantamiseen ja muiden vesistöjen parantamiseen ja vuoteen 2021 mennessä yhteensä 45 miljoonaa, eli tämä on historiallinen panostus, kiitos siitä.

Ikävä kyllä meidän vesiensuojeluun kohdistuvat tuet eivät ole riittävän vaikuttavia, ja on erittäin tärkeää, pidän välttämättömänä, että eduskunta seuraa tarkkaan, miten nämä määrärahat kohdennetaan, jotta ne kohdennetaan vaikuttavasti, ja toivon, että ympäristöministeri sitä tässä avaisi. Kipsi on hyvä väline, sitä kannattaa käyttää, mutta sitten meidän pitää esimerkiksi miettiä sitä, että peltoja raivataan lannan levitykseen — onko tämäntyyppisten ilmastokin kannalta järkyttävien asioiden kuriin saamiseen tulossa lisätoimia?

Suomi on lipsunut Itämeren suojeluohjelmasta, ikävä kyllä, mutta ei niin paljon kuin muut maat. Kysynkin, kun olimme HELCOMin puheenjohtajamaa nyt ja taidamme olla vieläkin: Minkälaisia toimia Suomi sai aikaiseksi, että muut Itämeren maat, Itämeren valumamaat, ryhtyisivät toimiin? Saataisiinko esimerkiksi HELCOMin suosituksiin kipsin käyttö lisättyä? On tärkeää, että kaikilla kansainvälisillä areenoilla maamme ministerit ja me päättäjät puhumme Itämeren suojelun puolesta. Itämeri on meille kaikille suomalaisille elintärkeä asia, varsinkin sen puhtaus.

16.18 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ympäristöministeriön budjetissa on paljon hyvää, ja tietysti, kun suomalaiset haluavat liikkua luonnossa, tämä Metsähallituksen luontopalveluille suunnattu raha on varmasti ihan tärkeä, ja siitä on ollut paljon myös julkisuudessa.

Minua vähän ihmetyttää tämä keskustelu metsistä, että hiilinielu huononisi, jos hakkuita tehdään. Tilanne on päinvastoin: kun niitä uudistetaan, niin hiilitasapaino vain lisää-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

tyy. Teillä on varmasti vähän väärä tieto, minkä verran tänä päivänä vuodessa metsät kasvavat. Se on 115 miljoonaa kuutiota. Teillä on varmaan vähän väärää tietoa.

Mutta haluan nostaa esille tämän puurakentamisen. Jostakin syystä, ehkä ministerikin sen tietää, niin... On hyvä tietysti, että nyt on päästy eteenpäin, mutta korostan sitä, että puurakentamisen edistämisessä yritykset ovat olleet keskeisessä roolissa, ja nyt toivoisi tietysti, että myöskin ministeriö ottaisi kopin tästä asiasta.

16.19 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyppään tästä sisäilmaongelmiin. Aluksi kolme sitaattia:

”Lapseni ei voi mennä kouluun, koska reagoi välittömästi koulussa oleviin sisäilmaongelmiin.”

”Minut tuomittiin mielenterveysvikaiseksi, kun toin esiin työpaikkani sisäilmaongelmia.”

”Haluan äitini pois hoitolaitoksesta homeenhajun vuoksi.”

Näitä palautteita meistä saa ihan varmasti jokainen. Valtioneuvosto on käynnistänyt Terveet tilat 2028 -toimintaohjelman, mutta me kansanedustajat tiedämme, että harvoin näitä pelkillä ohjelmilla hoidetaan. Miten te ministerinä näette kuntien mahdollisuudet hoitaa tämä mittava ongelma kuriin teidän tavoiteajassanne, joka on sen kymmenen vuotta, niillä olemattomilla resursseilla, joita hallitus on ylipäättään tähän antanut?

Sitten toinen asia, Metsähallituksen luontokohteet ja kansallispuistot. Pienestä lisärahoituksesta huolimatta — kyse on kuitenkin tämän hallituksen viimeisestä budjettiesityksestä — kysyn ministeriltä: minkälaisen arvosanan te annatte siitä, missä kunnossa te jätätte [Puhemies koputtaa] nämä arvokkaat alueet tulevalle hallitukselle ja tietysti niille käyttäjille, jotka näitä käyttävät?

16.20 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä Itämeren suojelurahan lisäys on tärkeä, mutta muistutan, että myös maatalouden koko ympäristötukijärjestelmä pitää uudistaa kestävämmälle pohjalle, ja toivon, että ministeri on tässäkin aktiivinen.

Kansallispuistot tarvitsevat uusia rakenteita. Kansallispuistoja tarvitaan myös lisää. Täällä pääkaupunkiseudulla valtavassa käytössä ovat Nuuksion kansallispuisto ja Sipoonkorven kansallispuisto. Seuraava kansallispuisto on hyvä saada merelliseen Porkkalaan.

Luonnon monimuotoisuuden hupeneminen on kysymys, jonka pitäisi olla teidän mietinnässänne ja ratkaisujen haussa aivan päivittäin. Soidensuojelun täydennysohjelma, joka lakkautettiin viime kaudella, on yksi keskeinen asia, että voidaan pelastaa hupenevaa suoluontoa. Luonnonsuojelualueiden hankinnan määrärahat pitäisi nostaa vähintään edellisen hallituskauden tasolle, ja paljon muutakin täytyy tehdä lajien suojelemiseksi.

16.21 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä nyt on käyty keskustelua Suomen ilmastopolitiikan tilasta ja suunnasta. Tilannehan on se, että edellisvuonnakin Suomen ilmastopäästöt, hiilidioksidipäästöt, laskivat, vaikka kokonaisenergian käyttö kasvoi. Tästäkin ja monesta muustakin seikasta voidaan päätellä, että Suomen ilmastopolitiikka on varsin tehokasta verrattuna moneen muuhun EU-maahan, joissa tilanne on ollut kyllä päinvastainen, vaikka niitä ilmastopoliittisesti aika edistyksellisinäkin pidetään.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Nythän on myöskin se tilanne, kuten tässä keskustelussa jo tuli esille, että päästökauppa alkaa pitkästä aikaa puremaan, koska päästöoikeuksien hinta on nousussa. Olisin kysynyt ministeriltä: minkä näköisiä vaikutuksia nyt näette tällä päästökaupalla Suomen energia-sektoriin ja ennen kaikkea energian hintaan? Ja toisekseen: onko tämä päästökaupan ohjausvaikutus nyt riittävä siihen, että saadaan kotimaisten uusiutuvien polttoaineiden käyttöä lisättyä, vai tarvitaanko vielä kenties muita toimia nyt, kun aletaan valmistautumaan seuraavaan hallituskauteen?

16.22 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluaisin kiittää ministeri Tiilikaista monista hyvistä toimista. Muun muassa Itämeren tilanteesta — se on ainutkertainen meri — ja muutenkin meidän vesistöjen suojelusta pitää pitää parempaa huolta. Toivon mukaan muutkin Itämeren ympärysvaltiot tulevat tiiviisti mukaan.

Edustaja Taimela nosti jo tuon terveiden sisätilojen toimenpideohjelman, ja olisin halunnut vähän kysyä ministeriltä, missä siinä nyt käytännössä mennään ja onko tällä sisäilmaproblematiikkakentällä, mikä on varsin laaja, saatu tämän toimenpideohjelman myötä pikkuhiljaa suurempaa luottamusta ja hyvää yhteistyötä rakennettua ympäri Suomen.

Sitten vielä maatalouden tilanne. Maatalouden kriisiinhän ministeriöstä annettiin se 30 miljoonaa, mutta se vaikutti meidän mielestämme varsin pieneltä. KD-eduskuntaryhmä esitti kesäkokouksessa elokuun lopulla huomattavasti merkittävämpää, 100 miljoonan euron välitöntä kriisipakettia. Mikä on siellä maataloudessa tilanne nyt, ja onko ministeri tarttumassa maatalouden kannattavuusongelmaan todella tehokkaammin, jotta se jatkossakin olisi tuottavaa?

16.24 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi asiaa: Itämeri ja sisäilmaongelmat.

Ensinnäkin on todella hyvä, että Itämeren suojeluun ollaan nyt saatu tuo 45 miljoonaa kolmelle vuodelle, mutta tietenkin pitää ajatella, että se on vain ensiapua ja tarvitaan pidempiaikaisia toimenpiteitä. Keskeistä on tietenkin se, että pelloille ei enää kerry liikaa lannoitetta ja sitä kautta vesistöihin, mutta tämä on tietysti Suomen kysymys, jota me täällä olemme ratkaisemassa. Tietenkin Itämeren ympärillä on myöskin muita valtioita. Onko teillä, ministeri, ollut keskustelussa muiden maiden kanssa, millä tavalla yhteisesti pääsimme vaikuttamaan näihin asioihin?

Sitten näistä sisäilmaongelmista. Tuo Terveet tilat 2028 -ohjelma on hyvä, mutta erityisesti tarvitaan koulujen ja päiväkotien osalta hyvien käytänteiden jakamista. Yhtäkkiä ne rakentajat häviävät kauas sieltä, missä ovat toimineet, kun ongelmat ilmaantuvat, ja kunnat jäävät yksin näiden ongelmien kanssa. Tähän tarvitaan yhteisesti jaettuja hyviä käytäntöjä ja apua.

16.25 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin kiitän syvästi tästä Itämeren ja vesien suojeluun esitetystä lisärahasta. Siihen tuli nyt 15 miljoonaa ensi vuodelle ja sitten kaksi kertaa 15 miljoonaa seuraaville vuosille. Tämä suojeluun suunnattu raha voidaan käyttää esimerkiksi peltojen ravinteiden kierrätyksen parantamiseen sekä kosteikkojen ja valuma-alueiden kunnostukseen. Itämerestä puhutaan paljon, ja sen tila onkin sellainen, jolle täytyy tehdä jotakin, mutta jos ajatellaan, että meidän järvemme lopulta sinne Itämereen sitten valuvat, niin on todella tärkeää, että huolehdimme myös järviemme kunnosta, ja sitä tällä rahalla on myös tarkoitus tehdä.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Tähän ilmastokeskusteluun liittyen haluaisin ministeri Tiilikaiselta kysyä kansainvälisistä toimista, kansainvälisestä kirittämisestä. Suomi on ollut nyt etulinjassa muun muassa vaatimassa hiilikieltoa ja muita tiukkoja päästörajoituksia tuolla edistyksellisten ilmastomaiden joukossa. [Puhemies koputtaa] Mitä seuraavaksi kansainvälisesti?

16.26 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä täydentää tätä keskustelua hiilinieluista. Nythän viime vuoden keväällä Science-lehdessä joukko nimekkäitä tutkijoita julkaisi arvion siitä, mitä globaalisti pitää tehdä ilmastomuutoksen hillitsemiseksi. Näiden tutkijoiden näkemys on, että jokaisena vuosikymmenenä aika pitkälle tästä eteenpäin pitää globaalit päästöt puolittaa, jotta Pariisin sopimuksen ilmastotavoite voitaisiin saavuttaa. Tämä tarkoittaa sitä, että on toimittava erittäin ripeästi. Tästä näkökulmasta on erittäin hyvä asia, että hallitus on tukenut sitä, että EU:ssa tiukennetaan päästötavoitteita. Mutta tämän kanssa on täysin ristiriidassa se, että hallitus on EU:ssa ajanut sellaista hiilinielujen laskentatapaa, joka peittäisi näkyvistä hiilinielujen pienenemisen, ja myöskin kotimaassa vaiennut siitä, että vaikka hiilinielut ovat nyt menneinä vuosina kasvaneet, [Puhemies koputtaa] niin suunnitelmat johtaisivat niiden pienenemiseen ja ilmaston kannalta tuhoisiin vaikutuksiin.

16.27 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin ihan nopea kiitos siitä, että kymmenen vuoden väennön jälkeen hevosenlanta alkaa palaa energiakäytössä — kiitos ministeri Tiilikaiselle.

Sitten Itämeri-asia, kiitos myös siitä. Ja nimenomaan, niin kuin edustaja Kosonen nosti esille, on tärkeää huolehtia sisävesistä, sillä sieltä ravinteet tulevat kohti Itämerta. Panoksia sinne.

Kansallispuistoja on perustettu useita. Olemme kaikki aina kannattaneet sitä, että — ne ovat arvokkaita — niitä lisätään. On tärkeää, että yhdessä huolehdimme myös Metsähallituksen luontopalveluiden rahoista, ja nyt myös niitä lisätään. 40 kansallispuistoa — 1 euro sinne sijoitettuna tulee kymmenkertaisesti takaisin.

Arvoisa puhemies! Viimeisenä rakentamiseen. Rakentamisen saralla on saatu paljon aikaan hyvää, ja on hyvä, että MAL- eli maankäyttö, asuminen ja liikenne -kokonaisuuteen lisätään rahoitusta. Nimenomaan sinne, missä liikenneyhteydet ovat hyviä, julkinen liikenne toimii, kannattaa panostaa, ja niin tässä tehdään.

16.28 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hiilinielukeskustelu kyllä herättää valtavaa ihmetystä. On se käsittämätöntä, kun Suomessa on metsäntutkimusta yli sata vuotta harjoitettu ja tilastot ovat lahjomattomat. Meillä jokaisella on oikeus, totta kai, omiin mielipiteisiin, muttei omiin tosiasioihin — onhan se kummallista. Jos emme metsiämme hoida, esimerkiksi harvennusrästejä hoida pois, niin meidän metsiemme kasvu rupeaa laskemaan, ja tämä vihervasemmiston märkä päiväuni, että saataisiin metsät siihen tilaan, että kaikki olisivat vanhoja metsiä, siellä ei liikkuisi mitään, tuottaisi päästöjä, koska siellä puu lahoaa enemmän kuin mitä se vuodessa kasvaa. Koettaa nyt, hyvät ihmiset, edes tosiasiat tunnustaa.

Toinen asia Itämeren tilasta. Aina syytetään maaseudulta tulevia päästöjä, milloin mitään, vaikka samaan aikaan ihan täysin sokeasti unohdetaan se, että kun Helsingin kaupungin jätevedenpuhdistamossa tulee vuosittain häiriöitä, niin ei kun luukut auki ja valtavat määrät jätevettä, satojentuhansien, jopa miljoonan ihmisen jätevedet, valuvat suoraan Suo-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

menlahteen. Onko näillä jotakin tekemistä Itämeren rehevöitymisen kanssa? Kannattaisiko joskus kiinnittää huomio siihen, mikä on lähimpänä ja suuri? Pienet kyllä ehditään korjata sitten myöhemmin.

16.29 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä peräänkuulutettiin tosiasioiden pohjalta ilmastosta keskustelemista. Tosiasia on se, että nielut ovat pienentyneet tämän hallituskauden aikana. Tosiasia on se, että hallituksen linjaukset mahdollistavat nielujen puolittumisen 2030-luvulle asti. Tämä löytyy hallituksen omista papereista. Tosiasia on se, että kun nielujen pienentymistä verrataan päästövähennyksiin, nielujen puolittuminen mitätöi päästövähennykset. [Hannu Hoskosen välihuuto] Tämä johtaa siihen tosiasiaan, että 2030-luvulle tultaessa meidän nettopäästömme eivät vähene vaan ne kasvavat. Tästä voidaan vetää se tosiasiallinen johtopäätös, että meidän ilmasto-politiikkamme ei valitettavasti ole niin kunnianhimoista kuin mitä sen tulisi olla.

Tämä keskustelu on hämmäntävää, mutta se tuntuu johtuvan siitä, että keskustalla menee sekaisin käsitteet. Hiilinielu ja hiilivarasto ovat kaksi eri asiaa. En aio taas käyttää omaa puheenvuoroani [Hannu Hoskosen välihuuto] selittääkseni tämän rautalangasta vääntäen uudestaan, mutta ehkä ministeri Tiilikainen voi omaa ryhmäänsä ohjeistaa tässä kysymyksessä. Nämä ovat siis kaksi eri asiaa, ja niiden sekoittaminen vie tämän keskustelun aivan hakoteille.

16.31 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse en ainakaan osaa ketään opettaa, ja minä luulin, että kaikki ovat uskossaan vahvoja. Mutta minä voisin ministeriltä kysyä: Jos katsotaan tuonne historiaan — sillä joka ei tiedä, mistä on tulossa, ei osaa kyllä neuvoa tietäkään — niin sadan vuoden aikana Suomen metsissä puusto on kaksinkertaistunut, ja näinpä on tainnut käydä kasvullekin, että se on kaksinkertaistunut, olisikohan se 115 miljoonaa kuutiota. Ja sitten kun me teemme avohakkuita, niin yleisesti — minä en ole kyllä metsäalan ammattilainen mutta luulen — siellä istutetaan jalostettuja taimia, joilla kasvupotentiaali on huomattavan paljon parempi kuin jos se jätettäisiin luonnontilaan, se kasvaa taas nopeammin ja se sitoo hiiltä enemmän. [Hannu Hoskonen: Oikein!] Jos me olemme sata vuotta hoitaneet metsiämme näin hienosti ja tulokset ovat tässä ja tähän maahan on luotu paljon hyvinvointia viennin avulla, työpaikkoja, meillä on hieno teollisuusinfra, niin onko linja ollut oikea ja tuleeko linjaa jatkaa?

16.32 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille taas ensi vuoden hienosta budjetista. Ja oikeastaanhan nämä ympäristöministeriön tavoitteet ovat hyvät. Hyvä ympäristö, monimuotoinen luonto, hiilineutraali kiertoyhteiskunta ja kestävä kaupunkikehitys luovat sisälleen aika paljon hyviä elementtejä.

Oikeastaan tuosta kiertotaloudesta eli siitä, millä me niin sanotusti aktivoimme kansalaisia tähän kiertotalouden kehään mukaan, ja toisena sitten, millä tavalla me kehitämme näitä platformeja tai, sanotaan nyt, kunnallisia ja myös yksityisiä jätehuoltolaitoksia sitten toimimaan aktiivisesti tässä kiertotalouden puolella: Me olemme aika paljon EU:sta jäljessä kiertotalouden osalta. Näen tämän tärkeänä.

Ja tuosta hiilisisidonnasta varmaankin tarvitsemme, niin vasemmistoliitto kuin ehkä keskustakin, oppitunnin, että erotamme nämä, nielun ja varaston. Kyllä minä tiedän metsänomistajana nämäkin asiat.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Mutta tästä mennään sitten oikeastaan peltopuolelle. Onko ympäristöministeriölle ja myös kansainvälisellä tasolla tullut tämä peltojen hiilensidontakyky vastaan, ja miten sitä voitaisiin aktivoida? Minä siellä Pohjoismaiden neuvostossa otin tämän esille, [Puhemies koputtaa] ja tämä tuntuu vielä olevan tuntematon käsite.

16.33 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sähköisen liikenteen latausinfraan rakentamiseen on myönnetty 1 500 000 euroa. Meillä ei ole montaa sähköautoa Suomessa, ja tiukat ja kohtuuttomat ilmastotavoitteet kuitenkin vaatisivat, että meillä olisi liikenteessä paljon enemmän sähköautoja. Suomella on tavoitteena vuoteen 2030 mennessä, että meillä olisi 250 000 sähköautoa. Se tarkoittaa, että meillä latauspisteitä pitäisi saada kerrostaloihinkin todella, todella paljon lisää. Nyt tässä on arvioitu, että 1 500 000:lla tulisi 2 000 autopaikkaa lisää vuosittain, ja kun pitäisi tehdä viisi paikkaa per taloyhtiö, jos tuota avustusta saa, niin se on 400 taloyhtiötä. Mutta kun me tiedämme, että se tulee paljon kalliimmaksi, kun kaivetaan pihaa ja rakennetaan paikkoja, niin niitä ei tule varmaan moneenkään sataan taloyhtiöön. Kun ne jaetaan ympäri Suomea, niin se on todella vähän, mitä näitä tulee per kaupunki. Onko tämä 1 500 000 vain silmänlumetta, että nyt näitä latauspisteitä tuetaan?

16.34 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä olen kyllä vähän huolestunut Metsähallituksen luontopalvelujen alibudjetoinnista edelleen, joka on jatkunut aika monta vuotta. Jos en nyt aivan väärin ole ymmärtänyt, niin ei se tällä budjettikirjalla korjatuksi tule.

Erinomainen asia, että kansallispuistojen kunnossapitoon on siellä kehyksissä saatu jotain lisääkin. Meillähän kävijämäärät kansallispuistoissa ja valtion retkeilyalueilla — meillä on siis muitakin alueita, missä retkeillään, ja on reittejä muissa luontokeskuksissa — ovat sellaiset, että on yli 6 miljoonaa käyntiä vuosittain, eli rahaa todella tarvitaan kunnossapitoonkin. Mutta eikö tämä nyt ole niin, että jos Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin on varattu reilut 31 miljoonaa — ja niin oli viime vuonnakin, himpun verran enemmän — niin itse asiassa nyt varataan hieman vähemmän eikä tällä panostuksella vielä tuo Luontopalvelujen pitkään jatkunut alibudjetointi korjaannu? Itsekin vierailin tuolla vastaperustetussa Hossan kansallispuistossa viime kesänä, ja kun se muuttui valtion retkeilyalueesta kansallispuistoksi, niin opastuskeskuksen väki kertoi, että kävijämäärät tuplaantuivat. Mutta meillä on siis muitakin alueita kuin kansallispuistot. Miten Luontopalvelut saa tämän kaiken ylläpidettyä tällä hienoisella kehyskorjauksella, kun kuitenkin määrärahat viime vuodesta hieman vähenevät?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän kolme puheenvuoroa vielä, ja sen jälkeen sitten ministeri vastaa. Jatkamme debattia sen jälkeen. Nämä kolme henkilöä ovat edustajat Korhonen, Rantakangas ja vielä sitten edustaja Kiuru.

16.35 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo tätä ministerin erinomaisesti vetämää ympäristöministeriön toimialaa, niin on tietysti huomattava, että tähän toimialaan liittyvät monella tavalla myös useat muut eri ministeriöt. Eli jos ajatellaan esimerkiksi ilmastonmuutoskysymyksiä, niin on syytä katsoa muun muassa TEMin, LVM:n ja kolmen M:n ministeriöitten budjettiesitykset. Ja kun tätä kokonaisuutta katsoo, niin muun muassa vuoden 2019 talousarvioesityksessä hiilineutraaliuteen ja re-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

surssiviisauteen liittyviä tavoitteita edistetään yhteensä yli 1,7 miljardin euron summalla, eli kokonaisuus on aika iso.

Mutta, arvon ministeri, ihan yksi kysymys asiasta, johon myös edustaja Torniainen kiinnitti huomiota, eli tästä kaavoituskokonaisuudesta. Nyt tätä suomalaista kaavoituskokonaisuutta ollaan isolla pensselillä uudistamassa. Miten tämä uudistustyö nyt näyttää tässä edistyvän, varsinkin kun ajatellaan vielä, että tässä on tulevankin hallituksen muodostuskausi edessä?

16.37 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tiilikainen ja hallitus ansaitsevat kyllä vahvan tunnustuksen tästä energiapolitiikasta ja nimenomaan panostuksista uusiutuvaan energiaan ja kivihiilen käytön lopettamisesta seuraavien vuosikymmenten aikana. Ne ovat merkittäviä linjapäätöksiä, jotka merkitsevät samalla myöskin paljon työtä maakuntiin, meidän luonnonvarojemme hyödyntämistä ja sitä kautta koko hyvinvoinnin rakentamista.

Tässä mielessä on vähän kummallista kuunnella puheenvuoroja, että me emme saisi metsiä hakata. Meillähän tällä hetkellä hakataan kasvusta noin 60 prosenttia, ja esimerkiksi Ruotsissahan se hakkuu on 80 prosenttia. Eli se hallituksen tavoite lisätä 15 miljoonalla kuutiolla puunkäyttöä on täysin realistinen, ja puuta meillä löytyy. Meillä on erittäin isoja, uusia investointihankkeita vireillä Pohjois-Suomessa ja Itä-Suomessa, ja toteutuessaan ne veisivät tätä kansantaloutta kyllä vahvalla tavalla eteenpäin. Toivon kyllä, että myöskin vihreät tuolla Euroopan unionin suunnalla pitäisivät tämän kansallisenkin edun joskus mielessä, joka on kuitenkin meidän veronmaksajien ja suomalaisten kannalta tärkeä. [Hanna Halmeenpään välihuuto]

16.38 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä Metso-rahasta. Tämä tuntuu koko ajan olevan vähän semmoinen epäselvä, ja on erilaista tietoa. Minä katsoin ympäristöministeriön sivuilta tiedotteen helmikuun 21. päivästä tätä vuotta. Kun täällä sanottiin, että Metso-rahast ovat pienentyneet, niin aivan totta, Metso-rahast ovat pienentyneet, jos katsotaan riittävän monta vuotta taaksepäin. Mutta se, mikä on olennaista, on se, saavutetaanko ne hehtaaritavoitteet. Ainakin tämän ministeriön tiedotteen mukaan ja sen mukaan, mitä olen valiokunnassa kuullut, tavoite on 96 000 hehtaaria vuoteen 2025 mennessä. [Riitta Myller: Tämä onkin mysteeri!] Ministeriön tiedotteen mukaan siihen tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan vuodessa 3 900 hehtaaria lisää — ja talousarvion mukaan ensi vuonna suojellaan 4 500 hehtaaria. Eli ymmärtääkseni olemme aivan sillä uralla, homma etenee hehtaaritavoitetta kohti, ja tässä ei ole mitään ongelmaa. Ei kai tavoite ole se, että me käytämme maksimaalisen määrän rahaa, vaan tavoite on se, että me saamme luontoa suojeltua.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän vielä varapuhemies Pekkarinen, koska hänkin on pyytänyt puheenvuoron, ja sen jälkeen ministeri, 3 minuuttia.

16.39 Mauri Pekkarinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin monta vuotta vastasin näistä asioista, että siitä taustasta ihan pari kysymystä.

Ensinnäkin päästökaupan ulkopuoliset päästöt ovat vähentyneet noin runsaasta 36 miljoonasta CO₂-tonnista noin 31 miljoonaan CO₂-tonniin. Olemme aika lailla sillä uralla,

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

millä Suomen pitäisikin olla, mutta ei kovin paljon ole päästy alle sen, minkälaista tietä pitäisi mennä alaspäin. Mutta aika hyvin kuitenkin ollaan edetty.

Toinen huomio liittyy tähän LULUCF:ään. Minä kysyn nyt sitten ministeriltä, miten ministeri tulkitsee tämän. Täällä esitetty tulkinta LULUCF:stä — jos teidän tulkintanne menee läpi, niin se todella merkitsee kovaa juttua Suomen kannalta, että se hiilinielu laskettaisiin teidän kertomallanne tavalla. Nyt kuitenkin on sopimuksessa jäänyt auki ja neuvotellaan vielä siitä, miten se lasketaan muun muassa näitten hoitotoitten osalta, mikä meidän velvoitteita jonkun verran vähentää. Kysyn ministeriltä: Mikä näiden neuvottelujen tila tällä hetkellä on? Se alku, mikä tuolta Brysselistä tuli, oli kohtuullisen hyvä, mutta miten tämä jatkoneuvottelu on edennyt?

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri vastaa. Paikalta voi puhua tai sitten pöntöstä, ei ole väliä. Enintään 3 minuuttia. Sitten jatkamme debattia, ja vielä ministerin loppuvastaus. — Olkaa hyvä.

16.40 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Kiitos, arvoisa puhemies! Tuo Itämeren ja vesien suojeluohjelma nauttii suurta tukea kiitoksista. Oikeastaan täsmennys liittyen edustaja Sarkomaan kysymykseen, miten on laajemmin Itämeren ympäristössä: Todellakin HELCOMin puheenjohtajana tavoittelemme sitä, että Itämeren suojeluohjelma päivitetään Suomen puheenjohtajuuden aikana. Se koskee siis kaikkia ranta-valtioita. Erityisesti ajamme kahta asiaa sisään: ravinteiden kierrätystä ja lannan tehokasta hyväksikäyttöä kautta Itämeren ja — toista asiaa — ilmastonmuutoksen vaikutusten huomioinnottomista Itämeren suojelussa. Nämä ovat painopisteitä tässä HELCOM-työssä. Kiitän siitä monien huomiosta, että sisävedet ansaitsevat yhtä lailla sitä suojelua kuin Itämeri.

Sitten tähän luonnon monimuotoisuuteen ja Metsoon. Todellakin nuo määrärahat mahdollistavat sen, että Metso etenee hyvällä uralla kohti tavoitettaan. Toki vuosittain nämä määrärahat ovat vaihdelleet, ja olen tietysti iloinen siitä, että sitä notkahdusta, mikä vaalikauden alkuvuosina tuli, aika syvää sellaista, on päästy nyt paikkaamaan. Mutta kyllä varmasti, aivan kuten edustaja Modig tästä kysyi, siinä tulevilla hallituksilla riittää vielä askaretta. Ja tämä mahdollisuus siihen, että vapaaehtoista suojelua edistettäisiin, on hyvä ajatus. Siihen on toki kaikilla maanomistajilla koko ajan varaa, muun muassa yhteisöillä.

Metsien käyttöön liittyen tämä varapuhemies Pekkarisen kysymys siitä, miten LULUCF-keskustelu etenee: LULUCF-keskustelu on todella tämmöistä laskennallisen nielun määrittelyä, ja sitten taas jos katsotaan sitä pitkän aikavälin hiilineutraaliustavoitetta, niin siinä lähdetään tästä luonnontieteellisestä nielusta. Täällä se tapa, millä ajattelemme Suomessa, että meillä on mahdollisuus maltillisesti ja kestäväällä tavalla puunkäyttöä lisätä, tähtää sen kaltaiselle puunkäytön tasolle, mikä on hyvin keskimääräinen EU-maitten kesken. Siis Suomi ei ole mitenkään astumassa jotenkin poikkeuksellisen kovaan metsien hyödyntämiseen. Meille on tärkeää, että monimuotoisuus turvataan, virkistysarvot turvataan, hiilinielut pitkällä aikavälillä turvataan.

Metsävarat ovat kaksinkertaistuneet noin 50 vuodessa, eli hiilivarasto on kasvanut. Matemaattisesti hiilivarasto on integraalifunktio, nielu on sen derivaatta. [Naurua] — No joo, voidaan mennä tähän tasoon saakka. — Eli nielu kuvaa sitä, kuinka paljon hiilidioksidia vuosittain sitoutuu lisää tuonne metsiin, ja olemme vahvasti nielujen puolella edelleenkin. On aivan totta, että jos katsotaan yhtä vuotta tai lähivuosia, niin jos puuta kaadetaan enemmän tai vähemmän, niin nielu vastaavasti muuttuu. Mutta pitkällä tähtäimellä meidän täy-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

tyy pitää huoli siitä, että metsien kasvu on paremminkin kasvavalla uralla, ja nyt tullaan siihen globaaliin kysymykseen, että nieluja täytyy vahvistaa maailmanlaajuisesti. Tarvitsemme lisää metsiä, tarvitsemme paremmin kasvavia metsiä, ja se on pitkäjänteistä puuhaa. Siinä perspektiivi ei ole välttämättä aina vuosi tai kaksi.

Puhemies Paula Risikko: No niin, mennään hetkeksi vielä debattiin, ja ensimmäisenä edustaja Parviainen, Ulla.

16.44 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on jo useaan kertaan puhuttu luontoliikunnasta ja meidän retkeilyalueittemme merkityksestä, ja minä tuon sen ilon, että nyt Metsähallitukselle on lisätty se 1,9 miljoonaa euroa näitten reittien ja rakenteitten korjaamiseen. Korjaustarpeita ja laadunkohotustarpeita ihan varmasti on, kun kävijämäärät lisääntyvät. Tänä päivänä oli ilo lukea omasta paikallislehdestä, että Syötteen kansallispuiston käyntimäärät kasvavat, eli käyntimääräennätys tehtiin viime vuonna, ja siitäkin on nyt neljänneksen lisääntynyt kasvu.

Hossan kansallispuisto oli erinomainen esimerkki siitä, että tämmöinen statuksen kohottaminen voimistaa ja tuo lisää kävijöitä ja tuo tunnettavuutta. Metsähallitus on tehnyt selvityksen Oulanka-Paanajärvi-kansallispuiston saamisesta Unescon maailmanperintökohteeksi, ja käsittääkseni siellä ympäristöministeriön puolella valmistellaan tällaisia hankkeita. Olisi mukava, jos ministeri kuvaisi muutamalla sanalla, mitä tälle hankkeelle nykyisellään kuuluu.

16.45 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä jossain puheenvuorossa nostettiin puurakentaminen keskiöön, ja sehän on yksi tapa, jossa hiili säilyy. Kysynkin ministeriltä, ovatko minun tietoni oikeita: Kun puutalo nykyään rakennetaan, niin runkohan käytännössä on palamatonta, sitä ei saa syttymään eikä palamaan millään, eli se on täysin yhtä kestävää kuin metalli, ja siitä huolimatta puutaloissa vaaditaan — minä en tiedä, mistä ne vaatimukset tulevat — niin sanottu sprinklerijärjestelmä, joka automaattisesti vedellä sammuttaa, mikäli siellä tulipalo syttyy, mutta betonitaloissa sitä ei vaadita. Jos ihmisonnettomuuksia tapahtuu, ne tapahtuvat sen takia, kun huonekalut palavat — minä en tiedä, paljonko siihen huonekalun palamiseen vaikuttaa se, onko se runko puusta vai metallista vai mistä se on. Pystytäänkö näitä palomääräyksiä muuttamaan?

Sitten jos ministeri kysyisi Metsähallitukselta, kun sielläkin pitää siltoja rakentaa ja niitä voidaan tehdä puusta, mikä on se prosenttiosuus, millä Metsähallitus tekee uusia siltoja puusta.

16.46 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä tilanteessa haluaisin kysyä tästä homekoulujen ja homepäiväkotien tilanteesta. Ymmärtääkseni ministeri on puhunut kovasti tällaisesta Terveet tilat 2028 -ohjelmasta, ja kysyisin nyt, missä on tästä talousarvioesityksestä se kunnille suunnattu raha, jolla näitä terveitä rakennuksia pystytettäisiin muun muassa päiväkotilapsille ja koululaisille rakentamaan. Laadukasta varhaiskasvatusta tai laadukasta opetusta on kovin vaikea järjestää tilassa, joka on vaaraksi lapsen terveydelle tai työntekijöille, jotka siellä työskentelevät. Täällä oli talousarvioesityksessä ymmärtääkseni 700 000 hallinnollisiin kuluihin, mutta missä on se kunnille osoitettu summa?

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Sitten otetaan tässä ensiksi edustaja Reijonen, joka ei ole vielä käyttänyt puheenvuoroa. — Olkaa hyvä.

16.47 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tähän puurakentamiseen sen verran, kun edustaja Eestilä nosti sen esille, että ministeriöhan on nyt tehnyt töitä jonkun verran, että tiettyyn kerroskorkeuteen saakka voi olla seinissä ja kattosakin vähän puuta näkyvissä. Se on tietysti hyvä, mutta sprinklausjärjestelmä edelleenkin pitää olla, paloviranomaiset sen vaativat. Haluan korostaa sitä, että tässä pitäisi ministeriön nyt ottaa rohkeita askelia. Kun sinne oli varattu muistaakseni 1,6 miljoonaa puurakentamisen edistämiseen, niin mihinkä se nyt oikeasti käytetään? Nyt pitäisi olla ministeriön mukana hakemassa näitä riskiratkaisuja, joilla päästäisiin oikeasti eteenpäin sillä keinoin, että se puu olisi myös siellä seinissä näkyvissä eikä niitä sitten Gyprocilla vuorattaisi. Tässä on isot haasteet olemassa, mutta uskon, että ministeriössä tähän paneudutaan. Eikö niin, ministeri Tiilikainen?

16.48 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin paljon kuin haluaisinkin sitä, että meillä metsien tuotto riittäisi kaikkeen siihen, mihin halutaan, ja niihin kasvaviin tavoitteisiin, mitä hallituksessa on asetettu, minun on ollut pakko kuunnella ilmastotutkijoita, jotka todellakin kertovat sen, että nykytavalla tämä hiilinielu hupenee ja sitä ei voi korvata millään muulla vaan sitten ilmasto lämpenee ja me emme näihin tavoitteisiin pääse.

Metso ja luonnonsuojeluohjelmat ovat äärimmäisen tärkeitä monimuotoisuuden suojelun ja myöskin sitten näitten hiilinielujen kannalta, mutta tarvitsemme myös hyvää talousmetsien hoitoa. Sinne pitää saada sellaisia periaatteita, sellaista neuvontaa, että tiedetään ja ymmärretään se, millä tavalla metsiä hoitamalla aikaansaadaan paras tulos.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän vielä viisi puheenvuoroa: edustajat Kosonen, Hassi, Halmeenpää, Modig ja Kiuru. — Edustaja Kosonen.

16.50 Hanna Kosonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on satsannut vahvasti puurakentamisen lisäämiseen muun muassa normeja purkamalla ja myös onnistunut tässä. Puurakennukset toimivat hiilivarastoina, ja niiden rakentamisen lisäämistä tässä salissa kannatetaankin onneksi laidasta laitaan. Puurakennuksiin vaadittavaa tukkipuuta vain ei saada, ellei metsiä hoideta ja harvenneta, ja ilmastonmuutoksen kannalta on taas viisasta käyttää harvennuksissa syntyvä kuitupuu muihin uusiutuviin tuotteisiin, kuten muovituotteisiin, ja muut sivuvirrat esimerkiksi korvaamaan fossiilista energiaa.

Me haluamme tässä salissa siirtyä fossiilisesta ajasta uusiutuvaan aikaan, se on selvä asia, ja jollain tavalla meidän on myös lisättävä puunkäyttöä, mutta myös hiilinielut ovat tärkeitä. Tässä on aikamoinen yhtälö ratkaistavaksi. Kysynkin ministeri Tiilikaiselta vielä lisää niitä keinoja, kuinka me voimme näitä hiilinieluja Suomessa lisätä. Niitä varmasti on olemassa, ja voimme muuallekin maailmalle viedä tätä meidän metsänhoidon osaamistamme.

16.51 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan vielä tätä hiilinielukeskustelua.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Salin tuolla laidalla monet näyttävät aktiivisesti sekoittavan — tahallaan tai tahattomasti — sen, miten hiilinielut ovat tähän mennessä kehittyneet ja miten ne tulevaisuudessa kehittyvät, jos metsähakkuita kasvatetaan suunnitellulla tavalla.

Ministeri Tiilikaisen vastauksesta kyllä rivien välistä kävi ilmi, että ministeri ymmärtää, että nielun väheneminen on ilmakehän kannalta yhtä huono asia kuin päästöjen kasvu ja että nielu lähivuosina pienenee, mikäli hakkuita kasvatetaan hallituksen suunnittelemalla tavalla. Se, että nielu sitten joskus vuosisadan lopulla kasvaa, on laiha lohtu, kun ilmastonmuutosta aiheuttavat kokonaispäästöt, nettopäästöt, pitäisi saada laskuun erittäin nopeasti. Muun muassa ilmastopaneelin entinen varapuheenjohtaja, professori van Ypersele on sanonut, että vuoteen 2050 mennessä puun polttaminen energiaksi tuottaa fossiiliin verrattuna jopa 2—3-kertaisen ilmastorasitteen.

Puhemies Paula Risikko: Lisään listalle muutaman henkilön vielä, koska me ehdimme ennen kuin seuraava ministeri tulee.

16.52 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Hiilinieluista puhuttaessa on hyvä muistaa, että eivät metsät ole ainoa Suomen luonnon hiilinielu. Oikeastaan vielä merkittävämpiä ovat suomalaiset suot. Ne ovat myös merkittävä hiilivarasto. Siksi onkin hyvä, että tässä budjettikirjassa soiden eli kosteikkojen ennallistamiseen on varattu sentään 2 miljoonaa euroa. Se on tärkeä toimi, vaikkakin summa on aika symbolinen.

Mutta sen verran vielä palaan tuohon Metso-rahaan vertailun vuoksi, että ensi vuonnahan meillä menee budjettikirjan mukaan 16,3 miljoonaa euroa — eli suurin piirtein sama summa kuin on käytettävissä Metso-suojeluohjelmaan — konkurssiin ajautuneen kanadalaisen yhtiön omistaman Hituran kaivoksen ympäristöhaittojen siivoamiseen. Eikä tämä suinkaan ole ensimmäinen kerta Suomen historiassa eikä valitettavasti ehkä viimeinenkään, kun nämä sotkut jäävät valtion kontolle tavalla tai toisella. Kysyisinkin ministeriltä: eikö nyt olisi aika jo alkaa vakavasti harkita lainsäädännön muutoksia siihen suuntaan, että kaivoksille tulisi velvollisuudeksi jonkinlaisen vastuurahaston ylläpitäminen niin, että siellä olisi varallisuutta [Puhemies koputtaa] niitten todellisten kustannusten hoitoon? Tässä Hituran tapauksessakin kaivosyhtiön [Puhemies koputtaa] omat vastuurahat olivat vain 2 miljoonaa euroa.

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa, niin kaikki ehtivät puhua.

16.54 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yleisenä kehityksenä tällä vaalikaudella ympäristöministeriön hallinnonala on pienentynyt, ympäristöhallintoa ja -valvontaa on heikennetty, ja kun ely-keskuksilta poistui valitusoikeus, niin kansalaisjärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan rooli yleisen ympäristöedun valvonnassa kasvaa merkittävästi. Näin tulee olemaan varsinkin siinä vaiheessa, jos hallituksen kaavailema maakuntauudistus toteutuu hallituksen toivomalla tavalla, jolloin elyt lakkaavat olemasta ja saamme uuden Luova-viraston. Samaan aikaan, kun kansalaisyhteiskunnan ja järjestöjen rooli valvonnassa kasvaa, on järjestöjen rahoja leikattu koko tämän vaalikauden. Pidän tätä erittäin huonona yhtälönä.

Mutta liittyen tähän Luovaan: Tässä ei ole lainsäädäntö vielä täysin valmista ja puutteen lista on pitkä, mutta yksi iso huoli on se, että tässä laissa ei ole kenellekään asetettu vastuuta yleisen ympäristöedun valvonnasta. Olisin kysynyt ministeriltä: Miten näette tä-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

män tilanteen, voisiko sen sinne lisätä? Eikö olisi paikallaan, että eduskuntatyön aikana tähän asiaan puututtaisiin? Näkisikö ministeri sen mahdollisena? Onhan vastauksenne ”kylä”? [Naurua]

16.55 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä Metsähallituksen korjausvelkarakahasta: Se on oikeasuuntainen askel. Kun kävijämäärät ovat nousseet, niin totta kai hehtaareista ja rakenteista ja reitistöistä kannattaa pitää kiinni. Joka kerta, kun nämä Metsähallituksen rahat tulevat puheeksi, otan esille autiotuvat. Pienenä kevennyksenä täytyy sanoa, että autiotuvat ovat muuten puusta rakennettuja, puurakentamisesta siinäkin suositaan — onneksi kukaan ei ole mitään muuta vaihtoehtoa esittänyt. Autiotupaverkosto Suomessa on kansainvälisesti ajateltuna erittäin ainutlaatuinen. Se on hieno järjestelmä, mikä meillä on, ja siitä kannattaa pitää kiinni. Metsähallitukselta olen saanut käyttööni korjausvelkalaskelman, ja siihen nojautuen valtiovarainvaliokunta päätti viime syksynä lisätä korvamerkattuna vielä 100 000 euroa nimenomaan autiotuville. Toivon, että nyt kun tätä korjausvelkaa laitetaan reitistöihin ja rakenteisiin, niin muistetaan nimenomaan myös autiotupien kunnossapito.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan napakat puheenvuorot vielä, Torniainen, Maijala ja Honkonen, ja sitten ministerin 2 minuutin vastaus.

16.56 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä salissa on puhuttu paljon puurakentamisen edistämisestä, ja kannatan lämpimästi sitä. Mutta siinä pitää ottaa myöskin se huomioon, että silloin pitää olla myöskin koulutusta lisää, ja toivon, että tämä on ylihallinnollinen asia. Ja myöskin on se tosiasia, että pelkästä puusta ei voi rakentaa vaan siihen tarvitaan eri materiaalien yhdistämistä myöskin. Mutta puurakentamista ja koulutusta sinne ehdottomasti lisää.

Sitten haluan nostaa sen asian esille, että täällä on tämä, että valtion tukeman vuokra-asuntotuotannon lisäämiseksi Helsingin seudun maankäyttöön, liikenteeseen ja asumiseen elikkä MAL-sopimuskunnille esitetään käynnistysavustuksia. Itse toivon, että sitä oikeastaan laajennetaan, niin että siihen otetaan se elinkeinoelämä myöskin elikkä että tulisi jatkossa MAEL-sopimuksia ja että näitä MAEL-sopimuksia myöskin laajennettaisiin muualle Suomeen, nimenomaan sellaisiin keskisuuriin kaupunkeihin, siellä myöskin tarvitaan niitä.

Ja sitten kun puhutaan [Puhemies koputtaa] sisäilmaongelmista, niin toivon, että myöskin niihin ongelmaihmisiin, jotka kärsivät niistä, kiinnitetään huomiota. Tämä on myöskin... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

16.57 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me syömme joka ikinen päivä. Sen takia onkin tärkeää, että me syömme vastuullisesti tuotettua, ympäristöystävällistä ruokaa eli kotimaista ruokaa. Viime kesänä Suomen ruoantuotannon pelastivat turvepellot — turvepellot, joista suurin osa on muuten ympärivuotisella nurmella ja jotka ovat siten hiilen sitojia. Ja nyt haluaisinkin kysyä ministeriltä: koska tulevat julkisuuteen ne tutkimustiedot, jotka kertovat tämän asian, koska tästä näyttää olevan ihmeellistä vääränlaista tietoa julkisuudessa?

Toiseksi kysyn näistä suojelualueasioista. Posion kunta on esittänyt Korouoman perustamista kansallispuistoksi. Alue on tunnettu ennen kaikkea jääkiepelykohteista ja -toimin-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

nasta, ja juuri niin kuin aikaisemminkin tuli esille, kansallispuistona tämä alue tuottaisi valtiolle paljon paremmin kuin nykyisenä alemmantasoisena suojelualueena. Kysynkin ministeriltä: koska voimmme saada Korouomasta kansallispuiston?

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä edustaja Honkonen — nythän painotus on ollut nimen omaan näissä ympäristövaliokunnan jäsenissä — ja sitten vielä ministerin vastaus.

16.58 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Vielä näistä hiilinielu-/hiilivarastoasioista. Haluan vielä kerran painottaa sitä, että eihän Suomen hallitus pysty mahtikäskyllään metsien hakkuita lisäämään, vaan ne lisääntyvät sen takia, että suomalaisen metsäteollisuuden tuotteita halutaan maailmalla entistä enemmän ostaa.

Ja nyt kun selvästi siellä vasemmalla te haluatte metsien hakkuita rajoittaa, niin toivoisin, että myöskin kertoisitte sitten, mitkä ne mekanismit ovat, millä Suomessa metsien hakkuita rajoitetaan. Ja toivon, että tiedostatte myös sen, että jos Suomessa näin tehdään, niin eivät nämä hakkuut käytännössä koko maapallolla vähene, ne saattavat siirtyä jonnekin toiselle puolelle maapalloa. Ilmakehä on yksi — ei ole olemassa erikseen Suomen tai Euroopan ilmakehää, vaan maapallolla on yksi ilmakehä. [Riitta Myllerin välihuuto] Ja todellakin, jos näitä mekanismeja etsitte, niin varmasti niitä löytyy. Voihan sellutehtaan vaikkapa sosialisoida ja yhteiskunnan varoilla ajaa alas, jos näitä kovia keinoja etsitään, millä sitten niitä metsien hakkuita todella vähennetään. [Satu Hassin välihuuto] Toivoisin, että avoimesti myös kerrotaisiiin sitten, mitkä ovat ne mekanismit, niin että äänestäjät tietäisivät sen vaaleissa, kun näistä keskustellaan.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten vielä ministeri vastaa, enintään 2 minuuttia paikalta.

16.59 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Edustajat Reijonen, Eestilä, Torniainen puhuivat puurakentamisesta. Todellakin, tarvitaan koulutusta lisää, tarvitaan edelleen sitä kriittistä säädösten arviointia, ja on hyvä, että meillä nyt on useammaksi vuodeksi tämä puurakentamisen edistämisraha saatu. Sillä toivottavasti tulee myös tuloksia.

Terveet tilat 2028: Siinä on tärkeää se, että pannaan paitsi tiloja kuntoon myös sisäilmaongelmista kärsivien ihmisten terveyttä mahdollisimman nopeasti, ja tätä hoitoa parannetaan. Todellakaan tarkoitus ei ole koskaan ollut, että avattaisiin jokin avustuspykälä kunnille, koska jos kunnat jäävät odottamaan avustuksia, tilat jäävät korjaamatta. Ripeys on tässä valttia. Pelkästään Espoossa on noin miljardin urakka odottamassa seuraavan kymmenen vuoden aikana. Se kuvastaa sitä valtavaa määrää. Kyse on kuntien investoinneista ja heidän tilojensa terveenä käyttämisestä.

Luova, tuo lainsäädäntö ja yleinen etu: Jokainen Luovan työntekijä sitä yleistä etua katsoo omassa työssään. Valvonta ei lopu mihinkään. Elyissä tällä hetkellä valvontaa tekevät ihmiset siirtyvät Luovan palvelukseen, jähka lait on aikanaan hyväksytty.

Metsähallituksesta vielä: Tuo on todella tärkeä juttu, että pystytään tätä korjausvelkaa pienentämään. Itse asiassa täällä edustaja Taimela kysyi, että no missä jamassa tämä nyt jää sitten tulevalle hallitukselle. — Paremmassa jamassa kuin saimme, koska Metsähallituksen luontopalveluitten rahoitukseen ei ole tehty leikkauksia, sen sijaan lisäyksiä on tehty liki jokaisena vuonna, ja toivottavasti niillä saadaan tuloksia.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistaminen etenee. Siinä on tarkoitus, että siirrytään niin sanotusti tulevaisuuteen eli digiaikaan, tehdään huolellista valmistelutyötä.

Tästä ilmastoasiasta vielä: Kyllähän oikeastaan kaikista näistä puheenvuoroista, mitä täällä on käytetty, huokuu se huoli, että meidän on tehtävä enemmän, meidän on tehtävä nopeammin. Tämä on paljon laajempi kysymys kuin nyt sitten tämä, mihin täällä Suomessa tupataan takertumaan, tämä nielujuttu. Toistan: meidän on maailmanlaajuisesti saatava lisää metsiä, paremmin kasvavia metsiä. Suomessa voidaan aloittaa [Puhemies koputtaa] esimerkiksi ensiharvennusrästejä purkamalla, tuhkalannoitusta lisäämällä, [Puhemies koputtaa] peltojen hiilensidontaa lisäämällä, metsittämällä peltoheittoja, tämänkaltaisilla toimilla, joilla vahvistamme sitä hiilinielua, [Puhemies koputtaa] eikä pidä vain takertua siihen, hakataanko nyt miljoona kuutiota enemmän vai vähemmän.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia ministeri Tiilikaiselle. Siirrymme toiseen teemaan. Meillä on täällä ministeri Berner ja hänellä esittely, 5 minuuttia, kiitos. Sen jälkeen debatti taas.

17.02 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle määrärahaa yhteensä noin 2,9 miljardia euroa. Talousarvioesitys noudattaa hallitusohjelman linjauksia ja kevään kehyspäätöstä. Hallinnonalan budjetista valtaosa eli noin 1,6 miljardia euroa käytetään liikenneverkon ylläpitoon ja kehittämiseen, tästä runsas miljardi teiden, ratojen ja vesiväylien perusväylänpitoon, jolla liikenneverkko pidetään päivittäisen liikennöitävyyden vaatimassa kunnossa.

Budjettiriihessä sovittiin 49 miljoonan euron liikennepaketista liikenneturvallisuuden ja maanteiden talvikunnossapidon parantamiseen. Tästä paketista 25 miljoonaa euroa osoitetaan maanteiden talvikunnossapitoon ja kelirikon aiheuttamiin korjauksiin. Tasoristeysten turvallisuuden parantamista jatketaan 10 miljoonan euron rahoituksella. Hallitus on myös sopinut yksityistieavustusten 4 miljoonan euron korotuksesta, jolloin avustusten kokonaismääräraha ensi vuonna nousee 17 miljoonaan euroon. Lisäksi liikennepaketista osoitetaan määrärahaa liikenneturvallisuustyöhön ja riista-aitojen rakentamiseen. Liikennepaketti rahoitetaan vuoden 2019 talousarviosta sekä kuluvaan vuoden toisesta lisätalousarviosta.

Korjausvelan poistoon käytetään vuonna 2019 lähes 100 miljoonaa euroa. Liikenneväylien parantamista tehdään useissa kohteissa ympäri Suomea. Elinkeinoelämän kuljetukset ja työmatkaliikenne hyötyvät näistä korjauksista, ja liikenneturvallisuus paranee. Suomen saavutettavuus sekä toimivat kansainväliset ja turvalliset yhteydet paranevat. Korjaukset tukevat kilpailukykyä ja talouskasvua.

Vuonna 2019 väyläverkon kehittämiseen käytetään noin 300 miljoonaa euroa. Pääpaino on käynnissä olevien hankkeiden jatkamisessa aiemmin tehtyjen päätösten mukaisesti. Lisäksi hallinnonalan määrärahoista avustetaan kuntien suurten raideliikennehankkeiden, kuten Tampereen raitiotien ja pääkaupunkiseudun Raide-Jokerin, toteutusta.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää liikenteen ja viestinnän viranomaispalveluihin noin 92 miljoonan euron määrärahaa. Viranomaispalveluilla turvataan liikennejärjestelmän toimivuutta ja turvallisuutta sekä luodaan edellytyksiä liikennejärjestelmän ja siihen liittyvien palveluiden kehittämiseksi. Viestintäpalveluja ja viestintäverkkoja hyödynnetään merkittävässä osassa yhteiskunnan palvelujen tuottamisessa ja kulutuksessa. Digitalisaa-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

tiökehityksen myötä luodaan uusia liikenteen ja viestinnän palveluita, joille nopeat ja luotettavat viestintäverkot ovat edellytys.

Liikenteen tukemiseen ja ostopalveluihin hallitus esittää vuoden 2019 talousarviossa noin 208:aa miljoonaa euroa. Joukkoliikenteen palveluostoihin ja kehittämiseen esitetään 89:ää miljoonaa euroa. Energia- ja ilmastostrategian tavoitteiden edistämiseksi ihmisten liikkumistottumusten muutosta tuetaan 2 miljoonan euron lisäyksellä raideliikenteeseen. Strategian tavoitteiden edistämiseksi valtio myös avustaa kaupunkiseutujen joukkoliikenteen kehittämistä digitalisaation ja liikenteen palveluiden edistämiseksi 3,5 miljoonalla eurolla. Hallitus esittää noin 519 miljoonan euron siirtoa Valtion televisio- ja radorahastoon Yleisradio Oy:n julkisen palvelun kustannusten kattamiseen. Haja-asutusalueiden ja maaseudun tietoliikenneyhteyksiä parantava Laajakaista kaikille -hanke jatkuu aiemmilta vuosilta siirtyneellä määrärahalta.

Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella olemme kehittäneet liikennettä ja uudistaneet lainsäädäntöä kokonaisvaltaisesti. Liikennejärjestelmän suunnitteluun haetaan pitkäjänteisyyttä 12-vuotisella valtakunnallisella liikennejärjestelmäsuunnitelmalla. Rautatieliikenteen kilpailukyvyn varmistaminen on tärkeää, jotta liikkumiseen on käytettävissä vaihtoehtoja. Nopeilla raideyhteyksillä on työssäkäynti mahdollista laajemmalla alueella. Rataverkon osalta Turun radalla suunnittelu on jo käynnissä, pääradan ja itäradan käytävissä tarvitaan jatkosuunnittelua, jotta ratojen kehittämiseen saadaan pitkäjänteisiä etenemispolkuja.

Vaikka nyt päätetty täsmärahoitus liikenneturvallisuuteen ja talvikunnossapitoon on tervetullutta, väylien rahoituksessa pitäisi pyrkiä kymmenien vuosien aikajänteeseen. Liikenteen rahoitusta on pyrittävä uudistamaan rohkeasti ja kokonaisvaltaisesti. Budjettirahoituksen tie on merkittävien kehittämishankkeiden osalta käyty loppuun. Mikäli haluamme pysyä kansainvälisessä kilpajuoksussa mukana, on meidän kyettävä rakentamaan uusia ajattelutapoja sekä toimintamalleja liikenneinfrastruktuurin rahoittamiseksi. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Arvoisat edustajat, pyydän niitä, jotka haluavat esittää lisäksymyksiä ja osallistua debattiin, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

17.08 Ari Jalonen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu todennäköisesti menee jossain kohtaa infrarahoitukseen. Se on toki tärkeää, siihen pitää panostaa, ja toivottavasti siihen on tulossa vielä tämänkin kauden aikana jotain rahoitusta, että päästään siihen tavoitteeseen, mitä tässä kaikki haluavat. Tuen kyllä teitä siinä, miten tätä etsitään.

Mutta tätäkin suurempi tulevaisuuteen vaikuttava tekijä on se, että meidän lainsäädäntömme on mahdollistavaa ja me olemme edelläkävijöitä koko Euroopan ja maailmankin liikennepolitiikassa. Onko nyt meidän liikennepolitiikkamme riittävän etupainotteista, että me pääsemme vaikuttamaan näihin tulevaisuuden haasteisiin ja digitaalisuuden tuomiin mahdollisuuksiin?

17.09 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Parlamentaarinen työryhmä esitti yksimielisesti, että tie- ja rataverkon korjausvelan vähentämisen lisärahoitusta jatketaan, ja täytyy sanoa, että hämmennys oli kyllä suuri, kun tähän tarkoitukseen ei osoitettu mitään — pyöreä nolla euroa. Täytyy kysyä ministeriltä, miksi

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

näin. Nyt näyttää siltä, että korjausvelan hoitamiseen tarvittava pysyvä rahoitustason korotus jää seuraavan hallituksen kontrolle.

Sitten toinen asia: Ruotsi tekee pitkäjänteistä, vähintään 12 vuoden aikajänteen liikennepolitiikkaa, ja se on saanut rahoitusta 17-kertaisen määrän Suomeen verrattuna. Miten me voisimme Suomen osuutta lisätä näistä EU-rahoista? Ei ole kysymys kuitenkaan siitä, etteikö noita hankkeita olisi tuolla pitkin maakuntaa — routaisten teiden määrä on mittava.

17.10 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Ojala-Niemelä nostikin jo esille tämän minuakin huolestuttavan asian eli väyläverkon kunnon ja korjausvelan, jota on noin 2,5 miljardia euroa. Tosiaan parlamentaarinen liikenneverkon rahoitusta arvioiva työryhmä päätyi siihen, että 300 miljoonaa pitäisi lisätä vuositasolla siihen noin miljardin tasoon, mikä tällä hetkellä on. Nyt sitten hallituksen talousarvioesityksessä tämä korjausvelan vähentämiseen tarkoitettu raha on jäänyt kokonaan pois. Ihan pakko on nyt kysyä sitten arvoisalta ministeriltä: Miten sen korjausvelan nyt sitten käy? Miltä näyttää nyt ja tulevaisuudessa, kun sitä rahaa ei olekaan?

17.11 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin kuin me kuulimme, tässä hallituksen esityksessä tulevallekin vuodelle rahaa on kyllä liikenteeseen varattu. Kolmen vuoden aikana tämä hallitus on tehnyt erittäin hyvää runkoverkkokorjausta ja perustienpitoa, kunnossapitoa, ja uusiakin hankkeita on saatu liikkeelle. Kysynkin ministeriltä: missä vaiheessa nyt on tämä runkoverkkoselvitys, ja tuleeko siitä sitten sellainen ohjaava, millä päästäisiin tähän 12 vuoden liikennesuunnitelmaan, mitä parlamentaarinen työryhmäkin on esittänyt?

Sitten haluaisin kysyä vielä ministerin näkemystä tähän rahoitusasiaan vähän tarkemmin. Haluaisin erityisesti kuulla nyt täällä eri puolueiden näkemyksiä, ollaanko valmiit tämmöiseen uuteen rahoitusjärjestelmään siirtymiseen, koska kaikki tunnustamme tosiasian, että nykyisellä budjettiperusteisella rahoituksella ei tulevaisuuden haasteisiin pystytäkään vastaamaan.

17.12 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä edustaja Pakkanen, itsekkin olen tämän liikenneverkkotyöryhmän jäsen, jossa siis työskentelemme parasta aikaa — huomisaamunakin kello 8 aloitamme — tätä 12-vuotista suunnitelmaa. Mietimme myös rahoituskysymyksiä, vaikka se ei tuon työryhmän varsinaisen toimiksi olekaan. Edustaja Pakkanenkin sen varmasti hyvin tietää, mutta yhdymme siihen, että tarvitsemme pitkäjänteistä suunnitelmaa ihan jo senkin vuoksi, että olemme sitten vahvemmillakin hakemassa noita TEN-T-rahoituksia Euroopan osalta.

Mutta täytyy sanoa se, että kyllä tämän hallituksen aikana on valitettavasti parlamentaarista yhteistyötä ja yhdessä sopimista aliarvioitu, ja siitä hyvä esimerkki on se, että tulevana vuonna on yli 300 miljoonaa euroa vähemmän käytettävissä perusväylänpitoon, korjaukseen, vaikka me parlamentaarisesti siitä sovimme. Tämä ei tietenkään ole kovin hedelmällinen pohja parlamentaariselle yhteistyölle ja [Puhemies koputtaa] yhteisten ratkaisujen hakemiselle, kun saamme näin ikäviä päätöksiä myöskin aikaiseksi. Tähän ministeri ei ole itse varmasti [Puhemies: Aika!] pääsyyllinen vaan valtiovarainministeri.

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuuteissa, niin mahdollisimman moni saa tänään puheenvuoron.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

17.13 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikenteeltä kerätään valtavat summat rahaa [Antti Rantakankaan välihuuto] — lähes 8 miljardia, kuten täällä kerrottiin ystävällisesti — ja sitä sitten liikenteeseen sijoitetaan huomattavasti vähemmän. Se 300 miljoonan euron vuosittainen korjausvelkakäytäntö nyt tämän hallituskauden aikana on ollut tosiaan hyvä asia, varsinkin kaukana markkinoista oleville yrityksille, ja sitten myös tämä kuljetustuki. Jos verrataan sitä kuljetustukea esimerkiksi vaikkapa vain polttoaineitten verotukseen kaukana kuljettavilta yrityksiltä, niin sillä korvataan ainoastaan osa polttoaineverotuksesta.

Sitä olisin kysynyt ministeriltä, onko liikenneministeriössä ajateltu sitä, kun täällä on monessa asiassa yhdenvertaisuudesta puhuttu, että jos jotkut joutuvat maksamaan veroa siitä, että on kaukana, niin olisiko tässä korjaamista.

17.14 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aluksi voisin ottaa esille sen, että perusväylänpidon rahoitushan tipahtaa nytten lähes 400 miljoonaa euroa ja jää nyt hieman korkeammalle tasolle kuin vuonna 2015. Kyllä huolestuttaa se, miten tämä infra pystytään nyt tällä rahoitustasolla pitämään kunnossa, kun korjausvelkaa on niin paljon.

Toinen on haja-asutusalueiden joukkoliikenteen toimivuus elikkä ostot ja kehittäminen, ja olisin toivonut, että siihen olisi ollut enemmän panostuksia, jotta myös maaseudulta pääsee joukkoliikenteellä palveluihin, töihin, kouluun.

Sitten on toimivat tietoliikenneyhteydet, varsinkin maaseudulla ja haja-asutusalueilla, elikkä mikäli halutaan pitää Suomi kilpailukykyisenä ja koko Suomi asuttuna, niin kuin suomalaiset toivovatkin, niin me tarvitsisimme kyllä toimivat tietoliikenneyhteydet.

Sitten haluaisin kysyä ministeriltä: oletteko jo saaneet viiden maakunnan yhteisen lausunnon Kasitien saamiseksi runkotieverkkoon, mikä olisi erittäin tärkeää koko Suomen vientiteollisuudelle ja elinvoimalle ja kilpailukyvyille?

17.15 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Jag vill också inledningsvis passa på att tacka ministern som systematiskt talar för innovativa kommunikationstjänster för digitalisering, delningsekonomi, utnyttjande av data och som också befrämjar nordisk samverkan i olika former.

Arvoisa puhemies! Suomen taloudellinen menestys nojaa pitkälti vientiin, ja länsirannikon maakunnissa, kuten kuultiin, viennin osuus on erityisen korkea. Valtatie 8 on vientirannikon valtasuoni, joka yhdistää teollisuusvyöhykkeen satamiin ja lentoasemiin. Vaikutus Suomen taloudelle on vuosittain kymmeniä miljardeja euroja, ja siksi haluan tässä yhteydessä muistuttaa siitä, että valtatie 8:n ja koko valtatie 3:n täytyy kuulua statukseltaan runkoverkkoon. Muun muassa Wärtsilän tuore ilmoitus 200 miljoonan euron investoinnista Vaasaan on yksi esimerkki siitä, kuinka vahva tulevaisuudenusko elinkeinoelämällä länsirannikolla on.

17.16 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä kaudella liikenneväylien korjausvelan kasvu on saatu pysäytettyä ja korjausvelkaa jopa vähennettyä. Tässä suhteessa kiitän kyllä hallitusta. Mutta ensi vuoden budjetissa lisärahoitusta ei enää ole, ja korjausvelan määrä uhkaa taas kääntyä nousuun. Parlamentaarisesti sovitun mukaisesti

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

liikenneväylien korjausvelkaa tulee pyrkiä poistamaan pitkäjänteisesti yli vaalikausien, eikö niin, ministeri?

Sitten tästä valtatie 8:sta. Sehän on länsirannikolla vientiteollisuutemme tuotantolinja, jonka vaikutukset Suomen taloudelle kohoavat kymmeniin miljardeihin euroihin vuosittain. Kysyn ministeriltä: eikö koko Kasitien tule kuulua maanteiden runkoverkkoon ja ylimpään palvelutasoluokkaan, jotta se vastaisi elinkeinoelämän nykyisiä ja tulevia tarpeita sekä voi toimia myös erikoiskuljetusten pääväylänä?

17.17 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministerin esittelyssä mielestäni kuulostivat hyvältä nämä liikenneturvallisuushankkeet ja -työ. Ne ovat todella tärkeitä.

Mutta kaikissa maakunnissa on toki tarpeita ratahankkeille, ja niin myös Uudenmaan liitossa on arvioitu tulevaisuusskenaarioita: On erittäin paljon raidehankeinvestointitarpeita. On tarvetta rantaradan kaksoisraiteelle, Espoon kaupunkiradan jatkeelle, jotta saadaan parannettua työmatkaliikennettä ja arjen koululiikennettä. On tarvetta myös raiteille itään päin Porvoon suuntaan ja myös Hanko—Hyvinkää-radan sähköistykselle — suhteellisen halpa hanke ottaen huomioon sen, miten tärkeää on Hangon sataman vienti, ja sen, että nyt raskas liikenne huristelee kaupungin läpi.

Haluaisin kysyä myös biokaasuautoilun edistämisestä, kun nyt autoilun verotus ei osu niin, että biokaasuautoilu olisi kannattavaa, vaikkakin auton konversio kaasuautoksi on ilmastoteko.

17.19 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikenneverkkomme on todellakin ansainnut pitkäjänteisen 12-vuotisen suunnitelmansa. Tämän poukoilevan liikennepolitiikan ainakin piti väistyä tämän liikennesuunnitelman myötä, mutta miten kävi? Niin kuin tässä salissa on jo tullut esiin, yhdessä parlamentaarisesti sovitun tie- ja rataverkon korjausvelan vähentämisen lisärahoitus uupuu budjetista täysin. Elikkä siellä on nolla euroa nyt sitten varattu vuoteen 2019.

Tässä on kehitetty — ainakin eilen — useassa puheenvuorossa sitä, että hallitus on nyt autoveroa alentamassa 50 miljoonalla eurolla. Tuo luku tarkoittaa sitä, että henkilöauton omistaja säästää keskimäärin noin 10 euroa vuodessa — siis 10 euroa vuodessa. Minä uskallan sanoa siitä palautteesta, jota me kansanedustajat saamme, että tuo samainen summa olisi varmasti lohduttanut niitä autoilijoita huomattavasti paljon enemmän korjattuna asfalttipintana, varsinkin kun tämä yhdessä parlamentaarisesti sovittu lisärahoitus uupuu täysin tästä budjetista. Oliko tämä oikea arvovalinta tässä kohtaa?

17.20 Eeva-Maria Maijala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapin matkailu on Suomen kehityksen yksi kärkitekijöistä, ihan veturi tilanteessa. Mutta kuten me tiedämme, matkailun yksi merkittävimmistä asioista on se, kuinka hyvät ovat yhteydet. Tässä ovat tärkeitä ennen kaikkea kaikki lentoyhteydet — nyt esimerkiksi Ivaloon on koko ajan lentoliikennettä liian vähän — ja toiseksi kaikki tämä tieliikenne, kaikki toimii miten toimii. Miten saamme yhteydet pelittämään, saadaanko suoria lentoyhteyksiä toimimaan ulkomailta suoraan esimerkiksi Rovaniemelle?

Toinen asia, mikä liittyy tähän, on sitten se, minkä verran käytetään uusia tutkimustietoja tiestön kunnon tutkimisessa ja ylläpitämisessä, koska meillä on Suomessa käytös-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

sä maailman huippuluokkaa olevaa maatutkaluotainmenetelmällä laadittua tutkimustietoa tienpohjasta. Miten tätä ollaan käyttämässä, jotta voimme kehittää näitä asioita eteenpäin?

17.21 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kelirikko oli viime talvena pahempi kuin yli 20 vuoteen, ja tämä näkyi ihmisten arjessa kuoppaisina maanteinä ja teiden reunojen sortumisena ja eri tieosuuksille asetettuina painorajoituksina. Nämä kaikki lisäävät ammattiliikenteen kustannuksia, kun joudutaan ajamaan vaihtoehtoisia reittejä tai ottamaan vähemmän lastia. Ja sitten tästä tulee meille kuluttajille lisäkuluja siitä, että tuotteet ja palvelut kallistuvat. Sen vuoksi en oikein voi ymmärtää sitä, miten voi olla mahdollista, että täällä budjettikirjan sivulla 557, jossa on tämä taulukko perusväylänpidosta, summa tienpitoon on laskenut 200 miljoonalla ja myös radanpitoon laskenut 200 miljoonalla. Elikkä jos ajatellaan sitä, että tie- ja rataverkko on Suomen verisuonisto, niin miten tämä voi olla mahdollista?

17.22 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin arvoisalle ministerille kiitokset siitä, että tämä kellonviisarien siirto -asia on teidän toimestanne, eduskunnan tahdosta mennyt eteenpäin. Hyvä näin. En ota kantaa, pitäisikö olla kesä- vai normaaliaika, mutta viisas ratkaisu siihenkin varmaan löytynee.

Arvoisa puhemies! Todellakin liikenteeltä peritään noin 8 miljardia veroja ja erilaisia maksuja vuodessa, ja tämän budjettiesityksen mukaan ministeriön pääluokka on vähän yli 2,8 miljardia, ja siitä väyläverkon kuluihin käytetään 1,6 miljardia — siinäkin on vielä viraston hallintomenoja mukana. Tätä ihmiset eivät ymmärrä, että 6,3 miljardia liikenteeltä perittäviä veroja ja maksuja käytetään budjetin kaikkiin muihin menoihin. No, näin tietysti on ihan hyvä ja pitkään ollut [Puhemies koputtaa] — tai ei hyvä — mutta tämä edellyttää sitä, [Puhemies koputtaa] että pystyttäisiin verkostoon käyttämään enemmän rahoja.

17.23 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä puhuttiin parlamentarismista, ja ainakin minun mielestäni tällä hallituskaudella parlamentarismia on kyllä noudatettu viimeisen päälle hyvin nimenomaan liikenneasioissa ministeri Bernerin johdolla. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Missä?] Tämä olkoon esimerkki siitä, miten asioita pitää pienessä maassa hoitaa. En usko, että mikään puolue tässä salissa vastustaa sitä, että lisätään vähintään se 300 miljoonaa ensi hallituskauden hallitusohjelmassa sitten näitä perusväylänpidon määrärahoja, jotka olivat 1 miljardi silloin 2015. Silloin se tarkoittaa sitä, että sinne tulee sitten yli 1,3 miljardia, mikä itse asiassa on lähes 150 miljoonaa vähemmän kuin mitä tänä vuonna pannaan. Tänä vuonna on huippuvuosi: tänä vuonna tulee yli 1,4 miljardia perusväylänpitoon. Mutta se on tärkeintä, että hallitus nyt jollakin tavalla lisäbudjetissaan kiinnittää huomiota tähän liian isoon pudotukseen, ja se on sitten seuraavan hallituksen asia hallitusohjelman kautta lisätä nimenomaan perusväylänpitoon. Näin alhaisella tasolla ei voida mennä.

17.24 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tällä hallituskaudella liikenne- ja viestintäministeriön alalla on tehty paljon uudistuksia, jotka tähtäävät pitkälle tulevaisuuteen, ja tällä hallituskaudella on nimenomaan panostettu perusväylänpitoon ja sen kunnostukseen. On pyritty kaventamaan sitä 2,5 miljardin korjausvelkaa, ja siinä on myöskin onnistuttu. Sitten tietysti huolenaihe on se, että tässä nyt pari seuraavaa vuotta on hiljaisempaa tällä sektorilla, mutta on siellä perusväylänpidossa kuitenkin

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

kin rahoitusta. Se pitää huomioida, ei se ole nolla, vaikka täällä on niin sanottu. [Suna Kymäläisen välihuuto] Kyllä siellä on myöskin rahoitusta.

Itse myöskin haluan kiittää siitä, että nyt täällä ensi vuoden budjetissa on liikenneturvalisuuksipaketti, jossa panostetaan talvikunnossapitoon ja tasoristeysohjelman jatkamiseen, sekä myöskin tämä yksityisteiden valtionapujen korotus, 4 miljoonaa euroa. Se tulee myöskin todella tarpeeseen.

Ja sitten itse toivon, että kaikki eduskuntapuolueet myöskin sanovat, millä he aikovat rahoittaa isot liikenneinfrahankkeet tulevaisuudessa.

17.26 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähköautojen hankintatuki ja siihen sisältyvä kaasu- ja etanoliautojen konversiotuki pysyy ensi vuonnakin nykyisessä 6 miljoonassa eurossa, mutta tähän ei ole purrut kovin hyvin. Sähköautojen määrä ja myyntiluvut eivät ole lähteneet merkittävään nousuun. Yhtenä syynä lieenee sähköautojen latauspisteverkon ja sitten kaasu-, erityisesti biokaasutankkausasemaverkon laahaaminen pahasti jäljessä toivotusta kehityksestä. Ensi vuonna ei ole sähköpyörrien hankintatukea eikä romutuspalkkiota.

Arvoisa puhemies! Minäkin kaipaen rantaradan aktiivisena käyttäjänä tuota tarvittavaa rahoitusta kaksoisraiteelle, joka kyllä poistaisi rantaradan liikennetukokset ja nopeuttaisi ja lisäisi junayhteyksiä pohjoisen ja etelän välillä merkittävästi.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa ja sen jälkeen ministerin vastaus: edustajat Blomqvist ja Myller.

17.27 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Jag skulle ha två frågor till minister Berner. Den ena gäller hur det här programmet, eller arbetet med att öka säkerheten i plankorsningarna på järnvägen framskrider. Och den andra frågan gäller det här stamnätet och vilka vägar som ska höra eller inte höra dit.

Rouva puhemies! Minulla on kaksi kysymystä ministeri Bernerille.

Toinen koskee tasoristeyksien turvallisuuden parantamista rautateillä — meillähän oli viime vuonna todella paha onnettomuus läntisellä Uudellamaalla muun muassa. Miten se työ etenee?

Toinen kysymys koskee runkoverkkoa, mitkä tiet kuuluvat siihen. Tässä edustaja Strand on jo sanonut, että valtatie 8 pitää kuulua siihen. Minä kysyn nyt sitten: entä tämä kantatie 51, moottoritie täältä Helsingistä Kirkkonummelle ja siitä eteenpäin? Sehän ei nyt kuulu siihen verkkoon, mutta se on erittäin vilkasliikenteinen ja tärkeä tieosuus.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri... Anteeksi, otetaan ensiksi edustaja Myller.

17.28 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Ymmärsin, että se luvattiin jo tuossa aikaisemmin. [Puhemies: Kyllä!]

Eli ilmastomuutoksen torjumiseksi rautatieliikenteen kehittäminen on äärimmäisen tärkeää, ja nämä satsaukset pitäisikin nähdä enemmän investointina kuin kertaluontoisena menona. Luonnos rautateiden runkoverkoksi on julkistettu, ja siinä Karjalan rataa ei esitetä kuuluvaksi Lappeenrannan ja Joensuun välillä henkilöliikenteen osalta runkoverkkoon, ja tämä vaikeuttaa kyllä valtavasti tuon Karjalan radan ja idän suunnan kehittämistä nimen-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

omaan nopeina yhteyksinä. Ellei siellä päästä sinne 160 kilometriin tunnissa, on vaikea ymmärtää, miten rautatiet voisivat todella kilpailla esimerkiksi lentoliikenteen kanssa, ja tähän tarvitaan korjausta.

Toinen asia, mikä siellä itäradalla nyt sitten myöskin kummittelee tässä runkoverkossa, on se, että Imatran ja Joensuun väliltä myöskään maantie ei kuuluisi tähän runkoverkkoon. Miten meitä pohjoiskarjalaisia nyt näin rangaistaan?

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri Berner, siitä paikalta 3 minuuttia.

17.29 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Arvoisa rouva puhemies! On todella yhteinen huoli meillä kaikilla täällä siitä, että korjausvelka meidän väyläverkostostamme saadaan pidettyä paremmassa kunnossa. Tällä hallituskaudella olemme panostaneet 600 plus 364 miljoonaa euroa siihen, että me saamme meidän korjausvelkaamme sekä kurottua umpeen että myöskin jonkun verran vietyä tulevaisuuteen eteenpäin. Haluan kiittää kaikkia eduskunnan puolueita siitä hyvästä yhteistyöstä — minun mielestäni hyvästä yhteistyöstä — joka parlamentaarisisessa työryhmässä on ollut, ja siitä sitoumuksesta, jonka puolueet ovat tehneet 300 miljoonan euron tasokorotuksen osalta, ja toivon, että tulevissa hallitusneuvotteluissa tästä myöskin pidetään kiinni.

12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma omalta osaltaan tulee turvaamaan sen, että Suomessakin siirrytään parempiin lähtökohtiin, kuten Ruotsissakin, saadessamme enemmän ennustettavuutta, mutta myös saadaan paremmin kiinni siitä, että saadaan muita rahoituslähteitä meidän liikenneinvestointeihimme.

Olen samaa mieltä siitä, että liikenneinfra ja siihen kohdistuvat merkittävät panostukset tulee nähdä investointeina, ja sitä kautta tarvitsemme myös sellaisia rahoitusratkaisuja, jotka ovat investointiluonteisia. Sen sijaan pidän tärkeänä, että korjausvelkaa nimenomaan rahoitetaan perusväylänpidosta. Täällä puhutaan siitä, että nyt korjausvelan taso olisi laskemassa 400 miljoonaa, mutta näin ei ihan kokonaan ole, vaan nyt palaudutaan sille tasolle, jolla ollaan oltu pitkään ennen tätä hallituskautta, ja nyt siihen liittyen on sitten tarve tehdä uusia päätöksiä taas seuraavissa hallitusneuvotteluissa.

Runkoverkon osalta kuulen teidän palautteenne ja mielelläni huomioin kaikki ne näkökulmat, jotka te tuotte esille. Meillä on nyt lausuntokierros menossa vielä tämän kuun loppuun asti, minkä jälkeen järjestämme vielä yhden kuulemistilaisuuden, ja sitten toivottavasti saamme lopullisen runkoverkon, josta esitys — niin kuin edustaja Pakkanen totesi — tullaan antamaan ja sitten sen jälkeen se toimii myöskin jonkunlaisena viitekehyksenä osana tätä seuraavaa 12-vuotista suunnitelmaa.

Sähköinen liikenne ja siihen liittyvät hankintatuet, biokaasuautojen hankinta ja siihen liittyvät verojärjestelmät — tämä on kohta, jossa meillä on selvästi parannettavaa, ja tähän liittyen meillä on sähköisen liikenteen pyöreän pöydän keskustelu, joka kokoontuu taas tällä viikolla. Meidän täytyy katsoa ja arvioida, joudummeko näiden sovittujen raamien sisäpuolella ehkä tekemään muutoksia, jotta me aidosti saamme biokaasuautoja lisää ja myöskin sähköauton hankintaa paremmin eteenpäin.

Tasoristeysten osalta me olemme lisäämässä nyt ensi vuonna 10 miljoonaa tasoristeysohjelmaan, ja sillä toivottavasti päästään vaikuttamaan 21 tasoristeyskeskukseen merkittävästi, joko kokonaan poistamaan ne tai sitten parantamaan huomattavasti turvallisuutta. Me haluamme myöskin huolehtia, että Suomella on aidosti edellytyksiä kehittää nopeita yhteyksiä niin itään, länteen kuin pohjoiseenkin, ja tässä haluamme huolehtia siitä, että näiden

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

osalta löytyisi myöskin aitoja rahoituskeinoja, saataisiin niin päärata, Turun tunnin juna kuin itärata liikkumaan eteenpäin, mikä sitten myönteisesti tulee vaikuttamaan myös Karjalan rataan ja Savon rataan.

Puhemies Paula Risikko: No niin, ja sitten jatketaan.

17.33 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myöskin rantarata itään on tietenkin vaihtoehto, mistä olemme myöskin ministerin kanssa puhuneet. Kasvun moottoreissa liikenneväylät ovat mitä suurin yksittäinen tekijä osaamisen ja koulutuksen ja asuntojen ja muitten ohella, ja sen takia 12 vuoden suunnitelma on tietenkin erittäin perusteltu, päästään naapurimaa Ruotsin malliin. Toinen asia, mihin toivon, että se auttaa, on se, että meillä olisi Euroopan unionin kautta haettavissa TEN-verkon rahoitusta, kun meillä olisi pitkäaikainen suunnittelu. Se myöskin parantaa tietysti teollisuuden työpaikkojen sijoittumista alueelle, jos heillä on pikkuisen pidemmälle tietoa, mihinkä päin näitä väyliä ollaan rakentamassa. Ja siihen liittyen kiitokset siitä, että väylämaksujen puolitus jatkuu, koska se meidän viennin osalta on ihan olennaisen tärkeää. Olisin toivonut, että ne voitaisiin kokonaan poistaa, ja siihen liittyen haluaisin, että meidän suurin suomalainen satama eli Kotkan satama saisi sinne raiteet, jotta se voisi vielä paremmin palvella.

17.34 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä keskustelussa on varsin hyvin käynyt ilmi, väyläverkoston kunto ja toisaalta korjausvelan kasvu huolestuttavat suurta osaa eduskunnasta. Vaalikauden alussa tätä tilannetta saatiin hieman parannettua, mutta nyt tilanne on kääntymässä huonompaan suuntaan. Toisaalta autoilun ja muun liikkumisen korkea verotus osaltaan heikentää talouskasvua. Toivottavasti ministeri Berner vie tästä terveisiä valtiovarainministeri Orpolle, kaikessa tässä huomioiden sen, että vain osa kerätyistä verotuloista käytetään väyläverkoston kunnostamiseen.

Arvoisa puhemies! Liikenneverkon kehittäminen ja kohtuuhintaisen liikkumisen edellytysten mahdollistaminen on ennen kaikkea elinkeinopoliittinen toimenpide ja investointi. Toimiva liikenneverkko maksaa itseään takaisin kasvavina tulovero- ja yhteisöverotuloina ja vaikuttaa myönteisesti talouskasvuun ja mahdollistaa myös vientituotteiden kustannustehokkaan kuljettamisen maailmanmarkkinoille.

17.35 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Autokannan uusiutuminen on erittäin tärkeä asia, varsinkin jos me pyrimme näihin kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin pääsemään. Yksi hyvä keino on ollut tämä niin sanottu romutuspalkkio. Tänä vuonna sitä käytettiin 8 miljoonaa euroa, ja aikaisemmat kokemukset ovat minun käsitykseni mukaan olleet sen suuntaiset, että sijoitettu summa on tullut valtiolle jopa tuplana takaisin muun muassa verotuloina — voitte tietysti korjata, jos olen väärässä. Minä vain jäin miettimään tuossa, eikö olisi ollut järkevää jatkaa tällaista palkkioporkkanan maksamista, jotta saataisiin autokantaa uusiutumaan vähän nopeammalla tahdilla.

17.36 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ensinnäkin kiittää ministeriä. Kyllä ministeriössä on tällä hetkellä ollut tekemisen meininki, ja täytyy sanoa, että on ilo huomata myös se, että ministeri näkee koko Suomen kehityksen tärkeänä ja näitä hankkeita on joka puolella Suomea eikä vähiten Oulun seudulla.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Täällä oppositio on pikkasen pyrkinyt unohtamaan sen miljardin, mikä tässä nyt on kolmen vuoden aikana käytetty korjausvelan umpeenkuromiseen. Se on unohtunut täällä, ja nyt ikään kuin lähdetään tyhjästä liikkeelle. Muistakaa se, että tuli käänteentekevä muutos liikennepolitiikkaan tämän hallituksen aikana verrattuna aikaisempaan, käänteentekevä. Kiitos siitä ministeri Bernerille, joka on runnonut läpi hyviä hankkeita valtiovarainministerin kanssa [Suna Kymäläinen: Todellakin!] — hieno asia. Myöskin yksityistiet ovat saaneet hyvän kohtelun, aivan toisin kuin aikaisemmin. Talvikunnostukseen tulee rahaa, eli me voimme mennä vaalikentille iloisin mielin, kun autot eivät jää kiinni niin kuin tällä hetkellä. [Suna Kymäläinen: Paljon luvattu!] Toivon tämmöistä reipasta otetta myöskin liikenteen rahoituksen uudistamiseen. Entisellä mallilla ei voida toimia isoissa hankkeissa. Ja toivon, että vihervasemmisto-oppositiokin tässä tuo omia eväitään pöytään eikä vain arvostelee meidän hyviä esityksiämme.

Puhemies Paula Risikko: Ja nyt sitten otetaan näitä henkilöitä, jotka eivät ole vielä käyttäneet puheenvuoroa.

17.37 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, kun tarkastellaan tätä vaalikautta, nyt on saatu käänteentekevä muutos aikaan. Silloin viime kaudella toimineen parlamentaarisen liikenneverkkojärjestelmän puitteissa oltiin varmaan vähän jännittyneitä — jota muuten nykyinen puhemies johti silloin — että menevätkö ne esitykset eteenpäin. Ei meille ollut yllätys, mutta ehkä joillekin opposition ihmisille oli yllätys, että tämä 2,5 miljardin euron korjausvelan poistaminen pääsi alkamaan. Nyt sitten kun ajatellaan, että tämä noin miljardi euroa kulkee eteenpäin, se heijastuu myös ensi vuodelle hyvin pitkälti. Uuden hallituksen tehtävä on hakea sitten rahoitus tuolle seuraavalle kaudelle, ja toivottavasti se 12 vuoden liikennejärjestelmän suunnitelma sitten lähtee toteutumaan. Ainakin valtiovarainvaliokunnassa, joka on mietintövaliokunta koko budjettiin nähden, ja sen liikennejaostossa tulemme kyllä linjaamaan tätä kysymystä myös niin, että seuraavakin hallitus saa mahdollisimman hyvät eväät ja lähtökohdat sitten, niin että meillä tulevaisuudessakin myös liikennepolitiikassa päästään eteenpäin. 60 miljardin euron rahoitus [Puhemies koputtaa] odottaa tekijäänsä.

17.38 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jyväskylän seutu on kaikilla mittareilla mitattuna yksi maan vahvoista kasvukeskuksista. Tarkistakaa vaikka itse, ellette usko. Siksi on pakko nostaa esille Jyväskylä—Tampere-raideyhteyden suunnittelutarve. Kyseinen raideväli on kiinteä osa niin sanottua Suomi-rataa ja pääradan strategista kokonaisuutta. Se muodostaa Suomen vahvimman rautateiden liikenneväylän, [Suna Kymäläisen välihuuto] ja Suomi-radan alueelle keskittyy suuri osa eniten kasvavista kaupunkiseuduista. Liikenneviraston tuoreessa selvityksessä Jyväskylän kytkentä etelän kasvukäytävään nähdään erittäin perusteltuna. Tuo saavutettavuus tietenkin parantaisi kaikkea mahdollista kehittämistä, ja tarkoituksemme tietenkin olisi jossakin vaiheessa saada tuo kaksoisraide aikaiseksi. Minä kysynkin ministeriltä: lämpenettekö te meidän toiveellemme? Se olisi meille äärettömän tärkeätä. [Suna Kymäläinen: Ei uusiin hankkeisiin ole rahaa!]

17.39 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos tästä puheenvuorosta. Juuri aloitin, että uusiin hankkeisiin ei ole rahaa. Tämähän on ollut aihe,

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

jonka me täältä oppositiosta olemme useaan otteeseen todenneet. Se raha, mikä on laitettu perusväylänpitoon — sinällään hyvä, että perusväyliä on korjattu — on otettu niistä kehittämishankkeista. Samaan aikaan on syntynyt kehitysvelkaa. Tämä on valitettava tosiasia, jonka ministerikin joutuu tunnustamaan. Tässä tuli esille, että ensi vuonnakin on rahaa perusväylänpitoon. Kyllä, 90 miljoonaa — mutta se 90 miljoonaa otetaan ensi vuonnakin niistä kehittämishankkeista. Eli kyllä tämä jollain asteella vaikuttaa hölmöläisten peiton jatkamiselta. [Markku Rossin välihuuto]

Korjausvelka kääntyy kasvuun jälleen ensi vuonna, kun sitä rahoitetaan yli 300 miljoonaa, tarkalleen 313 miljoonaa, euroa vähemmän kuin tänä kuluneena vuonna. Seuraavalle hallitukselle jää toki tehtävää, mutta ihan turhaan jätitte sen tässä vaiheessa seuraavalle hallitukselle.

Puhemies Paula Risikko: Täällä on nyt tällä hetkellä 17 puheenvuoroa pyydetty. Jos kaikki pysyvät minuutissa, niin keritään ne ottaa. Sitten vielä ministerin vastauspuheenvuoro, niin saadaan rapsakka keskustelu tähän loppuun. Ja tästä lähtee: edustaja Pirttilahti.

17.41 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, kiitokset tästä erittäin aktiivisesta toiminnasta ja sitkeästä, sanotaan, uudistavasta työstä meidän liikenteen ja myös sitten teleliikenteen puolella.

Tässä budjetissa on monia hyvin positiivisia asioita tullut, juurikin yksityistierahoitukset, tasoristeykset, talvikunnossapidot ja varsinkin laajakaista-asiat, ja toivon myös lisärahaa tulevassa näihin laajakaista-asioihin.

Mutta tärkein asia tässä oikeastaan on se, mitenkä me pääradan rahoitamme. Meillä on Helsingistä Tampereelle viitisen miljoonaa henkilömatkasuoritetta vuosittain, ja kun siihen lisäksi laitetaan vielä tavaraliikenne, niin olisi hyvä saada tämän suunnittelurahan lisäksi vielä nopeamminkin tämä kolmosraide sille välille, jotta me pääsisimme sitten Tampereelta esimerkiksi Jyväskylään sitä kakkosraidetta eteenpäin.

Näen myös, että nämä Kolmos- ja Ysitie, mitkä ovat hyvinkin ruuhkaiset, kun Tampereelta ihmiset haluavat vielä eteenpäin mennä pohjoiseen, avautuisivat sitten liikenteelle ja näihin saataisiin [Puhemies koputtaa] rahoitusta.

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa.

17.42 Ari Jalonen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Infrakeskusteluksi tämä meni, niin kuin arvasin. Parempi vahvistaa se viesti, elikkä tämä hallitus on panostanut ennennäkemättömällä tavalla perusväylänpitoon. Totta on, että se on sieltä hankkeilta otettu, mutta se on priorisointia, välttämättömyyttä. Se, mihin nyt palataan, on edellisten hallitusten taso, eli korjattavaa on, ja kannustan löytämään sitä rahoitusta lisää vielä tälle yhdelle vuodelle, ja seuraava hallitus hoitaa oman pestinsä.

Runkoverkko ja suunnitelmallinen toteutus: Se on ollut täällä pitkään ja vt 8 mainitti — hieno juttu, en ole ainoa, kuka sen mainitsee. Mutta tässä kohtaa toivon suunnitelmallisuutta. Muun muassa Eurajoen risteys on kuulemani mukaan nyt suunnitteilla kaksikaistaisena ja kuuluu tähän runkoverkkoon. Pitäisikö nyt tosiaan suunnitella pitkälle tulevaisuuteen, mennä neljään kaistaan niissä runkoverkoissa, mitkä oikeasti ovat, eikä hukata rahaa turhiin suunnitelmiin?

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

17.43 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä LVM:n budjettikokonaisuutta on syytä hahmottaa myös tähän koko hallituskauden kokonaisuuteen, eli kyllähän esimerkiksi tämä miljardin euron korjausvelkaohjelma on aivan historiallinen, ja tämän ministeri Bernerin viitoittaman tien mukaan on syytä sitten myös tulevilla vaalikaudella mennä eteenpäin.

Mutta, arvon ministeri, yksi pienehkö kysymys: Eri puolilla maatahan on tälläkin hetkellä menossa aika isojaakin elinkeinohankkeita, muun muassa kaivosinvestointeja, joitten hyödyntäminen vaatii muun muassa tiestöinvestointeja hyvinkin kiireellisesti. Millä tavalla, ministeri, hallituksessa on nyt mahdollista näihin tilanteisiin reagoida myös rahoituksen osalta, jotta muun muassa nämä kaivoshankkeet saadaan etenemään?

17.44 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Panostukset ihmisten ja elinkeinoelämän liikkuvuuden parantamiseksi ovat ensiarvoisen tärkeitä. Täytyy sanoa, että osa on kyllä edunvalvonnassa onnistunut. Kateeksi aivan käyvät nuo Ouluun kohdistuvat panostukset. Siellä on Hailuodon silta, valtatie 4:n korjausrahat Oulun päähän, Oulun sataman syvennys — yhteensä 181 miljoonaa euroa tulee panostuksia. [Markku Rossin välihuuto] Tämä on hyvä Oululle, mutta täytyy kysyä, missä ovat muitten maakuntien rahat. Onko tässä käynyt niin, että kansanedustaja Sipilällä on ollut lyhyt tie neuvotella pääministeri Sipilän kanssa näistä rahoista? Todennäköisesti. Mutta ihan varmuuden vuoksi, jos siellä pussinpohjalla on vielä jotain, meillä olisi tuo Tornio—Laurila-rata. Se on 17 kilometrin pätkä, 20 miljoonaa euroa. Se olisi ensiarvoisen tärkeä, koska se yhdistäisi Suomen- ja Ruotsin-puoleisen rataliikenteen. [Puhemies koputtaa]

Ja sitten tuo Kolarin radan sähköistys [Puhemies koputtaa] on toinen kysymys.

17.45 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että tämä keskustelu pysyy omilla raiteillaan. Siksi tämä raideliikenteen ja runko-verkkosuunnitelman keskustelu on hyvä käydä. Toivoisin myös, että lähivuosina peruskorjauksessa huomioitaisiin olemassa oleva rataverkko, jotta esimerkiksi Kotkan sataman kilpailukyky pystyttäisiin turvaamaan. Siksi näen tärkeänä, että meidän pitää kiinnittää lähivuosina huomiota myös olemassa olevan rataverkon kunnossapitoon. Sitten aikanaan tulevat nämä itäratahankkeet — kun saadaan niistä hyvät suunnitelmat, niin ne lähtevät sitten etenemään, mutta nyt tulisivat tämän olemassa olevan verkon korjaukset.

Vielä terävöittäisin keskustelua sillä lailla, että haluaisin vähän kuulla kaikkien puolueitten näkemyksiä tästä 12 vuoden suunnitelmasta ja sitten toisaalta isojen investointien rahoituksesta, koska se on asia, mikä meidän pitää parlamentaarisesti sopia. Toivoisin, että siitä jo pikkuhiljaa puolueilla olisi näkemyksiä, millä nämä tulevaisuuden isot investoinnit rahoitetaan.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Taimela, ja Karimäki valmistautuu.

17.46 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan minäkin kiittää tästä tiestön talvikunnossapidon huomioimisesta tässä keltaisessa kirjassa, mutta haluan myös samalla muistuttaa kollegoita siitä, että ammattiautoilijoiden toimesta jouduttiin viime talvena järjestämään jopa hiljainen hetki liittyen talvikunnossapidon surkeaan tasoon. Elikkä tässä on kyllä valtavasti töitä tulevillakin hallituksilla, jotta me tämän talvikunnossapidon kanssa jollakin tavalla onnistumme.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Mutta sitten sananen yksityistielosseista, koska niistä ei ole kukaan vielä tänään maininnut tässä keskustelussa. Minä tiedän, että ministeri on saanut saaristoasiain neuvottelukunnan yksityistielossityöryhmältä postia, jossa he ovat huolissaan siitä, että suuret vuokrankorotukset uhkaavat kaksinkertaistaa lossien vuokraamisen kustannukset ja siten vaarantaa lossien toimintaedellytykset. He toivovat yksityistielossien rahoituksen osalta, että pystyttäisiin tekemään tällaisia rakenteellisesti kestäviä ratkaisuja. Toivon, vaikka ministerille tulee varmasti vähän kiire vastatessa [Puhemies koputtaa] näihin kysymyksiin, vastausta, mikä on ministerin kanta tähän heidän nostamaansa huoleen.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Karimäki, Kankaanniemi valmistautuu.

17.47 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olin itsekkin viime kaudella mukana korjausvelkatyöryhmässä. On kyllä tärkeää ja arvokasta, että hallitus toteutti viime kauden työryhmän korjausvelkaehdotuksen, mutta tämä velan umpeen kurominen on monien, monien vuosien projekti, ja on kyllä valitettavaa, että se katkesi nyt tässä vaiheessa.

Haluaisin kysyä myös tietoliikenneyhteyksistä. Valtakunnallisen laajakaistahankkeen toteuttamiseen on nyt budjetoitu nolla euroa, ja tätä hieman ihmettelen, sillä tässähän on kysymys maaseudun elinvoimasta ja elinkeinoista ja yrittäjyydestä.

Toiseksi kysyisin 5G-tekniikan edistämisestä. Tämä on asia, mitä on päätetty myös Pohjoismaiden neuvostossa ja Pohjoismaiden ministerineuvostossa yhteistuumin edistää: Pohjola 5G-tekniikan edelläkävijäksi. Kertoisitteko, ministeri, tästä, miten hallitus panostaa 5G-tekniikkaan?

17.48 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman suurin havupuusellutehdas Äänekoskella tuottaa 1,3 miljoonaa tonnia sellua joka vuosi. Se tarvitsee kuljetuksen Äänekoskelta rautateitse Vuosaareen. [Ari Jalonen: Juuri niin!] Jämsässä on metsäteollisuutta, joka käyttää Rauman satamaa. Traktoreita tulee Suolahdesta joka päivä maailmanmarkkinoille, Rautpohjasta tuotteita ja niin edelleen. On aivan selvää, että Jyväskylän ja Tampereen välinen kaksoisraide on saatava mahdollisimman pian. Siellä on tavattoman tukkoisa tilanne tällä hetkellä.

Arvoisa puhemies! Ministeri, te totesitte Keskisuomalaisen haastattelussa joku päivä sitten, että työeläkevaroja voitaisiin käyttää pääväylien rahoitukseen. Kysyisin: onko teillä siitä enemmän ajatuksia? Itse kirjoitin siitä mielestäni hyvän kirjoituksen muutama päivä sitten Keskisuomalaiseen, [Puhemies koputtaa] ja pyydän, että luette sen.

17.50 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustajat Rantakangas ja Eestilä kehuivat sitä, kuinka on liikenteeseen panostettu kolme vuotta. Mielestäni tulisi kuitenkin ottaa huomioon se tosiasia, että jo tämän vuoden aikana on esimerkiksi meillä Pohjois-Savon ely-keskuksen alueella, johon siis kuuluu kolme maakuntaa — Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala — päällystysmäärärahoilla pystytty korjaamaan päällystettyjä teitä noin 340 kilometriä, mutta tästä huolimatta huonokuntoisten teiden osuus on jo tänä vuonna lisääntynyt 100—200 kilometriä. Eli edes tämän vuoden rahoilla ei ole pystytty meillä Itä-Suomessa päällystämään niin paljon niitä huonokuntoisia teitä kuin olisi ollut tarve. Eli kyllä tässä minun mielestäni on käynyt sillä tavalla, että hallituksen rukkaset ovat tippuneet jo kahden vuoden kohdalla.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

17.51 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Paljon on tehty, mutta paljon on vielä tehtävää, niin kuin olemme täällä salissa kuulleet. Toimivat liikenneyhteydet ovat varmaan niitä elinkeinoelämän ykkösprioriteetteja, olipa kyse lentoliikenteestä, junaliikenteestä tai sitten kumipyörillä olevasta liikenteestä, sen me kaikki tiedämme. On hienoa, että talvikunnossapitoon eli kelirikon hoitoon nyt rahaa on tullut lisää. Itse kuitenkin vain korostaisin sitä, että se pelkkä raha ei ihan välttämättä ratkaise. Pitää myös valvoa sitä, että se talvikunnossapito toteutetaan oikein. Se on minusta se ykkösjuttu, rahanjako ei ole se ykkösasia.

Mutta sitten tässä on keskusteltu siitä, onko se Turun rata, Tampereen rata vai itärata. [Vasemmalta: Tampereen rata!] Minusta meidän pitäisi tässä salissa päästä yksimielisyyteen siitä, että kaikki nämä kolme suuntaa ovat tasavertaisesti mukana, että me saisimme myös sinne köyhään Pohjois-Karjalaan, jossa on rehti kansa, sitten nämä hyvät junayhteydet.

17.52 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kyllä edustaja Reijosen kanssa samalla linjalla siinä, että kyllä nämä isot hankkeet, nopeat liikennehankkeet, jotka ovat paljon olleet nyt esillä, pitää kohdentaa oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti. Ihän samalla tavalla, jos jollakin meistä on neljä lasta, kyllä kaikille pitää antaa samanlaiset elämisen eväät. Valtiolla on neljä lasta, ne ovat Pohjois-Suomi, Länsi-Suomi, Etelä-Suomi ja Itä-Suomi, ja yksikään niistä ei ole epätoivottu lapsi, joka tulee vähällä toimeen. Jos me katsomme, miten nämä valtion investointirahat ovat tällä vuosituhannella menneet, niin on aivan yksiselitteinen totuus, että Itä-Suomi on jäänyt vähälle, siellä on yhden prosentin maakuntia. Ja nyt kun ruvetaan näistä nopeista liikenneyhteyksistä puhumaan, on aivan selvää, että Itä-Suomi täytyy nyt viimeinkin asettaa prioriteettilistalle numero yksi. Kuitenkin jokaisella meistä on ne omat suosikkihankkeet, mutta täytyy katsoa niin, että kun nyt on rakennettu moottoriteitä, nopeita raideyhteyksiä, niin niitä ei voi vain kerrata, niin että joka kerta rahoja pannaan samaan paikkaan, niitä pitää panna oikeudenmukaisesti. Tätä me tulemme sitten valtiovarainvaliokunnan liikennejaostossa pohtimaan ja tekemään siitä oman mietinnön.

17.53 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikenneasiat ja liikennehankkeet varmaan keskusteluttavat meitä kaikkia, niistä on jokaisella mielipiteet, ja tarpeet eri puolilla Suomea ovat todella suuret. Mutta ydinkysymys on se, kuinka voimme jatkossa turvata väylärahoituksen riittävyyden ja miten se hoidetaan. Tosiasia on, että normaalin budjettirahoituksen kautta ei pystytäkään saamaan suuria liikennehankkeita tulevaisuudessa riittävästi liikkeelle.

Itse jakaisin liikennehankkeet oikeastaan kolmeen osaan: On pienet hankkeet, noin muutaman miljoonan hankkeet. Sitten on ne keskisuuret, noin 10–15 miljoonan hankkeet, jotka ovat vaarassa jäädä unholaan myöskin tässä keskustelussa. Ja sitten ovat ne todella suuret hankkeet, satojen miljoonien hankkeet, joista nytten tässäkin keskustelussa on ollut puhetta — on ollut päärata, on tärkeä itärata, ja itse toivon, että sitä myöskin viedään eteenpäin. Siinä tulee ottaa huomioon, että Karjalan radassa [Puhemies koputtaa] esimerkiksi Luumäki—Imatra-osuudesta on [Puhemies: Aika!] suunnitteilla vasta puolet siitä, mikä on se kaksoisraideosuus.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

17.54 Raija Vahasalo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että tällä vaalikaudella on pystytty satsaamaan vajaa miljardi euroa väylien korjausvelan paikkaamiseen. Totta kai se on näin, edustaja Taavitsainen, että eihän se nyt kaikkiin väylähankkeisiin riitä, se on ihan selvä asia. Haasteita on edelleenkin. Esimerkiksi Uudenmaan elykeskuksen alueella, mihin kuuluu kyllä Hämekin kokonaan, kevyen liikenteen hankkeita on tällä hetkellä menossa ainoastaan kolme. Yksi on Kirkkonummen Veikkolassa, yksi Porvoossa ja yksi on Sipoossa — vain kolme hanketta.

Meidän täytyy todellakin miettiä tätä rahoitusjärjestelmää ja myöskin rahanjakoa. Kysyisin ministeriltä: olisiko mahdollista tässä rahanjakoasiassa se, että ne perusteet muuttuisivat, että vaihdettaisiin niin, että otettaisiin huomioon myöskin se, kuinka paljon niitä teitä kulutetaan, eli tien käytön määrä ja suuruus? [Puhemies koputtaa]

Ja vielä: miten vaaralliset risteykset ja rautatien tasoristeykset saataisiin hoidettua?

17.55 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muutama kysymys lyhyesti.

Kun tämä digitaalisuus on aihe, josta on hyvä puhua, niin miten on tämän saavutettavuuden kanssa elikkä miten sitten joka puolella Suomea itse asiassa ne verkot oikeasti toimisivat? Nyt me tiedämme, että sinne kaapeleita ei ole pystytty vetämään ja ne 4G:t eivät toimi.

Toinen kysymys: kun puhutaan sähköautoista ja toisaalta puhutaan biokäyttöisistä laitteista, ovat ne sitten kaasun tai sekoitevelvoitteen parissa olevaa, ja kun EU:ssa ollaan menossa kuitenkin vahvasti tänne sähköliikenteen puolelle, niin miten tämä yhtälö sitten toimii täällä Suomessa?

Ja kolmantena ja isoimpana: Tässä on puhuttu näistä rahoitusjärjestelmistä. Naapurimaa Ruotsissa on ollut järjestelmä, mitä me olemme myöskin pohtineet tai jossain kohtaa esittäneetkin Kuntarahoituksen kanssa. Eli mitenkä maakunnat ja kunnat voisivat olla mukana niissä yhtiöissä? Tällä hetkellä kunnat maksavat suoraa rahaa saadakseen jonkun liittymän vaikkapa jonnekin tiehen tai osan jostain raidepätkästä. Mutta kunnat ja maakunnat tulevaisuudessa, jos ne ovat olemassa, voisivat olla osa sitä yhtiötä [Puhemies koputtaa] ja niin hyötyä.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä neljä ja sen jälkeen ministeri: edustajat Rantakangas, Rossi, Hänninen ja Hautala. — Edustaja Rantakangas, rapsakka puhe.

17.56 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä nostan esille yhden näkökulman, joka ei vielä ole tässä keskustelussa ollut esillä. Se on sorateitten varrella olevat ihmiset. Täällä on puhuttu isoista hankkeista, hyvä niin, kuten Oulun seudun hankkeistakin. Hailuodon siltahanke oli 40 vuotta vireillä, kymmenen vaalikautta, vt 4 oli kolme vaalikautta — jo oli aikakin tämä hoitaa, ja kun oli oikea ministeri, niin se hoitui. Mutta sorateitten varrella olevat ihmiset maksavat samalla tavalla verot kuin taajamissa olevat. Siellä tuotetaan myös paljon raaka-aineita. Siellä tulee puuvirtoja, siellä tulee maitoa, lihaa ja kaikkea muuta. Kyllä meihin kansanedustajiin otetaan erittäin paljon yhteyttä tieasioissa, ja kyllä ne ovat ne huonokuntoiset soratiet, jotka ovat siinä yhteydenoton syyinä. Tuossa edustaja Reijonen sanoi aivan oikein, että valvontaan pitää kyllä kiinnittää huomiota, että niissä urakoissa, kun kilpaillaan verisesti ja pannaan aliurakoitsijalle sitten se seuraava kierros, monta kertaa se hoitotaso on sitten todella huono, ja siihen pitäisi myös-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

kin ministeriön ja Liikenneviraston kiinnittää huomiota [Puhemies koputtaa] tulevien vuosien aikana.

17.58 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en edes pidä sellaisesta termistä kuin alemmanasteinen tieverkko. Sehän suorastaan halveksuu sitä verkkoa, jonka kautta tulee puu, maito, mansikat, maataloustuotteet, raaka-aineet liikkuvat ja niin edelleen, jotta teollisuus myös pyörii. Tällä hetkellä se alemmanasteinen tieverkko — ne kylätiet ja kylien väliset tiet — on kyllä heikoimmassa hapessa kaiken kaikkiaan, ja siihen tarvitaan myös panostusta — samalla lailla muuten kuin poikittaisliikenteeseen, koska esimerkiksi länsirannikon satamat ovat erittäin vetokkyisiä, ja silloin kun poikittaisliikenne syöttää sinne tavaraa, niin se toimii koko valtakunnan kannalta hyvin.

Mutta, arvoisa puhemies, tähän loppuun vielä, kun täällä puhutaan rahasta: Liikenneverkkotyöryhmä ei päässyt yksimielisyyteen. Pyytäisin ministeri Berneriä avaamaan hie-man tätä tasekysymystä, millä lailla sen kautta pystyttäisiin saamaan lisärahoitusta. Ei siinä myydä maanteitä yksityisille, vaan pannaan ne tuottamaan.

17.59 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeitä, hyviä puheenvuoroja on käytetty salissa, ja täytyy todeta rahoituksesta sen verran, että tienkäyttäjiltähän peritään yli 8 miljardia euroa vuosittain veroluonteisia rahoja, ja siitä palautuu vain noin 0,8 miljardia tuonne liikennesektorille. Eli vain hyvin pieni osa siitä tulee sitten meidän käytettäviksi näitten poikittaisliikenneväylien tai satamien tai raideliikenteen kehittämiseen, elikkä siinäkin on ehkä yksi syy siihen, minkä takia tämä meidän liikenneverkko rapautuu. Sieltä varmaan löytyisi niitä varojakin, joita voitaisiin sitten ohjata enemmän tänne liikennesektorille.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä nostaa esille Kasitien. Kasitien saaminen osaksi maanteiden runkoverkkoa ja ylimpään palvelutasoluokkaan on kyllä Suomen vientiteollisuuden kannalta elämän ja kuoleman kysymys.

18.00 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kankaanniemi otti täällä esiin puuhuoltokysymykset, ja niissä nimenomaan rautatieliikenne on merkittävä. Sen johdosta esimerkiksi läntisessä Suomessa on kyllä tarve niin sanottujen vähäliikenteisten rautateiden kunnostamiselle. Siinä Suupohjan rata on yksi hyvin tärkeä väylä tulevaisuudessakin.

Monet edustajat ovat puhuneet näistä talviurakoinneista, ja olen samaa mieltä, että niissä pitää sekä urakkatarjouksiin että erityisesti laadunvalvontaan kiinnittää huomiota ja asettaa niin suuret sanktiot, että hommat sitten hoituvat.

Meillä Pohjanmaalla on useita hyvin tärkeitä tiehankkeita, jotka pitää jatkossa pitää esillä: Seinäjoki—Lapua-tien sujuvoittaminen on tärkeää, sitten on myöskin jo aikaisemmin liikkeelle lähteneitä, Kauhajoelta Isojoelle menevä tie — siellä rahat loppuivat kesken — ja myöskin Seinäjoki—Tampere-rautatien kaksoisraidekysymys on erittäin tärkeä.

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministeri Berner paikalta, riittääkö 3 minuuttia?

18.01 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner: Kiitoksia, rouva puhemies! Ja kiitoksia edustajille tästä keskustelusta. Vastasin edellisessä puheenvuorossa runkoverkkoon ja perusväylänpitoon ja korjausvelkaan liittyviin pohdintoihin ja kysymyksiin.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Kehittämishankkeita meidän on jatkossa tarkasteltava entistä enemmän investointeina, joiden vaikutusarviot menevät pidemmälle kuin vain hyöty—kustannus-näkökulmaan. Meidän on arvioitava näiden infrahankkeiden vaikutusta maan arvon nousuun, kiinteistö-talouteen mutta ennen kaikkea työssäkäyntialueiden parantuvaan mahdollisuuteen kilpailukykyyn sekä siihen, miten ne vaikuttavat meidän ympäristöön, ilmastoon ja turvallisuuteen. Tätä kautta sitten syntyy myöskin mahdollisuus löytää keinoja, joilla sitten yhteisiä ratkaisuja kuntien, maakuntien ja työeläkeyhtiöiden välillä esimerkiksi voisi löytyä.

Miten ne hankkeet sitten valikoituvat? Siinä keskeinen työkalu on se 12-vuotinen liikennejärjestelmäsuunnitelma, ja siinä olemme päätyneet nimenomaan hyvässä yhteisymmärryksessä sellaiseen ratkaisuun, että se tehdään parlamentaarisin keinoin. Tämä on ankkuroitu lakiin, ja sitäkin kautta parlamentarismia pyritään vahvasti tässä kunnioittamaan. Tässä 12-vuotisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa on myöskin päädyttävä siihen, miten sitä tulevaisuudessa rahoitetaan, ja myöskin huolehditaan siitä, että se rahoitus on sitten kestäväällä pohjalla tulevaisuutta varten.

Yksi keskeinen osa meidän väyläinfraa ja meidän liikenneverkkoja on saavutettavuus, jonka yksi osa on myöskin meidän digitaalisessa infrassa. Laajakaistarahoissa ei ole uutta rahaa tällä hetkellä, vaan siellä on edelliseltä kaudelta vielä siirtymärahaa, ja sitä kautta hakuprosessi tältä osin edelleenkin jatkuu. 5G-taajuuksien osalta me olemme Pohjoismaista ensimmäinen, joka huutokauppaa 5G-taajuudet, ja se tapahtuu nyt tässä loka—marraskuun aikana, niin että 5G-taajuudet ovat jo kaupallisessa käytössä ensi vuoden alussa. Tässä me olemme Pohjoismaista ensimmäinen. Samalla nyt syksyn aikana myöskin tehdään valmiiksi digitaalisen infrastruktuurin strategia, jolla pyritään huolehtimaan siitä, että meillä myöskin on pitkälle tulevaisuuteen näkymää siitä, miten yhteistyössä yksityisen sektorin eli telesektorin kanssa päästään riittäviin investointitasoihin.

Talvikunnossapito ja kelirikko opettivat meitä paljon viime talvena, etenkin niiden aiheuttamat haasteet ja vahingot ja teiden huono kunto. Tähän on haluttu nyt kiinnittää erityistä huomiota, ja haluan myöskin muistuttaa siitä, että meillä on nyt ensimmäistä kertaa lainsäädäntöön viety siihen liittyvä valvontamekanismi, joka on maantielaissa eduskunnan vahvistama ja nyt jo voimassa olevaa uutta lainsäädäntöä. Tätä uutta lainsäädäntöä nyt testataan sitten ensimmäisen kerran tulevan talven aikana. Samalla myöskin urakkamoodit uudistetaan. Osa talvikunnossapidosta tulee kohdistumaan nimenomaan sorateihin, ja siitäkin näkökulmasta toivottavasti saamme parannusta alempiasteiseen tieverkkoon tulevan talven aikana.

Kiitoksia vielä kerran keskustelusta ja kiitoksia myöskin yhteistyöstä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: No niin, tämä pääluokka on käsitelty nyt tältä osin.

Nyt siirrymme sitten opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan. — Ministeri Grahn-Laasonen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

18.04 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Hallitus luottaa tasa-arvoiseen ja laadukkaaseen koulutukseen ja korkeaan osaamiseen perustuvaan kasvuun Suomen menestysstrategiana. Suomi on nyt aivan erilaisessa tilanteessa kuin hallituskauden alussa: työllisyys kasvaa, julkinen talous on saatu huomattavasti parempaan tilanteeseen vaikeiden vuosien jälkeen. Työllisyyskasvun myötä taloudellisen tilanteen koheneminen on tehnyt mahdolliseksi kohdennettujen tutki-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

mus- ja koulutuspanostusten tekemisen. Kääntein ensimmäiset merkittävät vaikutukset nähtiin tämän vuoden talousarviossa, ja ensi vuoden talousarvioesityksessä hallitus jatkaa samaa linjaa uudistaen suomalaista koulutusjärjestelmää varhaiskasvatuksesta jatkuvaan oppimiseen.

Suomi elää nyt suhdannehuippuaan. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla tämä näkyy erityisesti tarpeena varmistaa osaavan työvoiman saatavuus. Hallitus on jo tehnyt lukuisia lisäpanostuksia niin ammatilliseen koulutukseen kuin korkeakoulutukseenkin varmistukseksi, että koulutustarjontaa on riittävästi ja se vastaa työmarkkinoiden kysyntään. Samaan aikaan, kun vastaamme korkeasuhdanteen luomiin koulutustarpeisiin, meidän on pidettävä huolta tulevan kasvun edellytyksistä. Tässä keskeisessä roolissa ovat tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta, joihin on kohdistettu vuoden 2019 talousarvioesityksessä merkittävää pysyvää lisärahoitusta.

Arvoisa puhemies! Budjettiriihessä hallitus päätti, että tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan lisätään yhteensä 112 miljoonaa euroa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla. Tieteellisen tutkimuksen rahoitusta lisätään nostamalla Suomen Akatemian myöntövaltuutta 25 miljoonalla eurolla. Tämä pysyvä lisäys vie meitä samalla kohti asettamamme tavoitetta tutkimus- ja kehitysrahoituksen hyvin kunnianhimoisesta kasvattamisesta. Pärjätäksemme globaalissa kilpailussa rahoituksen taso tulisi nostaa 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Kyseinen uusi määrärahalisäys kohdennettiin tukemaan erityisesti nuorten tutkijoiden uria. Nuorten tutkijoiden uria on jo aiemmin tuettu 60 miljoonan euron kärkihankerahoituksella tämän hallituskauden aikana, ja nyt tätä hyvää toimintaa voidaan jatkaa ja vakinaistaa.

Tieteen lippulaivat -tutkimuskeskittymien toteuttamiseen esitetään myös tulevalle vuodelle 25 miljoonaa euroa. Lippulaivaohjelma vahvistaa suomalaisen tieteen huippuja ja tukee yhdessä innovaatioverkostojen kanssa tutkimuksen yhteiskunnallista ja talouden kasvua tukevaa vaikuttavuutta. Myös ammattikorkeakouluissa tehtävä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta saa jatkoa. Sitä tuetaan vuonna 2019 eli ensi vuonna 5 miljoonalla eurolla. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut hyötyvät myöskin Business Finlandin myöntövaltuuden merkittävästä kasvattamisesta 69 miljoonalla eurolla. Samoin VTT-rahoitus kasvaa 7 miljoonalla eurolla, ja valtion tutkimusrahoitukseen yliopistosairaaloissa lisättiin budjettiriihessä 6 miljoonaa euroa.

Muutaman sanan haluan lausua lempiaiheestani eli varhaiskasvatuksesta. Se on tällä hallituskaudella merkittävästi ottanut kehitysaskeleita ja varhaiskasvatus osana koulutuspolkua on vahvistunut. Varhaiskasvatuksen tasa-arvon tukemiseen esitetään uutta 10 miljoonan euron määrärahaa. Rahalla voidaan pienentää ryhmäkokoja ja palkata lisähenkilöstöä haasteellisilla alueilla toimivissa päiväkodeissa tasa-arvoisen varhaiskasvatuksen vahvistamiseksi. Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostoon tähtäävää 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilua jatketaan ja päästään myöskin laajentamaan. Tarkoitukseen esitetään 5 miljoonan euron määrärahaa.

Tämän vuoden talousarvioon hallitus kaksinkertaisti aiemmasta peruskoulun tasa-arvo-rahoituksen, jolla tuetaan niin ikään haastavilla alueilla toimivia kouluja. Tähän tarkoitukseen esitetään siis myöskin ensi vuodelle kohdennettavaksi 30 miljoonaa euroa.

Hallitus on tehnyt historiallisen päätöksen koskien kielenopetuksen kehittämistä. Ensi vuoden ekaluokkalaiset ovat ensimmäinen ikäluokka, joka kokonaisuudessaan aloittaa ensimmäisen vieraan kielen opiskelun viimeistään peruskoulun ensimmäisen vuosiluokan keväällä. Varhentamista ennakoiviin toimiin osoitetaan määrärahaa jo vuodelle 19.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Lukio- ja ylioppilastutkintouudistusten toimeenpanoon varataan 10 miljoonan euron määräraha. Lukio saa näin tarvittavaa lisärahoitusta. Tähän on nyt erityinen tarve, kun lukio ja ylioppilaskirjoitukset ovat uudistumassa.

Ammatillisen koulutuksen tarjonnan lisäystä jatketaan osaamistarpeisiin vastaamiseksi ja nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi. Tarkoitukseen esitetään varattavaksi 9,4 miljoonaa euroa, ja ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon tukea jatketaan ja tarkoitukseen osoitetaan 15 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvio sisältää uusia kohdennettuja panostuksia tutkimukseen ja koulutukseen. Niillä edistämme koulutuksellista tasa-arvoa ja tuemme Suomen uudistumista. Tämä kaikki on nyt mahdollista, koska Suomen talouden suunta on saatu käännettyä ja Suomi palautettua kasvu-uralle.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avaan debattikeskustelun. Ne, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousevat seisomaan ja painavat V-painiketta.

18.10 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso kuva lienee sen kaltainen, että edellinen hallitus joutui säästämään, me jouduimme tekemään ikäviä säästöpäätöksiä, mutta nyt sitten viimeisen parin vuoden aikana olemme päässeet ajamaan koulutuksen koneita uudelleen ylös. Se on tietysti erittäin positiivinen asia. Ehkä sellainen vertailu, paikkaako se nyt sitten jonkun aikaisemman leikkauksen, on turha, koska niinhän se ei tietenkään ole. Me olemme tässä ja nyt, tilanteessa, jossa meillä on taas mahdollisuus panostaa asioihin, ja hyvä niin.

Täällähän on nyt sitten merkittäviä panostuksia, muun muassa tämä ministerin mainitsema yli 100 miljoonan panostus tieteseen, tutkimukseen — se on jo kokoluokaltaankin merkittävä. Iloitsen myös näistä tasa-arvoa edistävästä toimista, mitä täällä on, varhaiskasvatuksen puolella 10 miljoonan euron panostus. Ja sitten se, että tehtiin tämä historiallinen päätös, että 30 000 toisen asteen opiskelijaa tuodaan oppimateriaalilisän piiriin. Se on todella iso askel kohti aidosti maksutonta toista astetta. Erittäin tärkeä päätös.

18.11 Raija Vahasalo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn myöskin kiitoksiin siitä, että olemme vihdoinkin pääsemässä siihen, että voimme kohdentaa näitä määrärahoja, sillä määrärahojen kohdentaminen on tärkeää, koska sillä saadaan rahan vaikuttavuutta.

Meillä on todellakin suuri työvoimapula. Osaamista tarvitaan lisää. Yritykset huutavat uutta työvoimaa. Juuri olimme edustaja Torstin kanssa, ja oli siellä muitakin, finanssialan debatissa, ja siellä todellakin tuli esille, että muun muassa geneeriset taidot ovat niitä taitoja, joita työelämä odottaa kovastikin. Suomi pärjää vain osaamisen tasoa edelleen nostamalla, ja jollemme näitä uusia osaajia löydä ja saa, se on meidän suurin sisäinen uhkamme. On hienoa, että näitä varoja nyt voidaan lisätä, ja jos itse voisın päättää, haluaisin laittaa aivan yli tarpeen rahaa koulutukseen, tutkimukseen, osaamisen vahvistamiseen. Se aika vielä koittaa.

18.12 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun katsotaan isoa kuvaa, niin se on valitettavan tuttu jälleen kerran tässä budjetissa. Taas kerran koulutuksesta leikataan miljardi. Rahat ovat isoja, missä liikutaan, vaikka kaikki asiantuntijat ovat sanoneet koko ajan, että koulutuksesta säästäminen on tuhoisaa. Koulutuslupauksista

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

huolimatta hallitus on tehnyt jättileikkaukset. Nyt tapahtuu juuri niin, puhemies, mistä täällä on aiemminkin puhuttu, että ensin kauhalla otetaan ja sitten annetaan paikkurahoja pienellä lusikalla, ja saldo on hyvin negatiivinen.

Itse olen hyvin surullinen tästä koulujen tasa-arvokehityksestä, peruskoulun tasa-arvokehityksestä. Siksi täytyy todeta, että esimerkiksi nämä tasa-arvorahat — hyvä, että viime vuoteen nähden hieman kohennetaan — ovat edelliskauteen nähden puolet siitä, mitä silloin satsattiin. Ja juuri nämä rahat ovat niitä, joilla niissä lähikouluissa erilaisilla alueilla lapset saivat tasa-arvoista, hyvää, laadukasta opetusta, ja siksi haluan nostaa tässä äärimmäisen huolen näistä massiivisista koulutusleikkauksista, [Puhemies koputtaa] mitä tämä hallitus on toteuttanut.

18.13 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyse Suomen tulevaisuuden kannalta ensisijaisen tärkeästä investoinnista eli koulutuksesta. Paitsi sivistyksen vaalimisesta tässä kaikessa on kyse tietenkin myös talous- ja työllisyyspolitiikan kannalta valtavan isosta kysymyksestä ja laajasta aihealueesta. Varsinkin nyt, kun talouskasvu on viimein käynnistynyt, on kovien leikkausten jälkeen palattava sellaiseen koulutuspolitiikkaan, että tulevat sukupolvet saavat aidot mahdollisuudet tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Vaikka työttömyys on vähentynyt, on yli 200 000 suomalaista edelleen vailla työtä. Ja tästä korkeasta työttömyydestä huolimatta hallitus on esittänyt toistuvasti huolensa Suomea uhkaavasta työvoimapulasta. Nyt hallituksen onkin vastattava järkevällä koulutuspolitiikalla tähän asettamaansa haasteeseen ja tarjottava suomalaisille nuorille todellinen mahdollisuus päästä koulutuksen avulla työelämään ja samalla [Puhemies koputtaa] työttömille mahdollisuus opiskella uuteen ammattiin.

18.15 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Niin kuin kaikki tiedämme, koulutussektori on käynyt kahden hallituskauden aikana hirvittävät leikkaukset, ja on hyvä asia, että tunnelin päässä on nyt valoa ja voidaan todellakin katsoa tulevaisuuteen raskaiden, vaikeiden vuosien jälkeen. Kyllä minä henkilökohtaisesti ja edustamani kansanliike toivomme, että seuraavat vaalit olisivat koulutusvaalit [Paavo Arhinmäki: Edellisetkin olivat! — Vasemmalta: Kyllä!] — kyllä vain — että koulutuskysymykset nousisivat keskeisesti. Viime vaalikaudella oppositio ei tehnyt välikysymyksiä koulutukseen liittyen, tällä kaudella niitä on ollut. [Paavo Arhinmäki: Kyllä teki, yhdessä Tuomo Puumalan kanssa!] Joka tapauksessa näin on hyvä.

Haluan vielä yhden asian ottaa tässä esiin. Kaksi suurta asiaa on viety läpi niukoissa taloudellisissa reunaehdoissa: vaka-laki ja ammatillisen koulutuksen reformi. [Puhemies koputtaa] Tässä on paalutettu tulevaisuutta.

18.16 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on pidetty hyviä puheenvuoroja toisaalta siitä näkökulmasta, mikä on merkitys silloin, kun rahoitusta kohdennetaan, ja sen vaikutuksista, jotka ovat ilmeisiä, ja sitten toisaalta perusrahoituksen tarpeesta. Jos esimerkiksi katsotaan perusopetusta ja nyt täällä tätä tasa-arvorahaa, joka käsittääkseni liittyy positiivisen diskriminaation toimiin, sehän on jo tutkimuksellisesti toimintaa, joka tuottaa hyviä tuloksia, ja se on ehdottomasti kannatettavaa. Mutta kyllä tällä hetkellä edelleen ongelma on se, jos me katsomme tehtyjä leikkauksia valtionosuuksissa, että meillä on edelleen se valtava epäsuhta ja perusrahoitus ei ole riittävää.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Yleisradion uutisoinnissa viime viikolla OAJ kommentoi asiaa, ja heidän näkemyksensä, se kuva siitä, mitä tällä hetkellä esimerkiksi perusopetuksessa tapahtuu valtakunnallisesti eri puolilla Suomea kouluissa, oli äärimmäisen karu. He maalasivat nimenomaan sitä kuvaa, että alueellisesti lapset ja nuoret ovat eriarvoisessa asemassa. Ja se heijastuu silloin sekä oppimisen mahdollisuuksiin, sisältöihin, että ihan myös tällaisiin konkreettisiin kysymyksiin rauhasta ja mahdollisuudesta [Puhemies koputtaa] opiskella luokkahuoneessa tai siihen, mihin opettaja käyttää aikansa. [Puhemies: Aika!] Miten varmistetaan, että tasa-arvo säilyy?

18.17 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ilahduttavaa kuulla, että hallituskin uskoo korkeaan osaamiseen perustuvaan kasvuun, mutta eihän meidän tarvitse odottaa seuraavia vaaleja ennen kuin tämä näkyy konkreettisissa toiminnoissa. Jos kerran liikkumavaraa on nyt enemmän kuin mitä oli hallituskauden alussa, niin miksi sitä ei käytetä esimerkiksi korkeakoulujen indeksijäädätyksen poistoon, mitä korkeakoulukentältä on toivottu koko tämän vaalikauden ajan? [Kimmo Kivelä: Ja viime vaalikaudella!] Se on se keino, jolla hallitus pystyy huolehtimaan siitä, että suomalaisilla korkeakouluilla on tarvittava rahoitus tehdä juurikin sitä perustutkimusta.

Nyt tästä lisämäärärahasta valtaosa ohjataan siis Business Finlandiin, jossa se ei kata jo tehtyjä leikkauksia, ja tämä loput 25 miljoonaa sitten Suomen Akatemian kautta nuorten tutkijoiden urien tukemiseen. Olisin halunnut kysyä ministerin kantaa vielä siihen keskusteluun, mitä tästä nyt on herännyt liittyen siihen, miten Suomen Akatemia aikoo näitä myöntövaltuuksia käyttää. Onko ministeri tyytyväinen siihen, että rahat menevät professori- ja dosenttitasoisien nuorten tutkijoiden hankkeisiin, vai olisivatko nämä rahat tulleet parempaan käyttöön [Puhemies koputtaa] esimerkiksi [Puhemies: Aika!] väitöskirjatutkijoiden ja postdoc-tutkijoiden hankerahoituksessa? [Puhemies: Aika!]

18.18 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Budgetpropositionen innehåller goda satsningar, men också besvikelser. Till de största besvikelserna hör uteblivna satsningar på grundfinansieringen av all utbildning. Långsiktighet och helhetsyn har saknats under den här perioden, vilket gör att också periodens sista budgetproposition är en besvikelse till vissa delar. Alla nivåer — alla nivåer — av vår utbildning är trötta på projekt och projektfinansiering. Satsningar på grundfinansieringen behövs nu.

Arvoisa puhemies! Olisimme todella halunneet nähdä panostuksia varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen yleiseen laajenemiseen tasa-arvoisten edellytysten luomiseksi. Olisimme myös todellakin toivoneet, että rahalliset panostukset ammatillisen koulutuksen reformin läpiviemiseksi olisivat olleet aivan toisella tasolla. Suomen kannalta [Puhemies koputtaa] täytyy todellakin toivoa, että tämä on viimeinen hallitus, joka leikkaa koulutuksesta.

18.20 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ammattikorkeakoulut saavat budjetissa tki-toimintaan saman summan kuin viime kerrallakin, 5 miljoonaa euroa. Kiitos siitä. Koska summa ei kuitenkaan ole suuren suuri, on tärkeää luoda oikeudenmukaiset kriteerit tuon rahoituksen jakamiselle ja ohjaamiselle. Jos tuo summa jaetaan kaikille ammattikorkeakouluille samansuuruisena, siitä ei paljon ammattikorkeakoulua kohti jää. Eli mielestäni pitäisi katsoa esimerkiksi tki-työn laatua ja laajuutta, ja varmaan muitakin ratkaisuja löytyy. Haluankin kysyä ministeriltä: millä tavalla, millä pe-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

rusteilla, te olette ajatelleet siellä ministeriössä laatia kriteerit tämän 5 miljoonan jakamiseksi?

18.20 Raija Vahasalo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Nyländerille tästä hankerahasta: On ihan totta, että kaikki toivovat sitä, että perusrahoitus olisi paremmalla tasolla, mutta miten taataan, jos se on yleisessä valtionosuudessa, että se myöskin kulkeutuu kunnissa opetukseen eikä valu muualle? Tämä on tämän meidän nykyisen VOS-järjestelmämme ongelma, ja siksi näitä hankerahoja on ollut pakko tehdä. Mutta kysynkin ministeriltä, kun tiedän, että siellä ollaan pohtimassa uusiakin mahdollisuuksia: miten sitä rahaa sitten voitaisiin kohdentaa ja varmistaa, että se menee koulutukseen ja opetukseen?

18.21 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen säästöt ovat ajaneet monet oppilaitokset kaaoksen partaalle. Siitä on varmaan ministeri saanut samanlaisia viestejä kuin minä itsekin. Sekä opiskelijat, opettajat että nuorten vanhemmat kertovat avoimesti, että opiskelijat on nyt kyllä jätetty oman onnensa varaan eikä kenelläkään ole aikaa paneutua opiskelijoiden asioihin. Hallitusta ja ministeriäkin varoitettiin monelta taholta ennakkoon, että näin tulee kyllä käymään, jos nämä säästöt toteutetaan ennen tätä reformia. Pieni lisäys ammatilliseen koulutukseen ei tule poistamaan oppilaitosten ahdinkoa ja kaaosta.

Julkisuudessa ministeri on kertonut olevansa pahoillaan tästä tilanteesta, mutta minun mielestäni tämä pahoillaanolo ei kyllä nyt riitä, kun kuuntelee oppilaitoksista tulevia viestejä. Sen takia kysynkin: mitä ministeri aikoo nyt oikeasti tehdä tilanteen korjaamiseksi, muutakin kuin olla pahoillaan?

18.22 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä budjettikirjalla ei voi olla mitään muuta tavoitetta kuin saada nykyistä tilannetta parannettua, vahvistettua koulutuksen laatua ja vahvistettua tasa-arvoa, niin kuin täällä todetaankin. Meillä on huolia liittyen esimerkiksi peruskouluun. Pisa-tulokset tiedämme kaikki, samoin puutteet luku- ja kirjoitustaidoissa tietyllä osalla oppilaita sitten peruskoulun jälkeen. Koulutusjärjestelmän perusta pitäisi saada laitettua kuntoon, eli pitää kiinnittää huomiota sinne opintopolun alkuvuosiin. Kaikille lapsille on luotava samat lähtökohdat edetä omissa opinnoissaan, että he saisivat jatko-opiskeluvalmiudet.

Me olemme esittäneet pienten lasten koulua, jossa huomio kiinnitettäisiin esiopetukseen ja 1. ja 2. luokan aikaan, haettaisiin siihen joustavuutta. Minun ymmärtääkseni tähän ei ole mitään lainsäädännöllistä estettä, vaan tämä on lähinnä toimintakulttuuriasia. Kysyn ministeriltä: löytyykö tästä Uusi peruskoulu -ohjelmasta nyt sellaisia elementtejä, joilla voitaisiin vahvistaa juuri sitä esiopetuksen ja ykkös—kakkosen kohtaa niin, että todellakin saataisiin vahvistumaan [Puhemies koputtaa] koulutuksen pohja?

18.23 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä hiukan budjettiesityksen ulkopuolelta kysymys: Hallitus on purkanut tällä kaudella koulutusviennin lainsäädännöllisiä esteitä ja avannut mahdollisuuksia viedä suomalaista osaamista maailmalle. Vuonna 2017 tämän arvo oli noin 300 miljoonaa ja ilmeisesti nyt vuonna 18 paljon enemmän. Haluaisin kysyä ministerin mielipidettä, kuinka tämä nyt on lähtenyt liikkeelle ja onko se täysi potentiaali nyt koulutusviennistä saatu, koska tässä on Suomelle

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

suuri lisäarvo, sillä meidän opetusta kyllä ympäri maailmaa arvostetaan äärimmäisen paljon.

18.24 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin tähän ison kuvan tarkasteluun. Me todellakin 2015 kävimme koulutusvaalit ja teimme koulutuslupauksen, ja aika moni otti sen vakavasti. Valitettavasti tämäkään budjetti ei kuitenkaan nyt tässä suhteessa ihan tätä isoa kuvaa muuta.

Kävimme läpi näitä lukuja, ja meillä on edelleen valtion rahoituksessa ja kunnille menevässä rahoituksessa eli julkisessa rahoituksessa yhteensä yli miljardin leikkaus. Jos me huomioimme sitten tämän plus 169 miljoonaa, niin me edelleen jäämme noin 900 miljoonaan, sisältäen siis nämä indeksit. 900 miljoonaan.

Näin ollen kommenttina ministerille kysyisin oikeastaan kahdesta seikasta. On tki-pänostukset: siellä tehdään suunnanmuutos, sen argumentin hyväksyn. Niiden kohdennuksista sitten voi olla montaa mieltä. Sen sijaan varhaiskasvatuksen 10 miljoonan nostaminen keskusteluun on kyllä minusta hyvin ongelmallista. Me olemme leikanneet subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden ja kasvattaneet ryhmäkokoja ja nyt me toteamme, [Puhemies koputtaa] että me lisäämme tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta 10 miljoonalla. Olisitteko te halunnut tehdä tänne toisentyypisen ratkaisun, [Puhemies: Aika!] mutta se ei ollut mahdollinen?

18.26 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse olen ministerin kanssa samaa mieltä, että suurin tasa-arvoteko on parantaa varhaiskasvatusta ja saattaa sen piiriin mahdollisimman paljon nuoria lapsia. Se on oma käsitykseni, ja olen vielä sitä mieltä, että myös kielitaitoa pitäisi entistä enemmän ruveta opettamaan lapsille, ja tarkoitan sillä englantia, koska lapsen kyky oppia on huomattavasti suurempi kuin täällä ehkä yleisesti ymmärretään. Se on oma käsitykseni asiasta.

Minulla on tässä iPadilla viime sunnuntain Savon Sanomista Savon ammattiopiston viihainen opettaja Taina Räikkönen, ja hän sanoo, että nuoria syrjäytyy, koska ammattikouluissa ei ole heille aikaa, paperivuori paisuu, aika menee kaikkeen muuhun kuin opetukseen ja rahoista menee 56 prosenttia opetukseen. Minä olen tottunut elämäni aikana siihen, että työntekijät tietävät, mistä on kysymys, ja minusta tämmöisiin lehtijuttuihin kannattaa suhtautua vakavasti, sillä välttämättä aina kyse ei ole rahasta, vaan kyse on siitä, mitä kaikkea opettaja joutuu päivän aikana tekemään. Ymmärrän, että ammattiopetus uusiutuu, mutta siitä huolimatta [Puhemies koputtaa] näihin kannattaa suhtautua vakavasti.

18.27 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kivelä toivoi, että seuraavista vaaleista tulisi koulutusvaalit. Sininen muisti pätkii. Nimitäin, edustaja Kivelä, te olitte Messukeskuksessa OAJ:n paneelissa vuonna 2015 antamassa koulutuslupauksen. Mutta te petitte sen. Siitä tuli koulutuspetos. Te leikkasitte koulutuksesta, vaikka lupasitte juuri päinvastoin.

Teidän muistinne pätkii myös, kun väititte, että viime kaudella ei tehty koulutuksesta välikysymyksiä. Kyllä teimme. Hyvässä yhteistyössä sivistysvaliokunnan puheenjohtajan, nykyisen puheenjohtajan, Tuomo Puumalan kanssa teimme välikysymyksen niin koulutuksesta kuin myös eriarvoisuuden kasvusta sen jälkeen, kun Stubbin hallitus puolitti indeksin. Nythän ne on jäädytetty kokonaan. Odottelen keskustan välikysymystä siitä.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Arvoisa rouva puhemies! Kun kuunteli ministeri Grahn-Laasosen puhetta, niin alkoi epäillä, että hän oli Pilvenmäen raviradalla viikonloppuna vierailemassa, nimittäin ravi-miehet ja vedonlyöjät usein kertovat voitot mutta unohtavat mainita, kuinka paljon tappioita tuli. Luettelitte muutamia kymmeniä miljoonia, joita nyt on laitettu lisää, mutta unohditte kertoa ne sadat ja sadat miljoonat, jotka sitä ennen leikattiin.

18.28 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ei se tietenkään mieluisaa ollut, että [Paavo Arhinmäki: Että joutui pettämään lupauksen!] kävi niin kuin kävi tässä asiassa ankarassa taloudellisessa tilanteessa. Välikysymys muuten tehtiin, muistan toki hyvin, tämän Messukeskuksen tapahtuman jälkeen, kun siellä oli hoksautettu, että eipä ole enempää hallitus kuin oppositio tuonut koulutuskysymyksiä esille. [Pia Viitasen välihuuto]

Tarkoitin koulutusvaaleilla sitä, että esimerkiksi eri tv-kanavien puheenjohtajien vaalitentteissä koulutuskysymyksiä ei juurikaan käsitelty. Ruotsissa sen sijaan edelliset vaalit olivat koulutusvaalit, ja juuri tällaiset teemat olivat siellä esillä, mihin edustaja Eestilä viittasi. Ruotsissa valitettiin sitä, että opettajan työajasta lähes 50 prosenttia menee muuhun kuin varsinaiseen opetustyöhön, ja tällaista uudistamista koulumaailmassa, ja myös keskustelua, me tarvitsimme. [Puhemies koputtaa] Opettajien aika mene hankkeisiin ja kaikkien muuhun paperityöhön.

18.29 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tässä kyllä viime eikä tälläkään kaudella kyse ole ollut siitä, mikä on mieluisaa ja mikä ei. Viime kaudella koulutuksesta leikattiin ja otettiin kaikki löysät pois. Ei siihen enää jäänyt mitään. Kaikki puolueet totesivat, että nyt ei enää pidä leikata, muuten mennään vaaralliselle tielle.

Ei tällä kaudella olisi ollut mikään pakko leikata. Siitä osoituksena monet oppositiopuolueet, myös vihreät, ovat tehneet vaihtoehtobudjetteja. Oma vaihtoehtobudjettimme on vuodesta 2015 alkaen ollut tasapainoinen. Emme olisi ottaneet yhtään enempää lainaa kuin hallitus, mutta emme olisi leikanneet koulutuksesta. Me olisimme vähentäneet muun muassa ympäristölle haitallisia miljardinluokan tukiaisia ja sijoittaneet ne rahat koulutukseen. Kun nyt on leikattu miltei 900 miljoonaa euroa, niin kuin täällä on jo todettu, niin on todella niin, että nämä kymmenien miljoonien eurojen pienet palautukset eivät tuota vajetta korjaa. Suunta on edelleen väärä, ja se on erittäin huolestuttava.

18.30 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Eestilä nosti tärkeän asian, ammatillisen koulutuksen tason. Ollaan ihan oikeasti huolissaan tilanteesta, jossa yrityksissä on erittäin iso pula osaavasta työvoimasta. Pitäisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, mitä siellä ammatillisessa koulutuksessa tapahtuu.

Sitten nostan yhden asian, josta ministerin kanssa olen keskustellut aikaisemminkin. Tiedämme sen, että täällä salissa puhutaan paljon rakentamisen laadusta. Rakennusmestarikoulutuksen osalta saatiin tämä homma käyntiin 2005—2006, kun oli tässä salissa yksimielisyyttä. Mutta aloituspaikkoja on tänä päivänä liian vähän, ja ministeri ei ole suostunut siihen, että määrää nostettaisiin. On puhuttu siitä, että keskeyttäneitä on paljon. Pitäisi ottaa käyttöön järjestelmä, että ennen kuin opiskelu alkaa, on yhden vuoden pakollinen harjoittelu. Henkilö näkisi, onko sopiva tälle alalle. Tässä olisi iso työ, iso sarka tehtävänä. Lupaako ministeri, että tähän asiaan puututaan?

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

18.31 **Raija Vahasalo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy siellä ammatillisessa koulutuksessa erottaa, mikä on näistä leikkauksista johtuvaa, koska paikallisesti on leikattu ammatillisista jo ainakin 15 vuotta. Se ei ole tämä hallitus, joka yksistään on tätä tehnyt.

Sitten toinen asia. Mikä on reformi? Reformi on sillä tavalla hyvä, että se ottaa yksilöllisesti huomioon opiskelijan osaamistarpeet. Eli nyt kun mennään opiskelijan osaamisen kautta, eli otetaan huomioon se, mitä hän jo osaa, ei tarvitse olla niin kauaa, kolmea vuotta siellä. Tai jos joku tarvitsee tukea, niin hän voi olla siellä sitten pidempään ja vähän tehostetumminkin. Eli tämä vähentää keskeyttäneiden määrää siellä ammatillisella puolella ja parantaa sitä työelämälähtöisyyttä, mitä tässä on tehty. Eli se on erinomainen reformi, mutta sen toimeenpanossa on vielä kovasti ongelmia, ja siksi siihen toimeenpanoon satsataankin lisää rahaa.

18.32 **Eero Reijonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmaan on juuri näin kuin edustaja Vahasalo sanoo, mutta tässä reformissahan entistä enempi siirretään vastuuta yrityksille, eli oppilaitokset siirtävät yrityksille sitä vastuuta, ja kaikissa yrityksissä ei ole resurssia olemassa, koska siinä pitäisi olla aina vierellä ammattimiehen neuvo-
massa, mitä nyt oikeasti tehdään. Se sitoo voimavaroja yrityksestä. Varmaan tavoite on ihan hyvä, mutta tosiasiallisesti ote on hieman kadonnut ammatillisessa opetuksessa, ainakin tietyillä toimialoilla.

18.33 **Pilvi Torsti sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tätä edustaja Reijosen aloittamaa keskustelua toteamalla, että kun tosiaan tänäänkin olimme keskustelussa tulevaisuuden työelämän tarpeista, niin meillä on tämän ammatillisen koulutuksen reformin myötä syntynyt tällainen paradoksi, että me koulutamme tämän päivän työpaikoilla tulevaisuuden työelämän osaajia. Toivonkin, että hallitus jo hyvin pian pohtii, milloin me teemme vaikutusarvioinnin siitä, kuinka onnistunut reformi tämä oli ja tuottaako se todella tähän yhteiskuntaan sellaista osaamista, jonka perään huudamme.

Samassa yhteydessä kysyisin, miten hallitus on arvioinut talouspolitiikan arviointineuvoston merkittävintä koulutuspoliittista suositusta, joka siis tammikuussa teille annettiin, joka oli toisen asteen koulutuksen tekeminen velvoittavaksi. Näkisin, että juuri siinä olisi mahdollisuus kehittää tätä koko toisen asteen koulutusta, ammatillista koulutusta kokonaisuutena ja antaa koulutuksen järjestäjille mahdollisuus siihen, että he nimenomaan arvioisivat, että nämä erilaiset osaamistarpeet täyttyvät ja nuoret saavat ne tiedot ja taidot, mitä tämä nykymaailma edellyttää, jotta työelämään pääsee kiinni. Tämä oli siis koulutuspolitiikassa merkittävin suositus, joka annettiin, ja sitä en kyllä tästä budjettikirjasta löydä.

18.34 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä muutaman viikon ajan meillä kansanedustajilla on ollut mahdollisuus jalkautua päiväkoteihin, ja voin kertoa, että ainakin tuolla Raahen seutukunnassa on tämä varhaiskasvatustilanne otettu iloitin vastaan. Sitä ei kuitenkaan pidetä vielä ihan täydellisenä, vaan toivotaan esimerkiksi täydennystä sen määrittelyn osalta, kuinka kauan esimerkiksi vuorotyössä olevien lapsi voi olla hoidossa kerrallaan. Sitten ollaan myös kiinnostuneita tietämään siitä, miten kolmiportaisen tuen malli nyt etenee varhaiskasvatuksessa.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt annan vastauspuheenvuoron ministeri Grahn-Laasoselle, 2 minuuttia paikalta, olkaa hyvä.

18.35 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan varhaiskasvatuksen tasa-arvosta, koska se nousi esille. Tämän hallituskauden aikana yhä useampi lapsi on päässyt varhaiskasvatuksen piiriin, eli varhaiskasvatuksen osallistumisaste on noussut, mikä on merkittävä tasa-arvoteko. Se on mahdollistunut muun muassa maksualennusten kautta ja nyt uutuutena tämän 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun kautta. Tätä tietä edelleen kuljemme ja jatkamme varhaiskasvatuksen edistämistä. Uusi varhaiskasvatuslaki on merkittävä parannus, se asettaa lapsen edun ensisijaiseksi. Se on hieno uudistus ja sai eduskunnassakin merkittävän tuen. Sosiaalidemokraatit eivät sille valitettavasti tukea antaneet, mitä on edelleen vaikea ymmärtää.

Toinen näkökulma on se, että koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrä on kääntynyt laskuun, vähentynyt käytännössä tuhansilla tämän hallituskauden aikana. Se kertoo myös tästä isosta kuvasta, jossa olemme, että Suomen asiat ovat paremmin kuin aikaisemmin. Meillä myös nuorisotyöttömyys on laskenut.

Samoin tämän hallituskauden aikana se isoin tarina on tietysti... Tiukka taloudellinen tilanne on aivan varmasti jättänyt jälkensä, mutta samanaikaisesti tällä hallituskaudella on toteutettu merkittävät koulutusuudistukset, joita oikeastaan kymmenen vuotta, ehkä kaksikymmentäkin vuotta odoteltiin tulevaksi. Kokonaisuudistettu ammatillinen koulutus, joka vasta nyt on lähdössä käyntiin ja jonka vaikutuksia voidaan arvioida, mutta joka kentän laajan näkemyksen mukaan kuitenkin vastaa paremmin tulevaisuuden osaamistarpeisiin ja vie suomalaista ammatillista osaamista eteenpäin. Se on myös esikuvana tällä hetkellä eurooppalaisessa ammatillisen koulutuksen kehittämisessä ja myös maailmanlaajuisesti.

Samoin uusi lukiolaki hyväksyttiin eduskunnassa. Se vie lukiokoulutusta uuteen aikaan ja vahvistaa suomalaista yleissivistystä. Merkittävät opettajankoulutuksen kehittämishankkeet. Uusi tutoropettajamalli. Liikkuva koulu. Lukutaitohankkeet. Kielten opetuksen varhaistaminen, mitä odotettu vuosikymmeniä, ja tosiaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiossa 2030 on yhdessä korkeakoulujen kanssa sovittu etenemistiestä, millä Suomen osaamis- ja koulutustasoa nostetaan.

Hankerahoituksesta kysyttiin. Siitä voisin vain lyhyesti todeta, että valmistelemme parhaillaan sen yhteen kokoamista mahdollisimman yhtenäiseksi kokonaisuudeksi, että se ei muodostuisi pienistä hauista, jotka kuormittavat ja luovat byrokratiaa koulujen arkeen. Eli parempaa on tulossa.

Seuraaviin kysymyksiin voisin sitten pyrkiä vastaamaan, jos puhemies sallii, seuraavassa puheenvuorossa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri saa sitten viimeiseksi vastata.

18.38 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on kyllä tava-tonta se, että hallitus ei halua julkisesti edes sen verran osoittaa nöyryyttä, että voisi sanoa ihan reilusti, että tällä kaudella on isolla kädellä koulutuksesta leikattu. Kaikki ne asiantun-tijat, joita itse esimerkiksi valtiovarainvaliokunnassa olen kuullut, ovat pitäneet tällaisia isoja leikkauksia koulutukseen radikaalina virheenä, jota koskaan ei pitäisi tehdä. Silloin leikataan tulevaisuudesta niin, että rotisee.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Puhemies! Halusin tässä myös sanoa, että on aika epämiellyttävää se, että ministeri tuolta ministeriainiosta toteaa sosiaalidemokraattien puolesta meidän kantojamme, nimittäin ministeri varmasti aivan hyvin tietää sen, että me olemme täällä vastustaneet jyrkästi sitä, että te, ministeri, olette päivähoidossa isontanut ryhmäkokoja ja puuttunut subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen. Tämä on ollut hallituksen linja. Onneksi joissakin kunnissa on valittu toisin. Esimerkiksi Tampereella, mistä itse tulen, on tehty se arvovalinta, että me emme kasvata ryhmäkokoja päiväkodeissa ja peruskouluissa, ja se on viisas valinta huolimatta siitä, [Puhemies: Aika!] että hallitus haluaa tähän suuntaan Suomea ohjata.

18.39 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiettyjä tummia pilviä meillä on koulutuksen kentän ympärillä, se on ääneen sanottava. Jos ne ongelmat olisivat niin helppoja, että ne rahalla vain ratkeaisivat, niin se olisi kyllä todella helppoa. Pelkään, että näin ei ole.

Mitä tarkoitan? Sitä, että kun kierrän tuolla kouluja — ja moni teistäkin kiertää kouluja — niin kyllähän siellä peruskoulussa, alakoulussa, on aika paljon asioita muuttunut. Siellä on paljon enemmän levottomuutta, paljon enemmän keskittymiskyvyn puutetta, ja kun tullaan toiselle asteelle ammattikouluun ja lukioon, niin yllättävän isolla osalla on haastetta jopa perustaitojen, kuten luetun ymmärtämisen kanssa. Minusta tämä on se isoin kuva, kun me olemme olleet mallimaa, jota käydään ympäri maailmaa ihailemassa.

Tätä taustaa vasten me olemme kehittäneet tämän pienten lasten koulu -ajatuksen, että annettaisiin vahva tuki sinne alkupäähän. Sen lisäksi esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa resurssieillakin on merkitystä, se on totta. Pitkään jatkunut leikkaus on kipurajoilla ja monin paikoin sen yli. Sen lisäksi reformin tukea tarvitaan todella paljon, ja siinä katseet kääntyvät kyllä ministeriön puoleen, erittäin paljon tukea, [Puhemies: Aika!] jotta me saamme tämän reformin onnistumaan.

18.40 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisen asteen koulutus on erittäin tärkeä askel sekä työelämään että mahdollisiin myöhempiin opintoihin. Valitettavasti varsinkin monet ammatilliset oppilaitokset toimivat nykyään varsin niukoilla resursseilla, minkä vuoksi ammattiin johtavaa lähiopetusta on jouduttu korvaamaan itsenäisellä opiskelulla. Lukuisat ammatit edellyttävät kuitenkin sellaisia käytännön taitoja, joita on mahdotonta hankkia etäopiskelulla, ja ilman riittävää lähiopetusta opintojen keskeyttämisen ja syrjäytymisen vaara on erityisesti oppimisvaikeuksista kärsivien opiskelijoiden osalta ilmeinen. Perussuomalaiset haluavat varmistaa, että laadukas ammatillinen koulutus auttaa nämäkin suomalaisnuoret ripeästi mukaan työelämään, ja siksi on tärkeää, että ammatilliseen koulutukseen satsataan jatkossa.

Arvoisa puhemies! Myös lähilukioiden asema on turvattava. Uusi lukiolaki hyväksyttiin eduskunnassa viime keväänä, [Puhemies koputtaa] ja nostimme tuolloin esiin omalla kotiseudulla sijaitsevan lukion merkityksen vielä [Puhemies: Aika!] kotona asuville nuorille.

18.41 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Erittäin rakentavasti valio-kunnan puheenjohtaja, edustaja Puumala puhui. Olemme monenlaisten kysymysten ja haasteiden edessä, joissa tarvitaan uutta ennakoluulotonta asennoitumista ja kurssin tarkistamista.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Ammatillisen koulutuksen toimeenpanossa on sellaisia kysymyksiä, joiden mukana reformi joko seisoo tai kaatuu. On äärimmäisen välttämätöntä, että lähiopetuksen laatu ja määrä turvataan riittävällä tasolla ja että tämä kohtaanto-ongelma poistuu. Esimerkiksi metalliteollisuus on ala, jossa on työvoimapula. Siellä kyetään tarjoamaan kilpailukykyinen palkka, ja se on siistiä, osaamistasoa vaativaa työtä, mutta sinne ei meinata saada opiskelijoita. Olen leikillisesti mutta vakavasti sanonut, että asennemuutosta voitaisiin tehdä sillä, että jos äidit laitettaisiin [Puhemies koputtaa] tutustumaan metallikoulutuksen [Puhemies: Aika!] nykytilanteeseen, niin tällä tavoin tulisi sitä asennemuutosta.

18.43 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ilahduttavaa, että hallituspuolueissa nyt on herätty tähän ammatillisen koulutuksen tilanteeseen. Puheenvuorot, mitkä täällä on tänään pidetty, ovat aika lailla samantyyppisiä, kuin mitä oppositio on esittänyt läpi tämän vaalikauden ja erityisesti tämän ammatillisen koulutuksen reformin yhteydessä. Jos ollaan huolissaan ammatillisen koulutuksen laadusta ja lähiopetuksen määrästä, voidaan tietenkin kysyä, auttaako tilannetta 200 miljoonan euron leikkaaminen ammatillisesta koulutuksesta. Ei tietenkään. On päivänselvää, että se pikemminkin on pahentanut tilannetta kuin muuttanut mitään parempaan suuntaan.

Edustaja Eestilälle haluan myöskin sanoa, että mikäli hallituksen tavoitteena on huolehtia varhaiskasvatuksen laadusta sekä osallistumisasteen nostosta, miksi ihmeessä ette vielä kukaan ole peruneet tätä erittäin epäoikeudenmukaista ja epäonnistunutta päätöstä, jolla te rajasitte suoraan joidenkin lasten oikeutta osallistua täysipäiväiseen varhaiskasvatukseen. Tämä on täysin epäjohdonmukaista puhetta varhaiskasvatuksen osalta [Puhemies koputtaa] hallituspuolueiden edustajilta.

18.44 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun yrittää olla rakentava ja tuoda niitä ongelmia esille, joita tuolla kentällä nousee, niin jotkut sitten moittivat epäasiallisuudesta. Mutta varmaan se asia voidaan näinkin nähdä. [Li Andersson: Enhän moittinut!] Käsittääkseni keneltäkään ei ole kokopäiväisesti evätty oikeutta.

Arvoisa ministeri, jatkan vielä, mihin äsken jäin. Opettajilta tulee edelleen sellaista viestiä, että lapsilla on paljon etäpäiviä ja sen takia tulee keskeytyksiä ja lapset kokevat etäpäivät ikään kuin vapaapäiviksi. Minä ymmärrän sen, että tässä tapahtuu uudistus — joka minun mielestäni on oikein — että mennään työpaikoille ja opetus tapahtuu siellä. Se kuitenkin vaatii yrityksiltä resursseja, ja kaikilla ei välttämättä ole nyt niitä, mutta jos asenne on oikea, se pystytään järjestämään, kun katsotaan, miten nämä korvaukset ja muut asiat sitten hoidetaan käytännössä. Se kaikkein tärkein on se, että lapsista pitää tietyssä iässä pitää hyvä huoli ja ote koko ajan. Jos opettajilla on muuta tekemistä ja vaikka resurssitkin ovat vähän huonot, niin se tahtoo olla, että lapset pääsevät irti, ja kun he pääsevät vapaaksi ja irti, heitä ei saa enää kiinni.

18.45 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin olen vieraillut päiväkodeissa ja lukenut sanomalehtiä ja opettajataustaisena saan myös aika paljon suoria yhteydenottoja opetusalan ammattilaisilta.

Nyt ensin tästä varhaiskasvatuspuolesta. Tämä uusi varhaiskasvatuslakihan on monin tavoin erinomainen ja hyvä, mutta niin mahtava tilanne ei kuitenkaan ole, että se tai nämä symbolisen kokoiset panostukset varhaiskasvatukseen kokonaan paikkaisivat sitä, mitä varhaiskasvatuksesta on leikattu. Kyllä siellä ollaan helisemässä. Siellä on osa-aikaisia,

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

puolipäiväisiä, kokopäiväisiä ja vuorohoidossa olevia lapsia sikin sokin, mutta ei siellä resursseja lisää ole. Se on koitunut lasten tappioksi, ja se on myös hoitajien tappio. He haluaisivat tehdä erittäin tärkeää ja arvokasta työtään korkealla ammattitaidolla, ja se on tehty aika vaikeaksi ellei jopa mahdottomaksi.

Ammatillisen koulutuksen puolella puolestaan tilanne on se, että koulutuspaikkoja on vähennetty ja koulutuksen sisältö ja laatu ovat muuttuneet sellaisiksi, että kaikki nuoret eivät siellä pärjää. Siellä pärjäävät vain erittäin omatoimiset, [Puhemies koputtaa] hyvin menestyvät, mutta eivät heikot [Puhemies: Aika!] ja tukea ja apua ja lähiopetusta tarvitsevat.

18.46 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä jatkaa tuosta edustaja Kivelän kohtaanto-ongelmasta. Koulutuksen järjestäjähän kyllä pyrkivät kaikin keinoin vastaamaan yritysten osaamistarpeisiin, mutta siinäkin näyttäisi olevan monenlaista ongelmaa. Esimerkki tuolta Oulusta: Pohjoisessa on joillakin alueilla huutava pula yhdistelmäajoneuvonkuljettajista. Koulutuksen järjestäjällä oli 15 aloituspaikkaa ja vain 12 hakijaa, joista lopulta vain kolme oli kykeneviä niihin opintoihin osallistumaan. Tämä kaupungissa, jossa nuorisotyöttömyys on korkealla, ja alueella, jossa vielä peruskouluikäisenä tämä ison auton kuljettajan tehtävä on semmoinen houkutteleva tehtävä ja siitä haaveilevat pojat ja nykyisin myöskin osa tytöistä. Jatko-opintokykyisyys peruskoulun jälkeen on tietyllä osalla meidän nuoristamme hyvin puutteellinen, ja tähän meidän kyllä pitäisi löytää ratkaisuja vahvemmin kuin mitä nykyisellään on.

18.47 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteethan ovat hyviä — monet ovat varmaan ihan samaa mieltä tästä asiasta — mutta koulutukseen kohdistuneet säästöt estävät näiden tavoitteiden toteutumisen. Tavoitteenahan on, että opettajalla on aikaa henkilökohtaistaa, sekä se, että tukea ja apua tarvitsevat opiskelijat saavat tarvitsemaansa tukea, mutta tilanne on aivan jokin muuta.

Ihan esimerkkinä kysyisinkin, että mitäpä ministeri lähettää terveisiä tälle opettajalle, joka kertoi, että hänellä on tällä hetkellä 60 opiskelijaa — koska sairausloman sijaisia ei saa ottaa, hän on joutunut ottamaan 60 opiskelijaa itselleen. Hän ei tunne näitä opiskelijoita, ja hänen pitäisi ohjata opiskelijat oikealle tielle. Hän oli mennyt kertomaan esimiehelle, ettei hän selviydy tästä omasta työstään, jolloin esimies oli todennut, ettei hän voi tehdä asialle mitään, ja kehottanut opettajaa olemaan ajattelematta opiskelijoiden tilanteita liian syvällisesti. Tällaista elämä on siellä ammatillisessa koulutuksessa tällä hetkellä, ja tämä kyllä johtuu [Puhemies koputtaa] osittain siitä, että siellä on niin vähän resursseja.

18.48 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Todellakaan, ammatillisen koulutuksen monilta ongelmilta, paikoin suorastaan kaoottisilta tilanteilta, ei pidä ummistaa silmiään. Mutta samanaikaisesti haluan korostaa sitä, että on kysymyksiä, joihin raha ei ole se paras lääke vaan uusi ajattelutapa. Esimerkiksi tässä kysymyksessä, kun nyt työpaikoilla tapahtuu entistä enemmän oppimista: Sen työpaikkaohjaajan pitää olla se paras tyyppi siellä työpaikalla, ja usein sitä parasta tyyppiä tarvitaan toisaalla. Mutta ajatellaanpa näin, että semmoinen yli kuusikymppinen kaveri, joka ei ole enää oikein tehokas työntekijä — ehkä työnantaja haluaa sen pikkuhiljaa panna eläkeputken kautta pois — voisi opettaa, voisi olla just se lähiohjaaja, hiljaisen tiedon välittäjä. Näen, että välttämättä kolmekymppinen ei halua opettaa, kun kokee, että siitä voi tulla kilpailija hänelle. Että kaikella

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

tavalla nyt uutta ajattelua kehään, [Puhemies koputtaa] niin kuin tämä äsken mainitsemani: äidit tietoisiksi ammatillisen koulutuksen nykytilasta.

18.50 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Andersson ei arvostellut edustaja Eestilää vaan pikemminkin kehui siitä, että on hyvä, että nyt on herätty siihen, mitkä ne ongelmat ammatillisella puolella ovat. Valitettavasti silloin, kun tehtiin se 200 miljoonan euron leikkaus tämän reformin yhteydessä, ei sitä vielä ymmärretty, mutta kysymys onkin, että eikö se virhe pitäisi nyt korjata.

Arvoisa rouva puhemies! Olen ollut tutustumassa varhaiskasvatukseen idässä ja lännessä sekä suomen- että ruotsinkielisellä puolella ja sen lisäksi tietysti tutustunut siihen melkein päivittäin päiväkodin pihalla. Ja kyllä ne viestit, joita sieltä tulee, kertovat, että on erikoista, että ensin asetuksella kasvatetaan ryhmäkokoja ja nyt annetaan pieni erillismääräraha, niin että korvattaisiin sitä päätöstä, tai että subjektiivista päivähoito-oikeutta rajataan, niin että ryhmät menevät sekaisin, ja nyt ollaan huolestuneita tästä.

Arvoisa rouva puhemies! Ja päälle vielä: Sekä lastenhoitajien että lastentarhanopettajien lomarahat leikattiin. Se, jos mikä, kyrsii siellä päivähoidossa.

18.51 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lomarahojen leikkaus ei kyllä millään lailla ollut hallituksen vika. Kyllä sen partit tekivät keskenään.

Jos suhteutetaan tätä keskustelua, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala taitaa olla lähes 6,5 miljardia ensi vuonnakin, joka on merkittävä määrä, nimittäin OECD:n mukaan Suomi käyttää teollisuusmaista toiseksi eniten julkista rahaa koulutukseen suhteessa bkt:hen, mikä on mielestäni kyllä erittäin hyvä saavutus. Meitä enemmän käyttää teollisuusmaista ainoastaan Norja. Toisaalta yksityistä rahaa Suomi käyttää kaikista maista vähiten, noin prosentin, ja kysyisin nyt ministeriltä, miksi näin, ja pystyisikö tätä kautta ehkä lisäämään jatkossa rahaa myös koulutukseen.

18.52 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy antaa ministerille tässä kohtaa tunnustusta ehkä siitä näkökulmasta, että teidän toiminnassanne on monella tavalla näkynyt semmoinen halu uudistaa ja viedä asioita eteenpäin, ehkä luoda uusia rakenteita tai nostaa temaattisesti erilaisia aihioita esiin, mikä on äärimmäisen tärkeitä. Mutta niin kuin tässä keskustelussakin kuuluu, se haaste on koko ajan rahoitus. Esimerkiksi kun puhutaan ammatillisesta koulutuksesta, meillä on hyvä tavoite, mutta sitä tehdään liian niukkojen resurssien ympäröimänä, jolloin luodaan myöskin valtavia riskejä esimerkiksi tästä lähiopetuksen näkökulmasta.

Tämän rinnalla olisin halunnut kysyä vielä opettajien täydennyskoulutuksesta ja siihen tehtävistä panostuksista. Viime kyselytunnilla nousi esiin häirinnän teema ja ministeri nosti esiin panostukset täydennyskoulutuksessa. Olisiko vielä mahdollisuutta tarkentaa tai onko jo tiedossa, mikä osa tästä täydennyskoulutusrahasta mahdollisesti kohdistuisi nimenomaan tasa-arvotematiikkaan ja tähän häirinnän tematiikkaan?

18.53 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä yksi aivan selvä syy ammatillisen koulutuksen pulmiin on se, että opiskelijat ovat jo aloittaessaan hyvin erilaisilla valmiuksilla varustettuja. Osa oppilaista pärjää erittäin hyvin ja suoriutuu tehtävistään ja opiskeluistaan vaivatta ja pystyy tekemään ryhmätöitä ja yksilötöitä ja niin edelleen. Sitten on taas se toinen joukko, joka tarvitsisi paljon enemmän apua ja tu-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

kea ja ohjausta. Heillä on oppimisvaikeuksia, esimerkiksi sosiaalisia ongelmia taikka mielenterveyden häiriöitä, joita tänä päivänä on paljon. Eli pitäisi tietysti keskittyä ja katsoa paljon vahvemmin tätä joukkoa ja tarjota heille apua ja tukea moniammatillisesti. Muussa tapauksessa nämä nuoret ovat kyllä syrjäytymisvaarassa ja keskeyttämiset lisääntyvät.

18.54 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti kolmesta asiasta.

Ensinnä edustaja Wallinheimon ensimmäiseen puheenvuoroon, joka oli ihan arvokas liittyen tähän meidän kansainväliseen toimintaamme. Meillä on ollut pari päivää Dare to Learn -tapahtuma Helsingissäkin, ja toivoisin kyllä, että OKM ottaisi paljon voimakkaamman tämmöisen globaalin vaikuttamisen näkökulman laajemminkin. Ei ole kyse vain viennistä vaan globaalista vaikuttavuudesta koulutussektorilla, jota voimme tehdä kyllä paljon merkittävämminkin. Mutta se edellyttää sitä, että meillä on niin sanotusti oma pesä kunnossa, ja siihen on tällä hetkellä satsattava.

Tähän varhaiskasvatuskysymykseen on sanottava, kun ministeri sitä nyt kysyi, että me sosiaalidemokraattisen puolueen joukoissa todella punnitsimme hyvin tarkkaan keväällä sen oman kantamme. Meidän näkemyksemme oli se, että Suomeen tosiaan tarvitaan sellainen varhaiskasvatusuudistus, joka todella lisää tasa-arvoa eli takaa subjektiivisen kokoaikaisen varhaiskasvatuksen kaikille lapsille, takaa sen kolmiportaisen tuen, joka täällä mainittiin, ja ennen kaikkea takaa ammattitaitoisen koulutetun henkilöstön ja henkilöstön hyvinvoinnin. Nythän meillä on syntynyt aivan päinvastainen tilanne. Me kuulemme henkilöstöpulasta koko ajan emmekä ole nähneet mitään polkua kohti tätä kovin mainostettua uuden lain tavallaan haave- ja toivekuvaa tulevaisuudessa. [Puhemies: Aika!] Päinvastoin me kärsimme valtavasta työvoimapulasta alalla täällä pääkaupunkiseudulla koko ajan.

18.55 Raija Vahasalo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko koulutusjärjestelmä on kokonaisuus varhaiskasvatuksesta sinne jatkuvaan oppimiseen. Meidän pitää pitää huolta siitä, että jokainen koulutusaste voi tehdä sen oman rootelinsa ja kenttänsä mahdollisimman hyvin. Se, että toiselle asteelle menee porukkaa, joka ei osaa lukea eikä laskea eikä kirjoittaa, ei mitään, on sitten se paikka, jossa pitää katsoa perusopetuksen perään ja esimerkiksi ottaa se vanha kunnon olemassa oleva joustava perusopetus eli Jopo käyttöön. Tehdään enemmän yksilöllisyyttä sinne perusopetukseen. Ei anneta yhtään armovitosia vaan hoidetaan se kenttä. Se auttaa myös toista astetta. Ja varhaiskasvatuksesta se kaikki lähtee, niin kuin edustaja Paloniemi varsin hyvin, oikein hyvin tietää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vielä edustaja Viitanen ja sitten ministeri.

18.56 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse myös olen aika paljon päiväkodeissa vieraillut, minä siellä Tampereen suunnassa. Nehän ovat sinänsä ihastuttavia vierailuja, koska siellä näkee, kuinka paljon siellä osataan ja tehdään lasten kanssa täydellä sydämellä. Ihania pikkupirpanoita. Mutta kyllä se viesti on täsmälleen sama, mikä täällä todettiin: henkilöstö joutuu siellä todella koviin ja ryhmät ovat isompia kuin niiden pitäisi olla, ja se on kova arki, mikä siellä päiväkodeissa henkilöstöllä tällä hetkellä on.

Siksi, puhemies, minä nyt vielä kerran haluan sanoa sen, että minusta oli väärin se, että esimerkiksi juuri näiden lastentarhanopettajien, opettajien ja ylipäättään ahkerien julkisen sektorin työntekijöiden, lomarahatkin vielä tässä sitten leikattiin. Ja mitä tulee siihen kiky-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

sopimukseen, etteikö se olisi ollut hallituksen vika, niin kylläpä minä nyt muistelen kovasti sitä, kun hallitus painosti näillä omilla pakkolaeillaan, [Sinuhe Wallinheimon välihuuto] jotka se pisti pöytään, ja sanoi, että nämä tulevat, ellette sovi. Kyllähän tässä nyt [Puhemies koputtaa] taitaa olla vähän hallituksellakin osaa ja arpaa siihen, että [Puhemies: Aika!] kokoomus leikkasi opettajien lomarahat. [Markku Eestilän välihuuto]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt vastauspuheenvuoro, ministeri Grahn-Laasonen, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

18.57 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille keskustelusta. Haluan kuitenkin ensi alkuun kohdentaa puheenvuoroni sosiaalidemokraateille. Se, että te äänestitte varhaiskasvatustalouden vastaan, on kummastuttanut erittäin paljon varhaiskasvatuksen tutkijoita ja asiantuntijoita, koska se käytännössä tarkoitti sitä, että sanoitte ”ei” laille, joka nostaa henkilöstön koulutustasoa niin, että meillä vuonna 2030 kaksi kolmasosaa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä olisi korkeasti koulutettuja. Tämän hallituksen aikana on miljoonia, voin sanoa, että yli 20 miljoonaa euroa, lisätty varhaiskasvatukseen opettajien koulutukseen yliopistoissa. Sitä kautta saamme uusia ammattilaisia, mutta ymmärrätte hyvin, että kun tätä ei ole ajoissa tehty — esimerkiksi silloin viime kaudella, kun olitte vastuussa näistä asioista — niin jonkun vuoden se tietenkin ottaa, että ammattilaisia voidaan kouluttaa. Että ihan yhdessä yössä näin ei tapahdu. Mutta suunta on nyt oikea ja hyvä, ja uusi varhaiskasvatustalouden vahvistaa lapsen etua.

Samoin toinen asia, mistä haluan teitä muistuttaa — toivottavasti viimeisen kerran — on se, että kun te puhutte ammatillisesta koulutuksesta ja siihen kohdistuneista leikkauksista, niin paitsi että olette edellisellä kaudella olleet toteuttamassa niitä itse, sen lisäksi myöskin puheenjohtajanne Antti Rinne kesäkuussa 2015, tämän hallituksen jo aloitettua, koulutuslupauksen jälkeen, on eduskunnalle pöytäkirjaankin kirjatun mukaan sanonut ja todennut sen, että SDP olisi leikannut jopa enemmän toiselta asteelta kuin tämä hallitus. [Eduskunnasta: Voi, voi!] Tästä löytyy pöytäkirjanote, ja toimitan sen kiinnostuneille, mutta luulen, että tämä keskustelu ei sinällään vie asioita eteenpäin.

Nyt pitää katsoa eteenpäin ja todeta se, että meillä on uusi uudistunut ammatillinen koulutus, kahteen vuosikymmeneen suurin koulutus uudistus. Ongelmilta ei pidä ummistaa silmiä, ja niitä aivan varmasti meillä on tilanteessa, jossa tehdään näin laajaa, isoa uudistusta vaikeassa taloudellisessa tilanteessa. Mutta nyt pitää antaa kaikki tuki kentälle ja kohdistaa sinne voimavaroja tämän reformin toteuttamiseen, ja niin hallitus myöskin ensi vuoden budjetissaan tekee. Uudessa ammatillisen koulutuksen reformissa rakennetaan yksilöllisempiä opintopolkua, sitä henkilökohtaista tukea. Viestini ammatillisen koulutuksen kentälle on se, että kun ammatilliseen koulutukseen Suomessa käytetään kuitenkin resursseja 1,8 miljardia euroa noin kaikkiaan, niin sillä resurssilla meidän tulee yhdessä varmistaa se, että liian nuorena ei saa jättää liian itsenäisen opiskelun varaan.

Ammatilliseen koulutukseen liittyen myöskin opettajankoulutus on ihan keskeisessä roolissa, ja kun siihen opettajankoulutukseenkin kohdistui kysymyksiä, niin totean, että tällä hallituskaudella on tehty opettajankoulutukseen kymmenien miljoonien eurojen isot hankkeet ja panostukset, tutkimuspohjaiset hankkeet, joista tulee vielä koitumaan hyvää monelle vuodelle. Suomalainen opettajankoulutushan on maailmalla aivan todella korkeatasoista ja hyvässä maineessa, ja myöskin sitä osaamista olemme päässeet viemään maailmalle. Viimeksi tästä asiasta keskusteltiin eilen tuolla Dare to Learn -tapahtumassa.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Hankerahoitusta käsitelinkin, mutta sitten tämä nuorten tutkijoiden kysymys nousi esiin, ja siitä haluan todeta vain sen, että Suomen Akatemia vastaa autonomisena toimijana tämän resurssin tarkemmasta kohdentamisesta siten, että se on mahdollisimman vaikuttavassa käytössä, ja näin tullaan toimimaan. Painopisteeksi on valittu nuoret, uransa alussa olevat, kuitenkin jo meritoituneet tutkijat, siten että se myöskin mahdollistaa sen, että Suomi on nuorille tutkijoille houkutteleva ympäristö, että täällä on vetovoimaista tehdä tutkimusta ja uudistaa suomalaista tutkimuskenttää.

Ammatillinen koulutus taisi olla tosiaan tämä päällimmäinen asia, mikä nousi esille. Mutta tosiaan se, mihin toivon eduskunnalta huomiota tässäkin budjetissa, on se, millä tavalla nämä tällä hallituskaudella tehdyt isot kokonaisuudistukset voidaan parhaalla tavalla viedä käytäntöön. Meillä on tulossa vielä eduskunnan käsittelyyn jatkuvan oppimisen edistämiseen liittyvä iso lainsäädäntökokonaisuus korkeakouluissa ja samoin sitten ylioppilastutkinnon uudistamista. Tosiaan tämä kieltenopetuksen varhaistaminen on nyt ihan ajan-kohtainen asia, mutta se tehdään valtioneuvoston asetusmuutoksella, ja se on siinä mielessä historiallinen päätös, että se myöskin lisää ensimmäistä kertaa todella pitkään aikaan peruskoulun minimituntimäärää. Eli lapsemme saavat enemmän opetusta ja varhaisempaa kielen oppimista.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt siirrymme sitten opetus- ja kulttuuriministeriössä ministeri Terhon vastuualueeseen. Ministeri Terho, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

19.02 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Suoraan asiaan, budjettiin.

Opintotukeen esitetään yhteensä 586 miljoonan euron määrärahaa. Opintotukeen esitetään siis sisällytettäväksi oppimateriaalilisä, johon olisi oikeus opintorahan vähävaraiskorotukseen oikeutetulla alle 20-vuotiaalla sekä vastaavasti pienitulaisen perheen alle 17-vuotiaalla lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijalla. Oppimateriaalilisä on 46,80 euroa kuukaudessa. Täällä on vallinnut voimakas yhteisymmärrys siitä, että on kansakunnan etu, ettei kenenkään lahjakkuus mene hukkaan rahapulnan takia, eikä toisen asteen opintojen kustannuksista saa tulla kenellekään este edetä opinnoissa. Lisäksi lukio-koulutuksen lukuvuoden tukiaikaa pidennetään kuukaudella eli yhdeksästä kymmeneen kuukauteen. Näin lukiolaisten pitkäaikainen toive kymmenestä opintotukikuukaudesta toteutuu, ja muutos parantaa lukiolaisten taloudellisia edellytyksiä opiskeluun.

Kulttuurille ja taiteelle esitetään 444 miljoonaa euroa, mistä rahapelitoiminnan tuottojen osuus on 246 miljoonaa euroa. Taiteen edistämiseen esitetään lisäystä rahapelitoiminnan voittovaroista yhteensä noin 8 miljoonaa euroa. Lisäykset kohdistetaan muun muassa esittävän taiteen niin sanotun vapaan kentän rakenteelliseen muutokseen, elokuvien kansainvälisiin yhteistuotantoihin, kuntien kulttuuritoiminnan strategiseen kehittämiseen ja eri taiteenalojen kehittämiseen. On hienoa, että lisäyksiä nyt kohdistetaan muun muassa esittävän taiteen niin sanotun vapaan kentän tukeen sekä lasten ja nuorten tasavertaisiin mahdollisuuksiin osallistua taiteeseen ja kulttuuriin ja prosenttiperiaatteen laajentamiseen — molempiin siis miljoona euroa. Ministeriö käynnistää kevään 2018 kehysriihessä vuosille 2020—2023 päätetyn vuosiuudistuksen toimeenpanon uudistamalla esittävän taiteen vapaan kentän rahoitusta jo vuonna 2019. Lisämääräraha, 1 miljoona euroa, kohdennetaan kolmivuotisiin toiminta-avustuksiin.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Kulttuuripalvelujen ja -aineistojen saatavuutta parannetaan digitalisoimalla aineistoja ja kehittämällä verkkopalveluja. Kansalliselle audiovisuaaliselle instituutille ja näkövammaisten kirjasto Celialle osoitetaan lisärahoitusta yhteensä noin 700 000 euroa palveluiden kehittämiseen.

Arvoisa puhemies! Liikunnalle esitetään 158 miljoonaa euroa, mistä 155 miljoonaa euroa rahapelitoiminnan tuotoista. Liikkuva koulu -ohjelma laajennetaan toisen asteen opiskelijat kattavaksi Liikkuva opiskelu -ohjelmaksi, jota rahoitetaan vuonna 2019 yhteensä 2,8 miljoonaa euroa. Hallituksen kärkihankkeena on vuosina 2015—2018 toteutettu Liikkuva koulu -ohjelma, jonka tavoitteena on ollut tuoda tunti liikuntaa jokaisen peruskoululaisen päivään. Ohjelma on onnistunut erinomaisesti, ja se on saavuttanut noin 90 prosentin kattavuuden kunnista, peruskouluista ja peruskoululaisista. Liikkuva koulu on siis ollut menestystarina, joka todella tarvitsee nyt jatko-osan.

Huippu-urheilun edellytysten vahvistamiseksi valtio varautuu pääomittamaan perustettavaa olympiarahastoa siirtämällä sille valtion omistamaa osakevarallisuutta enintään 20 miljoonalla eurolla. Valtion pääomitus tehtäisiin samassa suhteessa yksityisen pääoman kanssa. Rahaston tuottoa käytetään urheilijan polun tukemiseen, kuten päivittäisharjoittelun toimintaympäristön kehittämiseen sekä urheilijoiden sosioekonomisen aseman parantamiseen. Rahaston käytännön valmistelutyö aloitetaan Suomen Olympiakomitean kanssa pikaisella aikataululla. Olympiarahaston perustaminen on tärkeä askel suomalaisen huippu-urheilun tukemiseksi.

Liikkuva opiskelu -ohjelma ja valtion omistajaohjauksen alaisuuteen perustettava olympiarahasto ovat keskeisiä toimenpiteitä myöhemmin syksyllä eduskunnan käsittelyyn tulevassa liikuntapoliittisessa selonteossa.

Nuorisotyön määrärahoihin esitetään 76 miljoonaa euroa, mistä 55 miljoonaa euroa rahapelitoiminnan voittovaroista. Etsivän nuorisotyön ja nuorten sosiaalisen vahvistamisen edellytyksiä parannetaan nostamalla tätä määrärahakokonaisuutta 0,5 miljoonalla eurolla. Nuorisotyö on mukana monialaisen ohjelmatoiminnan kehittämisessä. Nuorisotyön määrärahoja kohdennetaan myös nuorten yrittäjyys-, talous- ja työelämätaitojen kehittämiseen.

Aika lieneekin juuri täyttynyt. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avaan debattikeskustelun. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

19.08 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan positiivisia asioita teidän toimialallanne, arvoisa ministeri. Tietysti niistä paras asia on tämä opimateriaalilisä, jota intouduin kehumaan jo tuossa edellisen puheenvuoroni aikana edellisen ministerin läsnä ollessa. Erityisen tärkeänä pidän sitä, että se ei ole muusta pienestä etuisuudesta pois vaan että se aidosti auttaa niitä ihmisiä, jotka ovat kaikista pienimmällä toimeentulolla. Hienoa, että saimme tämän aikaan.

Myöskin urheilupuolella on hyviä ja kiinnostavia uusia avauksia. Olympiarahasto on sellainen. On totta, että tämä Liikkuva koulu -hanke on ollut menestystarina. Hyvä, että sille saadaan jatkoa. Nythän sitten isot odotukset kohdistuvat tietenkin tähän ensimmäiseen selontekoon, joka tehdään liikuntapolitiikasta. Siltä toivon pitkäjänteisyyttä liikunnan kentälle, ja toivoisin, että meillä olisi myös rohkeutta tehdä iso panostus liikuntaan. Meillä on

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

miljardien liikkumattomuuden kustannus, jota me yhteiskuntana maksamme kestävyysvaajeena. Jos me uskaltaisimme tehdä 100 miljoonan euron kokoluokan panostuksen ihmisten saamiseen liikkeelle, poikkisektoriaalisesti, [Puhemies koputtaa] se maksaisi itsensä takaisin aivan varmasti. Toivottavasti uskallamme linjata tästä selonteossa.

19.09 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Puumalan kiitoksiin on helppo yhtyä. Tässä on hyviä asioita. Vielä nostan viime vaalikaudelta urheilijaeläkkeet, urheilijaeläkelain, joka saatiin aikaan, siihen on myös osoitettu rahaa. Tiedän omasta kokemuksestani, siis tilaisuuksissa mukana olleena, en eläkettä saavana tietenkään, että eläkkeen myöntäminen urheilijalle — minä otan esimerkin siitä, kun menestynein paralympiaurheilija Jouko Grip sai urheilijaeläkkeen — on kyllä ihan liikuttava hetki, ja kun sitä muistamista ei välttämättä sitten uran jälkeen paljon tule ja omat eläkkeet ovat heikkoja, niin heikoilla ollaan.

Viime syksynä valtiovarainvaliokunta lisäsi rahoja huippu-urheiluun, ja siellä tuli rahoitusta esimerkiksi kertaluonteisesti URA-säätiölle ja urheiluakatemioidelle, ja nyt on sitten tietysti tärkeää miettiä, voisiko sille löytää vielä jatkoa [Puhemies koputtaa] ensi vuodelle. Kysymys on noin puolen miljoonan euron sijoituksista.

19.10 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse keskityn tässä kulttuuripuoleen — hyviä sanoja liikunnasta tuli aiemmin.

Ministeri Terho, aluksi kiitos: oli hyvä ja tärkeää, että turvasitte Tampereen Työväen Teatterin aseman tietyistä uhkakuvista huolimatta. Seuraavaksi asiaan liittyvä huoli eli se, että olisi äärimmäisen tärkeää, että pääsisimme tekemään kokonaisuudessaan tämän valtionosuusuudistuksen teattereiden, orkestereiden ja museoiden osalta. Nythän se jää vain osittain toteutettavaksi. Hyvä, että lisärahoitusta tulee, tosin se on riittämätöntä. Esimerkiksi vapaa kenttä on kovin huolissaan, mutta iso huoli on se, että arvioiden mukaan 20—40 miljoonaa tarvittaisiin. Kulttuuriin satsaaminen kannattaa aina. Se parantaa työllisyyttä, sitä kautta elinvoimaa, ihmisten hyvinvointia, ja tämä uudistus kannattaisi viedä ja rahoittaa tässä ja nyt. Se maksaa itsensä takaisin.

Toinen huoli, ministeri: Aiemminkin pohdimme tällaista hyvitysmaksuasiaa. On kohutonta, että siihen nyt kohdistuu noin 2 miljoonan euron leikkaus ensi vuonna. Tämä on toisin kuin aikanaan linjattiin. Eduskunta itse on edellyttänyt, että tarvitaan puolueeton arviointi ja selvitys, ja näitä emme ole vielä saaneet.

19.11 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Taiteen ja kulttuurin prosenttiperiaate on äärimmäisen hyvä ja tärkeä. Sitä käytetään rakennushankkeissa sekä julkisella että yksityisellä puolella, niin että prosentti käytetään siihen, että hankitaan julkista taidetta. Tätä on laajennettu myös sosiaali- ja terveystaloudelle, tehty taide- ja kulttuurilähtöistä sosiaalityötä ja siihen sovellettu prosenttiperiaatetta. Kun tämä on näin toimiva ja tätä me haluamme edistää, niin kysymys kuuluu, pitäisikö meillä olla prosenttiperiaate myös valtion tasolla. Tällä hetkellä kulttuuribudjetti on noin 0,8—0,9 prosenttia. Minusta meillä kaikilla voisi olla semmoinen yhteinen hanke, että tämä hyvä prosenttiperiaate tulisi myös valtion budjetin tasolle: prosentti valtion budjetista kulttuuriin. Taiteilijoiden lukumäärä on kasvanut, ja taiteilijoiden toimeentulo on edelleen heikko, tarvi-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

taan lisää apurahoja. VOS-uudistuksen ongelmia ei voida ratkaista ilman lisärahoitusta. Täällä mainittiin urheilijaeläkkeet, samoja ongelmia on myös [Puhemies koputtaa] taiteilijaeläkkeiden osalta eli vapaalla kentällä. [Puhemies: Aika!] Eli prosenttiperiaate myös valtion budjettiin kulttuurin osalta.

19.13 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Varmasti monenlaisia uusia innovaatioita, panostuksia tarvitaan, mutta en lakkaa kyllästymästä kehumaan, kun tuolla maailmalla liikkuu, kuinka meillä Suomessa on hieno järjestelmä, tämä veikkausvoittovaroihin perustuva järjestelmä. Kyllä se vain on niin upea järjestelmä, ja jos sitä ei olisi, niin suomalainen kulttuuri-, tiede- ja urheiluelämä olisi aivan toisenlainen. Toinen hieno instituutio, mikä tässä yhteydessä sopii mainita, on Suomen Kulttuurirahasto. Paljon monia muitakin on, [Tuomo Puumala: Yleisradio!] mutta ajan säästämiseksi en niistä puhu.

Mutta, ministeri, yksi asia teillä esittelypuheenvuorossa jäi mainitsematta. Roppakaupalla tuli Berliinistä mitaleita paralympialaisissa, mutta uutisointi kertoi häpeällisistä asioista, miten paraurheilijat joutuvat omia varojaan [Puhemies koputtaa] sijoittamaan. Tämän pitää olla priorisointina.

19.14 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten useampi edustaja tässä on jo nostanut esiin, haluaisin myöskin nostaa tämän VOS-uudistuksen. Ja niin kuin täällä todettiin, on hienoja, ikään kuin kohdennettuja toimia ehkä nimenomaan sinne vapaan kentän puolelle edes jossain määrin. Mutta tietenkin nyt olisi kiinnostavaa ja tärkeää kuulla, mitä kuuluu sille kokonaisuudelle, tai toisaalta, onko pohdittu näiden toimien, mitä tehdään, vaikutuksia siihen laajempaan kokonaisuuteen. Taustalla on työryhmän työ, jossa oli epäkohtia ja joka aiheutti myöskin ristiriitaa, mutta sitä työtä on tehty. Millä tätä tullaan ikään kuin tästä eteenpäin hyödyntämään ja miten myös tuo kokonaisuudistus pääsee eteenpäin, koska edelleen kentällä on sille kovat odotukset?

Toinen, mistä haluaisin nopeasti kysyä: Ministeri on tarttunut hyvin tähän häirintäkysymykseen. Ehkä kysyisin laajasti: Kun rahaa ministeriöstä jaetaan, kuinka paljon siinä vaikuttimena tai kriteerinä on tasa-arvonäkökulma tai yhteiskunnan monimuotoisuus? Miten hyvin eri taiteenaloilla toimijat heijastelevat koko sitä laajaa yhteiskuntaa, eri väestöryhmiä? Onko tämmöistä pohdittu, voitaisiinko siihen entistä vahvemmin panostaa jo rahoituksen jakovaiheessa?

19.15 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen ihan samaa mieltä tästä Liikkuvan koulun laajentamisesta myöskin toiselle asteelle. Opiskelijoille se on erinomainen ajatus. Mutta samalla heitän myös tuohon Arhinmäen puheenvuoroon vielä jatkoa. Ensinnäkin kannatan prosenttiperiaatetta valtion budjettiin kulttuurille ja taiteelle. Meidän pitäisi rohkeasti ymmärtää ne kulttuurin ja taiteen hyvinvointivaikutukset, joita todella laajasti pystytään jo mittaroimaan jopa ja osoittamaan. Miksi emme ihan oikeasti satsaisi lapsiin ja nuoriinkin tätä taiteen ja kulttuurin hyvää tekevää vaikutusta enemmän, kun me tiedämme ja äsken puhuimme juuri siitä, kuinka paljon pulmia on monilla lapsilla ja nuorilla? Taidekasvatus, taide ja kulttuuri, tekee ihan varmasti hyvää myös näille lapsille ja nuorille. Oltaisiin rohkeita ja panostettaisiin siihen. Mutta tässä on ihan ilahduttavia asioita, ja se vapaan kentän huomioiminen on erittäin tärkeää. Se uusintaa kaikkea taidetta ja kulttuuria ja taiteenlajeja.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

19.16 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kyllä samaa mieltä edustaja Arhinmäen kanssa tästä prosenttitaiteesta. Se kyllä on tuonut paljon iloa, kun on törmännyt näihin taideteoksiin julkisissa rakennuksissa ja muualla.

Mutta varsinainen kysymys ministeri Terholle: miten te näette, mitä kaikkea on ollut nyt takana, kun eihän tämä meidän EM-kisamenestyksemme Berliinissä ollut sitä, mitä sen olisi pitänyt olla? Se on myös kansallinen identiteettikysymys. Jotenkin ainakin itselleni, joka en kylläkään ole asiantuntija tällä saralla, tuli mieleen, että jotain siellä taustalla täytyy olla pielessä, jos vertaa Norjaan, jossa urheilijalla on tietenkin kova tuki, sekä taloudellinen tuki että muunlainen tuki. Jos urheilija meinaa päästä huipputuloksiin — täällä on pari huippu-urheilijaaakin meidän seassamme — niin murheita ei kyllä saa olla, ei taloudellisia murheita, ja sen tukiverkoston pitää olla takana semmoinen, joka työntää eteenpäin, ei pyöri epäkohdissa ja muissa. Jotenkin tuntui, kun luki noita lehtiartikkeleita, että jos urheilijalla oli ollut suuria vaikeuksia toimeentulon kanssa, miten sovittaa työ ja harjoittelu ja näin, niin silloin ei tule kyllä huipputuloksia. Mitä te, ministeri, olette itse pohtinut tästä asiasta?

19.17 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin olisin puuttunut tähän oppimateriaalilisään. Se on tietenkin arvokas mahdollisuus vähävaraisille opiskelijoille, mutta näkisin sen kyllä jonkinlaisena hätäapuna tai ensiapuna. Se on sillä tavalla hyvin eri linjassa kuin tämmöinen universaali koulutusjärjestelmä, jota tässä maassa on vuosikymmenet rakennettu. Näin ollen toivon, että tämä on askel sitä maksutonta toista astetta ja oppivelvollisuuden laajentamista kohti, jota sitten jatkossa tulevina kausina mennään.

Kahdesta asiasta olisin kysynyt ministeriltä:

Tästä Liikkuva opiskelu -hankkeesta olemme saaneet palautetta joistain kaupungeista, joissa on oltu huolestuneita kuitenkin nyt peruskoulun tilanteesta. Eli olisin vielä kysynyt: onko nyt siis Liikkuva koulu -ohjelma peruskoulussa jatkumassa aivan ennallaan, vai onko se siirtymässä kuntien vastuulle?

Ja sitten toiseksi hyvitysmaksuista, joissa nyt sitten tehtiin tämä 2 miljoonan yllättävä, yllättävä leikkaus. Siis kyse on valtion mittakaavassa pienistä rahoista mutta tässä kokonaisuudessa erittäin merkittävästä asiasta. Miksi tämmöinen leikkaus oikeastaan tehtiin, [Puhemies koputtaa] ja onko siihen mitään erityisiä perusteluja?

19.18 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tuosta urheilumenestyksestä. Luulen, että siinä isoimpia asioita on kuitenkin se, että me saamme massat liikkeelle. Jos verrataan Suomea ja Norjaa, niin kyllä meillä on aivan erilainen kulttuuri. Siihen meidän pitää pyrkiä vaikuttamaan, saada nuoret jo liikkumisen polulle, ja siinä tämä Liikkuva koulu -asia on hyvä.

Sitten tämä urheilijoiden toimeentuloasia on toinen. Me olemme pari kertaa ottaneet sivistysvaliokunnassa nyt esille ja valtiovarainvaliokunta, sen jaosto, on hienosti vienyt sen maaliin, että me olemme lisänneet urheilija-apurahoja — siis nimenomaan nuorille urheilijoille, jotka ovat jopa köyhyysrajalla Yle Urheilun tutkimuksen mukaan — 500 000 eurolla. Nyt ne olivat pohjissa — hyvää työtä, ministeri. Kaksi kertaa me lisäsimme ne täällä eduskunnassa, ja nyt ne ovat sitten ministeriön pohjissa. Mutta vielä sieltä puuttuu se URA-säätiön tuki, joka on myös erittäin tärkeä näille nuorille urheilijoille, ja samaten tämä akatemiajärjestelmän tuki. Näihin me joudumme vielä huomioita kiinnittämään.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Kysymys vielä kulttuurin puolelta: oletteko tehneet jotakin tälle valtionosuusjärjestelmän uudistamiselle nyt, vai onko se vielä niillä sijoilla, millä se oli silloin, [Puhemies koputtaa] kun totesimme, että ihan näin paljon rahaa ei vielä tällä vaalikaudella löydy?

19.20 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn kyllä edustaja Puumalan näkemykseen siitä, että liikunnallinen elämäntapa ei ole Suomessa sitä, mitä se oli aikaisemmin. Alle 15-vuotias suomalainen nuori liikkuu lähes vähiten koko läntisessä maailmassa. Sen tähden tämä Liikkuva koulu aikoinaan perustettiin. Ehkä kysymykseni nyt liittyy siihen, että kun tämä nyt sitten jää peruskouluista tietyllä lailla kuntien harteille, niin onko se nyt niin solidilla pohjalla, että se siellä sitten jatkuu, ja miten nyt sitten tämä käänös tehdään sinne toiselle asteelle, ovatko siellä lukiot ja ammatillinen koulutus ja näin poispäin mukana.

Haluan erikseen kiittää ministeriä siitä, että valtio nyt varautuu pääomittamaan perustettavaa olympiarahastoa. Tämä on erittäin merkittävä asia suomalaisille huippu-urheilijoille. Huippu-urheilu on pitkään kaivannut tätä, ja todella suuret kiitokset siitä avauksesta.

19.21 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Urheilijaeläkkeestä täytyy sanoa se, että tasavallan presidentti Kekkonen oli sen vuonna 75, ennen syntymääni, kuulemma luvannut, ja sain kovasti kiitosta silloin, kun sen sitten lopulta 40 vuotta myöhemmin urheiluministerinä toteutin.

Huippu-urheilulla on oma tärkeä merkityksensä yhteiskunnassa. Sieltä saadaan esikuvia, sieltä saadaan innoittajia. Sen näkee, kun tulee suomalaista menestystä lajissa kuin lajissa: lapset ja nuoret lähtevät liikkeelle. Harvoin näkee esimerkiksi keihäänheittoa Herttoniemenrannassa, mutta kyllä heti sen jälkeen, kun EM-kultaa tuli, seuraavana päivänä raketkeihäät lensivät.

Mutta kaikesta huolimatta huippu-urheilu ei ole se oleellisin asia, vaan se on se, miten saadaan lapset ja nuoret liikkumaan, miten jokaiselle taataan oikeus ja mahdollisuus liikua. Liikkuva koulu, jota on kehitetty, on hyvä hanke, mutta pitää huolehtia myös seuratuesta, siitä, että kenelläkään ei taloudellinen este [Puhemies koputtaa] estä sitä, että voi harrastaa. Jos meillä ei ole lapsia [Puhemies: Aika!] ja nuoria, jotka harrastavat liikuntaa, ei meillä ole niitä huippujakaan tulevaisuudessa.

19.22 Ulla Parviainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opintotuki on tarveharkintainen etuus, ja sitähan pitää maksaa kaikille niille, jotka sitä tarvitsevat, mutta näihin tietenkin aina liittyy tulorajat, joilla tuki ohjataan pienituloisimmille opiskelijoille. Opiskelijat joutuvat tekemään työtä eläkkeeseen opintojen aikana, mutta toinen hyvä syy tehdä työtä on saada työkokemusta opintojen aikana. Tänäpäin saimme tietää, että olette teke-mässä selvitystä nyt näistä tulorajoista. Haluan ministeriä kiittää siitä. Me mielenkiinnolla odotamme vuodenvaihdetta, jolloin tämä selvitys on tulossa. Paljon tulee edustajille palautetta siitä, että nämä tulorajat ovat liian alhaiset, että pitäisi pystyä hiukan enemmän tekemään opintojen aikana työtä.

19.23 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä muutama sana minunkin osaltani tuosta liikuntapuolesta. Tosin kyllä huomaa, että meillä on edustaja Arhinmäen kanssa likitulkoon samanlaiset ajatuksenjuoksut, nimittäin olisin halunnut myös korostaa sitä tärkeää asiaa, että kaikilla lapsilla tulee olla oikeus ja mahdollisuus harrastaa

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

ilman, että sen vuoksi joudutaan perheessä rahavaikeuksiin. Siksi on tärkeää kokonaisvaltaisesti edistää harrastamisen mahdollisuutta kaiken kaikkiaan.

Puhemies! Omalta osaltani olen samaa mieltä myös siitä, että osaltaan sitä kautta, että lapset pääsevät liikkumaan, kaikki kyvyt pääsevät esiin, se palvelee myös aika vahvasti näitä huippu-urheilun mahdollisuuksia tulevaisuudessa.

Yhdyn kyllä edustaja Kivelän näkemykseen siinä, että pitäisi tämä paralympialaismenestys paremmin huomioida. Nämä piirteet, joita siinä on tullut ilmi, eivät olleet hyviä, vaan päinvastoin meidän pitää antaa todella paljon heille huomiota, kunniaa ja sitä kaikkea, mitä heidän hienot suorituksensa ansaitsevat.

19.24 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kun liikutaan lasten ja nuorten parissa, niin nämä ovat sellaisia kysymyksiä, jotka pitää nähdä myös poikkihallinnollisesti. Tässä on sellaisia tikittäviä aikapommeja liikkumattomasta olosta. Se on silloin olematon liikkumatila, ja se on äkkiä STM:n hallinnonalalla kansanterveyden kustannuksina. Esimerkiksi kutsuntojen kautta tiedetään, että nuorilla on moninaisia ongelmia, joita takavuosisikymmeninä ei ollut.

Yhdyn myös edustaja Arhinmäen ja monen muunkin näkemykseen siitä, että kaikki lapset ja nuoret pitäisi saada iloisin mielin urheilemaan. Meillä on paljon nuoria, jotka urheilevat äärimmäisen tosissaan, ovat teini-ikässä jopa kehäraakkeja, mutta tämmöinen Homo ludens, leikkivä ihminen -ajattelu puuttuu. Tämmöistä elämän pelihuumoria tarvitsisimme lisää.

19.25 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisussa vuodelta 2017 eli kohtuullisen tuoreessa julkaisussa, joka on ihan hyvä, esitettiin erilaisia kehittämistoimia 12 vai peräti 13 kappaletta, ja näitä on nyt viety erittäin hyvin maaliin. Paljon on saatu hyvää aikaan.

Yksi asia, joka täällä nousee esiin, on tiedolla johtaminen, ja tiedolla johtaminen on huippu-urheilussa hajanaista. Budjettikirjassa sanotaan, että lajien välistä yhteistyötä pitäisi vahvistaa. Se, mikä sanana nousee mieleen, on tämmöinen hiljainen tieto. Meillä on paljon entisiä urheilijoita, jotka olisivat halukkaita jakamaan omaa osaamistaan, toimimaan mentoreina, antamaan sitä tietoa ja kokemusta, mitä heillä on annettavana. Osa heistä on valmentajana ja tekee sitä työkseen tai harrastuksena, mutta osa voisi tehdä ihan jollain muullakin tavalla, ja ehkä semmoiset toimivat mallit ja käytänteet ovat vielä keksimättä.

Itse olen nyt tässä ottamassa sellaista somekeissiä, jossa katsotaan, [Puhemies koputtaa] onko jotain tällaista tietoa annettavissa ja onko sillä kysyntää nuorten urheilijoiden parissa.

19.26 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tähän paralympia-asiaan, joka oli tärkeä tässä esille noussut asia. Ehkä siihen sellainen idea, mitä ministeri voisi pohtia — ehkä pohdimme sitä tuolla valiokunnassakin: Nythän nämä lajiliitot ovat tehneet integraatiota aika paljon, ja he ehkä kaipaisivat semmoista pientä porkkanarahaakin siihen, koska siellähän kustannukset ovat suurempia, kun avustaja lähtee matkaan ja niin edelleen. Ehkä pientä porkkanarahaakin voisi olla siihen alkuun, niin päästäisiin liikkeelle ja he huolehtisivat siitä tehtävästä erityisen hyvin. Toki tämä ei ole mikään peruste sille, etteikö siitä pidä jo nyt huolehtia, mutta jos ajattelemme, mitä me voimme tehdä sen lisäksi, että annamme arvoviestin, niin ehkä voisi olla joku tällainen porkka-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

narahan tyyppinen, niin että ylipäänsä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysymyksistä huolehdittaisiin hyvin. Voisiko tässä olla jotain villoja?

Ja sitten tuo hyvitysmaksuasias vielä kulttuuripuolelta: Luulen, että joudumme sitäkin valiokunnassa pohtimaan. Mitä te ajattelette, ministeri, pitäisikö tuota hyvitysmaksujärjestelmää kokonaisuudessaan uudistaa tekijöitä paremmin huomioivaan muotoon?

19.27 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Harvoin olen edustaja Arhinmäen ja Viitanen kanssa samaa mieltä mutta nyt olen. [Pia Viitanen: Hieinoa!] Harrastaminen Suomessa on kallista. Viimeisen kymmenen vuoden aikana harrastamisen hinta on kolminkertaistunut.

Te olette, ministeri Terho, pitänyt yllä tätä harrastepassia, tämmöistä digitaalista harrastepassi-ideaa, joka on ideana hyvä, mutta mielelläni kuulisin konkretiaa, minkälainen työkalu tämä nyt voi olla siinä. Ilmeisesti tähän tämmöiseen digitaaliseen passiin voitaisiin sitten ladata eri tukimuotoja kunnilta, vanhemmilta, Kelalta ja näin poispäin, ja se auttaisi sitten lapsia ja nuoria menemään eri harrastusten pariin ja sitä kautta maksamaan. Tämä on mielenkiintoinen idea, ja mielelläni kuulisin siitä lisää.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten edustaja Arhinmäki, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

19.28 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä käydään monta lajia läpi, kun on moniottelija ministerinäkin.

Silloin kun opintotuesta vielä vastasi ministeri Grahn-Laasonen, niin hallitus ei vain jäädyttänyt indeksiä opintotuen osalta vaan poisti sen kokonaan. Edellinen hallitus satoi opintotuen indeksiin, nykyinen hallitus poisti sen. Sen lisäksi tehtiin isoin leikkaus mistään väestöryhmästä, kun tehtiin nimenomaan opiskelijoille opintorahaan. Noin neljäsosa opintorahasta, perusturvasta, leikattiin pois. Nämä ovat sellaisia ongelmia, jotka näkyvät nyt taloudessa.

Oppimateriaalilisää täytyy kehua. Se on hyvä, että tehdään tällaisia laastariratkaisuja, mutta se ei korvaa näitä tehtyjä leikkauksia. Toivon mukaan se on askel eteenpäin siihen, että siirrytään ensin maksuttomiin materiaaleihin myös toisella asteella, niin kuin kansalaisaloitekin esittää, ja myöhemmässä vaiheessa siihen, että oppivelvollisuusikä nostetaan 18 vuoteen ja toinen aste on myös velvoittava ja [Puhemies: Aika!] peruskoulun piirissä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten ministeri Terho, 2 minuuttia.

19.30 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monia aiheita. Yritän ehkä ottaa niitä nyt siinä järjestyksessä, mikä eniten puhuttivat.

Ensinnäkin kiitos ajatuksesta prosenttiperiaatteesta. Totta kai se ministerille sopii, että oman hallinnonalan resursseja kasvatetaan, ja ne varmasti menevät Suomessa hyvään taroitukseen.

Joka tapauksessa näistä erinäisistä rahaan liittyvistä kysymyksistä yritän löytää nyt tässä keskeiset.

Tässä otettiin esiin esimerkiksi tämä liikuntapoliittisen selonteon eteenpäinvieminen — Puumala otti sen heti ensimmäisessä puheenvuorossa — ja siinä nimenomaan pitkäjänteis-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

syys. Tarkoititte epäilemättä tällä myös rahapuolta, joka on keskeinen osa tässä kokonaisuudessa. Se on nimenomaan tarkoitus, koska — kuten toitte aivan oikein esiin — miljardien kustannukset syntyvät yhteiskunnalle nyt tästä liikkumattomuudesta jo yksistään, siis työttömyyteen verrannolliset kustannukset. Tämä on ehkä kaikkein suurin rahakysymys, mikä koko hallinnonalaani liittyy, ja tätä halutaan korjata. Tässä selonteossa rakennetaan ihan sellainen elinkaarimalli siitä, miten liikkuvuutta voitaisiin lisätä Suomenmaassa.

Sitten otettiin esiin useissa kysymyksissä tämä hyvitysmaksu, joka on myös tärkeä asia. Eli todella vuonna 2014 rakennettiin tämä malli, mitä nyt noudatetaan, ja nimenomaan tämän mallin logiikalla tässä on tullut laskeva käyrä. Edustaja Viitanen otti esiin tämän selvityksen aiheesta. Eli siis joka toinen vuosi tehdään selvitys siitä kopioiden määrän kehityksestä, ja jos tarkoititte sitä selvitystä, niin se on tehty ja nimenomaan täysin sen mukaan on jo ennen minun toimiaikaani noudatetulla logiikalla sitten päästy itse asiassa paljon suurempaan tulojen laskuun kuin on se 2 miljoonaa, mutta ministeriöhän on neuvotellut sen loivemmaksi, niin että se on 2 miljoonaa. Mutta kuten tässä otettiin esiin, niin olen itse asiassa hyvinkin samaa mieltä siitä, että tähän olisi varmaan syytä keksiä jokin kestävämpi periaate kuin tämä nykyinen, joka johtaa väistämättä laskeviin rahoihin.

Saanko anoa vielä minuutin lisää, että ehtisin muutama kysymykseen vastata?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Kun näin myöhäisessä illassa ollaan, niin menköön. Minuutti lisää.

Otetaan ainakin sekä EM-kisamenestys että sitten toisaalta tämä paraurheilijoiden asia, joka on kaikkien mielestä varmasti keskeinen.

Eli se kisamenestys ylipäänsä, missä paraurheilijat kyllä näyttivät upeaa mallia, että sitä tuli: Tässä nimenomaan rahoitukseen liittyen minulle on tuotu asiantuntijoilta selkeitä toiveita. Valmennus ei Suomessa ole samalla tasolla, siis ammattimainen valmennus, kuin monella meidän kilpailijamaalla, ja sitten toisekseen on tämä nuorten lahjakkuuksien kuljettaminen sinne aikuisten maailmanmestaruuksiin, olympiavoittoihin. Nämä ovat semmoisia asioita, mihin varmaan voidaan aika hallittavissa olevilla rahoituksen uudelleen kohdentamisilla tuottaa hyvää.

Ja nimenomaan tämä paraurheilijoiden kysymys, joka ei suoraan ole budjettikysymys mutta on muuten periaatteellinen ja ehdottomasti tärkeä kysymys, joka tuli usealta: Olen tuonut kyllä SULille selväksi sen, että kohtelun täytyy ehdottomasti olla yhtäläistä — yhtäläistä kaikilla urheilijoilla. Toivon, että tämä viesti on mennyt perille.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten jatketaan debattia.

19.33 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskityn tähän hyvitysmaksuun, sen taustaan. Eli silloin vuoden 2015 alussa se tuli voimaan, ja sitä ennen oli käyty pitkä prosessi, etsitty uutta mallia, miten tämä voitaisiin hoitaa tulevaisuudessa. Vanha malli oli aikansa elänyt. Silloin kompromissiksi muodostui se, kun ei muuta ratkaisua löytynyt, jonka kaikki olisivat voineet yhteisesti hyväksyä, että päädyimme tähän budjettirahoitukseen. Tuolloin rahoituksen taso nostettiin siitä noin 4–5 miljoonasta 11 miljoonaan, ja se oli poliittinen päätös. Silloin tiedettiin, että siihen ei ole tieteellistä selvitystä, mikä olisi oikea taso, mutta se tuplaantui siitä olemassa olevasta tasosta, mikä oli hyvä ja oikein. Silloin sovittiin nimenomaisesti, että seuraavan kerran, kun näitä tarkastellaan, tar-

vitaan puolueeton tutkimus siitä, mikä voisi olla oikea, kohtuullinen taso, niin että tekijät saavat kohtuulliset, hyvät korvaukset. Nyt hallitus on tehnyt tämän ilman tätä selvitystä — ja myös sivistysvaliokunta halusi, että sille annetaan selvitys sitten tämän vuoden loppuun mennessä tästä asiasta. Näitä selvityksiä ei ole tehty, ja sitähän järjestöt juuri nyt kovasti ihmettelevät. Samoin, puhemies, olen vastannut — ja vahvistanut kysymyksen siitä — että kun VM tulkitsee nyt niin, että tämä oli aikanaan [Puhemies: Aika!] oikea taso, niin näinhän ei ollut vaan se oli poliittinen päätös.

19.34 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin tuossa paljon liikuntatoimen osalta, minkälaisessa maailmassa me elämme suomalaisessa urheilussa. Kun menestystä ei ole tullut, minusta vikaa tulee paljon siitä, että suomalainen urheilu on tullut nuorille kalliiksi. Perheillä ei ole varaa maksaa näitä seuraosuumaksuja, lisenssejä ja vakuutuksia. Ne sisältävät kuntien perimiä kenttävuokria ja kaikkia tällaisia vastaavia maksuja. Etenkin semmoiset vähävaraiset perheet kieltävät yksinkertaisesti lapsiltaan osallistumisen liikuntaan ja seuratoimintaan sen takia, kun ei ole rahaa.

Jäin miettimään sitä, olisiko mahdollista ruveta miettimään, millä tavalla valtio lähtisi tukemaan sitä, että kunnat eivät edes perisi näitä maksuja näistä salivuokrista ja muista vastaavista tilavuokrista, koska ne ovat erittäin kalliita riippuen lajista. Jääkiekossa ne ovat mahdottoman kalliita, puhutaan kuukausittain sadoista euroista, mitä pitää maksaa, jossaakin muussa lajissa vähän vähempi. [Puhemies koputtaa] Ne ovat erittäin kalliita lajeja, ja kun puhutaan esimerkeistä urheilussa, niin se tuntuu [Puhemies: Aika!] jäävän vähemmälle sitten.

19.36 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Me emme ole tässä keskustelleet lainkaan elokuvasta. Tässähän on elokuvan ympärillä tapahtunut paljon: On näitä Me too -selvityksiä, Elokuvasäätiön lainsäädäntöä uudistettu. Sitten tämä tuotantotukiasia tuli. Se on ehkä enemmän TEMin toimialaa, mutta kuitenkin voisin kysyä ministeriltä, onko jo dataa, millä tavoin se on vaikuttanut. Viime vuosi, itsenäisyyden 100-vuotisjuhla-vuosi, oli kotimaisen elokuvan kannalta hieno vuosi, ja tämä vuosi tulee sitä myös olemaan. Odotan erityisesti kahta elokuvaa. Jääköön nyt mainostamatta, mutta toisen olen jo nähnyt ja toista menen ennakkoon huomenna katsomaan. Miten ministeri ylipäätänsä näkee suomalaisen elokuvan tulevaisuuden näitten tällaisten tapahtuneiden lainsäädäntöuudistusten jälkeen?

19.37 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan urheilusta ja liikunnasta, niin usein keskitytään liikaa huippu-urheiluun — tietenkin, kun se on se, joka näkyy kaikkein eniten julkisuudessa. Ja sitten ajatellaan jotenkin, että rahaa lisäämällä huippu-urheilussa tulokset paranisivat. Mutta kun verrataan meidän julkista rahoitusta huippu-urheilussa muihin Pohjoismaihin, niin siinä me emme juurikaan jää jälkeen, vaan se iso ero tulee yksityisessä rahoituksessa. Minusta tämä rahastoaloite on ihan hyvä ja kannatettava, erityisesti kun siinä lähdetään siitä, että toinen puolikas tulee yksityiseltä puolelta.

Mutta edelleen peräänkuulutan sitä, että huippu-urheilussa me emme saa niitä tuloksia — eivätkä ne ole kaikkein tärkeimpiäkään — ellei meillä ole niitä nuoria, jotka pääsevät harrastamaan ja liikkumaan. Ja mitä tulee tähän harrastepassiin, siinähan idea on, että pääsee kokeilemaan, tai ainakin aikaisemmin oli. Mutta kun oleellista on se, että pääsee har-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

rastamaan pysyvästi, saa sen joukkueen, saa sen seuran, saa sen yhteisön ympärille, niin tämä on se syrjäyttävä tekijä, kun nuorelta viedään se yhteisö. [Puhemies koputtaa] Muilla on varaa harrastaa, ja he saavat [Puhemies: Aika!] harrastaa, ja jotkut nuoret jäävät ulkopuolelle. Tämä on se iso [Puhemies: Aika!] sosiaalinen kysymys.

19.38 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Inspiroiduin itsekin, kun tässä kollegat käyttävät niin hyviä puheenvuoroja, ja ajattelin nostaa esille Islannin ihmeen, johon kävin kesällä tutustumassa. Mitä ihmeessä Islanti, jonka nuoret vielä pari vuosikymmentä sitten voivat huonoimmin koko Euroopassa, teki kahdessa vuosikymmenessä, kun heidän nuorensa nyt voivat paremmin kuin mitkään muut eurooppalaiset nuoret? Tämä liittyy erityisesti juuri tähän harrastustoimintaan, josta tässä useammat kollegat ovat hyvin puhuneet. Yksi keskeinen tekijä tässä Islannin ihmeessä oli juuri se, että harrastukset tuotiin kaikkien lapsien ulottuville, sekä kulttuuriharrastukset että urheiluharrastukset. Ne tuotiin koulujen ja koulupäivien yhteyteen ja myös huolehdittiin siitä jatkuvuudesta ja yhteisöllisyydestä — siitä, että kaikilla lapsilla ja nuorilla oli aikuisia heitä kuljettamaan näihin harrastuksiin, ja siitä, että nämä harrastusmahdollisuudet olivat jatkuvia, juuri niin kuin edustaja Arhinmäki tässä äsken hyvin painotti. Toivoisin, että myös Suomessa kulkisimme kohti tämentyyppistä kehitystä, koska Islannin tulokset ovat aivan ihmeellisiä. Meidän kannattaisi katsoa niistä mallia.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Vielä edustaja Arhinmäki, ja sitten ministerin vastaus.

19.39 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä taiteen ja kulttuurin puolella tämä kysymys VOS-uudistuksesta on erittäin iso. Me tarvitsemme valtionosuuslaitoksia. Minusta on väärä tämä vastakkainasettelu vapaan kentän ja VOSin välillä. Tarvitaan pysyviä työpaikkoja. Tarvitaan sitä, että meillä on myös maakunnissa, pienemmissä keskuksissa ammattimaisia pysyviä työpaikkoja, ammattimaista teatteria, ammattimaisia museoita.

Täytyy kehua Museokorttia. Se on ollut loistava innovaatio, sillä on saatu valtava määrä lisää kävijöitä museoihin. Se on tarkoittanut sitä, että kun aikaisemmin joutui miettimään, että laitanko sen 12 euroa, onko minulla aikaa, niin nyt voi pyörähtää vaikka vain 15—20 minuuttia, käydä muutaman teoksen katsomassa ja sitten tulla pois.

Tästä päästään kysymykseen arkkitehtuuri- ja designmuseosta. Te olette yhdessä Helsingin kaupungin kanssa vienyt tätä ajatusta eteenpäin. Mikä sen rahoituskuvio nyt on, miten sitä on mietitty? Jos sen rahoitus tulee kulttuuribudjetin sisältä — investointiin ja aivan uuden tason ylläpitoon — [Puhemies koputtaa] niin silloin moni museo [Puhemies: Aika!] tulee olemaan vaikeuksissa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Täällä on noussut uusia puheenvuoropyyntöjä. — Edustaja Paloniemi.

19.40 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Feldt-Rannalle Islannin ihmeen esille nostamisesta. Se on erinomainen ajatus, ja minusta meidän pitäisi yhdessä lähteä sitä ikään kuin avaamaan ja katsomaan, mitä kaikkea se tarkoittaa.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Haluan vielä kommentoida sen verran, että itse asiassa pieni Suomen ihmehän meillä on se, kuinka paljon meillä harrastetaan musiikkia. Mistä on syntynyt se mahdollisuus, että meillä on niin paljon huippuammattilaisia musiikin puolella, meillä on paljon kuoroja, meillä lapset soittavat, opiskelevat, harrastavat musiikkia? Kyllä se johtuu siitä, että varsin varhain on nimenomaan tarjottu mahdollisuuksia opiskeluun ja harrastukseen. Se on tavaltaan osa tätä ihmettä.

19.41 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tuohon, kun edustaja Arhinmäki puhui huippu-urheilun rahoituksesta: Olen ihan samaa mieltä, että se ei tietenkään sillä ratkea. Mutta sitten sekin on sanottava, että se on valtavan pieni. Kun vertasitte kulttuuribudjettia valtion budjettiin, että miten pieni se on, olen samaa mieltä. Sitten kun puhutaan huippu-urheilun budjetista ja suhteutetaan se vaikkapa tähän meidän koko keltaiseen kirjaan, niin sehän on sitten valtavan pieni, 12 miljoonaa, vähän enemmän totta kai, kun lasketaan kaikki erät. Puhutaan kuitenkin joistakin kymmenistä miljoonista euroista, eli se on valtavan pieni. Siellä ehkä se tärkein asia olisi juuri näiden nuorten urheilijoitten tukeminen, jotka köyhyysrajalla elävät, ovat arjessa sen kanssa, että pääsevätkö tekemään sen läpimurtonsa ja olemaan sitä kautta idoleita niille uusille nuorille. Siihen me olemme nyt sitten valiokunnassa pari kertaa puuttuneet, ja se on nyt mennyt sitten hie- man parempaan suuntaan näitten apurahojen myötä.

Sitten vielä tästä valtionosuusjärjestelmän uudistuksesta. Uudistan kysymykseni ministerille: onko se samalla mallilla vielä, vai onko jatkotyöstö käynnissä?

19.42 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jäin pohtimaan näitä koululiikuntaan liittyviä ongelmia. Yksi semmoinen hyvä keino, mitä on koettu ainakin tuolla meillä seurojen sisällä, on se, että on seuratuksijärjestelmä kehitetty ja viety eteenpäin sitä, että saadaan koululiikunnan pariin näitä urheiluseurojen vetäjiä vetämään liikuntatunteja ja erilaisia liikuntajuttuja sisälle. Eli luodaan näitä tämmöisiä mahdollisuuksia, eri liikkumismahdollisuuksia siellä sisällä. Se on hyvä tuki niille ihmisille, jotka koulussa tekevät sitä liikunnan opetusta. Tämmöinen on saatu jatkumaan, eteenpäin vietyä. Nyt olen pohtinut sitä asiaa, että mitenkä tämä jatkossa tulee menemään eteenpäin, koska se seuratuksi on aina ollut rajallinen niitten toimijoitten osalta, ja kuitenkin se tarve on jatkuva siellä sisällä, koska meillä on hirmu paljon vähävaraisia perheitä ja lapsia, jotka eivät pääse seuratoimintaan muuten mukaan. Minkälaisia jatkotoimenpiteitä tälle seuratuksijärjestelmälle on ajateltu?

19.43 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä minäkin tähän kulttuuripuolen VOSiin siinä suhteessa, että haluaisin vielä korostaa tässä kokonaisuudistuksen tarpeessa sitä näkökulmaa, aivan kuten edustaja Arhinmäki jälleen, että näitä ei pidä asettaa vastakkain vaan nähdä se kaikki, iso merkitys, mikä koko uudistuksella on. Paitsi että ihmiset voivat paremmin, pääsevät osaksi luovuutta ja henkinen hyvinvointi kasvaa, niin myös ihan puhtaasti tähän keltaiseen kirjan suoraan liittyvä vaikutus on tietenkin se, että kun eri alueilla, missä näitä teattereita, orkestereita, museoita on, elinvoima kasvaa, talous kasvaa, työllisyys kasvaa, niin sitä kautta myös taloutemme voi paremmin, jos näin voisi sanoa. Tällä on niin monia laajoja ulottuvuuksia hyvinvointiin, talouteen, työllisyyteen, kaikkeen, eli siksi, arvoisa ministeri, olen sitä mieltä, että kannattaisi mahdollisimman nopeasti nyt etsiä ne puuttuvat miljoonat ja toteuttaa tämä uudistus, tehdä se sat-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

saus kulttuuriin, millä juuri tähdätään tähän prosenttiperiaatteeseen, ja sitten myöhemmin, [Puhemies koputtaa] tulevana vuosina, nauttia tämän uudistuksen hedelmiä myös paremmin talouslukuina.

19.45 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäki otti kantaa suomalaisen huippu-urheilun rahoitukseen, mihin mielestäni edustaja Puumala vastasi hyvin, mutta ongelma ei ole varmasti siinä, onko sitä rahaa nyt sitten 12 miljoonaa vai 13 miljoonaa vai jopa 20 miljoonaa. Tietenkin 20 miljoonaa auttaisi, mutta ongelma on siinä, miten resurssit kohdentuvat, kuka suomalaista huippu-urheilua johtaa. Mielestäni nämä ovat niitä kysymyksiä, joihin toivoisin, että liikuntapoliittisessa selonteossakin otetaan kantaa. Jos tänään suomalainen pärjää huonosti EM-kisoissa, niin minäkään en tiedä, kenelle sen jälkeen sitten soitan ja haukun: onko se urheiluministeri vai onko se Olympiakomitean toimitusjohtaja vai Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen johtaja vai kuka. Tämä on mielestäni ongelma. Meidän pitäisi tehdä selkeät pelisäännöt siihen, kuka vastaa suomalaisesta huippu-urheilusta, ja sinne kohdennetaan sitten resurssit. Sillä me varmasti voisimme saada näistä pienistäkin resursseista, mitä huippu-urheiluun laitetaan tällä hetkellä, enemmän irti.

19.46 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Meillä on todella hienoja asioita, mihin edustaja Paloniemi viittasi, juuri tämä, että lapset harrastavat musiikkia, kuvataidetta laajassa määrin. Kaikki vaikuttaa kaikkeen. Kun lapset taiteen perusopetuksen kautta pääsevät musiikkikasvatukseen piiriin musiikkiopistoihin — ei heistä tule kuin muutamista ammattimuusikoita — he ovat eräänlainen juuri sille, että esimerkiksi maakunnalliset orkesterit elävät. Ilman yleisöä eivät orkesterit tule toimeen, ja usein tällaisilla, joille on jo lapsena juurrutettu se rakkaus musiikkiin, se säilyy läpi elämän. Näitä on hyvin monilta elämänalueilta vastaavia esimerkkejä.

19.47 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös edustaja Paloniemi innostui tästä Islanti-asiasta. Halusin vielä nostaa esille sen asian, kun olemme paljon puhuneet täällä liikuntapaikkojen mahdollistamisesta ja fasiliteteista, että Islannin ihmeessä taustalla olivat juuri yliopistotutkijoiden todistelut ja faktat siitä, että mahdollisuuksien lisäksi tarvitaan ohjattua toimintaa. Se oli se avain Islannissa. Islannissa erittäin tarkasti kunnat seuraavat sitä, että joka ikiselle lapselle tulee tämä aktiviteettipassi, ja ei pelkästään sitä, että kaikki sen saavat, vaan että kaikki sitä myös käyttävät. Jos sitä jollain asuinalueella tai jossain väestöryhmässä ei jostain syystä käytetä, niin siihen puututaan ja pyritään järjestämään sellaisia aktiviteetteja, joita nämä lapset ja heidän perheensä haluavat käyttää. Eli mahdollisuuksien lisäksi myös ohjattua toimintaa ja systemaattista seurantaa — tämän voimme oppia Islannista. Toivon, että ministeri Terho tästä myös ottaa kop-pia ja perehtyy asiaan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja sitten vielä edustaja Arhinmäki, ja sitten annan ministerille vastauksen.

19.48 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lasten ja nuorten oikeus harrastamiseen, se on minusta kaikkein isoin kysymys, puhutaan sit-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

ten kulttuurista ja taiteesta tai liikunnasta ja urheilusta. Se tuo sitä sosiaalista pääomaa, se tuo sitä yhteisöä, ja se tuo niitä onnistumisen kokemuksia.

Mutta tästäkään huolimatta kaikki eivät pärjää. Te vastaatte myös, ministeri Terho, nuorisosta, ja nyt oleellista on, että pyritään huolehtimaan, että kukaan ei putoa. Mutta valitettavasti osa putoaa. Miten me huolehdimme siitä, että meillä etsivä nuorisotyö toimii, huolehditaan siitä, että löytyy tällaisia Vamos-tyyppisiä hankkeita, joissa ihan niitä elämän perusasioita — aamulla heräämistä, aamupalan syömistä, päivärytmiä — käydään läpi? Tätä kautta me saamme nostettua nuoria takaisin yhteiskuntaan. Meillä ei ole varaa menettää yhtään nuorta, ja sen vuoksi myös nuorisotyöllä on [Puhemies koputtaa] suuri merkitys.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt vastauspuheenvuoro, ministeri Terho, 5 minuuttia.

19.49 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Otetaan myös ensimmäiseltä kysymyskierroksesta niitä, mihin en ehtinyt vastata.

Ensinnä, hyvin monet kysyivät Liikkuvasta koulusta ja sen tulevaisuudesta. Kuten muistetaan, Liikkuva koulu oli alun alkaenkin valtion tuen osalta määräaikaiseksi tarkoitettu kärkihanke, mutta alusta saakka rahoituksessa olivat 50-prosenttisesti mukana kunnat. Koska tämä on näin hyvin saatu liikkeelle, tietäen myös nämä alun perin asetetut rajoitteet, niin uskon ja virkamiehistöni uskoo, että tämä Liikkuva koulu tulee jatkumaan nyt kuntien vastuulla, kuten on alun perinkin ollut tarkoitus. Nyt kun tätä viedään vahvasti myös toiselle asteelle, niin uskomme ja toivomme, että se lähtee siellä yhtä hyvin.

VOS-uudistukseen viittasivat useat henkilöt. Tästä uudistuksesta tosiaan voisi puhua hyvinkin pitkästi, mutta lyhyesti se tarina, mitä minun aikamani on ehtinyt tässä tapahtumaan: Tulin kesken vaalikauden ministeriksi ja keskeltä mukaan tähän prosessiin, jolloin laadittiin asiantuntijatyöryhmän toimesta tätä selvitystä, miten kannattaisi toimia. Hyvin varhaisessa vaiheessa minullekin valkeni, että tätä uudistusta ei ole mahdollista tehdä ilman lisärahoitusta. [Pia Viitasen välihuuto] Ja — menemättä aiempiin vaiheisiin — tämän oivalsin jossain vaiheessa, ja hetken näytti, että on pakko rahoituksen puutteessa haudata koko homma. No, sitten tämä selvitystyö valmistui. Siinä oli kiistanalaisena osana oikeastaan hyvin keskeinen osa, kieltämättä noin kolmasosa uudistusta oli hyvin kiistanalaista — mukaan lukien tämä Tampereen Työväen Teatteri, joka laitettiin ikään kuin maksumieheksi siinä versiossa, minkä vastaanotin asiantuntijatyöryhmältä — eli esimerkiksi tämä teattereiden rahoitus. Mutta toisaalta museoiden ja vapaan kentän rahoitus oli lausuntokierroksella saanut myönteisen palautteen. Tälle löydettiin myös rahoitus. Siten on päästy nyt tähän, että tämä uudistus liikkuu kahdelta kolmasosaltaan jo tällä vaalikaudella, nyt koko ajan, mutta tämän yhden kolmasosan, mikä myös lienee aivan perusteltua uudistaa, pohdiskelu on nyt käynnissä. Se pohdiskelu kyllä etenee tällä vaalikaudella, mutta viimeisen budjettiriihen ollessa takana tällä vaalikaudella ei enää ole mahdollista saada rahoitusta sille puuttuvalle osalle tätä uudistusta, joten se jää sitten seuraavaan vaalikauteen, se yksi kolmasosa tästä uudistuksesta. Tässä lyhyt versio, vaikei se ehkä siltä kuulostanut.

Urheilun tasa-arvo on meitä kaikkia puhuttava aihe, ja todella täällä jo tuotiin puolestani esiin tämä harrastuspassi, joka on yksi askel oikeaan suuntaan. Siinä tosiaan pääsee kokeilemaan, mutta siitä ei välttämättä saada ikuista mahdollisuutta. Tässä kohtaa sen tarkoitus on olla nimenomaan kokeiluna, siis kokeiluna sen nuoren kannalta, kylläkin valtakunnallisena järjestelmänä, mutta siten, että nuori saa määräaikaisen mahdollisuuden sen kautta

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

tutustua eri harrastuksiin. Se on yksi askel. Toinen on tietysti urheilupaikkojen saatavuus ja tämä esille tuotu seuratuki, joka siis kohdistuu nimenomaan sellaisiin harrastuksiin, missä kuukausimaksut ovat alle 50 euroa. Nämä ovat kaikki tärkeitä.

Se tuotiin aivan oikein esiin, että nimenomaan sieltä nuorista — ja toivottavasti laajasti urheilua harjoittavasta nuorisosta — myös ne huippu-urheilijat tulevat. Ja sitten taas ne huippu-urheilijat innostavat nuoria urheilun pariin. Eli tämä on kokonaisuus, jossa pitäisi välttää vastakkainasetteluja.

Ajankohtainen keskustelu huippu-urheilun johtovastuusta ja resursseista on sellainen, mihin tullaan myös tässä selonteossa ottamaan kantaa. Se on erittäin eläväinen esimerkki, minkä edustaja Wallinheimo toi, että ei tiedä, kenelle valittaa huonosta menestyksestä. Ehkä järjestelmän tarkoitus onkin ollut se, ettei ole oikein selvää, kuka on vastuussa mahdollisesta huonosta menestyksestä. Mutta oma käsitykseni on se, että poliitikon pitäisi olla ennen kaikkea mahdollistaja ja sitten ammattilaisten tulee ottaa se johtovastuu mahdollisimman vahvasti.

Olympiarahastosta se hyvä pointti, että Suomessa yksityinen tuki on jäljessä monista meidän kilpailijamaistamme. Toivottavasti tämä nyt osaltaan edistää sitä, että se yksityinen tuki huippu-urheilullekin lisääntyy. Kuitenkin huippu-urheilun merkitys kansalaisille on edelleen olemassa, vaikka menestystä on tullut huonommin kuin männävuosina. 74 prosenttia suomalaisista on ilmoittanut kyselytutkimuksissa, että huippu-urheilu on heille tärkeää.

Arkkitehtuuri- ja designmuseo vielä 10 sekunnissa: sen rahoitus ja ylipäänsä sen eteenpäinvieminen on vielä tässä loppuvaalikaudella minulle tärkeää, mutta se rahoitusmalli hahmotellaan nyt tässä syksyn aikana, ja palataan sitten asiaan, kun yksityiskohdat ovat suunnitellut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokka on käsitelty, ja näin ollen siirrymme nyt sitten puhujalistaan. Edustaja Heinälouhe — poissa, edustaja Huhtasaari — poissa, edustaja Hoskonen — poissa, edustaja Salolainen — poissa, edustaja Pakkanen — poissa. Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

19.55 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että kokeneellekin konkarille tulee joskus puheenvuoro melkein päärvaamatta ja yllättäen, en nimittäin ollenkaan huomautkaan, että tässä näin nopeasti lista etenee. Mutta ei se haittaa, minulla on paljon asiaa, puhemies.

Liittyen tähän yleiskeskusteluun on oikeastaan kaksi teemaa, jotka haluaisin tässä omalta osaltani nostaa erityisesti esiin. — Tuossahan tuli jo hyviä teemoja edellisissä debatteissa käytyä läpi.

Haluaisin ensinnäkin aloittaa tästä minun mielestäni isosta asiasta eli eriarvoisuudesta ja tulonjakovaikutuksista, joista olemme keskustelleet. Haluan vielä kerran alleviivata sitä häkellyttävää tosiasiaa, että jälleen kerran, valitettavasti, hallitus pysyi omilla linjoillaan ja toimi niin, että myös tämän budjetin seurauksena käy niin, että kolmannes ihmisistä menettää tuloja, ja se kolmannes on nimenomaan näitä pienituloisimpia ihmisiä. Se ei valitettavasti yllätä, mutta minun mielestäni se on erittäin selkeä näyttö jälleen kerran hallituksen arvovalinnoista.

Arvovalinnoistahan tässä, puhemies, on viime kädessä kysymys, kun teemme myös näitä valtion talousarvioita. Ja nyt on pakko taas kerran sanoa, että kyllä rahaa on tuntunut riit-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

tävän veroratkaisuissa esimerkiksi miljoonaperintöjen veronkevennyksiin ja kaikkiin näihin, mutta jälleen kerran se pieni ihminen on unohtettu. Tässä eräänä yksityiskohtana lieinee juuri se iso tekijä eli se, että kaikesta huolimatta edelleen nämä indeksileikkaukset ihmisten perusturvaan jatkuvat. Ja ne jatkuvat siitä huolimatta, että talous kasvaa — mikä on tietenkin hyvä asia, kun myötätuulta maailmalta tulee, ja siksi sen kasvun tulisi kuulua kaikille.

Haluan vielä kerrata, puhemies, tässä sen, että joka kesä tämän hallituksen aikana olen kuullut esimerkiksi keskustan ryhmän puolelta vaatimuksia, kesävaatimuksia, siitä, että nyt on tarttuva köyhän asiaan, on tehtävä eläkeläisköyhyyttä torjuvia toimia, kaikkea tätä. Olen oikeastaan vähän innostunutkin kesän aikana, odottanut, että no nyt varmasti sieltä budjettiriihestä näin tulee, kun niitä niin jämerästi päähallituspuolue vaatii. Mutta kuinka ollakaan, sitten aina pettymys on ollut suuri, kun leikkaukset ovat jatkuneet ja täsmälleen samat, kokoomuksen ideologian mukaiset linjaukset on tehty. Eli tähän tarvitaan suunnanmuutos. Jos ei tule, niin toivottavasti kansa sitten vaaleissa sanoo mielipiteensä tästä kehityksestä, mikä tällä hetkellä on.

Toinen asia, puhemies, minkä haluan nyt vielä osaltani todeta, mikä mielestäni on hyvin tärkeä tema tässä vaiheessa, kun elämme syksyä, on tietenkin työelämä, sen turvallisuus kaiken kaikkiaan. On ollut kyllä sääli seurata sitä, että tässä päivässä hallitus edelleenkin haluaa aika uppiniskaisesti tuoda tätä esitystään siitä, että potkujen antaminen olisi helpompaa. Katselin yhtenä päivänä Aamulehden pääkirjoitusta, ja jopa se pääkirjoitus otsikoi, että miksi hallitus uskoo, että antamalla helpommin potkut saataisiin työpaikkoja lisää. Tätähän ei tue mikään tutkimustieto, ja tulee vähän sellainen tunne, kun tätä nyt koko palkansaajakenttä ihan aidosti ja oikeutetusti huolissaan seuraa ja asiaa vastustaa, opettajista sairaanhoitajiin tätä vastustetaan, että hallituksen tarvitsee väen vängällä ikään kuin haastaa riitaa ja viedä eteenpäin tällaista kiistanalaista esitystä, joka ei ole myöskään reilu siinä suhteessa, että moni ihminen joutuu kovin armottomaan ja avuttomaan asemaan kuitenkin tämän mahdollisen uuden lain myötä.

Tämähän on, tämäkin valitettavasti, jatko edellisten vuosien hallituksen linjalle. Me kaikki muistamme nämä valitettavat pakkolakiuhkailut, niistä seuranneet lomarahaleikkaukset, työttömyysturvan leikkaukset me muistamme, ja sitten muistamme tämän ministeri Lindströmin erikoisuuden, joka on tietenkin tämä kivi pullassa eli aktiivimalli. Hän tulee todellakin jäämään historiaan ministerinä, joka leipoi pullaan kiven ja ei sitä suostu sieltä pois ottamaan. Syystäkin kansalaiset ovat tuhtuneita tästä aktiivimallista. Ja nyt sitten oikeastaan vihonviimeisenä tässä tulee esitys potkujen antamisen helpottamisesta.

Tässä, puhemies, päällimmäisenä kaksi isoa tema, jotka minun mielestäni hallituksen tulisi vielä harkita uudestaan tämän budjettiesityksen yhteydessä.

20.00 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Ihmiskunnalla on kaksi suurta koko ihmiskuntaa ja koko planeettaa koskevaa kohtalonkysymystä. Ilmastomuutos on niistä paremmin tunnettu, ja siitä on tänäänkin salissa puhuttu. Luonnon monimuotoisuuden hupeneminen on tulevaisuudellemme yhtä suuri uhka mutta yleisesti paljon vähemmän tiedostettu. Tutkijat ovat varoittaneet siitä, että maapallon historian kuudes suuri sukupuuttoaalto on käynnissä. Hallituksen budjettikirjasta on vaikea huomata, että hallitus olisi siitä tietoinen ja toimisi osaltaan sen puolesta, että luonnon monimuotoisuuden hupeneminen voitaisiin pysäyttää ensi vuosikymmenen vaihteeseen mennessä, kuten Suomi on kansainvälisellä sopimuksella sitoutunut.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

On hienoa, että Itämeren suojeluun tulee lisää rahaa, mutta myös luonnon monimuotoisuuteen sekä metsien ja maaperän hiilinielujen suojelemiseen toivoisi samanlaista havahdumista. Tällä hallituskaudellahan ympäristönsuojelun määrärahojen leikkaus on ollut noin puolet siitä tasosta kuin edellisen hallituksen kaudella tähän on käytetty. Hallitus on jo myöntänyt sen, että Suomi ei pysy YK-sitoumuksessaan eli siinä, että luonnon monimuotoisuuden hupeneminen pysäytettäisiin vuoteen 2020 mennessä. Me ehkä elämme sellaisessa tietyssä ihmisten hybriksessä ja harhassa luullen, että maapallo on ikään kuin alusta, jota me vain käytämme ja jossa me voimme tehdä suunnilleen mitä vain. Todellisuus kuitenkin on se, että ihminen itsekin on elävän luonnon tuote, evoluution tuote, ja me olemme erittäin monella tavalla riippuvaisia ekosysteemeistä.

Ehkä yksinkertaisin asia ymmärtää on se, että me tarvitsemme hengittääksemme happea ja sitä varten tarvitaan metsiä ja merien leviä. Me tarvitsemme myös ruokaa, tarvitsemme niitä kasveja, joista me ja meidän karjamme saavat ravintoa. Ihmisten ruokakasveista kolme neljäsosaa tarvitsee pölyttäjiä. Se, mikä vaikuttaa pölyttäjähöynteisiin, vaikuttaa myöskin muihin höynteisiin. Höynteiskato on yksi niistä huolenaiheista, mitä liittyy käynnissä olevaan kuudenteen sukupuuttoaaltoon, ja höynteiskato näkyy myös esimerkiksi ennen hyvinkin yleisten lintukantojen hupenemisena. Nämä nyt vain muutamina esimerkkeinä siitä, mitä luonnon monimuotoisuus myös ihmisille merkitsee.

Ympäristövaliokunta viime viikolla kuuli asiantuntijoita tästä asiasta, ja siinä yksi ekosysteemikokonaisuus, joka nousi voimakkaasti esille, oli suot. Koska suoekosysteemit kuuluvat Suomen uhanalaisimpiin, niin soidensuojelulla olisi luonnon monimuotoisuuden kokonaisuuden suojelun kannalta todella kiire. Soidensuojelu on myöskin ilmastosuojelun kannalta tärkeää. Tämä on yksi niistä asioista, joita hallitus ei ole riittävästi huomionnut.

Vihreät ovat tuoneet esille myöskin sen, että vaikka hallitus on luvannut, että ilmasto on yksi ykkösasioita, ja myös valtiovarainministeri on puhunut kauniita ilmastosta ja ilmaston huomioimisesta budjetissa, niin tämä tuskin lainkaan oikeasti näkyy budjetissa. Edelleen meillä sellaiset tuet, mukaan lukien verotuet, jotka suosivat fossiilisten polttoaineiden kulutusta, ovat suuruusluokkaa miljardin verran. Ja esimerkiksi turpeen verotuki oli tämän hallituksen aloittaessa 105 miljoonaa euroa vuodessa, ja vaikka turpeen veroa pikkuisen nostetaan siltä alennetulta tasolta, johon hallitus toimikautensa alussa sen laski, niin silti valtiovarainministeriön arvio siitä, paljonko turpeen verotuki ensi vuonna on, on yli 180 miljoonaa euroa. Eli haluan korostaa sitä, että kaikki se raha, millä edistämme fossiilisten polttoaineiden käyttöä, tekee ilmastosuojelun kalliimmaksi.

Arvoisa puhemies! Ylitin 5 minuuttia ja pyydän sitten toisen puheenvuoron.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Sen, edustaja, voi ylittää. Se 5 minuuttia on suositus. Jos on perusteltua sanottavaa, niin ilman muuta voi vielä vähän aikaa jatkaa.

No, minä pyydän toisen puheenvuoron. Annan välillä muillekin sanansijaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Hyvin kohteliasta.

20.06 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Olemme nyt kaksi päivää käsitelleet ensi vuoden budjettia, ja puheet ovat olleet taattua tavaraa. Talous kasvaa, työllisyys

paranee, ja siitä saamme kiittää hallitusta. Haluan siis kiittää hallitusta tästä talouskasvusta ja työllisyyden paranemisesta. Tänä vuonna Suomen talouden arvioidaan kasvavan noin 3 prosentin tahtia. Se on kova luku ja näkyy myös työllisyydessä.

Mutta, arvoisa puhemies, kun nyt olen kiittänyt hallitusta siitä, miten hallitus omilla toimillaan on talouden ja työllisyyden saanut kasvuun, niin yksi asia, mitä olen jäänyt miettimään, on se, että valtiovarainministeriön arvion mukaan ensi vuonna talous kasvaisikin enää 1,7 prosenttia. Jos talouskasvun ja työllisyyden parantaminen on siis lähinnä hallituksen ansiota, miksi ihmeessä hallitus sitten ensi vuonna melkein puolittaa talouskasvun? Tekeekö siis hallitus pienen jekun, källin, seuraavalle, punavihreälle hallitukselle ja tarkoituksella laskee talouskasvua? Vai olisiko kuitenkin niin, että työllisyyden parantamisessa hallituksen rooli on ollut lähinnä tilastojen siivous? Todellisesta työllisyyden parantumisesta ja talouden kasvusta saamme pikemminkin kiittää Euroopan keskuspankkia EKP:tä, sen massiivista elvytystä, ja Suomen keskeisten vientimaiden hyvää talouskehitystä. Nimitäin jos talouden kasvu on vain ja ainoastaan hallituksen ansiota, niin ensi vuonna arvioitu talouden kasvun heikkeneminenkin on kai sitten hallituksen vika.

Arvoisa herra puhemies! Sen lisäksi, että hallitus on ensi vuonna omalla budjetillaan hyydyttämässä ilmeisesti talouskasvun, pääministeri Sipilä on vielä heikentämässä tilannetta entisestään. Kun hallitus pakotti ammattiliitot, ammattijärjestöt niin sanottuun kilpailukyky sopimukseen, pääministeri Sipilä kiersi ammattiliittojen hallituksia ja lupasi, että kun hyväksytte kilpailukyky sopimuksen — hallitus pakotti leikkaamaan julkisen puolen pienipalkkaisten, naisvaltaisten alojen työntekijöiden lomarahoja, kun työaika pidennettiin ilman, että siitä palkittiin, eli palkkoja leikattiin — silloin annettiin lupaus siitä, ei leikata työttömiltä, ei enää heikennetä työntekijöiden asemaa. Näissä ammattiliittojen hallituksissa istuneet ihmiset, joiden kanssa itsekkin olen keskustellut, kokivat todella, että pääministeri antoi lupauksen, ja he siihen luottivat. Mutta mitä pääministeri on tehnyt? Hallitus ajoi läpi aktiivimallin, joka on yhtä kuin työttömiltä leikkaamisen malli. Se on tosiasiassa passiivimalli, joka entisestään passivoi työttömiä, ei aktivoi. Ja nyt hallitus on heikentämässä työntekijöiden irtisanomissuojaa alle 20 työntekijän yrityksissä. Keskusjärjestöt Akavasta STTK:n kautta SAK:hon, ammattiliitot OAJ:sta Tehyn kautta Teollisuusliittoon ovat ilmoittaneet ryhtyvänsä mittaviin toimiin esitystä vastaan. Ja syytäkin on, kahdesta syystä. Ensinnäkään eivät ammattiliitot, eivät ammattijärjestöt voi hyväksyä sitä, että niitä vedetään kerta toisensa jälkeen nenästä ja petkutetaan pääministerin toimesta. Ja toisaalta tässä asiassa ei voi antaa periksi, jos haluaa puolustaa sitä, että ihmiset uskaltavat lähteä puolustamaan työntekijöitä, toimimaan ammatillisesti, nostamaan esiin epäkohtia ilman, että jatkuvasti on pelko irtisanomisesta.

Edes elinkeinoelämän puolella hallituksen esityksellä, joka on ollut lausuntokierroksella, ei tunnu olevan kannatusta ja ymmärrystä. Ainoastaan Suomen Yrittäjät kannattavat, kun muut näkevät tämän esityksen haitallisuuden Suomen taloudelle. Hallituksen itsensäkin tilaamien selvitysten perusteella irtisanomissuojan heikentäminen ei lisää työllisyyttä, vaikka tämä on ollut hallituksen perustelu esitykselle. Kun perustelut eivät päde, hallituksen omien selvitysten mukaan, kun sekä työntekijäjärjestöt että valtaosa elinkeinoelämästä tätä vastustavat, tai eivät pidä sitä ainakaan järkevänä, silloin pitää kysyä: kannattaisiko pääministeri Sipilän ottaa uudet siniset silmälasinsa, ideologiset silmälasinsa, pois silmiltä ja toimia järkevästi?

Hallituksen olisi syytä ilmoittaa, ettei se vie irtisanomisen helpottamista enää eteenpäin. Näin välttyttäisiin ylityökielloilta, vuoronvaihtokielloilta ja muilta työtaistelutoimenpiteil-

tä. Kyllä hallituksellekin pitäisi olla Suomen ja suomalaisten etu ensi sijalla, kovaa työtä tekevien suomalaisten oikeudet ja se, että talous pysyy hyvässä kunnossa, etusijalla sen sijaan, että tehdään tällaisia ideologisia esityksiä. Minun viestini on: Vetäkää esitys pois tai älkää tuoko sitä eduskuntaan. Säilytetään hyvä taloudellinen tilanne ja säilytetään rauha työmarkkinoilla.

20.13 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Nyt kun me olemme käsitelleet tätä hallituksen budjettiesitystä, niin yleinen näkemys hallituksen puolelta tuntuu olevan se, että asiat ovat niin paljon paremmin ja oppositio on kovin kiittämätön siinä, että emme kehu hallituksen suuria saavutuksia siitä, että työllisyys on kohentunut ja talous on vakaammalla pohjalla. Mutta en näe niin, että emme arvostaisi tätä työtä. Totta kai me kaikki olemme iloisia siitä, että työllisyystilanne on nyt parempi. Me olemme kaikki iloisia siitä, että valtionvelkaa on saatu käännettyä. Mutta kyse tässä keskustelussa on enemmänkin siitä, miten se on tehty. Totta kai me voimme kiistellä myös siitä, kenen ansiota se on, onko se hallituksen ansiota vai onko yleistä taloudellista suhdannetta siinä, varmasti, onko se edellisen hallituksen kauden päätöksiä vai tämän hallituksen — se ei ehkä ole kaikkein hedelmällisin keskustelu, ja siihen on ehkä turha mennä.

Itse haluan kiinnittää huomiota siihen, miten tätä hallituspolitiikkaa on tehty. Iso ongelma on tässä, että samanaikaisesti kun työllisyys on kasvanut, talous on kasvanut, niin meillä on kuitenkin ihmisryhmä, joka on jätetty osattomaksi tästä kasvusta, joka nyt on ollut ja josta nyt tässäkin budjetissa jaetaan rahaa — varsinkin kun nämä kaikkein pienituloisimmat olivat se joukko, jolta ensimmäisenä leikattiin, kun hallitus aloitti kautensa. Siinä kohdattiin, että on pakko säästää ja kaikkien täytyy osallistua näihin talkoisiin ja tulla mukaan siihen, että talous saadaan nousuun. Kyllä minusta nyt, kun talous on saatu nousuun ja jotain jaettavaa on, näiden kaikkein pienituloisimpien tulisi olla se joukko, jolle ensimmäisenä annetaan.

On totta, että työllistymisen parantuessa monen työttömän asema on parantunut, ja tämä on hieno asia, mutta meillä on joukko ihmisiä, jotka eivät pääse työmarkkinoille. He ovat esimerkiksi eläkeläisiä. Ei heidän oma taloudellinen tilanteensa pysty parantumaan siitä, että he saisivat työtä, ja sen takia indeksileikkaukset näihin etuuksiin, jotka koskettavat juuri näitä kaikkein pienituloisimpia työelämän ulkopuolella olevia, olisi pitänyt nyt perua, kun meillä on varaa jakaa. Sen sijaan, että tasaisesti kevennettiin veroja kaikilta, veronkevennykset olisi pitänyt kohdistaa sinne kaikkein pienituloisimpiin ja sitten ennen kaikkea niihin, joilla ei ole tuloverotusta ollenkaan vaan jotka ovat näiden etuuksien varassa.

Hallitushan itse teki selvityksen taloudellisista vaikutuksista naisiin, tai siis tämän talouspolitiikan tasa-arvovaikutuksista, ja se aika karusti osoitti, että naiset ovat kärsineet Sipilän hallituksen talouspolitiikasta eniten. Se johtuu nimenomaan näistä sosiaalietuuksien indeksien leikkauksista ja jäädytyksistä, ja kun me tiedämme, että pienituloisten joukossa on nimenomaan paljon eläkeläisnaisia, yli 75-vuotiaita naisia, ja ylipäänsä naisten eläke on jo ennestään keskimäärin noin 400 euroa kuukaudessa vähemmän kuin miesten eläke, niin nyt nämä leikkaukset ovat kohdistuneet juuri näihin kaikkein pienituloisimpiin naisiin ja eläkeläisköyhyys on yhä suurempaa. Jopa 86 prosenttia eläkeikäisistä naisista on hävinnyt yli 50 euroa tämän hallituksen toimenpiteiden johdosta, ja se on valtava luku.

Siinä taistelussa tasa-arvon eteen, mitä yritämme tehdä, niin palkkatasa-arvon kuin muuten tasa-arvon eteen, valitettavasti tämän hallituksen aikana ei ole päästy eteenpäin,

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

koska myös kiky-leikkaukset ja lomarahojen pidätykset kohdistuivat julkiselle sektorille, juuri sinne, missä on eniten naisia töissä, julkisten sektorin naisvaltaisille aloille. He ovat joutuneet kärsimään Sipilän hallituksen politiikasta. Sen takia se, että hallitus teki nyt tämän selvityksen tasa-arvovaikutuksista, on hyvä asia, koska se kertoo karua kieltä siitä, miten nämä päätökset ovat vaikuttaneet eri sukupuoliin, mutta tämmöiset selvitykset pitäisi tehdä jo siinä vaiheessa, kun päätöksiä tehdään, ei jälkijättöisesti.

Sama oikeastaan kestävän kehityksen budjetoinnin osalta: on hienoa, että tällaisia työkaluja luodaan, mutta niitä työkaluja pitää myös käyttää siinä vaiheessa, kun niitä päätöksiä tehdään. Niillä ei ole mitään käyttöä, [Puhemies koputtaa] jos eivät ne vaikuta päätöksiin ja niitten päätösten lopputuloksiin.

20.19 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Yleiskeskustelun aikana eri ministeriöiden toimialoja läpikäydessämme on tähän mennessä pidetty runsaasti mielenkiintoisia puheenvuoroja näiden kuluneiden kahden päivän aikana. Keskustelun tässä käydessä kohti loppuaan haluan vielä kiinnittää yleisellä tasolla huomiota kahteen asiaan, jotka kuvaavat tätä käytyä keskustelua kokonaisuudessaan ja ovat mielestäni kyllä vielä mainitsemisen arvoisia asioita.

Kun puhumme kuluneesta hallituskaudesta ja nyt erityisesti ensi vuoden budjetista, hyvin monissa puheenvuoroissa on todettu, ettei oppositio näe hallituksen politiikassa tai heidän tekemisissään päätöksissä mitään hyvää. Tämä väite maalaa mielestäni hyvin yksipuolisen kuvan tässä salissa käydystä keskustelusta, sillä myös kiitoksen sanoja on kuultu. Odotukset ja vaatimukset siitä, että opposition tulisi ensi sijassa kiittää hallitusta sen toteuttamasta politiikasta, ovat kuitenkin demokratian lähtökohtia ajatellen outoja. Lopulta se, onko kiitoksia tullut ja miltä tahoilta, ei liene tässäkään lähetekeskustelussa se oleellinen seikka.

Kaiken debatin taustalla vaikuttavat lopulta puolueiden väliset arvoerot. Hallituspuolueiden osalta arvot konkretisoituvat viime kädessä niissä laki- ja talousarvioesityksissä, joita hallitus tähän saliin tuo käsiteltäväksi. Nyt niitä arvioidaan suhteessa ensi vuoden talouteen mutta myös suhteessa koulutuspolitiikkaan, talous- ja veropolitiikkaan, sosiaalipolitiikkaan, ympäristöön ja energiaan liittyviin kysymyksiin ja niin edelleen.

On selvää, ettemme omista arvolähtökohdistamme voi jakaa kokonaiskäsitystä näistä teemoista hallituksen kanssa. Tämä ei perustu siihen yleisesti kuultuun väitteeseen, ettei oppositio halua muulla tavoin toimia. Se tapa, jolla hallituspuolueiden edustajat tarttuvat yksittäisten lakien ja esitysten yksityiskohtiin, pyrkii mielestäni heikentämään tämän yleiskuvan muodostumista myös äänestäjille. Aina jotain hyvää on nähtävissä, mutta kokonaisuus on kuitenkin se, mikä ratkaisee.

Arvoisa puhemies! En allekirjoita väitettä, että SDP oppositiopuolueena keskittyisi vain kaiken esitetyn vastustamiseen. Me emme ole väittäneet, että hallituksen esittämät lisäykset kohdentuisivat epätarkoituksenmukaisesti tai että ne eivät olisi aiheellisia. Henkilökohtaisesti koen, että aito kiitos näiltä osin on paikallaan. Tarkoitan aidolla kiitoksella kuitenkin sitä, ettei se sisällä piikkejä, joilla pyritään kääntämään keskustelu toisen osapuolen heikkouksiin. Rehelliä ja ihan aiheellista on kuitenkin todeta, että hallituksen linjaa yleensä tällä hallituskaudella ei voida kuvata koulutusta, peruspalveluja ja sosiaaliturvaa, kuntataloutta, tutkimusta ja kehitystä, ilmastonmuutoksen ehkäisyä, perheiden tai heikoimmassa asemassa olevien hyvinvointia tukevaksi — siis kun tarkastelemme kokonaisuutta.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Kun neljän vuoden aikana vuoron perään leikataan ja lisätään, lopputulemana on tällöin sellainen silppusotku, josta tavallisen kansalaisen on hyvin vaikea saada selvää. Ei kai kukaan meistä voi vakavasti esittää, että yksittäiset lisäykset, niin tarpeellisia kuin ne ovatkin, poistaisivat sen tosiasian, että ne eivät kata niitä leikkauksia ja heikennyksiä, joita vastaaviin kohteisiin on tehty. En itsekään tavallisena kansalaisena ymmärrä logiikkaa, jonka mukaan voisimme vetää johtopäätöksen, että nyt suunta on käännetty ja epäkohdat korjataan.

Arvoisa puhemies! Suurin esitetty kritiikki, keskeisin esitetty kritiikki, tässä salissa on kohdistunut siihen, että hallituksen esityksestä puuttuvat isot sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä kasvun kannalta elintärkeät tulevaisuuden investoinnit. Mielestäni haasteet — ne haasteet, joihin toistuvasti viitataan — voidaan ratkaista vain pitkäjänteisesti tulevaisuuteen katsovilla poliittisilla linjauksilla. Neljä vuotta on kehittämisen näkökulmasta hyvin lyhyt aika. Yksi suurimmista vaikeuksista on se, että näiden linjausten tulisi olla yhteisesti rakennettuja, yli puoluerajojen allekirjoitettavissa. Se ei ole mahdollista ilman laaja-alaista parlamentarismia ja aitoa yhteistä keskustelua päämääristä, joihin lain-säädännöllisesti pyrimme.

SDP on tarjonnut hallitukselle viittä kestävä kasvua tukevaa uudistusta, joiden toimeenpaneminen olisi ollut mahdollista huomioida jo ensi vuoden talousarvion yhteydessä. Meillä olisi ollut mahdollisuus uudistaa perhevapaita niin, että eri elämänvaiheissa ja -tilanteissa elävien perheiden tarpeet tulevat huomioiduksi. Mallissamme perheiden vapautta ja vanhempien välistä yhdenvertaisuutta tuetaan lisäämällä joustavuutta ja parantamalla naisten asemaa työmarkkinoilla. Meillä olisi ollut mahdollisuus panostaa koulutukseen muun muassa oppivelvollisuutta pidentämällä ja muuttamalla toisen asteen koulutus maksuttomaksi. Meillä olisi ollut mahdollisuus kehittää varhaiskasvatusta niin, että kaikilla lapsilla olisi aidosti mahdollisuudet laadukkaaseen esiopetukseen ja päivähoitoon. Lopuksi, meillä olisi ollut mahdollisuus toteuttaa työllisyyttä ja hyvinvointia tukeva verouudistus.

Nämä ovat ne avaukset, jotka tästä budjettiesityksestä puuttuvat. Ja se on sääli, sillä tulevaisuusinvestointien kanssa on kiire. Meillä olisi ollut mahdollisuus saattaa ne alulle yhdessä jo tämän kauden aikana. Nyt vastuu niistä jää tuleville kausille, ja voimme vain toivoa, että seuraavia hallitusneuvotteluja käytäessä tehdyistä virheistä opitaan ja kykenemme avoimeen ja aitoon vuorovaikutukseen perustuvaan keskusteluun. [Puhemies koputtaa] Ilman sitä suuria yhteiskunnallisia uudistuksia on hyvin vaikea viedä eteenpäin.

20.25 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Mäkistä hyvästä ja rakentavasta puheenvuorosta. Siinä oli analyysiä paljon.

Puhemies! Puhuin jo tuossa äsken pitkään puhujakorokkeelta. En aio tässä sen enempää puhua, mutta haluan sanoa yhden asian, kun tässä on nyt puhuttu budjetin rakenteesta ja siitä, että on hyvä, että otetaan tällaisia tiettyjä teemoja, kuten kestävä kehitys, ja halutaan kokonaisvaltaisesti tarkastella asioita. Eräs asia, mitä pohdimme muun muassa valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaoston toimesta, oli se, kun annoimme lapsiasiavaltuutetulle lausuntoa hänen kertomuksestaan ja silloin pyydettiin, että myös valtiovarainvaliokunta analysoisi tätä näkemystä nimenomaan siinä suhteessa, miten valtion budjetissa tulisi tällaiset asiat huomioida. Minusta oli myönteinen, hyvä ja tärkeä asia se, että koko valtiovarainvaliokunta omassa lausunnossaan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle otti sen kannan, että meidän täytyy monestakin syystä tulevaisuudessa tosissamme pyrkiä siihen, että pystym-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

me arvioimaan nimenomaan talousarvioesitysten ja erilaisten suunnitelmien vaikutuksia lasten hyvinvointiin niin valtion tasolla kuin kuntien tasolla. Minusta tämä on tärkeä teema viedä eteenpäin myös siksi, että monesta syystä on erityisen perusteltua huomioida erityisesti lapset. Siellä on se tulevaisuus. Siihen viittaavat myös kansainväliset velvoitteemme lasten oikeuksien sopimusten myötä. Ja tätä kautta haluan myös tässä sanoa julki ja ääneen sen, että kun puhumme nyt budjetin lähete keskustelussa kokonaisbudjetista, niin tämä vaikutusten arviointi, myös lapsivaikutusten arviointi, on tätä kautta tullut jo yhden valiokunnan selkeäksi terveiseksi eteenpäin.

20.27 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Äskeinen puheenvuoroni jäi siihen, kun totesin, että fossiilisten polttoaineiden käytön tukeminen verohelpotuksilla tai muilla tavoilla tekee ilmastonmuutoksen hillinnän kalliimmaksi kuin sen tarvitsisi muuten olla. Lisäksi fossiilisten polttoaineiden käyttöä suosivat tuet, jotka tosiaan edelleen, ensi vuodenkin budjettiesityksessä, ovat miljardin luokkaa, vievät varoja tärkeiltä asioilta, sellaisilta asioilta, jotka oikeasti ovat ratkaisevia tulevaisuutemme rakentamisen kannalta, kuten koulutus ja tutkimus. Taloustieteilijähän korostavat sitä, että koulutus ja tutkimus ovat niitä kansantalouden kannalta kaikkein tuottoisimpia sijoituksia. Niihin rahan käyttäminen on oikeaa sijoittamista kansakunnan tulevaisuuteen.

Fossiilisten polttoaineiden käyttöä suosivat tuet vievät rahaa myös kehitysyhteistyöltä, vievät rahaa esimerkiksi siltä, että voisimme tukea maailman köyhiä naisia, joista huomattavan moni tulee raskaaksi vastoin tahtoaan, siinä, että tietoa seksuaalisuudesta, lisääntymisestä, ehkäisystä olisi paremmin saatavilla ja myös ehkäisyvälineitä olisi paremmin saatavilla. Tämä on yhteiskuntien kehityksen kannalta tärkeimpiä avainasioita, sen lisäksi että se tietysti naisten elämän ja oikeuksien kannalta on yksi avainasioita. Sen lisäksi, että hallitus ei todellakaan ole kyennyt vähentämään fossiilisten polttoaineiden käyttöä suosivia tukia, tämä hallitus on ottanut kehitysyhteistyövaroista pois myöskin valtion päästökäupasta saamat tulot.

Mutta hallituksen ilmastopolitiikassa on toki myönteisiäkin asioita, kuten muun muassa ministeri Tiilikaisen osuudessa tässä salikeskustelussa jo tuotiin esille. Yksi niistä hyvistä asioista on hallituksen lupaus kieltää kivihiilen poltto vuoteen 2029 mennessä, ja odotan toiveikkaana tätä koskevaa lakiesitystä, jonka hallitus on luvannut.

Vastaava asia pitäisi tehdä turpeelle. Vihreät ovatkin esittäneet eräpäivän asettamista, viimeisen käyttöpäivän asettamista, kaikille fossiilisille polttoaineille siten, että kivihieletä, turpeesta ja lämmitysöljystä luovuttaisiin ensi vuosikymmenen loppuun mennessä ja maakaasusta ja öljyn käytöstä liikenteessä luovuttaisiin 2030-luvun loppuun mennessä ja 2030-luvun aikana myöskin päästäisiin siihen, että Suomi olisi hiilineutraali.

Viime vuonnahan julkaistiin tutkimus, jonka mukaan, jotta Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteet — eli siis ilmastonmuutoksen hillintä reilusti alle 2 asteen, lähemmäs puolta toista astetta — saavutettaisiin, koko ihmiskunnan pitäisi usean vuosikymmenen ajan kyetä puolittamaan päästönsä kymmenen vuoden välein. Tämä tarkoittaa sitä, että päästöjen vähennyksillä on todella kiire. Ei todellakaan ole aikaa siihen, että sanomme, että nyt tässä tehdään jotain, joka nyt vähäksi aikaa lisää päästöjä mutta sitten joskus yli 50 vuoden tai 100 vuoden päästä helpottaa.

Maailmassa on hyvin vähän sellaisia maita, joiden kansalliset päästötavoitteet ovat linjassa Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteiden kanssa. Me olemme tottuneet pitämään EU:ta globaalina ilmastohyviksenä, mutta myöskään EU:n tähän mennessä hyväksymät

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

päästövähennystavoitteet, joissa Suomi on mukana, eivät vastaa Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitetta, vaan on arvioitu, että ne vastaavat ilmastomuutoksen hillintää johonkin vähän 3 asteen alapuolelle. Jos ilmastomuutos näin pitkälle pääsisi, niin se tarkoittaisi jo erittäin laajoja, erittäin tuhoisia muutoksia, jotka vaikuttaisivat vähintäänkin satojen miljoonien ihmisten elämään. Viime viikolla San Franciscossa oli kansainvälinen ilmastokongressi, jossa esiteltiin [Puhemies koputtaa] olemassa olevia keinoja, joilla oikeasti voitaisiin päästä siihen, että globaalit päästöt saataisiin seuraavan kymmenen vuoden aikana puolitettua. Toivoisin, että Suomikin ottaisi sen linjan, että me haluamme oikeasti ilmastomuutoksen hillinnän kärkeen ja ryhtyisimme muita maita kirittämään tässä asiassa.

Suomen oma Sitra on myöskin kansainvälisillä foorumeilla tuonut esille sitä, miten Pohjoismaissa toimiviksi osoitettuja keinoja voidaan muuallakin maailmassa käyttää ja miten tämä osaltaan auttaisi globaalien päästövähennystavoitteiden toteuttamista. Sitra on myös todennut, että jotta Suomen omat päästötavoitteet [Puhemies koputtaa] olisivat oikeasti linjassa Pariisin sopimuksen ilmastotavoitteiden kanssa, päästöjä pitäisi vuoteen 2030 mennessä alentaa 60 prosenttia ja vuoteen 2050 mennessä jo 130 prosenttia, eli pitäisi päästä siihen, että meidän maassamme hiilinielut olisivat suuremmat kuin päästöt. Tämä tarkoittaa sitä, että me emme millään voi näistä päästötavoitteista, ilmastotavoitteista selvitä, ellemmme pidä hiilinielustamme huolta.

Arvoisa puhemies! Nyt keskeytän taas. Pyydän vielä lisäpuheenvuoroa. Annan puheenvuoron seuraavalle puhujalle tässä välissä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat! Kaiken varalta palautan mieliin, mitä on puhemiesneuvosto päättänyt tämän lähetekeskustelun kulusta. Elikä etukäteen pyydytyissä puheenvuoroissa puheen maksimipituus on enintään 5 minuuttia. Niissäkin puheenvuoroissa, joita ei ole ennakoon pyydetty, jotka keskustelun aikaan täällä sitten pyydetään, suositus on 5 minuuttia, mutta edustajan pitäessä tärkeänä, että hän voi jatkaa, sen hän voi tehdä maksimissaan 7 minuuttiin asti. Tämä ikään kuin muistin virkistämiseksi siitä, mitä on sovittu.

20.35 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Hassi mainitsi helposti muistettavan tasavuosisivun 2050. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto todella on arvioinut, että tuohon vuosisivuluokkaan 2050 mennessä Suomen päästövähennysten pitäisi olla 130 prosenttia. 2050 kuulostaa kaukaiselta, mutta ei se ihmiselämässä niin kovin kaukana ole.

Omat lapseni ovat 45-, 43-, 40- ja 34-vuotiaita vuonna 2050. Itse olen, jos hyvin käy, 74-vuotias. Tuohon vuosisivuluokkaan 2050 mennessä lienee jo ratkennut, miten tässä ilmastokriisin ratkaisussa oikein käy, onnistummeko siinä vai emme. Itse ainakin haluan katsoa lapsiani silmiin ja todeta, että parhaamme yritimme.

Arvoisa puhemies! Aihe on niin tärkeä, että se kuuluu erityisesti tähän budjettikeskusteluun. Aihe on myös niin ajankohtainen, että senkin vuoksi se ehdottomasti kuuluu tähän budjettikeskusteluun. Aihe ei ole voinut jäädä keneltäkään huomaamatta. Kulunut hellekesä metsäpaloineen, satovahinkoineen ja sinilevälauttoineen on herättänyt ihmisiä ilmastomuutoksen todellisuuteen. Meillä on edessämme valinta: joko muutamme tapaamme tuottaa energiaa, liikkuu, asuu, kuluttaa ja elää, tai sitten romutamme sen perustan, jolle hyvinvointimme ja yhteiskuntamme on rakennettu. Seuraavilla sukupolvilla sitä mahdollisuutta valita ei enää ole. Ilmastokriisi on torjuttava nyt. Sitä on torjuttava likipitään jokaisessa

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

päätöksessä, jonka teemme, ja etenkin valtion talousarviota koskevissa päätöksissä, joita tänäänkin olemme käsittelemässä.

Suomalaiset ansaitsevat tietää, kuinka kunnianhimoisiin ilmastotoimiin puolueet todella sitoutuvat, ja tästä budjettikirjastahan, joka edessänne on, näkee hallituspuolueiden tämänhetkisen tahdonlujisuuden ja ilmastomuutokseen suhtautumisen vakavuusasteen. Me vihreät emme pidä sitä lainkaan riittävänä. Vaikka oikeansuuntaisia asioita esitetään, suuruusluokan pitäisi olla vielä kunnianhimoisempi.

Ihmisten huoli ilmastomuutoksen etenemisestä kasvaa, ja samalla kasvavat vaatimukset konkreettisista poliittisista päätöksistä ilmastokriisin torjumiseksi. Ilmastonsuojelun on oltava asia numero yksi. Kaikki muut yhteiskunnalliset ja poliittiset tavoitteet nimittäin menettävät merkityksensä, jollei ilmastokriisin torjunnassa onnistuta.

Arvoisa puhemies! Mielestäni Suomen on oltava edelläkulkija ilmastokriisin ratkaisemisessa ja käännettävä ratkaisut kilpailukyvyksi, uusiksi innovaatioiksi ja työpaikoiksi. Ilmastoystävällisille vaihtoehdoille on kysyntää joka puolella maailmaa. Meillä ei ole varaa herätä jälkijunassa. Tavoitteena on oltava Pariisin sopimuksen mukaisesti lämpenemisen pysäyttäminen selvästi alle 2 asteeseen, mieluummin 1,5 asteeseen. Lämpenemistä emme kokonaan voi estää, se on ollut käynnissä jo pitkään. On arvioitu, että nykymenolla jo 2020-luvulla olemme nimittäin päästäneet ilmaan niin paljon hiilidioksidia, että 1,5 asteen lämpeneminen on vääjäämätöntä. Tuntuva ja jyrkkä suunnanmuutos on siis myös aivan välttämätön.

Arvoisa puhemies! Seuraavan hallituksen on otettava ilmastomuutoksen torjunta tosisaan. Nykyinen hallitus on lisännyt — tai ainakin ajanut sellaista politiikkaa, joka on lisännyt — metsähakkuita metsien hiilinielusta välittämättä ja jatkanut rahan syyttämistä fossiilisen energian tukiin, tukenut turpeen polttoa päästöistä piittaamatta. Tämä suunta on käännettävä ja se on tehtävä pian. Meidän on kiristettävä tavoitteita ja asetettava fossiilille polttoaineille eräpäivä. Me vihreät olemme nuo eräpäivät esittäneet. On otettava käyttöön uutta ajattelua ja uusia keinoja ja uskallettava uudistaa ja luopua vanhasta. Meidän on toimittava nyt ja turvattava tulevaisuus. Se on meidän vastuullamme.

20.40 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa herra puhemies! Suomen taloudella menee kovaa — tätä hehkutusta olemme todella saaneet kuulla kaksi päivää täällä. Mutta ketkä tästä talouden kasvusta hyötyvät? Ketkä keräävät ne hedelmät talouden kasvusta? Kun hallituskausi alkoi, kun köyhille tehtiin leikkauksia, pienituloisilta leikattiin, sanottiin, että kaikkien pitää osallistua talkoisiin. Nyt, kun on siihen mahdollisuus, hyvitetäänkö niitä leikkauksia, joita hallitus on pienituloisille tehnyt?

Jos katsoo valtiovarainministeriön omia laskelmia, niiden mukaan kolmasosa väestöstä on sellaista, jonka käteenjäävät tulot laskevat ensi vuonna, vaikka talous kasvaa — kolmasosa. Ja tämä kolmasosa ei ole hyvätuloiset, vaan se on kaikkein pienituloisimmat. Sivistyneen yhteiskunnan merkki on se, miten hyvin se pitää heikoimmassa asemassa olevista huolta. Tämä hallitus jatkaa leikkaamista nousukaudella, hyvinäkin aikoina, pienituloisilta.

Vaikka taloudessa menee hyvin hallituksen mukaan, ei koskaan oikeistohallituksen, porvarihallituksen, mukaan mene ilmeisesti niin hyvin, että pienituloisille suunnattuja leikkauksia voitaisiin peruuttaa. Ei edes ensi vuoden osalta. Ei. Esimerkiksi eläkeläisiltä ja työttömiltä leikataan ensi vuonnakin indeksijäädytyksillä, aivan kuten on tehty aikaisem-

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

pinakin vuosina. Indeksijäädytys on tehnyt 300 miljoonan euron reiän kaikkein pienituloisimpien tuloihin.

Joillekin hallitus haluaa kuitenkin jakaa lisää. Hallitus höylää pienituloisten tuloja, mutta veropohjaan se poraa samaan aikaan uusia reikiä. Sijoituksia varten halutaan säätää uusi osakesäästötili. Kustannuksiksi arvioidaan 160 miljoonaa euroa. Tämä on hallituksen mukaan kuulemma kansankapitalismia, kun kaikki voivat sijoittaa 50 000 euroa pörssiosakkeisiin, eikä niiden osingoista tarvitse maksaa veroja niin kauan, kun ne pidetään osakesäästötilillä. No, nyt minä sitten vain mietin, ketkä tähän kansankapitalismiin osallistuvat. Osallistuvatko siihen esimerkiksi lastenhoitajat, kätilöt tai sairaanhoitajat, joilta hallitus on leikannut lomarahoja? Hekö lomarahaleikkausten jälkeen lähtevät sijoittamaan 50 000 euroa pörssiyritysten osakkeisiin ja laittamaan ne osakesäästötilille?

Arvoisa puhemies! Ruotsissa on otettu käyttöön sijoitussäästötili ja on käyty läpi sitä, keitä tämä on hyödyttänyt. Yllättäen kaikkein varakkaimpia. Suomessa kuulemma näin ei tule tapahtumaan, koska sijoituksille on asetettu matala 50 000 euron katto. Mutta itse asiassa tähän järjestelmään on jo sisäänrakennettu kova kiista siitä. Kokoomus kun ajoi tätä osakesäästötiliä, he ajoivat sitä, että sillä ei olisi kattoja ollenkaan. Ja sinisten puumerkki on se, että kun vastustuksesta huolimatta tämäkin meni läpi, aivan kuten vaikkapa hallintarekisteri, niin he saivat tässä vaiheessa 50 000 euron katon. Onko niin, että tämän katon vuoksi tästä hyötyvät työssä käyvät, ahkerat työntekijät, joiden lomarahoja on leikattu, vai kävisikö niin, että tämän osakesäästötilinkin hyödyn keräävät ne, jotka ovat kaikkein varakkaimpia, joilla on irrottaa 50 000 euroa pörssiosakkeisiin?

Arvoisa puhemies! Tämä yksittäisenä asiana osoittaa, mikä on hallituksen politiikka, ketä se hyödyttää. Indeksijäädytyksien perumiseen ei löytynyt rahaa edes nousukauden huippuvuosina, silloin kun taloudella menee kovaa. Mutta kyllä uusille keinoille, miten veronmaksua voidaan siirtää, löytyy hallitukselta aina ymmärrystä. [Pia Viitanen: Kovaa meinoa!]

20.45 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kun Sipilän hallitus aloitti, niin se puhui strategisesta hallitusohjelmasta, mutta tuntuu, että tuossa budjettikirjassa ei ole ollenkaan strategista otetta. Tuntuu siltä, että hallitus näkee julkisen talouden pelkkänä menoeränä eikä ollenkaan ymmärrä sitä, että osa julkisen talouden toiminnoista ja tehtävistä on varmistautumista ja valmistautumista tulevaisuuteen sen varmistamiseksi, että työllisyys jatkossakin on hyvä, sen, että meidän osaamisemme on korkealla, sen, että me voimme tutkimuksen, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan kautta luoda uutta.

Koulutus, koulutus ja koulutus on se keino, millä me pystymme varmistamaan myös tulevaisuudessa maamme menestyksen, mutta tuntuu siltä, että hallitus on nähnyt koulutuksen vain menoeränä. Koulutuksesta on leikattu tällä kaudella lähes 900 miljoonaa euroa, ja tämä näkyy arjessa ihan joka tasolla varhaiskasvatuksesta aina yliopistoon ja tutkimuslaitoksiin saakka.

Varhaiskasvatuksesta me kaikki tiedämme, miten suuri merkitys sillä on jokaisen lapsen opinpolulla, ja mitä enemmän me sinne satsaamme, huolehdimme siitä, että ryhmäkoot ovat pieniä, että jokaisella on oikeus varhaiskasvatukseen, joka tasoittaa niitä sosiaalisia eroja ja tasoittaa sitä opinpolkua eteenpäin, niin sen paremmin me varmistamme sen, että jokainen lapsi ja nuori saa hyvät eväät tulevaisuudelle, ja toisaalta sen, että me jatkossa saamme hyvää, osaavaa, koulutettua työvoimaa, mitä tämä maa tarvitsee.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

Peruskoulun ja lukion osalta kunnat ympäri Suomen ovat joutuneet tekemään paikkauksia siihen, että heidän omien oppilaitostensa rahoitus pysyisi riittävänä. Esimerkiksi oppimateriaalit monissa kunnissa eri puolilla Suomea on jouduttu laittamaan minimiin ja kirjoja kierrätetään jo niin monetta vuotta, että siellä rupeaa olemaan jo aivan vanhentunutta tietoa.

Ammatillisesta koulutuksesta hallitus on leikannut äärimmäisen paljon, ja me tiedämme sen, että se näkyy ammattikoulujen arjessa rajusti. 15-vuotiaat peruskoulun päättäneet oppilaat kaipaavat lähiopetusta, mutta sitä ammattikouluissa on todella vähän. Ei se itseopiskelu, ei se itsenäisesti tehtävien suorittaminen ole monellekaan peruskoulun jälkeen helppoa. Näillä nuorilla on usein semmoinen käsitys, että silloin, jos lukujärjestyksessä ei ole lähiopetusta, ei ole koulua ollenkaan. No, tämä johtaa tietysti siihen, että nuoremme eivät saa ammatillisessa oppilaitoksessa sitä ammattitaitoa, mitä he sieltä lähtevät hakemaan, ja sitten yritykset, työelämä ihmettelevät, kun ammattikoulusta valmistuu nuoria ja heillä ei ole sitä perusosaamista, jota pitäisi. Sen takia on äärimmäisen tärkeää, että me varmistamme sen, että meidän peruskoulumme on niin laadukas — siellä on riittävästi resursseja, jokainen oppilas saa riittävästi tukea — että peruskoulun jälkeen jokainen nuori pysyy siirtymään toiselle asteelle ja suorittamaan siellä opinnot loppuun.

Me tiedämme sen, että pelkän peruskoulun varassa tänä päivänä ei selviä. Tämän päivän työelämä jatkossa vielä muuttuu ja vaatii meiltä useampaa koulutusta koko oppiuran aikana. Ne hyvät taidot täytyy siellä peruskoulussa saavuttaa, ja siksi meidän täytyy panostaa siihen peruskoulutukseen, jotta meidän nuoremme pääsevät toiselle asteelle, ja meidän täytyy varmistaa, että jokainen nuori pääsee toiselle asteelle ja suorittaa toisen asteen tutkinnon. Vain siten meillä riittää osaavia työntekijöitä tulevaisuudessa.

No, sitten kun mennään ammattikorkeakouluun, yliopistoon, sieltä tämä hallitus on leikannut rajusti. Nyt hallitus iloitsee siitä, että sinne on laitettu tutkimusrahaa, on nostettu, mutta samanaikaisesti edelleen meidän yliopistoltamme ja ammattikorkeakoulultamme indeksileikkaukset vievät ensi vuodelta enemmän rahaa. On aivan älytöntä, että nämä pienet paikkaukset, jotka ovat sinänsä ihan tervetulleita rajujen leikkauksien jälkeen, on tehty tämmöisiksi hanke- ja projektirahoiksi, joita pitää erikseen hakea, mikä kuormittaa näiden tiukalle vedettyjen oppilaitoksien elämää entisestään, kun pitää väsätä hanketta ja hakeusta ja hakea erillisiä projekteja. Sen takia täytyy laittaa perusrahoitus kuntoon, täytyy satsata perustutkimukseen, täytyy huolehtia siitä, että meidän peruskoulutuksemme on vahvaa, jokainen saa sieltä tukea, niin että jokainen nuori pääsee jatkamaan opinpolkua peruskoulutuksen jälkeen. Ja jotta tämä kaikki toimii ja jotta meidän tulevaisuutemme ylipääntänsä toimii: edustaja Hassin ja edustaja Halmeenpään käyttämät puheenvuorot siitä, miten meidän täytyy ottaa ilmastomuutos tosissaan, ovat oikeastaan sen kaiken pohjana.

20.51 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä ilmastosta. Suomen kansallisen ilmasto-ohjelman päästövähennystavoitteet niiden sektorien osalta, jotka eivät ole mukana EU:n hiilidioksidipäästökaupassa, nojaavat erittäin suurelta osin metsäbioenergian käytön lisäämiseen. Ja tähän juuri sisältyy hallituksen ilmastopolitiikan sokea piste — tai musta piste, miten vain halutaan se nähdä — sillä tutkijat ovat tuoneet esille sen, että metsien hakuiden voimakas lisäys nykytasosta pienentäisi rankasti metsien hiilinielua. Tämä on olennaisin kysymys sen kannalta, mikä on Suomen nettovaikutus ilmastomuutokseen. Tämän päivän ympäristöministeriötä ja energia-asioita koskevassa debatissa ministeri Tiilikaisen-

kin puheenvuoron rivien väleistä ymmärsin hänenkin myöntävän sen, että ilmaston kannalta hiilinielun pieneneminen on yhtä paha asia kuin päästön kasvu, ja näinhän todella on.

Hallituksen oman ilmasto- ja energiastrategian vaikutusarvion mukaan, jos metsien hakkuut kasvavat suunnitellulla tavalla, hiilinielut pienenevät niin paljon, että se tekee tyhjäksi sen ilmastohyödyn, mitä saadaan liikenteen päästöjen puolittamisesta ja muilla sektoreilla tapahtuvista päästövähennyksistä, eli Suomen nettovaikutus ilmastonmuutokseen ei ollenkaan puhdistuisi ennen vuotta 2030. Mutta itse asiassa, kun BIOS-tutkimuslaitoksen tutkijat kävivät läpi Suomen YK:lle tekemää päästöjen maaraorttia — jossa siis ennakoidaan politiikkatoimien vaikutus tulevaisuuteen ja jonka on Suomen osalta tehnyt Tilastokeskus — he totesivat, että metsien hiilinielun pieneneminen on tämän Suomen YK:lle antaman raportin mukaan jopa suurempaa kuin päästöjen pieneneminen, jolloin Suomen nettopäästöt ilmakehään vuoteen 2030 mennessä kasvaisivat kolmisenkymmentä prosenttia.

Myös ilmastolain nojalla asetettu kansallinen ilmastopaneeli — joka on siis tutkijoiden elin, jonka lainmukainen tehtävä on neuvoa meitä poliittisia päättäjiä ilmastoon liittyvissä asioissa — on valistanut muun muassa maa- ja metsätalousvaliokuntaa ja ympäristövaliokuntaa heti Pariisin ilmastokokouksen jälkeen siitä, että mikäli metsien hakkuut merkittävästi kasvavat, niin hiilinielu pienenee moniksi vuosikymmeniksi. Ilmastopaneelin suositus on se, että hakkuita ei merkittävästi lisättäisi, ja lisäksi sitten siinä, mitä meidän puuraaka-aineista tehdään, meidän pitäisi parhaamme mukaan lisätä kestävien puutuotteiden — siis sellaisten puutuotteiden, joiden käyttöikä on pitkä — valmistusta, kuten esimerkiksi puurakentamista ja puuhuonekaluja. Ja lyhytikäisten tuotteiden — joista puuenergia on kaikkein lyhytikäisintä, mutta myöskin esimerkiksi paperi on varsin lyhytikäistä — osuutta pitäisi saada pienenemään, jos haluaisimme, että hyödynnämme metsiä ilmaston kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

Tutkijat ovat pitäneet hämmäntävänä ja huolestuttavana sitä, että julkisessa keskustelussa hallitus on halunnut korostaa vain muilla sektoreilla tapahtuvia päästövähennyksiä tai suunniteltuja päästövähennyksiä ja on koettanut vaieta siitä, että hallituksen omat toimet toisaalta ovat pienentämässä hiilinieluja. Tähän on kiinnittänyt huomiota yli 60 suomalaista tutkijaa. Myös iso joukko eurooppalaisia huippututkijoita on varoittanut siitä, että jos bioenergiaa lisätään EU:ssa sellaisella tavalla, että siinä painetaan villaisella metsien hiilinielun pieneneminen, niin tehdään karhunpalvelus ilmastolle.

Muun muassa professori van Ypersele, joka on IPCC:n eli siis hallitusten välisen ilmastopaneelin entinen varapuheenjohtaja, on tuonut esille sen, että kun metsä hakataan ja uutta metsää istutetaan, niin toki ne taimet sitovat ilmasta hiilidioksidia mutta menee parhaassakin tapauksessa vuosikymmeniä, voi mennä reilusti yli 50 vuotta, ennen kuin metsän hiilinielu palautuu sille tasolle, missä se oli ennen hakkuita. Ja hän muun muassa on varoittanut siitä, että tämän takia vuoteen 2050 mennessä puun energiankäyttö voi olla ilmastovaiikutuksiltaan jopa 2—3 kertaa pahempi kuin fossiilisten käyttö.

Arvoisa puhemies! Jotta oikeasti kantaisimme oman ilmastovastuun, pitää tehdä ainakin seuraavat asiat: Pitää asettaa eräpäivä kaikille fossiilisille polttoaineille, ei pelkästään kivihille, vaan myös muille, kuten turpeelle ja öljylle ja kaasulle. On ryhdyttävä voimakkaampiin toimiin hajautetun energiantuotannon edistämiseksi ja sähkömarkkinoiden sääntöjen muuttamiseksi sellaisiksi, että pienkuluttaja-tuottajan rooli voi kasvaa, mukaan lukien älyverkkojen ja älyverkkopalvelujen kehittäminen. Metsien hiilinielut pitää säilyttää vähintään nykytasolla. Henkilöliikenne tulee sähköistää. Joukko- ja kevyen liikenteen osuutta pitää kasvattaa, ja niiden palvelutasoa pitää parantaa. Biopoltonesteillä on

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

paikkansa, mutta niitä ei kannata tuhlaa henkilöliikenteessä, vaan ne pitää säästää raskaalle liikenteelle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Hassi, 7 minuuttia on nyt kulunut. Kun suositus on 5 minuuttia, niin jotenkin voidaan mennä 7:ään, mutta tällä kertaa ei enempää kuin 7:ään.

Arvoisa puhemies! Vielä pari lausetta. Äskettäin valtiovarainministeriön entinen korkea virkamies Sixten Korkman muistutti meitä siitä, että talouden tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että talous uudistuu, että ei pelkästään huolehdi vanhoista vahvoista aloista. Parasta talouden uudistamista on se, että teemme ratkaisuja, joilla edistämme ilmastonmuutoksen [Puhemies koputtaa] hillintää Suomessa, ja luomme näin mahdollisuuksia koko ihmiskunnalle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Me olemme sopineet täällä pelisäännöistä, ja niistä nyt vain kerta kaikkiaan pitää pitää kiinni. Sen jälkeen, jos niistä ei pidetä kiinni, on jonkun toisen edustajan kohdalla tavattoman mahdotonta ja vaikeata sitten koputella heti, kun hän ylittää vähänkään sen sallitun ajan, ja tästä syystä joudun olemaan tiukka nyt tässä.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain 70 §:n ja Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain 6 ja 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 119/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle rikoslain 6 luvun 10 §:n ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta annetun lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 120/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

5. Hallituksen esitys elintarvikemarkkina- ja laiksi oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 1 luvun 6 §:n ja 5 luvun 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 121/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sotalastaturman ja palvelussairauden korvaamisesta annetun lain ja asevelvollisen kuoltua suoritettavasta taloudellisesta tuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuoden 2019 tuloveroasteikosta ja laeiksi tuloverolain sekä perintö- ja lahjaverolain 7 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 124/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 125/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 11 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 126/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

10. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi huoneistotietojärjestelmästä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 127/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lentoliikenteen valvontamaksusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 129/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 130/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritys- ja yhteisötietolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 132/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

Pöytäkirja PTK 86/2018 vp

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 133/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle maksettavien vakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaisesta alentamisesta annetun lain määräajan jatkamisesta

Hallituksen esitys HE 134/2018 vp

Lähetekeskustelu

Asia poistettiin päiväjärjestyksestä.

18. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 20.9.2018 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola